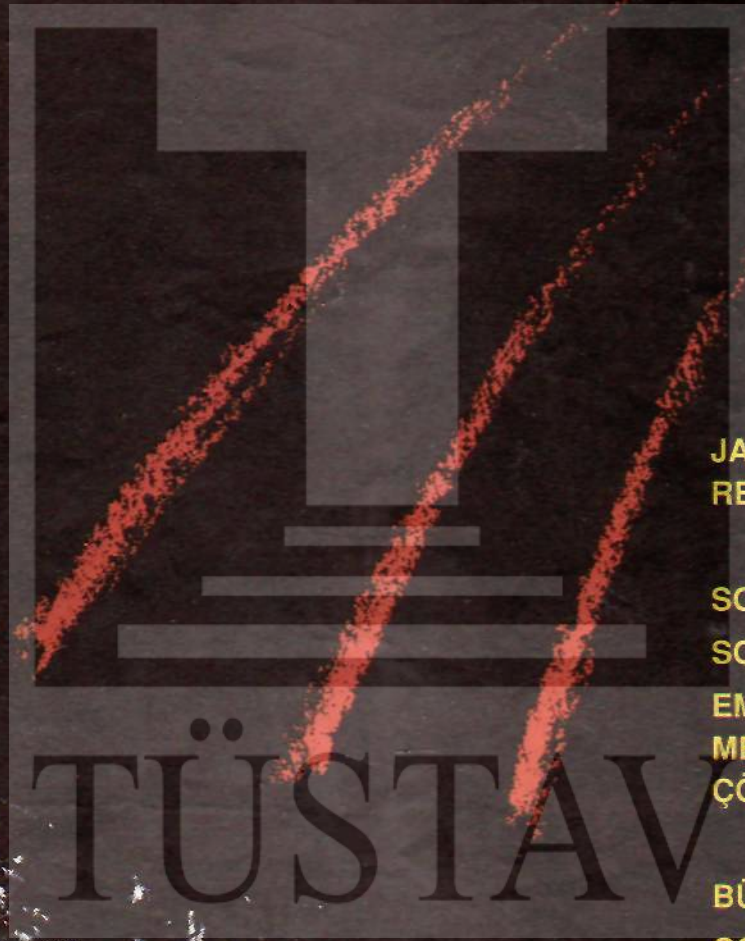

ÜÇÜNCÜ YIL SAYI : 33 MAYIS 1990 5000TL. (KDV'li)

TOPLUMSAL KURTULUŞ

AYLIK TEORİK-PRATİK SOSYALİST DERGİ

TÜSTAV

JAKOBEN BİR
REDDİYE

İlkin Başlar

SOSYALİZMİN
SORUNLARI

EMPERYALİZMDEN
MEDET UMULARAK
ÇÖZÜLEMEZ

Ali Fırat

BÜYÜMEMİŞ

ÇOCUKLUK

HASTALIĞI

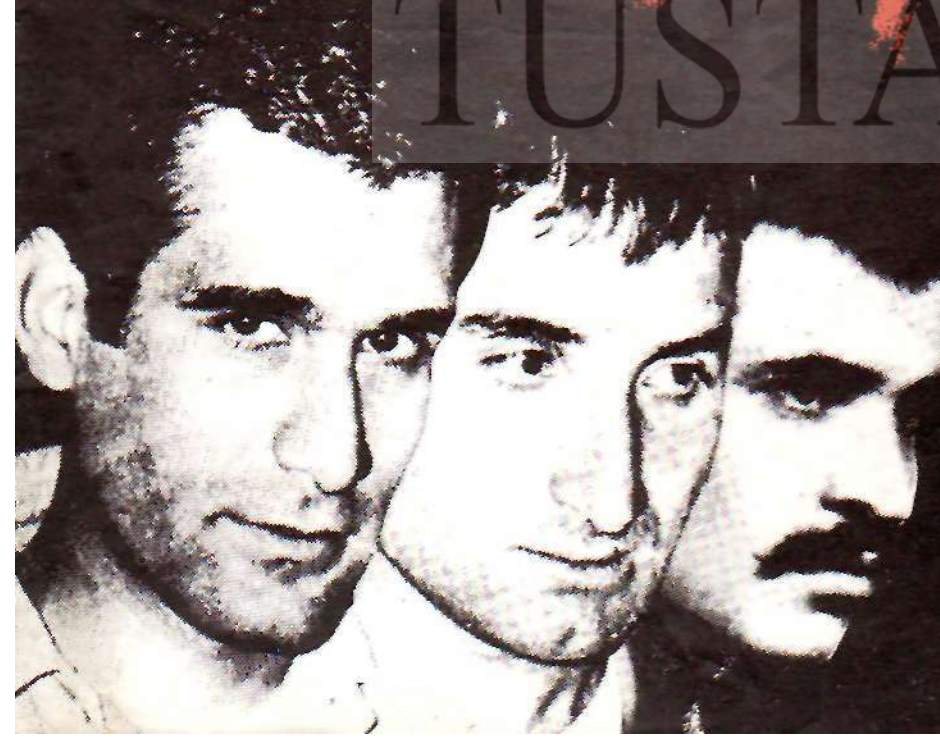
REVİZYONİZM VE
TROTSKİZM

Çelik Bilgin

SOSYALİZMİ

KURDUĞUMUZ GİBİ
SAVUNURUZ

Fidel Castro

BU SAYIMIZ

Her ayın son günleri, genel deneyimimiz gözönüne getirildiğinde de bir sonraki ayın ilk günleri, yorucu fakat heyecanlı bir tartışma yaşıyoruz. Derginin 80 sayfasını nasıl bağlayacağız? Elimizdeki malzeme bir 80 sayfa daha dolduracak kadar çok oluyor. Hangi yazıyı kullanacağız, hangisini bekleteceğiz, kendimizi nasıl mazur göstereceğiz tartışması sabahın erken saatlerine kadar sürüyor. Son anda, bir sayfa eksik ya da fazla geliyor ve tüm düzenleme alt-üst oluyor. Tatlı bir uğraş. Fakat, son anda çıkardığımız yazılar, bu tadın bir bölümünü alıp götürüyor. Bu sayıda da böyle oldu. Elimize son anda geçen yazılar ise bu hesabın dışında. Yazı gönderen dostların anlayacağını umuyoruz.

Bu sayının gecikmesine neden olarak Ankara büromuzun siyasi polis tarafından basılmasını göstermemiz gerekiyor. Son hâli verilmiş bazı yazılar ya tahrib edildi ya da götürüldü. Bu arada bazı görsel malzeme de yerine konulamayacak biçimde kayboldu. Haluk, yazısıyla birlikte Zeki'nin resmini de göndermişti. Kullanamadık.

1 Mayıs'ta, başka arkadaşlarımızla birlikte, Nejdet, Yazı İşleri Müdürümüz, İstanbul'da gözaltına alındı. İçerde geçirdiği süreyi, temposunu yükselterek telafi etmiş olmasına karşın, bu da gecikmemizde bir rol oynadı.

En ciddi engel, 413 sayılı KHK Matbaa bulmakta zorlanacağız. Bu kararnameden önce verdiğimiz bir karar uyarınca ve daha önceki yıllarda da olduğu gibi yaz aylarında periyodumuzu seyrekleştiriyoruz. Yeni engeli aşmak için yeni yollar düşünüyoruz. Yayın faaliyetimizi planladığımız biçimde sürdürebileceğimizi umuyoruz. Çıkış olmak için değişmeyeceğiz.

Nisan sayımızla birlikte, peşpeşe toplatılan dergi sayımız üçe ulaştı. Basacak matbaa bulunsa bile polisin başka engellemelere başvuracağı anlaşılıyor.

Geçen sayılarda duyurduğumuz Genel Yazı Kurulu toplantılarımız sürüyor. Artık Bölge Yazı Kurulları oluşturmaya başladık. Verimliliğimizin artacağını görebiliyoruz. Bu kurullardaki tartışmalar, derginin o ayki içeriğini belirgin bir biçimde zenginleştiriyor.

Bu sayımız, önceki sayılarımıza kıyasla, daha uzun yazılardan oluştu.

Çelik Bilgin, uzun süren rahatsızlığını, vaadettiği çalışmasını tamamlayabilecek kadar bile olsa, atlattı. Sihatli dönemlerinin Yalçın Küçük'ün benzer dönemleri ile çalışması okuyucularımızın dikkatini çekiyor. Saptamalar-6, Çelik Bilgin'in revizyonizm ve Trotskizm konusunda kapsamlı ve ayrıntılı eleştirilerini içeriyor. Sovyetler Birliği'nin durumunu irdeliyor. "Revizyonizm" kolay suçlamasını sık kullananlara bir ad veriyor: Revizyonist.

Hemen hemen aynı konularda yazılmış başka yazılara da yer veriyoruz. Bir bakıma Revizyonizm özel sayısı hazırlanmış oluyoruz. "İleri Sosyalizme Doğru" ve "Sosyalizmin Sorunları Emperyalizmden Medet Umularak Çözülemez" adlı çalışmalarını bu çerçevede sayabiliriz. Bu ayki çeviri yazımız da benzer konulara değiniyor. Dünya genelindeki gelişmelere karşın belli odak noktalarında, bu arada ülkemizde, gözlenen direnç ve mücadelecilik umut dolu günlere işaret ediyor. Bizi sevindiriyor.

Daha mücadeleciler günlere...

Candan Baysan

TOPLUMSAL KURTULUŞ
aylık teorik-pratik sosyalist
dergi

üçüncü yıl, sayı: 33
mayıs 1990

Sahibi: Dönem Yayıncılık
Adına: Bilgecu Erenus Genel
Yayın Yönetmeni: Candar
Baysan Sorumlu Yazı İşleri
Müdürü: Nejdet Kanbir Mer-
kez: Cemal Nadir Sokak Hacı
Fazlıoğlu İş hanı 17/89 Tele-
fon: 5284372 Çağaloğlu/ İs-
tanbul Ankara Bürosu: Ko-
nur Sokak, 73/9 Ankara Tele-
fon: 1259378 Abone Koşul-
ları: Yurtiçi Yıllık 50 bin TL
Posta Çekü Numarası:
28155.7 Ankara Yurtdışı: Yil-
lik 60 DM Dönem Yayıncılık
Döviz Tevdiat Hesap Num-
arası: 1380 İş Bankası Akay
Şubesi Frankfurt Temsilci-
si: Mustafa S. Silar Schi-
chau Str. 7-9 6 Frankfurt 1
Tel: 069/495743 Hamburg
Temsilcisi: Yüksel Er Bilser
Str. 24 a 2000 Hamburg 60
Tel: 040/5117632 Danim-
arka Temsilcisi: Fadıl Ömez
Bellingevej 128/B 5250
Odense SV Telefon: 65
961562 Stuttgart Temsilci-
si: A. Kanber Resuloğlu
Postfach 40 02 617000 Stutt-
gart 40 Paris Temsilcisi: A.
Yalman Poste Restante
Paris Bonne Nouvelle, 75010
Paris, France Köln Temeli-
cisi: A. Araç C/O Beratun-
gsstelle Mansfelder Str. 30/
32 5000 Köln 51, Batı
Almanya Bonn Temsilcisi:
İmam Zeynel Aslan İsviçre
Temsilcisi: Baran Fırat
Postfach 87 4123 Allschwil 2

Baskı: Öz Ofset A.Ş.

Tel: 522 78 11 - 512 74 06

4

**Yorumlarıyla Olaylar:
Yaz Başında Türkiye
Kokuşma ve Ayrışma**

15

**Büyümemiş Çocuk
Hastalığı: Revizyonizm
ve Trotskizm
Çelik Bilgin**

28

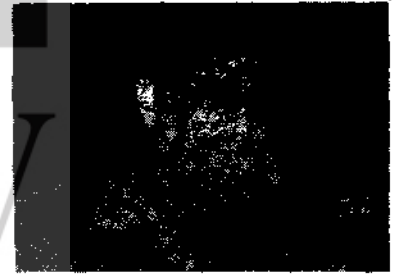
**İleri Sosyalizme Doğru
Rasim Dağlılar**

31

**Sosyalizmin Sorunları
Emperyalizmden Medet
Umularak Çözülemez
Ali Fırat**

49

**Başegmeyen Bir Kürt
Devrimcisinin Ardından
Haluk Yurtsever**

50

**Sosyalizmi Kurduğumuz
Gibi Savunuruz
Fidel Caştro**

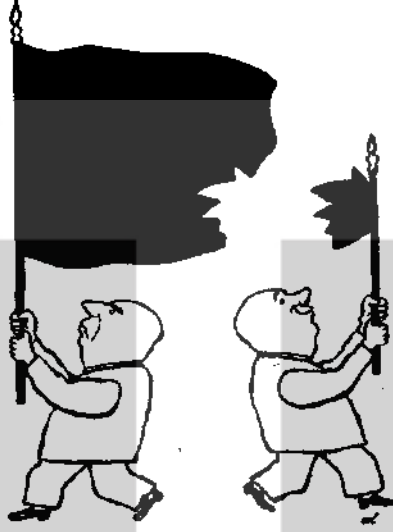
64

**Jakoben Bir Reddiye:
THKO, THKP-C, TKP-ML
İlkin Başlar**

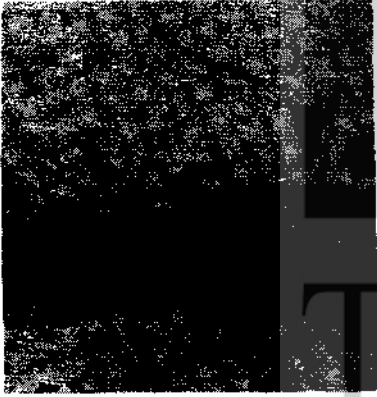
71

**Koruculuk Sisteminin
Çöküşü ve Aşiretlerin
Silahlandırılması**
Rıza Altun

66

**Sıddık Bilgin -
Yıldırım Akbulut-
İşkence-Basın-vs
İsmail Beşikçi**

77

**Avrupa Demokrasisi
Avrupa Faşizmidir**
Mesut Hastürk

70

Hamza Ölmüş
Y. K.

TÜSTAV

YAZ BAŞINDA TÜRKİYE KOKUŞMA VE AYRIŞMA

I

HÜRRİYET EMEÇ'İN KATİLLERİNİ BİLİYOR MU?

Profesör Aksoy'un öldürülmesi üzerine her türlü ihtimali ortaya atan Bab-ı Ali basını, Emeç'in katilleri konusunda ağzına kilif taktı.

Hürriyet, İstanbul polisindeh bilgi aldığını ileri sürerek katillerin yurtdışına kaçtığını yazdı.

Bir gün sonra tüm basın bu haberi yalanladı.

Hürriyet gazetesinin ve tüm Bab-ı Ali basınının Emeç'in nasıl öldüğünü bildiği anlaşılıyor. Hürriyet, geçen sayımızda yazdığımız gibi, öldürenlerin profesyonel olduklarını ve İstanbul polisinden yardım gördüklerini bildirdikten sonra "Polis, katillerin yurtdışına kaçtığını belirledi" haberini verdi. Hürriyet, ayrıca, "Emeç'i şeriatçıların öldürdüğü kesinleşti" diye başlık attı.

Hürriyet gazetesi, daha önce İstanbul Emniyeti'ni suçlarken birdenbire "Emniyet Müdürlüğü'nde üst düzey bir yetkiliyi" kaynak gösterek, Emeç'i öldüren örgütün yabancı, ancak tetiği çekenlerin Türk olduğunu duyurdu. Hürriyet şunları yazdı: "Bu konuyu araştırma ve faillerini bulmak, bizim için gurur meselesi olmuştur. Emeç ve Ercan'a tetiği çekenler Türk, ancak tetiği çektirenler İran ve Suriye kökenli bazı diplomatik kişilerin de canilere yardım ettiği konusunda ihbarlar geldi. Araştırıyoruz" Hürriyet bunları yazdıktan sonra hiçbir örgüt ve katil analısı ismi vermeden Emeç'i öldürenlerin yurtdışına çıktıklarını da haber verdi.

EMNİYET'İN HABERİNE EMNİYET'TEN TEKZİP

Emeç'in katilleriyle ilgili bu ilginç haberden bir gün sonra Hürri-

yet hariç bütün İstanbul basını, İstanbul Emniyeti'ni Hürriyet'in haberlerini yalanladığını yazdı. Hürriyet yalanlamayı yayımlamadı. Gazeteler, sadece, Emniyet'in böyle bir haber vermediğini ve bu bilgilerin Emniyet'te bulunmadığını duyurdular.

Yalanlama, Hürriyet'in Emniyet'ten ayrı hipotezleri olduğunu gösteriyor. Hürriyet, önce Emeç'i öldürenlerin profesyonel olduğunu ve Emniyet'ten yardım aldığını haber veriyor. Daha sonra da katillerin yurtdışına çıktığını yazıyor. Bütün bunların ötesinde ölüm kararını veren örgütün yabancı kökenli olduğunu da ileri sürüyor.

YERLİ ÖRGÜT YABANCI UYGULAMA MI?

Bu kısmen doğruya benzeyen ve kısmen açıkça yanıltıcı haberler, Hürriyet'in dilinin altında bir bakla bulunduğunu gösteriyor. Hürriyet, Emniyet'e bazı mesajlar vermek istiyor.

Tüm Bab-ı Ali basını ise Emeç'in öldürülmesi üzerinde hiçbir fikir yürütmek istemiyor ve bundan kesinlikle kaçınmak istiyor. Halbuki bazı düşünceler geliştirebilmek için elde yeteri kadar ipucu görülüyor. Emeç'in ölümü, Bedrettin Dalan'ın Emeç ailesinin en yakını öldürülmesi ortaya çıkardı. Dalan'ın iş ortağı ve

eski ülkücü Nuri Adıgüzel ise bundan bir süre önce, ülkücü mafya arasındaki çatışmada, Büyük Ankara Oteli'nde öldürüldü. Diğer yandan Dalan zamanında yolsuzluklar, İstanbul Belediye Başkanı Nurettin Sözen'in dosyaları nedeniyle kovuşturma konusu olmaya başladı.

HÜRRİYET VE ÜLKÜCÜ MAFYALAR

Hürriyet, Eylül dönemlerinde sola ve "sol" mafyaya karşı İstanbul Emniyeti'nin bütün operasyonlarını süslemeyi ve savunmayı görev bildi. Hürriyet ve İstanbul Emniyeti'nin bu yakın işbirliği sonucunda "sol" mafya temizlendi ve yerini "ülkücü" mafya aldı. Sol mafya liderleri haptikten çıktıktan sonra bunu açıkça söylemekten çekinmediler ve Hürriyet patronu ile çatıştılar.

HÜRRİYET'TE YUMUŞAMA

Çetin Emeç'in öldürülmesinden sonra Hürriyet'te iki önemli değişiklik çıktı. Birincisi, çok kısa zamana kadar bütün baskı önlemlerinin basındaki en ateşli savunucularından birisi olan Basın Konseyi Başkanı ve Hürriyet Başyazarı Oktay Ekşi'nin çizgi değiştirmesi oldu. Ekşi, "daha" demokratik yazılar yazmaya başladı.

Asıl büyük değişiklik ise Çetin Emeç'in yerine getirilen ve Bab-ı Ali'nin bütün oyunlarına karışmış Rahmi Turan'ın görevden alınması oldu. Erol Simavi, Emeç'in öldürülmesinden sonra Turan'ın işlerine sürekli müdahale etmeye başladı ve Hürriyet Turan'a dar geldi.

İsviçre'de iyi korunan bir şatoda yaşayan Simavi, sonunda Rahmi Turan'ı istifaya mecbur etti. Yerine ise yumuşak kişiliğiyle tanınan Ertuğrul Özkök'ü getirdi. Sürekli tiraj kaybeden ve finansman sıkıntısı içine giren Hürriyet'in Özkök'ün yönetiminde eski günahlarının bir bölümünü unutturarak yaşamını sürdürmeyi hedeflediği görülüyor. ■

II

KOKUŞMA: "KURAN'LI ATEŞKES"

"Tatlıses olayında polis, babaları barıştırdı." Türkiye gazetelerinde bu haber çıkıyor.

Tatlıses'in ayağına kurşun sıkıldı. Sonra kurşun sıkanların ayağına kurşun sıkıldı. Sonra kasetçiler çarşısında iki "kasetçi" mafyası birbirine girdi.

Hamdi Ardalı, iki tarafı biraraya getirip Kuran üzerine yemin ettirerek barıştırdı.

Daha sonra bu yemin töreni yalanlandı.

Artık kokuşmaya bir sınır bulmak mümkün olmuyor. Kasetçilik piyasasında "Urfalı" ve "Diyarbakırlı" çatışması silaha dökülüyor. Tam bir Teksas kasabası gibi gece kulüplerinde, adliyelerde, iş yerlerinde silahlar çekiliyor. Polis, hemen hemen önde gelenlerden hiçbirisine dokunmuyor ve sonunda önce Tatlıses, "Urfalıyım ama Diyarbakırlıları severim" diyerek bir gül atıyor ve gazetelerde haber oluyor. Daha sonra Milliyet gazetesi büyük paraların döndüğü kasetçiler çarşısının iki tarafının önce bir otelde buluştuğunu ve sonra İstanbul Emniyet Müdürü'ne giderek barıştıklarını yazıyor.

TEKZİP NEYE YARAR

Milliyet şunları yazdı: "Diyarba-

kir ve Şanlı Urfa'nın tanınmış isimleri İstanbul'da önce aralarında toplandı. Sonra da Emniyet Müdürü'nün makamına çıkıp Kuran-ı Kerim'e el basarak çatışmayacaklarına söz verdiler. "Milliyet şunları da yazdı: "Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı, konuya ilişkin ayrıntılı bilgi vermedi. 'Biz aracılara buluşturduk' diye konuştu. "Milliyet'in haberi şöyle sürdü: "Ardalı, önceki gün yaptığı açıklamada da tarafların saygı gösterdiği 2 kişi aracılığıyla ikaz ettiklerini, ancak Tatlıses'in müzik evinin kurşunlanması nedeniyle iki grubun bu kez polis aracılığıyla biraraya getirileceğini bildirmişti." Anlaşılan İstanbul'un ünlü polis müdürü, solculara her an silah çekilmesi için polislerine emir veren Hamdi Ardalı, birbirini yaralayan kasetçilik maf-

yasını barıştırmayı kamu görevi sayıyor.

Ardalı' bu bilgiyi gazetelere yazmaması koşuluyla ve belki de işlerin iç yüzünü basına anlatmak ve övünmek için veriyordu. Polis-basın-mafya işbirliğinin neler yaptığını görülmesini istiyordu. Fakat Milliyet'ten Murat Demirel, bu bilgiyi haber yaptı.

Konuşma atmosferi içinde yapılanların önemi ve anlamı gözden kayboluyordu. Türkiye Cumhuriyeti'nde solcu avını, ilerici gençlerin kanını akıtmayı bir zevk haline getiren İstanbul polisi, çıkar çevrelerinin birbiriyle kurşunlaşmasını, Kuran'a el bastırarak durdurmaya çalışıyordu. Bu bir sistemin çözülmesi anlamına geliyor; Hamdi Ardalı, haberi kısa bir zaman sonra tekzip etme gereğini duyuyor.

DREJ ALI

KURAN'DAN SONRA SERBEST

Milliyet'in haberinde şunlar da var: "Royal Otel'deki toplantıda barışma kararı alan 15 kişilik grup dün sabah Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı'ya çıkararak barıştıklarını bildirdiler. Ardalı'nın yanında Kuran'a el basarak çatışmayı sürdürmeyecekleri sözünü veren taraflar, el sıkışarak dostça geçinme kararını açıkladılar. Bu arada, aranan Drej Ali'nin Royal Otel toplantısından sonra polise teslim olduğu ve daha sonra da serbest bırakıldığı bildirildi. Ali Yasak, dün sabah Ardalı'nın makamında gerçek-

Tatlıses olayında polis, babaları barıştırdı

Kuran'lı ateşkes

• Popüler türkücü İbrahim Tatlıses'in kurşunlanmasıyla Diyarbakırlı - Urfalı çatışmasında dönen kasetçiler savaşı, emniyetin araya girip babaları Kuran-ı Kerim'e el bastırarak barıştırmaya tatiya bağlandı.

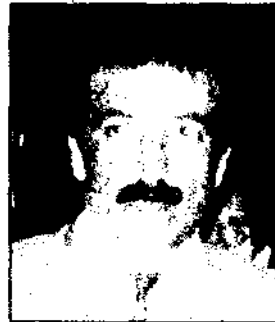
• Murat DEMİREL

TÜRKÜCÜ İbrahim Tatlıses'in Maksim Gazinosu'nda kurşunlanmasıyla başlayan ve daha sonra çatışmaya dönen gerginliği yatıştırmak için polis aracı oldu. Diyarbakır ve

Devamı 10. sayfa

Murat Demirel

Şehmettin Şenel

Hamdi Ardalı

leşen toplantıya da katıldı. Tatlıses'in adamı Drej Ali ya da Ali Yavaş, Kuran'a el basınca gözaltına alınmaktan ve tutuklanmaktan kurtuluyor.

Tekel dönemidir. Kokuşma dönemidir. Tekeller bütün kurumları kokuşturuyor. Bütün bunlar oldukça

da Emniyet solcu avını ve operasyonları hızlandırıyor.

Mafyaya, yumuşak ve solculara sert; tekeller döneminde polisin çalışma ilkesi budur. Bunun için, İstanbul'un eski polis müdürü Şükrü Balcı, bugün hem çok zengindir ve hem de insan içine çıkamamaktadır. ■

teyp kurdurarak hapse gönderilmesini sağladı. Özdağlar, rüşvet almıştı ve Özal rüşvet alan bakanı hapse gönderiyordu. Senaryo buydu ve Özdağlar, hapsi boyladı.

Ancak rüşvet de zina türünden iki tarafı gerektiriyor. Özal'ın dürüstlüğü, sadece Özdağlar'a yetti ve rüşvet verdiği ileri sürülen Erdal İnönü'nün bacanağı hakkında dava bile açılmadı. Özdağlar serüveni, tekel düzeninin hem acımasız ve hem de tutarsız olduğunu gösterdi.

III

DGM'DE YATAK HİKAYELERİ

Tekelsi düzen, kendi kurumlarını ve adamlarını yakmaya başladı. Özal, kendisine muhalefete başlayan yakını Özdağlar'ı bakan sandalyesinden hapse gönderdi.

Hasan Güzel, Özal'ın isteğine karşı başkanlığa aday olmaktan vazgeçmeyince aşk skandalıyla karşı karşıya bırakılıyordu.

Eylülist darbenin solculuğa karşı bir baraj olarak çıkardığı ancak daha çok Kürt sorunu ile uğraşan DGM'ler bu kez Hasan Celal'in bir memure ile yatağa girip girmediğini araştırıyorlar.

Özal'ın Türkiye'ye gelmiş en devrimci burjuva politikacısı olduğu ortaya çıkıyor. Ayakta kalabilmek için dayandığı bütün kurumları yıkıyor.

Tekellerin politikasını bir bürokrat sadakatıyla uygulayan ve hiçbir kalıcı inancı olmadığı anlaşılan Turgun Özal'ın artık Türkiye'ye gelmiş en devrimci burjuva politikacısı olduğu kesinleşti. Özal, kendisine taraf çıkan en yakın eski arkadaşlarının ocağını söndürebilmek için bu düzenin, solculuğa ve devrimciliğe karşı kurduğu bütün barajları devirmeyi görev biliyor.

DGM: NEREDEN NEREYE?

1970 yıllarında getirilmek istendi ve geri döndü. Eylülüst darbe, sıkıyönetim mahkemelerini aratmayacağı umuduyla Devlet Güvenlik Mahkemelerini kurdu. Devlet Güvenlik Mahkemeleri, kısa bir zama içinde dar anlamda solculuk yerine Kürt bilinçlenmesinin yarattığı sorunlarla uğraşmak durumuna geldi ve daha çok bir basın mahkemesi gibi hareket ederek devrimci dergileri toplama makamı oldu.

"DGM'yi ezdik, sıra MESS'te" Yetmişli yılların bu sloganı karşısın-

da eski MESS başkanı Eylülüst darbe ile önce başbakan oldu ve daha sonra da Çankaya'ya oturdu. MESS başa geçerken DGM'ler de kuruldu. Ancak DGM'ler kısa bir süre sonra, Türkiye devrimcilerinin akıllı ve inatçı çabaları sonunda önemli bir baraj olmaktan çıkarıldı. DGM'ler ezilmedi; ancak delindi. Çünkü hem solculuğu önlemede ve hem daha öne geçen Kürt kimlik arayışında DGM barajı önemli olmaktan çıkarıldı.

KAPİTALİZMDEN TEKELLERE: ACIMASIZLIK

Burjuva politikacıları rakiplerini borçlandırarak esir alıyorlardı. Adnan Menderes, parti içindeki muhalefetini kredi vererek susturuyor ve CHP'den Demokrat Parti'ye kredi kanallarını açarak transferler yapıyordu.

1980 yılından sonra durum değişti. Şiddet tekellerin temel silahıdır; kesinlikle ortaya çıktı. Özal, kendisine ilk muhalefet bayrağını açan Devlet Bakanı İsmail Özdağlar'a

GÜZEL AŞK SERÜVENLERİ

Bush-Özal görüşmesinin tutanakları Güneş gazetesinde yayımlandı. Yayımlayan, Güneş muhabiri Uluç Gürkan, Hasan Celal Güzel'in Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden arkadaşı oluyordu. Özal, yayımlanan görüşmelere kızmadı ama buradan eski yakını ve şimdiki inatçı muhalifi Güzel'i ortadan kaldırmanın bir yolunu gördü.

Özal ve ekibi, tutanakları Uluç Gürkan'a Hasan Celal Güzel'in verdiğini düşündüler. Güzel'in de bunu, Dışişleri'ndeki genç bir memureden aldığını hesapladılar. Genç memure ile Güzel arasında bir aşk hikayesi kurdular. Bundan sonra DGM savcılarını görevine çağırıldı.

DEMİRAL VE COŞKUN: NAMUS MUHAFIZLARI

Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı Nusret Demiral ile yardımcı-sı Binbaşı Ülkü Coşkun, bu tür hikayelere tahammül edemiyorlardı. Dışişleri Bakanlığı'nın genç müsteşarı Tugay Özçeri de bir dışişleri güzelinin Hasan Güzel ile aşk yaşamasına kızılıyordu. Dışişleri bitmiş miydi? Sonra Özal'ın mutemet adamı, MİT ve Genel Kurmay'ın sözünü dinlemesiyle ünlü Ali Bozer de dışişleri bakanı olmuştu. Bozer de memurelerinin başkalarıyla aşk yaşamasına karşıydı.

HER TOPLUM İÇİN AYIP

Savcıların uğraştığı, mahkemelerin uğraştığı, basının tefrika etmekten sıkılmadığı bu "olay" her toplum için bir ayıptır. Bir: Türkiye'de yatak hikayelerini kanıtlamak mümkün değildir. İki: Üstelik suç değildir. Üç:

Genç memurenin tutanakları Güzel'e verdiği kanıtlanamaz. Dört: Güzel'in Uluç Gürkan'a verdiği ise hiç kanıtlanamaz. Eğer tutanakların Uluç Gürkan'a Güzel tarafından verildiği kanıtlanamazsa ortada TCK'yı ilgilendiren bir durum yoktur.

Bunları herkes bilir. Ancak konuşma ve ayrışma dönemidir. Bunlar olmasa düzenin kokuştığı nasıl ortaya çıkacak? Bunlar olmasa bu

düzen kokuşarak nasıl ayrışacak?

Türkiye devrimcileri, kendileri için kurulmuş DGM'lerin kendileri dışında içine düşürüldüğü duruma bakıp fazla sevinmemelidir. Çünkü ortaya çıkan durum her toplum için ayıptır.

Türkiye devrimcileri bizim kuraçığımız toplumda böyle ayıpların olmayacağını düşünerek sevinmelidirler. ■

manda, İleri'nin sözlerini hatırlayarak açlık grevine başladılar. Açlık grevi, hem TBKP'nin iç kavgasının yoğunlaştığı ve hem de Türkiye'de yeni olağanüstü hal kanunlarıyla baskının tırmandırıldığı bir zamana denk düşürüldü. TIP ve TKP yöneticileri, açlık grevleriyle, kendilerini hem arkadaşlarına ve hem de devlete hatırlattılar.

SARGIN VE YAĞCI'YA JÜBİLE

Sahaları bırakan futbolculara klüpleri "jübile" yapıyorlar. Nihat Sargın ve Nabi Yağcı, önce TBKP'nin yasallaşması, sonra 141 ve 142 ve sonra da tahliye için açlık grevine başlayınca, çeşitli destek gösterileri oldu. Bu arada bazı yazarlar, sembolik açlık grevi yaptılar. Sembolik açlık grevini, yazar Erol Toy, kendisini davet edenlere, "Biliyoruz, bu sizin iç kavganızdır, biz de bunu burada noktalıyoruz" diyerek kapattı.

TBKP, Sargın ve Yağcı'nın bastırması, Cumhuriyet gazetesinin desteği ve eski İGD'li Celal Başlangıç'ın ihtilafların üstünü örten yazılarıyla, ancak TIP'in tümünün ve TKP'nin bir bölümünün muhalefetiyle kuruldu. Muhalefet edenler TBKP kurulmasını anlamlı bulmuyorlar, içinde komünist sözü olmayan ve Kuruçeşme Toplantıları'na katılanlardan yapılabilecek transferlerle, TSİP'i de alarak, bir yasal parti kurmak istiyorlardı.

Kurtuluş'ta "ÇAN" adı verilen proje, TBKP'nin alternatifi olarak ortaya çıktı. Nihat Sargın, Nabi Yağcı, Osman Sakalsız artık TBKP'ye angaje idiler ve bundan vazgeçilmesi halinde Sargın ve Yağcı'nın karyerleri sona erecek ve kahrmanca hapse girişleri bir işe yaramayacaktı. Bunun için "ÇAN" projesini önlemeye çalıştılar.

Fakat TIP'liler, TBKP'den ayrılmaya başladılar ve diğer TKP'lilerle birlikte Kuruçeşme süreci sona erince biraraya geldiler. Sargın ve Yağcı, sonucu görüp önlemek için dikkatleri üzerlerine çekmeye karar verdiler ve açlık grevine başladılar.

TIP'liler ve TKP'liler ise bu durumda Sargın ve Yağcı'ya jübile kararı aldılar. Açlık grevini, özellikle Cumhuriyet Gazetesi'nin gündeminde tutmaya özen gösterdiler. Bunun da ötesinde gerici politikacılar ve

IV

SARGIN-YAĞCI İSTEYEREK HAPSE GİRDİLER ÇIKMAK İÇİN AÇLIK GREVİNE BAŞLADILAR

Türkiye İşveren Sendikaları Başkanı Baydur, "Memleketin yasalanna karşı 'Boynum kıldan ince' diye gelmiş iki insanın düşüncelerinden ötürü daha fazla cezaevinde kalmamaları gerekir" dedi.

Sargın ve Yağcı'yı desteklemek amacıyla Ankara'ya gelerek komünist olduklarını DGM'ye bildiren iki otobüs yolcusu TBKP'li Ankara'ya sokulmadı. Beraberlerinde getirdikleri davulcu ile zumacı gözaltına alındılar.

TBKP yöneticileri TBKP'yi kurmak için Ankara'ya gelip hapse girdiler. Ancak dışardaki arkadaşlarının çoğunluğu bundan vazgeçti. TBKP'yi kapatıp başka bir parti kurmaya karar verdiler. İşte tam bu sırada Sargın ve Yağcı hapisteler olduklarını hatırlayarak açlık grevine başladılar.

1987 yılı Kasım ayında, Kurtuluş'ta çıkan son yazısında Rasih Nuri İleri'nin kullandığı sözcüklerle

gökten inan iki kahraman Nihat Sargın ve Nabi Yağcı, arkadaşlarının kendilerini yalnız bıraktığı bir za-

çevreden destek peşinde koştular.

DEMİREL-ALATON-BAYDUR: TBKP YÖNETİCİLERİNE DESTEK

Türkiye'nin en tutucu politikacısı Süleyman Demirel, kendisinin büyük bir anti-komünist olduğunu bası bası söylediğinden sonra artık Nihat Sargın ile Nabi Yağcı'nın tahliye edilmesini gerektiğini açıkladı. Alarko Holding'in sahibi İshak Alaton, Sargın ve Yağcı'nın hapisine yatmalarının Türkiye'nin itibarını bozduğunu açıkladı. Türkiye'de işverenlerin en büyük örgütü, Türkiye İşverenler Sendikası Başkanı Refik Baydur, bu iki solcunun tutuklu yargılanmalarına karşı çıktı. Şunları söyledi: "Ülkemize isteyerek dönmüş iki politikacının tutuklu olarak yargılanmalarını doğru bulmuyorum. Memleketin yasalarına 'Boynum kıldan ince' diye gelmiş iki insanın düşüncelerinden ötürü daha fazla cezaevinde kalmaları gerekir." Sargın ve Yağcı, artık Türkiye'nin tekellerinin kalbine girebildiler ve onları acındırabildiler. Tekeller ise "Boynum kıldan ince" diyen Sargın ve Yağcı'nın hapisten çıkarılması için açıklama vermeye başladılar.

SARGIN VE YAĞCI SERBEST OLMALIDIR

Sargın ve Yağcı serbest olmalıdır. Her ikisi de aslında mevcut kanunlara göre alabilecekleri cezanın gereği kadar yatmış durumdadır. Hükümet de bu iki iyi insanın artık hapis yatmasını istemiyor. Heyetleri kabul ediyor ve yaptıkları açık grevi ile yeni baskı düzenini gözlerden uzak tutmaya katkıda buldukları için teşekkür de ediyor.

Hükümet artık TBKP'yi ya da TIP'li ya da TKP'lilerin kendilerine "komünist" demesini suç saymıyor. "Biz komünistiz" diyorlar ve ciddiye alınmıyorlar. TBKP'nin merkez komitesi olarak ortaya çıkıyorlar, yine de tutuklanmıyorlar. Bütün bunlar artık TIP ve TKP için suçluluk durumunun kalmadığını gösteriyor.

TIP'liler ve TKP'liler kanun çerçevesinde serbestce komünist olabilirler ve komünizm propagandası yapabilirler. Ancak Nihat Sargın ve Nabi Yağcı'nın tahliyesi için henüz bir formül bulunmadı. Eylül darbesinde pek çok TKP'li ve TIP'li aynı

maddelere göre tutuklanarak mahkum edildikleri için hükümet, bu iki politikacıya acıma ile birlikte, 141 ve 142 değiştirilmeden bunları serbest bırakmaktan kaçınıyor.

Yakında çıkabilirler. Çünkü alabilecekleri cezanın infazını yattılar. Fakat bunların çıkması için 141 ve 142 için bir taahhüte girmek istemiyorlar.

GENELKURMAY VE MİT: 163'E HAYIR

TIP ve TKP, 141 ve 142 nci maddelerin kaldırılışını 163. maddeye de bağladılar. Ancak Genel Kurmay ve MİT, artık 141 ve 142. maddelerden

çok 163. maddeye ilgi duyuyor ve bunların kalkmasını istemiyor. Hükümette MİT ve Genel Kurmayın sesi durumundaki Ali Bozer ve Kamran İnan türünden bakanlar bu nedenle bütün projeyi bloke ediyorlar.

Ancak yakında bir çözüm bekleniyor. "Biz komünistiz, TBKP'liyiz" diye DGM'ye hücum eden iki otobüs dolusu TKP'linin tersyüz geri gönderildiği ancak kendileriyle gelen davulcu ve zurnacının gözaltına alındığı bir ülkede Sargın ve Yağcı'nın özgürlükleri yakındır.

Davulcu ve zurnacıdan korkan, ancak TIP'li ve TKP'lilerden korkmayan bir düzende yakında özgürlüklerine kavuşacaklardır. ■

V

DEVLETEN YANA GORBAÇOV ÇİZGİSİNDE CUMHURİYET'İN GÖZETİMİNDE ÇOK TEHLİKESİZ VE ÇOK TERBİYELİ ÜÇÜNCÜ TIP PEK YAKINDA GELİYOR...

1985 yılından itibaren bir açık parti gündeme gelince başta Cumhuriyet gazetesi ve Nokta dergisi bu işi Mehmet Ali Aybar ile Doğu Perinçek'e vermek istediler. TIP ve TKP yöneticileri, mevcut yasalar altında bir sosyalist parti kurmayı önce "provokasyon" olarak nitelediler ve Behice Boran'ın ağızından öncelikle Mehmet Ali Aybar'ın emperyalizmin ajanı olmakla suçladılar. Yeni parti kuruluşuyla ilgili panel ve toplantılara katılan Yalçın Küçük de, mevcut yasalara göre TIP'in, TIP olarak değil "İP" olarak veya TSİP'in "SİP" olarak kurulabileceğini, bu parti yandaşlarının mevcut yasalara ters düşen bir görüşü olmadığını ileri sürdü. Yasalara göre kapatılan bir parti aynı adla bir daha kurulamıyordu.

Aradan çok zaman geçmedi, TBKP dendi, "TöBeKaPe" anlaşıldı, sonunda, Türkiye'de İkinci Takrir-i Sükun'un ilan edildiği bir dönemde üçüncü TIP'in kurulması için hazırlık toplantısı yapıldı. Yapılan toplantılardan ve şimdikiye kadarki gelişme-

lerden yeni partinin devletten yana, Cumhuriyet gazetesinin gözetiminde, Gorbaçov çizgisinde ve yasalara göre son derece tehlikesiz, terbiyeli ve edepli bir parti olacağı anlaşılıyor.

TBKP VE ÇAN PROJESİ

Behice Boran, ölümüne yakın bir zamanda, TBKP'ye "evet" dedi. Nihat Sargın ve Nabi Yağcı, Adnan Kahveci'nin sözünü teminat bilerek ve çok terbiye edildiklerini göstermek için Ankara'ya gelerek polise teslim oldular. Sargın ve Yağcı'nın teslimiyeti, Kurtuluş'un "TöBeKaPe" olarak nitelendirdiği ve her yerde böyle anılan bu partinin tümüyle teslimiyetçi bir politika izleyeceğini tekelere anlatmayı da amaçlıyordu. Yağcı ve Sargın hapse konduktan sonra, bir süre 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasını beklemeye başladılar.

Bekleme uzun sürdü ve Sargın'ın tüm arkadaşları, Yağcı'nın arkadaşlarının büyük bir bölümünün sabrı

tükendi. Ayrıca Nihat Sargın TIP'te pek az sevilirdi, üstelik sık sık tasfiye ediliyordu. Nabi Yağcı'yı da Veysi Sarısözen ve arkadaşlarının tasfiye için genel sekreter yaptıklarını ve daha sonra Türkiye'ye gönderdiklerini ileri süren TKP'liler vardı.

Moskova'da bir toplantı yapıldı ve Ahmet Kaçmaz'ın da içeriye alınarak "Çan Projesi" kararlaştırıldı. Aydın Belgesi'nin önplana çıkarıldığı Halit Çelenk, Sadun Aren ve Aziz Nesin'in gözetiminde aydınların mümkün olduğu kadar çok katıldığı, içinde komünist sözcüğünün geçmediği bir parti kurulacaktı. Bunu önce kurtuluş haber verdi.

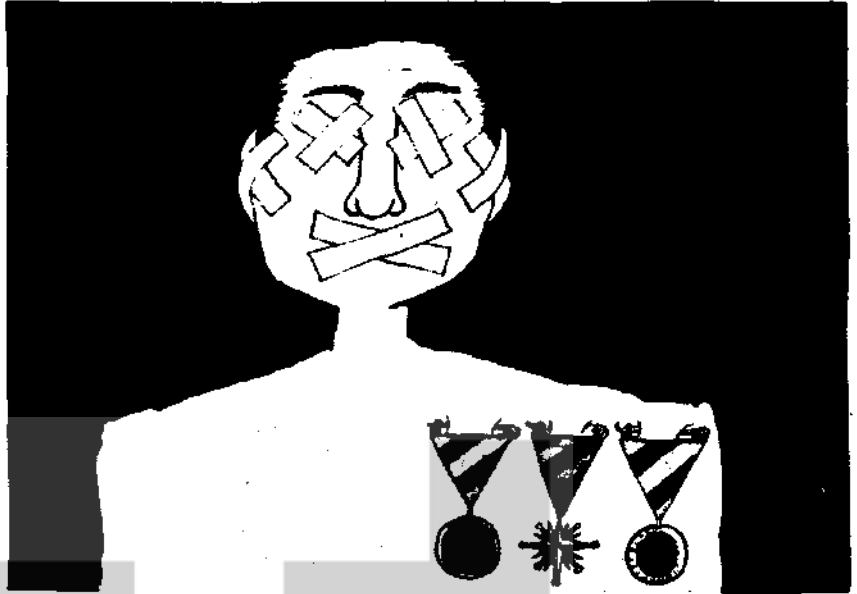
SARGIN VE YAĞCI'NIN SONU MU?

Sargın ve Yağcı kapatıldıkları koşullarında, ÇAN Projesi'ni kendi sonları olarak gördüler ve TBKP için bastırmaya karar verdiler. Ancak TBKP'ye TKP'nin bir kısmı candan katılıyordu ve TIP ile diğerleri tümüyle karşı çıkıyorlardı. Buna rağmen, dışardan Osman Sakalsız'ın da bastırmasıyla TBKP ilan edildi.

İlan edilmesiyle birlikte istifalar başladı. TöBeKaPe, kurulduğu anda yıkıldı. TIP'in tabanı bu projeyi ve tümüyle TKP ile birleşmeyi kabul etmiyordu. Arada mücadele devam ederken Kuruçeşme birlik toplantıları sona erdi. TIP'liler bu sürecin sonunda istedikleri kadar olmasa bile Aydınlık grubundan Oral Çalışlar'ı, bir ara Trotskizme yaklaşmış Orhan Koçak'ı, Mihri Belli'nin eski arkadaşlarından küçük bir grubu yanlarına çekmeyi başardılar. TSİP ise dünden hazırdu. Bunu, Cumhuriyet gazetesi'nin pompalamasıyla bir birlik olarak vermek mümkün görünmüyordu.

OLUŞUM OLMUYOR MU?

15 Nisan'da yapılan toplantıya TIP-TKP yandaşı üç eski SHP milletvekili de katıldı. Bu milletvekillerinin lideri Kemal Anadol, bu toplantıya, bir parti kurmama kararının alınacağını düşünerek gitti. SHP'den atılan ve ayrılan milletvekillerinin "Oluşum" grubu adını toplantıya katılan üç eski SHP'li bir bölümü 1951 tevkifatından kalan oldukça yaşlı cemaati görünce dayanamayarak saf değiştirdiler ve TIP'in başını çektiği

hareket içinde kaldılar. Kendilerini hem üçüncü TIP ve hem de Oluşum içinde gördüklerini açıklayarak, Oluşumcu milletvekillerini zor durumda bıraktılar.

Zor durumda kalanlardan birisi de Mehmet Ali Aybar oldu. Aybar, politikadaki iki elemanını, Cenan Bıçakçı ile Uğur Cankoçak'ı üçüncü TIP'e kapırdı. Kendisi ise hem içinde ve hem dışında görünmeyi tercih etti. Çıkmayan İki Bin'e verdiği demeçte ise TKP'nin tümüyle bu projenin dışında kalmasını savundu. Aybar, TKP'nin usul ve yöntemlerine güvenmiyor ve bunlardan ayrı olmak istiyordu.

TBKP ANLAŞMAYI YENİDEN BOZDU

Üçüncü TIP'in kuruluş toplantısına TKP sadece bir iki temsilci ile katıldı. TKP'nin avukatları, işçileri bu

toplantıların dışında kaldı. TIP'in kadınları ve avukatları da Sargın-Yağcı jübilesine pek az katıldılar. Artık solda resmi görüşlerden başka gerçek tanımayan Cumhuriyet'in TKP'nin katıldığını da duyurmasına karşın bir süre sonra TBKP içindeki TKP TBKP'nin ayrıca kurulacağını açıkladı. TIP'liler ile TKP'nin büyük kesimi bir emri vaki peşindeyken TKP'nin Sargın-Yağcı tarafı da başka bir emri vaki ile çıkıyordu.

"Birlik" adına şimdi üç parti hazırlığı var. Bunlardan birisi TKP'nin TBKP'si ve ikincisi ise TIP'lilerin öncülüğünde, üçüncüsü TIP'tir. SHP'den ayrılan milletvekilleri, son transfer Ekin Dikmen'in de TIP-TKP yanlısı olması karşısında, grup kurabilmek için zorlanıyor. Bu nedenle üçüncü TIP ile birleşmek ile ayrı parti olmak arasında tereddüt ediyor.

Türkiye devriminin çıkarları açısından üçüncü TIP yerindedir ve bir

YALÇIN KÜÇÜK ATATÜRK'E HAKARETTEN BERAAT ETTİ

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde başlayan ve görevsizlik kararıyla Ankara İkinci Asliye Ceza Mahkemesi'ne gelen bir dava daha sonuçlandı. 1988 yılı sonlarında Avrupa'nın çeşitli kentlerinde verdiği konferanslarda Atatürk'e hakaret ettiği gerekçesiyle yargılanan Yalçın Küçük, 2 Mayıs 1990 tarihinde, Asliye Ceza Mahkemesi'nde beraat etti.

Konferanslar, Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayımlandığı için derginin o zamanki Yazı İşleri Müdürü Felemez Ak da sanıktı ve aynı duruşmada beraat etmiş oldu.

an önce kurulmalıdır. Burada bütün TKP, bütün TIP, bütün TSİP, Mihri Belli'nin üç arkadaşı, Aydınlık'tan bir grup ve DİK mutlaka olmalıdır. Partinin adı, Demokrasi İzleme Komitesi'nden çevrilerle DİP olabilir; Demokrasi İzleme Partisi adı bu gruba çok uygundur.

İkincisi Takrir-i Sükun'un açık-

landığı zamanda üçüncü TIP'in açıklanması yerindedir ve tarihseldir. Çok terbiyeli ve çok tehlikesiz, Cumhuriyet gazetesinin gözetiminde, Gorbacov'un çizgisinde, Kurtuluş'un iki yıldır yazdığı gibi, devletin isteklerine uygun böyle bir partinin bu zamanda kurulması bir devlet görevidir. ■

mazken, Sadun Aren'in "Gelin gelin, siz de gelin" ilanını haber yaptı.

BU BİR DEVLET PARTİSİDİR

Kurtuluş, daha Sargın-Yağcı Türkiye'ye gelerek teslim olmayı düşünmeden önce devletin, MİT'in ve Genel Kurmay'ın o zamanki konumunda öro-komünist bir parti istediğini yazıyordu. Devlet, tövbekarların hepsinin biraraya gelerek bir parti kurmasını istiyor. Sargın ve Yağcı pürüzü, bu isteğe sadece renk katıyor.

Türkiye'deki devrimci yükseliş, Kürtlerin devrimci hareketleri, yalnızca Olağanüstü Hal ve matbaa kapatılarak önlenemez; devlet bunu biliyor. Bir de uzlaşmacı parti ve partilere ihtiyaç var. Cumhuriyet gazetesinin bu boşluğu doldurmak için bu kadar gayretkes olması son derece üzücüdür.

DORSAY'IN CANI SIKILMIŞ: PEKİ NE YAPMALI?

ANAP Hükümeti'nin radyolarında program yapımcısı, bunun için Sezen Cumhur Önal'la yarışan ve Önal'ın daha çok program alması karşısında Cumhuriyet gazetesinde sızlanan Atilla Dorsay, senaryosunu Bilgesu Erenus'un yazdığı ve İrfan Tözümün yönettiği "İkili Oyunlar" filmi seyredince canını sıkımsı ve pek sıkılmış. Çok haklıdır. Çünkü "İkili Oyunlar" Atilla Dorsay ve türünü canlandırıyor. 68 yılında devrimci dalgaya kapılıp solcu olan, 78 yılında yumuşayan, 88 yılında düzenin ve devletin parçası olanları sinemaya aktaran bu filmi seyrederken Dorsay'ın kendi ve arkadaşları adına, sıkılmakla kalmayarak, sahneye yumurta da atması gerekirdi.

SİNEMADA BİR KOMİSER

Atilla Dorsay, o kadar kızmış ki, filmi kötüleyecek sözcükleri seçmekte güçlük çekiyor ve birini bitirdikten sonra diğerini yazıyor. Filmde "şampanya gibi senaryo" olması gerektiğini yazıyor ve bulamıyor. Çok incelikli bir oyun üslubu istiyor, bunu da bulamıyor. Dorsay'ın şampanya ve incelikli oyun merakı anlaşılıyor; bunu neden sinemada aradığı bilinmiyor.

"İkili Oyunlar" açıkça kıskırtmayı amaçlayan bunu filmde anlatan

VI

CUMHURİYET HÜRRİYETLEŞİYOR

Eylülist darbenin en büyük başarılarından birisi Cumhuriyet gazetesini Hürriyet gazetesine yakınlaştırmak oldu. Cumhuriyet, hiçbir konuda Hürriyet'ten ayrılmıyor.

Çarpık haber yazmak ve sol içinde çarpık görüşler oluşturmak da Cumhuriyet'in politikası olmaya başlıyor.

Misyoner gazeteci ve yorumculardan şimdilik ikisi üzerinde duruyoruz.

Eylülist darbenin ilk günlerinde bütün kadrosunu Aydınlık Basın Yayın Orta Okulu'nu terkedenlerden seçen ve büyük bir anti-Sovyetizm yayan Cumhuriyet gazetesi şimdi kritik yerlere tövbekarlar yerleştirerek Türkiye sol politikasında bir köprü başı tutmaya çalışıyor. Bunu her alana devlet ideolojisini gazetecilik sayanlarla takviye etmeye çalışıyor.

GAZETECİ Mİ, MİSYONER Mİ?

Sovyetler Birliği'nde Mihail Gorbacov ve arkadaşları kendi tarihlerine küfretmeye ve emperyalistlerle uzlaşma politikasına başlayınca Cumhuriyet gazetesi için kadroları Türkiye'nin tövbekarları ile tamamlama kapıları açıldı. İGD'li Celal Başlangıç'a gün doğdu ve Cumhuriyet'in Kürt Masası Şefliği'nden Komünist Masası Şefliği'ne yükseltildi. Başlangıç, hiç kuşkusuz, Cumhuriyet'in yönetimini eline alan ve içinde Uğur Mumcu, İlhan Selçuk ve Ali Sirmen'in de bulunduğu Konsey'in gözünden kaçmayacak bir biçimde son derece tahrih edilmiş sol haberler yaymaya başladı.

Bir: Başlangıç, TBKP'nin kuruluşu açıklanmadan önce Umur Coş-

kun'la yaptığı bir görüşmede, bir gazeteci değil bir aracı gibi hareket etti. Coşkun'un ihtilaf olduğunu söylemesinin üstünü örten, "Hadi canım, ver elini evet de" diye yalvaran bir Mahmutpaşa esnafı gibi davrandı.

İki: TBKP'nin cılız çıkışı ilan edilince de, 1951 tevkiyatından kalma ve unutulmuş iki eski solcunun göz yaşlarına dayanamayarak sevinç gözyaşları dökmeye başladı. Gazeteciliği değil, İGD günlerini düşünüyordu.

Üç: Habercilik birleşmeyi değil ayrılmayı yakalayabilmektir. Masa şefi Başlangıç'ın ağlayarak haber verdiği TBKP kısa ömürlü oldu ve TIP'liler istifa ettiler. TIP'lilerin hepsinin istifa ettiğini İGD'li Komünist Masası Şefi haber alamadı.

Dört : ÇAN Projesi'ni de hiç haber alamadı. Alsaydı zaten üzüntüden hasta olabilirdi. Bu nedenle son toplantıyı TKP'nin tümünün de içinde olduğu bir proje olarak sunmaktan başka çare bulamadı.

Beş : Daha sonra TBKP'nin ayrı kuruluşunu yazmak zorunda kaldı veya sevindi.

Altı : İçinde onbeş milletvekilinin bulunduğu Oluşumcuların parti kurma arayışlarını, bunlar adına yapılan basın toplantılarını haber yap-

VII

DEVRİMCİ BASIN
GÜCÜNE GÜVENMELİDİR

İkinci Takrî-i Sükun bulununca Demirel, gerekçe aradı ve "sürgün" dedi. İnönü, saptırmaya çalıştı "sansür" dedi. Her şeyi komikliğe vuran bayağı basın "SS" dedi, İşin İçinden çıktı.

Kozakçioğlu, "Basın rahatsız olmasın" deyince gerçek ortaya çıktı. Yeni kanun büyük basın için değil, başta Kurtuluş ve İki Bine Doğru, devrimci basın için getiriliyordu.

bir politik filmidir. Dorsay'ın kızgın-lığı, politik film çekilmesine ve net bir anlatımadır. Dorsay, şampanyayı ve inceliği bütün hayatı boyunca seven bir kimse olarak böyle politik eleştirileri sevmiyor. Eğer politik eleştiri yapılacaksa, bunun güldürü olması gerektiğine inanıyor. İnanılmaz ama şunları da yazıyor: "Saygın bir girişim, sinemamız için değişik bir çaba. Ne var ki, başarılı olmuş olduğunu söylemek mümkün değil. Bir karı-koca ilişkisinin, biraz Hollywood'un parlak dönemini anımsatan 'sofistike' bir güldürü biçiminde gelişmesine, bize özgü nitelikler ve de açık bir politik bilinç fonunun eklenmesi, son derece ilginç ve değişik bir filme ulaşabilirdi." İlahi Bilgesi ve İrfan, neden Atilla Dorsay'ın dediği gibi yapmıyorsunuz, Hollywood usulü güldürüp geçmiyorsunuz; Dorsay'ın canı sıkılıyor. Güldürüp hafifletmedikten sonra politik film çevrilmemelidir; devlet de bunu istemiyor mu?

HER YERDE DEVLET VAR

Cumhuriyet gazetesi'nin sol haberleri devletin resmi görüşlerine göre düzenleniyor; Komünist Masası Şefi'nin tercihleri ile MIT-Genel Kurmay tarafından çizilen sol politika birbirine uyuyor. Okunan budur; bunun için MIT ya da Genel Kurmay'dan emir almaya gerek de kalmıyor. Çakışma var.

Devlet radyosunda programcı Atilla Dorsay, sinemanın işlevinin seyirciyi yumuşatmak olduğuna inanıyor. Kendisi şampanya seven ve incelikli bir adamdır. Devlet de, sinemanın rolünün bu olduğuna inanıyor ve bu nedenle MHP'den transfer Kültür Bakanı, sinemaya milyarca lira bağış yapmaktan çekinmiyor. Zeybek, üçüncü TİP'in yandaşları tarafından çıkarılan Bilim ve Sanat dergisinin de örgütleyici olduğu Ankara Şenliği'ne yüz milyon verebiliyor ve sonucunda kimlerin desteklediği çok iyi bilinen Med ve Cezir'e ödül verilmesini sağlıyor.

Bu bir düzen işidir.

Şimdilik bu kadar. Cumhuriyet'in misyoner gazetecileri, aydınlıklar, tövbecarlar, Hayri Kozakçioğlu'nun matbaalarını kapatma tehdidine güvenmesinler. Bu meydanı bırakmayacağımızdan emin olarak yazsınlar. ■

Yılda milyarlarca reklam veren milyarlarca ilan alan büyük basın ne kadar utansa hakkıdır. Olağanüstü Vali Kozakçioğlu, "Size ne oluyor, neden korkuyorsunuz" diye açıklayarak, Türkiye'nin büyük basınına hiç hesaba katmadığını gösterdi. Gerçekten Hürriyet, Günaydın, Cumhuriyet için Kürt haberlerinde bir sansüre gerek yoktu. Ancak Türkiye akılcı bir yönetime geçiş döneminde, bu gazeteler, kötü alışkanlıklarını sürdürmemeleri için bir süre sansüre tabi tutulabilirdi.

Günaydın mı, PKK lideriyle mülakat yaptı? Cumhuriyet mi yaptığı mülakata yayımladı? Basında öncü Hürriyet en sona kaldı ve PKK lideriyle yaptığını öne sürdüğü çok kısa mülakatını bir yığın balon haberle birlikte yayımlamayı tercih etti.

Türkiye'nin devrimci basını, bütün yetersizliğine karşın, kendi gücünü ve devrimcilerin gücünü anlamalıdır; Olağanüstü Hal yönetimine yeni eklemelerle getirilen düzen tümüyle devrimci basını hedef aldı.

TOPLUMSAL KURTULUŞ'A
YAPILANLAR GENİŞLETİLDİ

Yeni sistem, Türkiye'nin neresinde olursa olsun, Kozakçioğlu'na beğenmediği yayını basan matbaayı kapatma imkanını getiriyor. En önemli yenilik budur. Bunun dışında sürgün, daha önceki sistemde de vardı. Siirt'ten Avukat Zübeyir Aydar, yeni düzenlemeden önce sürüldü. Basın için sansüre ise hiç gerek yoktu; en solda görülen Cumhuriyet en başta, bütün yazarlarıyla Kürt devrimcilerine küfrü gazetecilik sayıyorlar. Matbaanın dışında bir de

belediye başkanlarının kolaylıkla görevden alınması imkanı getiriliyor.

Matbaa kapatma sistemi ise şimdilik kapatılmadan çözümlere işletilmek isteniyor. Üç yıl var. Bir: Büyük matbaalar, devrimci sol ve Kürt sorununa ilgi duyan yayınları basmıyorlar. Hürriyet, İki Bine Doğru'yu basmayacağını hemen ilan etti. Sokak dergisini de basmayacağını açıkladı. İki: Bazen basılıyor. Bu kez Hürriyet Dağıtım veya diğeri, dağıtmadan önce polise teslim ediyor. Üç: Matbaa basıyor. Dağıtım vermeden polisi çağırıyor.

Kurtuluş için bunlar sürpriz değil; Ankara siyasi polisi, Ankara'daki matbaaları teker teker Kurtuluş'u basmamaya ikna etti. Hürriyet Dağıtım, çok zaman, siyasi polisin direktifine göre toplatma kararı alınmaya kadar Kurtuluş'u dağıtmıyordu. Ayrıca Hürriyet Dağıtım'dan dağıtımların parasını almak devletten almaktan daha zor oluyordu.

SHP VE BÜYÜK BASIN
KAZANÇLI

Demirel'in "Sansür olmaz" çığlıkları, Erdal İnönü'nün "Sansürü kabul etmeyiz" demesi, büyük basının bir süre tepki gösterir görünmesi, hepsi görüntüyü kurtarmak ve toplumu yanıltmak içindir. Süleyman Demirel'in Erdal İnönü'nün, "büyük" basının matbaa kapatılmasına tek sözcük bile karşı çıkmaması, belediye başkanlarının görevden alınma ihtimali üzerinde hiç durmamaları, ikiyüzlülüğün kesin kanıtıdır. Bunlar, bu tedbirleri biliyorlar ve SHP, kesinlikle bu tedbirlerden kazanç umuyor.

Olağanüstü Hal Bölge Valisi Kozakçioğlu, Güneydoğu kararnamesini değerlendirdi

'Basın rahatsız olmasın'

Razvanca Pazari

DIYARBAKIR, (Gün-Ha)- Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçioğlu, Güneydoğu bölgesi için Bakanlar Kurulu'nca çıkarılan kararnamede basına ilgili hükümlerin tüm basını kapsadığını, basına bu kararnameden rahatsız olmaması gerektiğini vurguladı. Kozakçioğlu, "Zamandır basına, kendisi kendisi daha iyi kontrol ediliyor, kendisi de bu tedbirleri almamaya ister" dedi.

Güneydoğu'ya ilgili kararnamede basına ilgili alınan bazı önlemlerin, "Millî birlik ve bütünlüğün ters düşen yazılar yazan, Türkiye'de

HAYRİ KOZAKÇIOĞLU: Basın mensuplarının bölgede rahat çalışabilmesi için valilere birer genelleme gönderdik.

deki basını bütünlüğünden faydalanmak suretiyle basını kelimesini kullanarak bölge halkı arasında devleti ve devlet güçleriyle uyumunun büyük düşürmeye çalışsa yayımları yönetici olduğunu belirten Kozakçioğlu, "Basın" kelimesini penis anlamında ele almak gerektiğini kaydetti.

Kararnameyle basına sansür uygulanacağını düşünenin yanlış olduğunu belirten Hayri Kozakçioğlu şunları konuştu:

"Basın devletin, şu anda Türkiye'de basına dağıtılan gazete, mecmuata baskının konuyu tartışma anlamına geliyor. Basın mensuplarının beki göremediği, inceleme imkanı bulamadığı ama basını kelimesi içinde ifade edilen bazı yayınlar vardır. Bunların bir kısmı yurtdışı, bir kısmı yurtiçi kaynaklıdır. Bunlarda öyle yazılar var ki, millî birlik ve bütünlüğümüze ters düşen yazılardır. Öyle dergiler çıkıyor ki, çıkış tarihi ayın 20'si diyor, çıktığı yerin savcısına da bir nüsha veriyor ama o ayın 17'si, 18'inde Türkiye'de satılıyor. Ayın 18'inde bunu savcının alıp inceledik-

ten sonra toplama kararı verdiği sayının yasaklanmasının hiçbir anlamı kalmıyor." Anlamı olabilmesi için Olağanüstü Hal Valisine, Türkiye'nin bütün matbaalarını denetimine alma yetkisi tanınıyor.

Kozakçioğlu'nun açıklamaları, Toplumsal Kurtuluş'un başlattığı, sonra İki Bine Doğru tarafından sürdürülen yayın politikasının; devleti sarstığını ortaya koyuyor. Kozakçioğlu, DGM'lerin geç kaldığından şikayet ediyor. Devrimcilerin çözüm bulmasından yakınıyor. Bu nedenle Takrir-i Sükun düzeni getiriliyor.

ten sonra toplama kararı verdiği sayının yasaklanmasının hiçbir anlamı kalmıyor." Anlamı olabilmesi için Olağanüstü Hal Valisine, Türkiye'nin bütün matbaalarını denetimine alma yetkisi tanınıyor.

Kozakçioğlu'nun açıklamaları, Toplumsal Kurtuluş'un başlattığı, sonra İki Bine Doğru tarafından sürdürülen yayın politikasının; devleti sarstığını ortaya koyuyor. Kozakçioğlu, DGM'lerin geç kaldığından şikayet ediyor. Devrimcilerin çözüm bulmasından yakınıyor. Bu nedenle Takrir-i Sükun düzeni getiriliyor.

MUTLAKA ÇÖZÜM BULUNUR

Eylülistler sistemlerini kurarken, ipleri sıkı bağladıklarını düşündüler. Bir yol bulundu. Bu önlemler içinde yol bulunacaktır. Bu kez sıçırarak bulunacağı anlaşılıyor. ■

YALÇIN KÜÇÜK CENEVRE KİTAP FUARINA KATILDI

Aynı tarihlerde İsviçre'nin Lozan kentinde İkinci Kürt Konferansı toplandı.
Y. Küçük, konferansın bazı oturumlarını izledi.

İsviçre'nin Cenevre kentinde yapılan "Kitap ve Basın Fuarı"na, Türkiye'den Yalçın Küçük katıldı. Cenevre kentinde büyük Palais de Exdsition, Sergi Sarayı'nda gerçekleştirilen Fuarda Y. Küçük Radio Zones standında bir konuşma yaptı ve yeni çalışması olan "Kürtler Üzerine Tezler" ile ilgili soruları cevaplandırdı.

Aynı tarihlerde yine İsviçre'nin Lozan kentinde İkinci Kürt Konferansı toplandı. Türkiye'den milletvekilleri Ahmet Türk ve Mehmet Ali Eren ile Mimarlar Odası Genel Başkanı Yavuz Önen'in çağrılı olduğu toplantıya, Türk ve Eren de katıldılar.

Lozan kentinde Palais de Beaulieu, Beaulieu Sarayı'nda yapılan konferansa bu kez PKK yandaşları da resmen katıldılar ve bildiri sundular. Daha çok yabancıların izlediği konferansın kapanışında yapılan basın toplantısında ERNK, PKK yanlısı olduğu gerekçesiyle alınmadı.

İsviçre'de bulunan Yalçın Küçük de Kürt Konferansı'nın bazı oturumlarını izledi ve temaslara yaptı.

Kürt Konferansları'nın üçüncüsünün sonbaharda Stockholm'da yapılması planlandı.

SHP'nin bu tedbirlerden kazancı vardır. Çünkü kendisine rakip olabilecek olan ve Kürt ezilmişliğini ön plana çıkaracak olan "Oluşum" hareketi, kararnameye eklemelerle zor duruma sokulmuştur. Kararname, Kürt halkı üzerindeki her türlü baskının, tepkinin üzerine bir kara örtü getiriyor. Böyle bir hareket ne derse desin, gazetelerde ve radyoda yayımlanamayacağı anlaşılıyor; bu ise, Kürt politikasını SHP gericiliğine çekmek demektir.

Aynı çıkar büyük basın için de geçerlidir. Devrimci basının kendisini açmazlar içinde bırakmasından kurtulabiliyor. Türkiye'de baskılar devrimci basına olmakla birlikte sözde yasalar eşit olarak uygulanıyor. Devrimci basının PKK lideriyle mülakat yapıp yayımlaması ve Kürt alanındaki gelişmeleri dürüstçe vermesi, büyük basının devletten yana tutumunu açığa çıkarıyor.

Basın, devletten yana bir tutum alamaz. Basın tarafsızdır. Basının dördüncü kuvvet olarak nitelenmesi, yasama, yargı ve yürütme kuvvetinden ayrı olmasından kaynaklanıyor. Eğer basın bunlardan ve dolayısıyla devletten ayrı bir yayın politikası sürdüremezse devletin bir parçası haline geliyor. Büyük basın devletin bir parçası haline gelmiştir ve devrimci basının, dar imkanlar, hapisler, hücrelere rağmen yaptığı yayın, büyük basının basın olmadığını gözler önüne seriyor. Dolayısıyla bu kararname "büyük basın" için de yararlı çıkıyor.

DGM VE OLAĞANÜSTÜ HAL

Bu insafsız kararnamenin çıkışın-

AZİZ NESİN ŞAMAR OĞLANI OLDU

Yalçın Küçük'e "hırsız", İsmail Beşikçi'ye "İngiliz ajanı" diyen ve Tomris Uyar'a küfreden Aziz Nesin'in Demokrat Parti döneminde Adnan Menderes ile uzlaşıp uzlaşmadığı tartışılıyor.

Aziz Nesin artık şamar oğlanı oldu. Bundan sonra TöBeKaPe Genel Başkanı bile olabilir.

Nihat Sargın ve Nabi Yağcı'nun açlık grevleri, Türkiye devrimcilerini heyecanlandırmadı; ancak, tüm anti-komünistler, tüm işverenler, tüm sanayiciler, içi göçmüş Demirel, "Ben anti-komünistim ama yeter artık, be" dedi. TİSK Genel Başkanı, "Bunlar boynum kıldan ince dediler, daha çok inlemesinler" diye buyurdu. Bütün sanayi odaları acıdıklarını ve artık Sargın ve Yağcı'yı çok sevdiğlerini söylediler.

BEŞİKÇİ'NİN KİTABI

Bilgesi Erenus, Sargın-Yağcı tayfası kadınlara, Eşber Yağmurdereli ve İsmail Beşikçi sözkonusu olmadıkça kadınlar yürüyüşüne katılmayacağı ve şarkı söylemeyeceğini söyledi. Sargın-Yağcı tayfası önce "evet" dedikten sonra atlatacaklarını düşündüler ve daha sonradan Beşikçi'ye razı oldular. Bundan sonra da, Beşikçi'nin adının çekiciliğini anlayarak, "Sargın-Yağcı ve Beşikçi Dostları" oldular.

İşte bu sırada Melsa yayınlarının ilk kitabı olarak İsmail Beşikçi'nin Aziz Nesin üzerine belgeleri yayımlandı. Kitap hemen toplatıldı; ancak okuyanlar, Nesin'in perişan halini görerek en az Sargın-Yağcı'nın durumu kadar üzülüyorlar. İsmail Beşikçi, bu kitabında Aziz Nesin ve Yazarlar Sendikası ile ilgili olarak belgelerini yayımlıyor. Aslında Aziz Nesin'in tutarsızlığını sergiliyor.

Beşikçi'nin kitabı, TöBeKaPe kesimini şaşırttı. ÇAN Profesori'nin üç ayağından birisi olan Halit Çelenk, yeniden yuvaya dönerken ve Sadun Aren, Profesör Alpaslan Işık ve Profesör İlhan Tekeli'yi de yanına alarak son gelişmeler üzerinde te-

maslar yapmak üzere Moskova'ya giderken, her yerde Aziz Nesin şamar oğlanı yapılıyor ve TöBeKaPe kampından, Aziz Nesin'in bütün tutarsızlıklarını ortaya koyan Beşikçi'ye destekler geliyor. Bütün bunlar TöBeKaPe kampında Aziz Nesin'in genel başkanlığını tehlikeye sokmakla kalmıyor ve bir de önemli bir sadakatsizliği su yüzüne çıkarıyor.

HASAN PULUR'A NE OLUYOR?

Aziz Nesin, Töbekarlar Kampında şeyhliğini ilan edeceği bir sırada asıl darbe Milliyet'in fıkra yazarı Hasan Pulur'dan geldi. Pulur, Demokrat Parti döneminde Aziz Nesin'in yazılarını, despot Menderes'i eleştirmemek koşuluna bağlayıp bağlamadığını araştırmaya başladı. İki ay önce yazdığı bir fıkra-sında, Aziz Nesin'in müstebit rejimle uzlaşma ihtimali üzerinde durdu.

Aziz Nesin, buna şiddetle itiraz etti ve Malik Yolaç'la yaptığı konuşmayı ve tanık olarak Recep Bilginer'i gösterdi. Malik Yolaç, Hasan Pulur'a gönderdiği mektupta, Aziz Nesin'in ya çok yaşlandığını ya da belleğini kaybettiğini anlattı. Recep Bilginer de bir açıklama yaparak Aziz Nesin'i yalanladı. Aziz Nesin'in tanıklığını kabul etmedi.

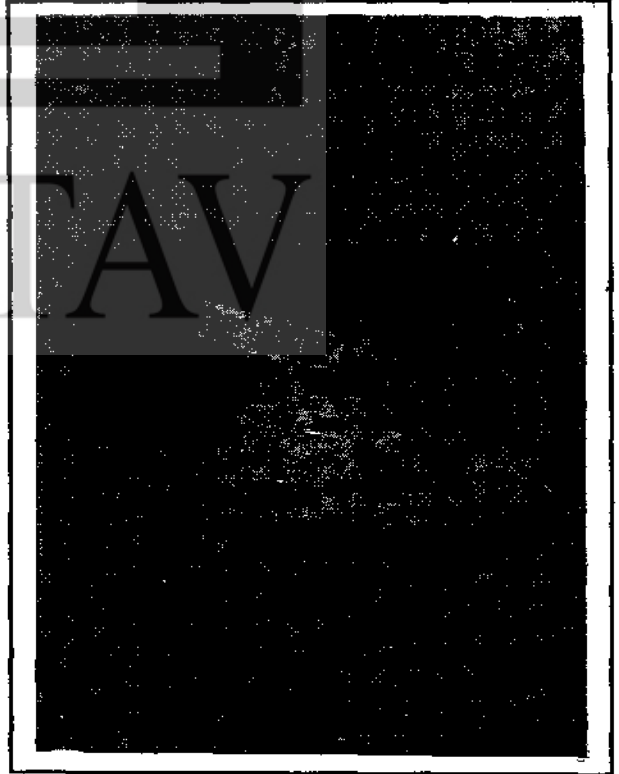
YUSUF ZİYA ORTAÇ VE AZİZ NESİN

Aziz Nesin'i işe alan Yusuf Ziya Ortaç'ın bunu hemen Menderes'e bildirdiği ve onayını aldığı kesindir. Aziz Nesin, bunun üzerine Akbaba dergisinde yazmaya başlıyor. Ancak Nesin'in Menderes ile tam bir anlaşma yapıp yapmadığının araştırılması gerekiyor. Şimdilik Aziz Nesin'in gösterdiği tanıklar, Aziz Nesin'i doğrulamıyor.

Aydın Belgesi, Ekin-Bilar, Aziz Nesin'in kolektif olarak yaptığı iki işidir. Bu işleri yaparken de yüz kez kaçma yolları aradığını, "Davalarım" kitabında Yalçın Küçük ortaya koydu. İsmail Beşikçi, "Beşikçi İngiliz ajanıdır" sözünün hesabını sormaya başladı. Tomris Uyar, Nesin'in kendisine yaptığı küfürlerin hesabını mahkemede soruyor.

Aziz Nesin, şamar oğlanı oluyor. Artık Evren'i mahkemeye verme şovları bile kendisini kurtaramıyor. Bundan böyle TöBeKaPe'ye daha layıkır ama onlar da kurtulma yolları arıyorlar.

Nesin'in sonunda gideceği yer Demirel'in kampıdır. Theodorakis, Yunan Demirel'inden bir sandalyesiz bakanlık aldı. Darısı, Aziz Nesin'e... ■

BÜYÜMEMİŞ ÇOCUK HASTALIĞI: REVİZYONİZM VE TROTSKİZM

Çelik Bilgin

Başka yerde yapıldığını bilmiyorum; Lenin'in ünlü çalışması Çocukluk Hastalığı'nın yeniden değerlendirilmesine ilk kez Türkiye'de başlandığını biliyorum. Bilgilerime göre böyle bir çaba, 1970 yıllarının hemensonlarında, "Sosyalist İktidar" dergisi içinde ve çerçevesinde gerçekleşiyor. Dergi, ürünlerini vermeden, Eylülist darbe ile yayın hayatının sonunu yaşıyor. (*) Bununla birlikte, Sosyalist İktidar'da, değerini yeniden saptamak ve yerini belirlemek için, Çocukluk Hastalığı'nın "ortak okuma" hazırlıkları yapıyor.

Bundan on yıl kadar önce hem Lenin çizgisi içinde kalmak ve hem de Lenin'in en çok bilinen eserlerinden birisinin değerini tartışmaya açmak Çocukluk Hastalığı'nın dünya işçi sınıfı ve sosyalist hareketlerinde her türlü geri dönüşlerin teorik dayanağı yapılmak istenmesinden kaynaklanıyordu; bugün için daha net gerekçeler var. Bugün reel sosyalist ülkelerde kapitalist restorasyon savunucuları, Avrupa'da komünist partileri reddeden komünist parti yöneticileri, doğuşlarını söz birliği edencesine, Çocukluk Hastalığı'na bağyorlar. Lenin'in bu çalışması, sadece ekonomik planda değil dünya ölçüsünde bir teorik ve politik yumuşamanın ve emperyalizm ile "barış içinde bir arada yaşama" politikasının habercisi sayılıyor.

-Çocukluk Hastalığı'nın temel görüşlerinin bir yanı şudur: Bir yıl önce kurulan Komintern'in kuruluşundan pişmanlık tohumları çıkarılıyor. Bir yıl önce Avrupa'nın sosyalist ve işçi partilerinin radikal kanatları, yerlerini terk ederek komünist partileri kurmaya özendirilirken, zaman zaman zorlanırken, zorlayanların başında Trotskiy var, 1920 yılında, Çocukluk Hastalığı yazılırken, bu çalışma Komintern'in İkinci Kongresi'ne yetiştiriliyor, tersi bir politika öneriliyor. Komünistler, bu kez, bir yıl önce ayrıldıklarıyla, ayrıldıkları yerlerde beraberliğe zorlanıyorlar; bu zorlamaya uymayanlar, çocukluk hastalığına tutulmuş sayılıyor. -

Çocukluk Hastalığı, gerçekten bir dönemin başlangıcıdır; buradan, 1929 yılında Stalin tarafından "sınıfa karşı sınıf" formülasyonu öne sürülünceye kadar, gerek Sovyetler Birliği'nin ve gerekse Komintern'in temel görüşü yumuşaklıktır, "cephes", işçi cephesi biçiminde de olsa ve "barış içinde yaşama" türünden formüller ilk kez bu dönemde telaffuz ediliyor. Lenin, Trotskiy ve Stalin, bu politikalarda beraberdirler; Nova Ekonomiçeskaya Politika,

Yeni Ekonomik Politika veya NEP, bu zaman aralığına egemen oluyor.

Lenin'in bu ünlü çalışmasının bu yanı, yeri, bu kadar açıklıkla yazılmasa bile, çok iyi biliniyor. Tekrarlamak durumunda değilim. Ancak giderek ve tekrar tekrar okuduğumda, Çocukluk Hastalığı'nın bir değil iki "kitap" olduğunu düşünmeye başlıyorum; bir yanı son derece yol açıcudur ve değerini bugün de koruyor. Bu yan üzerinde durmak istiyorum.

Çocukluk Hastalığı'nda Lenin, "ricat" politikaları önermenin yanında bir de, Ekim Devriminin politik ve bilimsel çözümlemesini yapma gereğini duyuyor; özgün ve genel dinamiklerini ortaya çıkartırken karşılaştığı tehlikelere parmak basmaya çalışıyor. Belki yok olmaktan kaçınılmaz ve belki doğal, "ricat", yok olmaktan kurtulmanın politikalarından birisidir ve burada ortaya çıkan binanın tarihsel yerini ve karşılaştığı asıl tehlikeleri çözümlemek anlamsız görünmüyor. Anlamlı olanın üzerinde durmak gereğini duyuyorum.

1920 yılında, Çocukluk Hastalığı yazıldığında, Kautsky artık bir renegad, Türkçesi ile, bir dönektir; Lenin'in politika yazılarına öğretici bir örnek oluyor ve Lenin, olumlu anlamıyla, Kautsky'ye atıfta bulunuyor. Lenin'in Kautsky'den yaptığı aktarmayı buraya alıyorum: "Şimdi, Lenin, 1848 yılına göre diye saptama yapıyor, Slavlar, devrimci uluslar safına katılmakla kalmadılar, aynı zamanda, devrimci düşünce ve eylemin merkezi giderek Slavlara kayıyor. Devrimci merkez, Batı'dan Doğu'ya kayıyor." (***) Kautsky, bu saptamayı, 1902 yılında yapıyor ve Lenin, 1920 yılında dikkati çekiyor.

Devam etmeden önce araya giriyorum: Kayış, devam ediyor.

Bilincin dışardan taşınacağı tezi, gerekçelerini tümüyle açıklamamış da olsa, Lenin'in Marksizme çok bü-

(*) Kısa ömürlü, dar tirajlı Sosyalist İktidar'ın, hiç beklenmedik bir etkiye sahip olduğunu görüyorum. Etkisinin tam ölçüsü olmamakla birlikte, şu anda iki dergi, Gelenek ve İktidar Yolu, Sosyalist İktidar'ın istenen ya da plansız çocuklarıdır. Gelenek, duyduğum kadarıyla, Sosyalist İktidar'ın devamı iddiasındadır; İktidar Yolu, Sosyalist İktidar'ın TIP içindeki etkisiyle ve önce sosyalist devrimi savunmak için başlamış ve daha sonra demokratik devrime dönmüş bir eğilimin uzantısı görünümünü veriyor. Sosyalist İktidar'ın etkisi kuşkusuz bu iki dergiyle sınırlı değildir; yalnızca bu ikisini hatırlamakla yetinebilirim.

(**) V.I.Lenin, Collected Works, Vol. 31, s.22

yük katkısıdır; Marksizme ateşli bir su eklemek ve yenilemek ile özdeş tutuyorum. Şaşırtıcıdır; Lenin, Nisan Tezleri ile bir de Leninistleri şaşırtıyor. Lenin'in 1917 Nisan ayında Finland'da okuduğu "tezler", Lenin'in yazılarını yutarak yetişen pek çok yakını için de bir sürpriz oluyor; Lenin, iktidar istiyor. Nisan Tezleri, her ne pahasına olursa olsun, Şubat Devriminden Ekim Devrimine açılan ve akan bir hırsı dillendiriyor.

Şöyle düşünmek mümkün; bir sosyalist devrimin, eylem ile, gelişmiş ülkeler proletaryasının bilincini sarsacağına inanılıyor. Lenin'in böyle düşündüğüne inanıyorum.

Çocukluk Hastalığı'ndan aktarıyorum: "İleri ülkelerin en az birinde bir proleter devrimin başarıya ulaşmasından hemen sonra net bir değişiklik ortaya çıkabileceğini gözardı etmek de hatalı olacaktır; Rusya ('Sovyet' ve sosyalist anlamda) bir model olmaktan çıkacak ve bir kez daha geri bir ülke olacaktır." (*) Lenin'in, gelişmiş ülkeler proletaryasının yapacağı devrime öncelik verdiği kesindir; bir tekinin gerçekleşmesi bile Rusya'yı arka plana atabiliyor.

1920. yıla gelindiğinde, beklenenin gelmeyeceği izlenimi güçlenme sınırlarını aşıyor ve kesinliğe yaklaşıyor. Artık Lenin, geri bir ülkede sosyalizmle karşı karşıyadır. Çocukluk Hastalığı'nda büyük bir gerçekçilikle, karşılaştığı sorun ve tarihin kendisine oynadığı cilveyi yazıyor. Aktarıyorum: "1917 yılının özel ve tarih açısından tekil koşulunda, Rusya'da, sosyalist devrimi başlatmak kolaydı, fakat, devrimi sürdürmek ve sonucuna ulaştırmak, Rusya'da Avrupa ülkelerine göre, daha güç olacaktır." (**) Lenin, Rusya'da devrimin bu tutkulu ve mimarı, devrimi sürdürmenin ve sonucuna götürmenin güçlüğünden söz ediyor. Sözüünü ettiği güçlükleri de ak-

taracağım; ancak önce, bu incelemenin amacını açıklamak istiyorum. Çünkü tam burada sırasıdır.

Bu inceleme, "revizyonist" ve "Trsotskist" kamplar üzerine yazılıyor. Reel sosyalizme dün de, bugün de, "revizyonist" klişesiyle bakanları da, Trotskistleri de, sosyalist mücadelenin "büyümemiş çocuk hastalığı" olarak niteliyorum. İkisinin ortak yanları, revizyonist kampın aslında buna "revizyonist" demek daha doğrudur, köylülükten esin kaynağını bulmasına ve Trotsky'nin köylülüğe karşı bir izlenim vermesine karşı, sanıldığından çok daha fazla görünüyor.

Bir: Lenin'in gördüğünü Trotskiy de görüyor. Rusya'da devrimi sürdürmenin, sonucuna götürmenin güçlüklerini görmek için, Lenin ya da Trotskiy olmaya gerek yoktur. Lenin, bunu reddetmiyor ve Trotskiy, katkıda bulunduğu Rusya Devrimini küçümüyor. Revizyonist kamp ise Hruşov'un Mao'nun Çin'ine atom bombası vermemesinin ve sırtını Doğu'ya yüzünü Batı'ya dönmesinden sonra Başkan Mao tarafından oluşturuluyor ve Çin ile Arnavutluk dışında reel sosyalizmi küçümsemeyi anlatıyor.

İki: Birisi Trotskiy'den ve diğeri Mao'dan başlamakla birlikte giderek, her ikisi de vulgar Batı basınının anti-Sovyet yazılarıyla besleniyorlar. Beslenmelerine uygun olarak da, zamanla, küçümsemeleri düşmanlığa dönüşüyor.

Üç: İster parti bürokrasisinin, biraz kötüyerek, Rusçasıyla aparatçik ve ister ekonomik bürokrasinin, Rusçasıyla hozyaisvennik, bozulmasından bir sınıf çıkarmak, bayağı Amerikan sosyolojisinin bir buluşudur. Anti-

(*) Ibid., s.21

(**) Ibid., s64

Marksist ve bilim dışıdır. Hem revizyonist ve hem de Trotskist kamplara ortak payda oluyor.

Dört: Revizyonist ve Trotskist kamplar, Stalin'i abartırlar. Birincisi överken ve ikincisi yererken abartıyor. Her iki kampın da Stalin'i çözümülemesi ne Sovyet gerçeklerine ve ne de bilimsel titizliğe uyuyor.

Stalin, ne revizyonist kampın abartılı ölçüde süsleyerek göklere çıkardığı, ne de Trotskist kampın tarihin günah keçisi sayıp yerin dibine batırıldığı kimsedir; Lenin'in güçlüğüne işaret ettiği görevi, düşünülebilecek en üst başarıya ulaştıran liderdir.

Beş: Binanın yıkılacağını haber vermek, tedbirlik oluyor; ciddiye alınması gereklidir. Ancak yıkılma başladığı zaman, kısa bir zaman sonra kaynar suya atacağı avının etrafında dans eden kızıl derili örneği sevinç çığlıkları atmak, başka bir kalbi ve yaklaşımı gösteriyor.

Sosyalist ülkelerin bazılarında görülen kapitalist restorasyonun, revizyonist ve Trotskist kamplarda yarattığı sevinç, bu iki kampın sosyalistlik iddialarını ciddi ölçüde tartışmaya açıyor.

Altı: Hem revizyonist kamp ve hem de Trotskistler, bütün savlarını, parti bürokrasisinin, bunun içine hozyaisvennik'i de alıyorlar, bir sınıfa dönüşmesine dayandırdılar. Ancak bugün çok açık olarak görülüyor; kapitalist restorasyon saldırısı, buradan gelmedi: Havel ya da Walesa türünden döküntülerden ya da Sovyetler'de Saharov ya da Afansaniev türünden profesör aydınlardan çıktı. Partiler, ya acz içinde teslim oldular ya da reel sosyalizmi korumak için mücadele ediyorlar.

Bu son nokta üzerinde kısaca durmak gerekiyor. Reel sosyalizmin çökeceğini haber vermek önemli değildir. Önemli olan nasıl ve neden çökeceğini gösterebilmektir. Bugün Polonya, Çekoslovakya ve Demokratik Almanya'da sahnelenen çöküntüler, trotskist ve revizyonist kampların temel savlarını da çökertiyor. En çok bu iki kampı zor durumda bırakıyor.

Revizyonist ve Trotskist bakış, büyümemiş çocukların bakışı oluyor. Sosyalistleşmemeyi anlatıyor. Bunu, tedavisi gerekli bir hastalık saymanın doğru olduğunu düşünüyorum.

Stalin, ne revizyonist kampın abartılı ölçüde süsleyerek göklere çıkardığı, ne de Trotskist kampın tarihin günah keçisi sayıp yerin dibine batırıldığı kimsedir; Lenin'in güçlüğüne işaret ettiği görevi, düşünülebilecek en üst başarıya ulaştıran liderdir

Sözünü Lenin'e bırakmadan önce kendi sözümü yazmak istiyorum: Eğer işçi sınıfından başka bir sınıf yoksa, bürokrasinin sınıfsal dejenerasyonundan veya bir başka sınıf olmasından söz etmek mümkün görünmüyor. Böyle bir durumda bürokrasinin verimsizliğinden veya berekersizliğinden söz edilebilir; kendisinin sınıf olmasından veya başka bir sınıfa dönüşmesinden söz etmeyi anlamlı bulamıyorum.

Şimdi Lenin'den aktarıyorum: "Rusya'da biz, (burjuvazinin devrilmesinin üçüncü yılında) kapitalizmden

sosyalizme veya komünizmin aşağı aşamasına geçiş için adınımlar atıyoruz. Sınıflar hâlâ var ve proletaryanın iktidarı almasından yıllar sonra da her yerde var olmaya devam edecektir." (*) Bunlara yalnızca, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşunun bir sınıf mücadelesi ve kapitalizmin de ilk yazını 1970 yılında tamamlanan Yalçın Küçük'ün "Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu 1925-1940" başlıklı çalışmasında tekrarlamaktan bıkmadığı sözcüklerle, yedi canlı olduğunu unutmama gereğini eklemek istiyorum.

Reel sosyalizmin çökeceğini haber vermek önemli değildir. Önemli olan nasıl ve neden çökeceğini gösterebilmektir. Bugün Polonya, Çekoslovakya ve Demokratik Almanya'da sahnelenen çöküntüler, trotskist ve revizyonist kampların temel savlarını da çökertiyor

"Eğer safkan (**) proletarya, proletarya ile (geçimini kısmen emek gücünü satarak kazanan) yarı-proletarya arasında, yarı-proletarya ile her türden küçük zanaatkar arasında, küçük köylü ve orta köylü arasında ve benzeri durumlarda kalan çok sayıda rengarenk tiplerle sınılanırsa ve eğer proletaryanın kendisi çok gelişmiş ve az gelişmiş tabakalara bölünmemişse, kapitalizm olmaz. (***) Proletaryanın Türkiye'de çok zaman anlaşıldığı dar anlamında aydın ve öğrenciler olarak değil, bilimsel anlamda, küçük burjuvaziyle, küçük meta üreticileriyle sınıldığına işaret ediyor.

Bu işaretin yerinde olduğunu düşünüyorum. Yukarıdaki aktarmayı tekrarlayarak devam ediyorum: "Rusya'da biz, (burjuvazinin devrilmesinin üçüncü yılında) kapitalizmden sosyalizme veya komünizmin aşağı aşamasına geçiş için adınımlar atıyoruz. Sınıflar hâlâ var ve proletaryanın iktidarı almasından yıllar sonra da her yerde var olmaya devam edecektir. Köylülüğün olmadığı (ancak küçük mülk sahiplerinin bulunduğu) Britanya'da belki de, bu dönem daha kısa olabilir. Sınıfların ortadan kaldırılması, sadece, bizim göreceli bir kolaylıkla başardığımız, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin ortadan kaldırılması demek değildir; aynı zamanda küçük meta üreticilerinin ortadan kaldırılması demektir ve bunlar sökülüp atılmaz veya ezilemez, bunlarla birlikte yaşamayı öğrenmek zorundayız" Lenin, her zaman kapitalizmi yaratacak olan küçük meta üretiminin ortadan kaldırılmasının daha zor olduğuna işaret ediyor.

Bu noktanın altını çizmek durumundayım; genelş-tirerek, küçük burjuvazi olduğu sürece, kapitalizmin yedi canlı olduğunu tekrarlamak zorundayım. Bu vurgulama iki açıdan önemli ve gerekli olabiliyor. Bir: Kapitalizmin yeniden doğuşunda, mutlaka bir tür özel mülkiyet ilişkisi vardır. İki: Lenin'in devrimci mücadeleye en büyük katkısının politika olduğunu bir kez daha gösteri-

(*) İbid., s.44

(**) Asıl metinde pur sang olarak ve Fransızca geçiyor

(***) İbid., s.74

yor. Lenin, Ekim Devriminin üçüncü yılında kapitalist restorasyon kaynakları ile proletarya diktatoryasını aynı paragraf içinde telaffuz ediyor.

"Proletarya diktatoryası, yeni sınıf tarafından, çok güçlü düşmana, (bir ülkede bile olsa) başaşağı edilme- siyle mukavemeti on kat artan, gücü sadece uluslararası sermayenin yürütülen kuvvetinden, uluslararası ilişkile- rinin kuvvet ve dayanıklılığından gelmeyen, aynı za- manda alışkanlığın gücünden, küçük ölçekli üretimin gücünden kaynaklanan burjuvaziye karşı yürütülen en kararlı ve acımasız savaş demektir. Ne yazık, dünyada küçük ölçekli üretim hâla yaygındır ve küçük ölçekli üretim, kapitalizm ve bur- juvaziyi, sürekli olarak, gü- nü gününe, saati saatine, kendiliğinden ve kütlesele ölçüde, doğurmaktadır. Büt- ün bu nedenlerle proletar- ya diktatörlüğü zorunludur ve sıkı ve disiplin içeren, yalın ve bükülmez irade iste- yen bir uzun, inatçı ve korkunç ölüm-kalım müca- delesi olmadan burjuvaziye karşı zafer imkansızdır." (*) Lenin'in küçük meta üretiminin yenilmesinin yıllar ala- çağı saptaması, buna teslim olmayı anlatmıyor; tam ter- sine, daha kararlı ve inatçı bir mücadele gereğini ortaya çıkarıyor.

Devam etmeden önce ekleyeceklerim var: İleri kapı- talist ekonomiler, var olduğu sürece, işçi sınıfının iktida- rı aldığı ülkelerde kapitalist restorasyon tehlikesi de var, demektir. İleri kapitalist ekonomiler, sosyalist ülkedeki küçük ölçekli üreticilerle ve bu arada küçük burjuvalarla bağ kurmaktan geri kalmazlar ve küçük üreticileri çoğal- tıp büyüterek kapitalizmi yeniden kurma yollarını arar- lar.

Lenin'den ve Çocukluk Hastalığı'ndan bir aktarma daha yapıyorum: "Proletaryanın ilk sosyalist devrimin- den ve bazı ülkelerde burjuvazi yıkıldıktan sonra, bu ül- kelerin proletaryası, uzun bir zaman burjuvaziden daha zayıftır; çünkü, en basitinden bir kez, burjuvazinin geniş uluslararası bağları vardır ve üstelik, kapitalizmi yıkmış ülkelerdeki küçük-meta üreticileri aracılığıyla kendiliğin- den ve sürekli olarak, kapitalizmin ve burjuvazinin res- torasyonu ve yeniden doğuşu, restoration and regenera- tion of capitalism and the bourgeoisie sözkonusudur." (**) Küçük meta üretimi, kapitalist restorasyona yataklık ediyor.

Artık iki ara sonucumu yazabilecek durumdayım; bunlardan birisine göre, sosyalizmi kurmuş ülkelerde tehlike, kapitalist restorasyon oluyor. İkincisine göre ise, bunun fideliği partiden veya bürokrasiden önce küçük meta üretimi alanında yatıyor.

İki sonucu bir uzantısı çıkıyor, sosyalizmi kurmuş ülkelerde tehlikeyi "revizyon" çabalarında görmeye çalış- mak, bir yanıyla sosyalizmi ve sorunlarını bilmemek ve diğer yanıyla, Maoçu yazının dışında revizyonizm akı- mindan haberdar olmamak anlamına geliyor. Aynı za- manda büyümeyi, hep çocuk kalmayı, büyümek ve çocuk kalmak nedeniyle de belli bir hastalığı anlatı-

yor. Bu, kuruluş öncesinde de kurulduktan sonra da sos- yalizmin sorunlarını ciddi olarak ele almamakla birdir; "revizyonist" kampın sosyalizmin sorunlarına ciddi- yetle yaklaştığından emin değilim.

Biliniyor, "revizyonizm" Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin en önde gelen ismi ve Engels'in tüm yazıları- nın gözetimini bıraktığı Eduard Bernstein tarafından for- müle ediliyor. Bernstein, 1899 yılında, bir tartışma için ortaya çıkardığı kitabında, açıkça Marx ve Engels'in gö- rüşlerini "revise" ettiğini söylüyor; o zamana ve Bernste- in'in gördüğü tepkiye kadar, revizyonizm dünyanın hiç-

bir yerinde kötü değil, ter- sine değerli bir çaba sayılı- yordu. Bernstein, çalışma- nın Almanca baskısına ön- sözde, kendi görüşleri için, "Pek çok önemli noktada, Karl Marx ve Engels'in teo- risinde bulunan düşünce- lerden ayrıldığımı tümüyle bilincindeyim" diyor. (***) Revizyonizm, çıkışın- da, Marx ve Engels'in dü- şüncelerine bağlılığı değil

açıkça ayrılığı dile getiriyor. Sadece bu durum, reel sos- yalist ülkelerdeki gelişmelerle revizyonizm arasında bir bağ kurmayı zorlaştırıyor; çünkü reel sosyalist ülkeler, kapitalist restorasyonun ucu açıkça görülünceye kadar hep ve giderek daha çok Marx ve Engels'e bağlılığı öne sürdüler.

Burası o kadar önemli olmayabilir; önemli yan başka yerde yatıyor. Revizyonizm, sosyalizme giden yollar üzerinde, Marx ve Engels'e göre görüş değiştirmedir. İş- çii sınıfının burjuvaziyi devirerek iktidarı aldığı yerlerde artık sosyalizme giden yollar tartışması sona eriyor; sos- yalizmin kuruluşu ve daha yüksek düzeylere çıkartılma- sı görevi önplana geliyor. İşte burada, artık sosyalizme giden yolların yerine kapitalizme dönüşün, kapitalist restorasyonun imkanlarını araştıranlar da çıkabiliyor. Bu ikisi, tarihsel olarak da, mantık olarak da teorik içeri- ği bakımından da, birbirinden ayrılır. Sosyalizme giden yollarla sosyalizmden dönüş yollarını bir ve aynı san- mak için gerçekten büyümemiş olmak gerekiyor.

Bu da o kadar önemli olmayabilir; "revizyonizm", en azından sahipleri açısından yine de bir sosyalizm sayılı- yor. Kapitalist restorasyon ise sosyalizmden dönüştür. Bu nedenle, kapitalist restorasyon süreçlerini "revizyo- nizm" olarak algılamak sosyalizmi hafife almaktır; kapı- talizm yolunda sosyalizm umudu besleme anlamına da geliyor.

Revizyonizm, kapitalist restorasyon tehlikesinin çö- zümlendiği ve vurgulandığı "Çocukluk Hastalığı" çalış- masının konusu dışına çıkıyor; Lenin, "revizyonizm" tehlikesini, Bernstein'in çıkışından hemen sonra, 1902 yı- lında, "Ne Yapmalı" çalışmasında ele alıyor. Bu nedenle, burada, "revizyonizm" üzerinde ayrıca durmak istemi- yorum.

(*) Ibid., s.23-24

(**) Ibid., s.71

(***) E. Bernstein, Evolutionary Socialism, N.Y., 1961

Yalnız bir nokta var; Bernstein'ın revizyonizm çıkışı ile Lenin'in dışardan bilinç taşıma görüşünü formüle ettiği "Ne Yapmalı" açılımı arasında, tarih olarak, böyle bir yakınlığın bulunması tesadüf sayılabilir mi? Stalin'in sık sık tekrarladığı formülle, etali sluçayni tovarışı, nyet, etalni sluçayni, demek gereğini duyuyorum; tesadüf olmadığımı düşünüyorum. Bernstein'ı revizyonizm batağına, Lenin'i bilinci yeniden çözümleme açılımına götüren nedenin bir ve aynı olduğunu sanıyorum. Fransa'yı yendikten, birliğini kurduktan sonra Almanya, geç kalmanın hız arttıran etkisiyle de birlikte, 1870 yıllarından 1900 yıllarına gelinceye kadar hızlı bir sanayileşme sergiliyor; işçi sınıfı, sayıca kalabalıklığı ve dünyadaki prestiji açısından son derece güçlü bir sosyal demokrat partiyi ön plana çıkarıyor. Fakat gözlenen şudur; bu gelişme içinde, Alman işçi sınıfının, var olan düzeni değiştirip yeni ve taze bir düzen kurmak için devrimci yöntemlerden uzaklaştığı seziliyor. Bernstein, budur. Bernstein'ın, "Benim için hareket önemlidir, sonuç hiç önemli değildir" anlamındaki ve çok büyük tepkiler çeken sözleri de bu anlama geliyor. Bernstein, "Sonların hepsine inanmakta güçlük çeken ben nihai amaç olarak sosyalizme inanamıyorum" demekten çekinmiyor. Bir: Marx ve Engels'in iddia ettikleri türden kapitalizmin sonunun geleceğine "catastroph final" inanmıyor. İki: Nihai amaç olarak sosyalizme inanmıyor. Bütün bunlarla birlikte işçi sınıfının devrime inandığına da inanmıyor ve üstelik kendisi de gerekli görmüyor. "Hareket önemlidir, amaç değil" diyor; sosyalist mücadeleyi, kapitalizmin aksaklıklarını düzeltmeyi görev sayan, sürekli bir tamirci hareketi içinde kalan, bir akıma çevirmeyi deniyor.

Lenin'in sosyalizm bilincinin işçi sınıfında kendiliğinden oluşamayacağı görüşü de işte tam bu sırada doğuyor; açıkça yazmak durumundayım, Alman Sosyal Demokrat hareketinin gösterdiği hareketli gelişme karşısında Engels'in bile parlamenter bir geçişi ihtimal olarak kabul etmeye başlaması ile birlikte ele alındığında, Lenin'in bilinç alanındaki görüşlerinin, Bernstein'inkinden daha radikal, çok olumlu yönde ve tam zamanlı bir "revizyonizm" olduğunu söyleyebiliyorum. Lenin, zamanında müdahale ediyor ve dünya işçi sınıfı hareketini, az bilinen bir dalından tutarak, Bernstein'ın görüşlerinin penetrasyon hızını kesiyor.

Sosyalizmi kurmuş ülkelerde tehlikeli "revizyon" çabalarında görmeye çalışmak, bir yanıyla sosyalizmi ve sorunlarını bilmemek ve diğer yanıyla, Maoçu yazının dışında revizyonizm akımından haberdar olmamak anlamına geliyor

Ancak ben, tekrar, Çocukluk Hastalığı'na dönmek istiyorum. Bir aktarma daha yapmak durumundayım. Lenin'in bu aslında içiçe girmiş iki kitabından oluşan bir kitabında şunlar da yazılıyor: "Bu mektubun yazarı, burjuva 'sınıf politikacılarına' karşı asil ve işçi sınıfı kını ile doludur. (Bu, söylemek gerekiyor, sadece proleterlerin değil, ancak bütün çalışan halkın, Alman söyleyişiyile tüm

kleinen Leuten'in (*) anladığı ve paylaştığı bir kindir.) Ezilen ve sömürülen kütellerin bir temsilcisinde bulunabilecek bu kin, gerçekten, 'tüm akılların başlangıcı' ve her sosyalist ve komünist hareket ile bunların başarısının temelidir." (**) Lenin, kendisine gelen bir mektuba dayanarak, düzene duyulan kinin, tüm akıl çözümlemelerinin ve devrimci sosyalist hareketin başarısının anahtarı olduğunu kaydediyor. Bunun üzerinde durmak gereği var.

Tekelsi dönemde, kinin aklın motoru olduğunu yazabilecek durumdayım. Sosyalist mücadelenin başarısı, kapitalist düzene karşı duyulan uzaklıkla ilgilidir; kapitalist düzeni beğenerek, düzenin tümünde veya parçalarında mezizetler bularak sosyalist olmak ya da bu mücadeleyi başarıya ulaştırmak mümkün görünmüyor. Bernstein, işçi sınıfının kapitalizme kin duymamasını temsil ediyor.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kapitalist restorasyon yolunu tıkamak için çok dikkatli bir mücadele sürdürdüğünden kuşku duymuyorum

Bernstein, kapitalizmin değiştiğini ve işçilerin taleplerinin çoğunu karşıladığını ileri sürerken ve sonunda Catastrophe finale anlamını yitirirken, aslında, kapitalist düzene kin duymayan bir işçi sınıfı varsayıyor ve yerleştirmeyi deniyor. Bernstein, hem artık kapitalist düzeni beğeniyor ve hem de işçi sınıfının yeni bir düzeni kurabilecek ve işletecek nitelikte olmadığını açıkça yazıyor. Şunları kaydediyor: "Büyük çoğunluğu kalabalık halinde yaşayan, kötü eğitilmiş ve beceriksiz ve yetersiz bir gelire sahip olan bir sınıftan, sosyalist bir toplumun gerektirdiği entelektüel ve ahlaki standartları talep edemeyiz." (***) Hem kapitalizmi beğenerek ve hem de büyük işçi kütlesinin entelektüel standartlarını düşük bularak varolan düzen ile küteller arasındaki duygusal ilişkiyi yumuşatmaya çalışıyor.

İlk formülasyonu Lenin'e ait olan "barış içinde bir arada yaşama" çizgisinin bir politika haline getirilmesi Hruşov'a ait bulunuyor; bu politikada, uluslararası ilişkilerden hareket ederek kapitalist düzene karşı bir kinsizlik durumu sözkonusu olabiliyor.

Hruşov'un yaptıklarını hiç savunmamakla birlikte, bu dönemde kapitalizme karşı çok şiddetli bir ideolojik mücadelenin yürütüldüğü, komünizmin kurulacağı, Amerika Birleşik Devletleri'nin aşılacağı görüşlerinin sürekli tekrarlandığı unutulmamalıdır. Bunun da ötesinde, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği ile

(*) Kleinen Leuten, sözcük anlamıyla, küçük halk demek oluyor. Sıradan halkı anlatıyor.

(**) Ibid., s.80

Paragrafın devamını aktarmakta yarar görüyorum.

"Ne yazık ki, bu mektubun yazarının, politikanın, gökten kendiliğinden düşmeyen veya lütf olarak gelmeyen bir bilim ve sanat olduğu ve eğer burjuvaziyi devirmek istiyorsa, proletaryanın, burjuva politikacılarından hiçbir biçimde aşağı olmayan kendi 'sınıf politikacılarını' yetiştirmesi gerektiği gerçeğini gözardı ettiği anlaşılıyor."

(***) E. Bernstein, Evolutionary Socialism, op. cit. s.221

Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa, en çok Hruşov döneminde yaklaştığını da hatırlatmak gereği duyuyorum: Berlin Duvarı'nın kurulduğu 1961 ve Küba Ablukası'nda, 1962 yılında, iki büyük ülke savaşa çok yaklaştılar.

Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin övülmeye başlanması ve iki sistem arasında bir kinsizlik sınırı açılması, Garbaçov'la ve özellikle Mihail Garbaçov'un 1987 yılında yaptığı, Ekim Devriminin Yetmişinci Yıl Konuşması'yla başlıyor. Önce utangaç bir tonla başlayan kapitalizmi övmek, giderek kapitalizm karşısında aşağılık kompleksi duymaya ve açıklamaya dönüşüyor.

Buradan bir sonuca yaklaşıyorum; başka ögeler bir yana hem "revizyonizm" akımında ve hem de kapitalist restorasyon süreçlerinde kapitalizme karşı kinsizlik durumu var. Ancak bir ögenin iki durumda var olması bu iki durumun aynı ve özdeş olduğu anlamına gelmiyor.

Domuzlarda kıskançlık duygusunun olmadığı yazılıyor. Bazı insanlar da kıskanç olmuyorlar. Bu iki durumdan, bazı insanların domuz olduğu sonucunu çıkarmamak gerekiyor.

Revizyonizm, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının kapitalizme ısınmasıdır.

Restorasyon, sosyalist ülkede aydınların ve küçük meta üreticilerinin sosyalizmden soğumasıdır.

Kapitalist restorasyon sürecini revizyonizm olarak algılamak, hem sosyalizmi ciddiye almamak ve hem de bugün yaşanan süreci anlamamak anlamına geliyor.

Atı alan Üsküdar'ı geçiyor; "revizyonist" kamp daha sosyalizme giden yollar üzerinde 1900 yılında çıkan ve sosyalizme uzak ellerin ürünü çözümlenmelerle bugünkü tehlikeyi anlamaya çalışıyor. (*) Tekrarlıyorum; anlamamakta ısrar ediyor.

Tekrar ediyorum; revizyonizm, herşeyden önce, kapitalizm imajının revizyonudur. Kapitalizmin içinde yaşanabilir olduğunu düşünmek ve kendiliğinden ya da devrimci bir müdahale ile sonunun geleceğine inanmamak ve sonunun gelmesini umursamamak oluyor. Revizyonizm, gelişmiş kapitalist ülkeler işçi sınıfına yakıştırılan ve içerilmek istenen bir hastalıktır; gelişmiş ülkeler işçi sınıfının ataletine ve kendi haline dönüşüne dayanıyor.

Kapitalist restorasyon ise, emperyalizmin kuşatma ve desteğinde, sosyalist ülkelerde kapitalizmi yeniden kurmak için başlatılan ve sürdürülen bir sınıf mücadelesidir. Bu mücadelenin liderliği, sosyalizmden soğumuş ve çok büyük bölümü sosyalist olmak yerine proletaryanın şiddeti karşısında sinmiş aydınlar tarafından üstleni-

liyor; dayanağı ise sosyalist toplumlarda kazanamayan küçük meta üreticileri ve küçük meta üreticisi sayılabilecek olan "kazanılmamış gelir" sahipleri oluyor. Kazanılmamış gelir sahipleri, bayağı basından çıkarıldığı türden, bürokratlardan oluşmuyor; evini otomobil tamirhanesine çevirmiş becerikli işçi işletmenin donatımını, normal mesai saatlerinden sonra, yöneticiyle de anlaşarak, kendi hesabına çalıştıran kuaför ve benzeri küçük işletmecilerden meydana gelen sektördür.

Burada partinin ve genel olarak bürokrasinin rolü üzerinde durmak gerekiyor; Garbaçov sürekli olarak perestroikanın önüne çıkan engellerden yakınıyor. Batı basını da, parti ve bürokrasiyi, perestroikanın başlıca engeli ve freni olarak görüyor. Gerçeğin de böyle olduğundan ve özellikle Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kapitalist restorasyon yolunu tıkamak için çok dikkatli bir mücadele sürdürdüğünden kuşku duymuyorum.

Doğu Avrupa ülkelerinde iktidardaki komünist partiler, içlerinden çürüdükleri için, kapitalist yolda yürümek üzere öğrenci ve aydınların dış destekli ilk çıkışları karşısında teslim olma yolunu seçtiler. Hoenocker, Jivkov, en küçük bir direniş göstermeden kapitalist yolcuların ilk dalgası karşısında teslim oldular. Çavuşeski, direnmeyi ve bu seli göğüslemeyi tercih etti. Garbaçov yönetiminin de katkısıyla ölüme gitti.

Büyük mücadele tarihi olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi her iki yolu da denemedi. Şimdi daha iyi anlaşılıyor; parti içinde reel sosyalizme sahip çıkan unsurlar, bir süre kurtlarla birlikte uluduktan sonra, toplumun yazgısını eline alma mücadelesini başlatıyor. Şimdi Sovyetler Birliği'nde belki 1930 yıllarıyla karşılaştırılabilecek bir mücadele veriliyor.

Bu mücadeleye gelmek üzereyim; bundan önce bir

(*) Doğu Perinçek'in yeni çalışması bu bakımdan çok ilginç görünüyor; "revizyonist" suçlamasının Türkiye'deki belli başlı temsilcilerinden birisi olan Perinçek, bu çalışmasında, nerede ise "revizyonist" sözcüğünü kullanmamak için büyük bir dikkat gösteriyor. Toplumsal Kurtuluş'un ortaya attığı "kapitalist restorasyon" çözümlenmesini de kabul etmemek için olsa gerek, "geriye dönüş" diyor. Buna itirazım yok; Perinçek'in "revizyonist" çözümlenmesi ve suçlamasıyla hiçbir yere gidilemeyeceğini anlaması olumludur.

Çıkmaz sokak olan "revizyonist" yaklaşımında ısrar eden H. Fırat'ın TDKP Eleştirisine ve "sosyalizm" tartışmasına ayırdığı kitabında bu alana hiç girilmemesi de ilgi çekicidir. H. Fırat, anlatılan bu alanda TDKP eleştirisine gerek duymuyor. Halbuki bu alanda tartışma eskimiş ve problematliğini yitirmiş diğer alanlardaki tartışmaya göre, çok daha verimlidir.

D. Perinçek, Stalin'den Garbaçov'a, İstanbul, 1990
H. Fırat, Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, TDKP Eleştirisi, İstanbul, 1990

parantez açmak istiyorum. Bu parantez şudur: Hem Trotskizm ve hem de revizyonist eğilim, tam bir tembelliği temsil ediyorlar. Bunlar, içlerinde dil bilenler de dahil, sosyalist ülkelerde olanları, yerli ve yabancı bayağı basından izlemekle yetiniyorlar ve bayağı basından aldıkları reçeteleri sosyalizm adına kendi yayımlarında tekrarlamaktan çekinmiyorlar.

Avrupa'da sosyalist devrimin öncülüğü söz konusu olursa, teorik planda ve kağıt üzerinde, Trotskiy'in aynı bir yeri görünmüyor

Böyle bir girişten sonra, Ekim dergisinin Ocak 1990 sayısında çıkan Çavuşeski'ler ile ilgili değerlendirmeyi okurken utandığımı belirtmek durumundayım. Bütün değerlendirme, bayağı basındaki "hanedan" edebiyatından bir adım daha ileri gidemiyor. Türkiye'de "hanedan" çözümlemesi yapıldığı için, Çavuşeski'ler onurlu bir biçimde ölünce, önce Süleyman Demirel'in sonra tüm basının yaptığı "hanedan" çağrışımını, Ekim dergisi sayfalarında görmek insana gerçekten acı veriyor.

Burası işin bir yanı; ikinci yanı daha vahimdir.

Vahim olmasının yanında çok başarısız bir polemik sergileniyor. Toplumsal Kurtuluş'un Ağustos 1989 tarihinde yayımlanan sayısından Ali Fırat'ın yazısı ele alınıyor ve iki paragraf aktarılıyor. Birisi şudur: "Sovyetler Birliği bir politik değişikliğe yönelmiştir. Dikkat edilirse bir ideolojik değişiklikten ziyade -ki onun da bazı belirtileri var- daha çok bir politik değişikliğe yöneldiğinden bahsetmek gerekiyor." (*) Bu birinci aktarmayı, yine Ali Fırat'tan yapılan ikinci aktarma izliyor. "Dolayısıyla Gorbaçov denemesinin gelip dayandığı nokta, sistemleri biraz daha birbirine yakınlaştırmak, daha önce başlamış kapitalizmin sosyalizasyonunu geliştirmek, sosyalizmin ise kapitalizasyonunu geliştirmek." Bundan sonra Ekim dergisinin polemikçisi polemikine başlıyor. Aynen aktarıyorum: "Yazara göre son paragrafta söylenenlerin bugünkü koşullarda hali hazırda olanaklı olmadığı ileri sürülmesine karşın, yapılabildiği koşullarda da kötü bir şey olmadığı savunusu var. Devamla sistemler arasındaki yumuşamanın dünya devrimlerinin atılım yapma şansının gelişebileceği vb anlatılıyor da anlatılıyor." Yazık ve çok yazık. Türkçesi anlaşılmayan, mantığı olmayan satırlar altalta diziliyor.

Yazık; sadece karşı çıkmak için yazılmış bir yazı görünüyor. Ali Fırat'ın söz konusu incelemesini hatırlıyorum; sosyalizm dahil dünya devrim hareketinin küçümsendiği bir dönemin yaşandığına işaret ediyordu; böyle önemsiz görülme dönemlerinde önemli devrimci hazırlıkların ve çıkışların olabileceğini söylüyordu. Bu acemi polemikçinin, bozuk bir cümle ile, "Sistemler arasındaki yumuşamanın dünya devrimcilerinin atılım yapma şansının gelişebileceği vb anlatılıyor da anlatılıyor" diyerek küçümsediği görüş, bu olmalıdır. Bunun dışında A. Fırat'ın Gorbaçov'un iki sistemi birbirine yakınlaştırma çabasında olduğu, zamanında yapılmış ve değerli bir saptamadır.

Ashında Ekim dergisi yazarlarının bu kadar acemi ol-

mayacağını veya böylesine acemi ve ölçsüz yazıları sayfalarına almayacaklarını düşünmek istiyorum; fakat bir önemli sorunlarının var olduğu anlaşılıyor. Açıkça ve çok kısa olarak bu sorunları şudur: Ekim dergisi taraftarları ve tabanında Toplumsal Kurtuluş dergisi görüşlerine çok büyük bir yakınlık görülüyor. Ekim dergisinin bir bölüm yöneticileri bundan rahatsızlık duyuyorlar; duymamak gerekiyor. Yakınlaşmak ve beraber olmaya çalışmak temeldir; iktidar perspektifinin bir gereği olarak ortaya çıkıyor.

Parantezin içinde bir parantez daha açıyorum: Revizyonist ve Trotskist eğilimlerin en büyük zaafı, hiç bir iktidar perspektifi olmamalarıdır. Bunların bildikleri "akademik" doğrular, en değerli politik açılım ve kazanımlardan daha değerlidir. Bu nedenle, zaman içinde, ortaya çıkan birlik imkanlarını araştırmak yerine birlikten kaçış yöntemlerini araştırmak daha önemli oluyor.

Devam ediyorum ve bu acemi polemik yazısından aktarma yapıyorum: "Söylenenler revizyonizme karşı savasını ifade etmediği gibi, tersine tutucu bir savunusu söz konusudur. Bu muhafazakar savunu Yalçın Küçük şahsında öyelsine tipiktir ki, Gorbaçov Sovyet işçisinin az çalıştığından, üretimin düşüklüğünden, toplumun tembelliginden yakınır durur. Y. Küçük ise tersini iddia eder. Y. Küçük'e mi inansak, yoksa Sovyetler Birliği'nde ve Doğu Avrupa ülkelerinde yaşananlara mı? Devrimci politika biraz da ciddiyet ister." Doğrusu, "bravo" demek gerekiyor; bu yazar, usta bir polemikle Yalçın Küçük'ün dersini ve ağzının payını veriyor. Gerçekten "bravo!"

Devam ediyor. "Revizyonizme karşı yılan eğrisi çizilenler hiçbir devrimciye güven vermez" Bu sözler, Ekim tabanındadır; "Sakin Yalçın Küçük'e güvenmeyin" diyor. Devam ediyor. "Sınıf öncülük görevini yerine getiremez" Böylece Ekim tabanını muhtemel bir yanılığdan koruyabilmek için önceden uyarıyor. Devam ediyor. "Toplumsal Kurtuluş vb akımlar revizyonizme karşı mücadelede bir yol ayırmadılar." Yol ayırımı geçerek "revizyonist" kampa gelecekler; Ekim tabanı dikkatli ve sabırlı olmalıdır. Acemi polemik yazısı budur.

Sosyalizmi, içeriğinde ileriye götürmedikten sonra, yeni coğrafyalar eklemek fazla anlamlı ve kalıcı olmuyor

Bu acemi polemik yazısından, Türkiye solunun artık bu düzeyi ve düzeysizliği terketmesi gerektiğini tekrarlayabilmek için, aktarmalar yaptım. Buradan devam edeceğim. Ancak kısa açıklamalar yapmak istiyorum.

Bir: Bilebildiğim kadarıyla Toplumsal Kurtuluş'un "Revizyonizme Karşı Mücadele" diye bir kaygısı bulunmuyor. Türkiye'de aydın aristokrasisi ve peşine takabildikleri birkaç sendika aristokrasisi ile birlikte uzlaşmacılığı oynuyorlar; somut koşullarda buna tövbekar okulu deniyor. Kurtuluş, kapitalist bir ülke olan Türkiye'de re-

(*) Gorbaçov reformları Karşısında İki Arada Bir Deredekiler, Ekim, Ocak 1990 s.35(16) R. W. Davies, Gorbachev's Socialism in Historical Perspective, New Left Review, January-February 1990, s.25

vizyonizm demek olan tövbecar kampla en amansız mücadeleyi veriyor.

İki: Ali Fırat ve arkadaşlarının mücadelesi bir yanda, Kurtuluş'un ısrarlı çabaları diğer yanda olmasaydı, Türkiye'de şimdiye kadar tövbecar okul veya revizyonizm başarıya ulaşabilecekti. Ekim, TöBeKP kampın bir bunaldıktan diğerine girmesini, parti kurarken fesh etmelerini, Sargın ve Yağcı'yı hapse gönderip yeni partiler düzenleme senaryolarının afişe edilmesini, başkalarıyla birlikte ve öncelikle, Ali Fırat'a ve Kurtuluş'a borçludur. Biraz hak bilir olmak ve biraz mütevazî davranmak gereğini hatırlatıyorum.

Üç: Yazılanların dikkatle ve özenle okunmasını öneriyorum. Bu arada Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeleri anlamlı bir biçimde izleyebilmek için Kurtuluş'u ve Y. Küçük'ün "Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu 1925-1940" başlıklı çalışmasını dikkatle incelemek zorunluluğu var.

Bugün Sovyet sistemi içinde çıkan sorunlar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyet sosyalizmini daha ileri götürmemekten çıkıyor. Sovyet sosyalizmi daha ileri gidemediği için daha geriye dönüş yollarını aramak zorunda kalıyor

Dört: Ekim yazarları, başka konular ayrı, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerdeki gelişmeler açısından tereddüde düştüğünde, hiç kuşkusuz Kurtuluş'ta yazılanlara ve Yalçın Küçük'ün yazılarına inanmak durumundadır. İnanırlarsa, ancak kazançlı çıkacaklarından kuşku duymuyorum.

Yalçın Küçük hiçbir yerde Sovyetler Birliği'nde tembellik konusunda görüş belirtmedi. Belirttiği görüş şudur: Sosyalizmin amacı, daha az çalışmaktır. Eğer boş zaman kullanma, dağa çıkma, spor yapma, müzikle uğraşma, tek sözcükle üretimde çalışmama tembellik sayılıyorsa, tembellik olmadığını düşünüyorum, sosyalizmin amacı tembel geçen zamanı arttırmaktır. Bunu, sosyalizmi ciddiye alan herkesin öğrenmesi gerekiyor.

Üretimi ve verimliliği artırma, Sovyet planlamasının sözcükleriyle, verimlilik artışını sistemin en büyük "başarı göstergesi" sayma, sosyalizmin geri bir ülkede ve emperyalizmle sarılı olarak dünyaya gelmesinden kaynaklanıyor. Eğer belli bir üretim düzeyi tutulursa ve Garbaçov'un inanmak istediği türden emperyalizmin mütecaviz olmadığı bir dönem varsa, bugün Sovyetler Birliği'nde de üretimi süreklilik olarak artırma önemli bir hedef olamaz; bunun da akılda tutulması gerekiyor.

Parantezi kapatıp devam ediyorum; bugün Türkiye'de Sovyetler Birliği'nin en doğru bir biçimde yalnızca Kurtuluş'tan izlenebileceği yönündeki düşüncemi tekrarlıyorum. Bunun dayanakları var. Bir: Kurtuluş, 1987 yılında, Garbaçov emperyalizm ve kapitalizm ile ilgili ünlü sorularını ortaya atınca kadar, Garbaçov rüzgarına olumlu baktı. Kütle katılımını, parti içindeki ataleti yenmeyi hedef alan her harekete olumlu bakmak gerekiyor. Ancak bu dönemde, gerek Washington ve gerekse Moskova, ayrıca Bab-ı Ali, yapılanlara "devrim" derken,

Kurtuluş, bunun devrim olmadığını açıkça belirtti. İki: Artan rüzgar ve Garbaçov lehine büyük uluslararası kampanyaya rağmen, çok yakın zamana kadar, Garbaçov'un programını kağıt üzerinde kalmaktan kurtaramadığını yazdı; içerde, Garbaçov anlamlı bir yenilik getiremedi. Bu şimdi çok çeşitli kesimlerde doğrulanıyor. Batı basını bile Garbaçov'un dışarda "başarılı" ve ancak içerde tam başarısız olduğunu yazıyor. İçerdeki Garbaçov basını ise başarısızlığı, her yerdeki perestroika karşıtlarının direnişine bağlıyor. Parti ve bürokrasinin garbaçov programına ayak bağı olduğunu yazıyor. Üstelik çok ilginç; yakın zamana kadar Garbaçov programı taraftarları, perestroika karşıtlarının her yerde kilit noktaları ellerinde bulundurduklarını ve hiç ortaya çıkmadıklarını ileri sürüyor. Üç: içerde belki kansız, ancak ciddi bir sınıf mücadelesi sürüyor. Boris Gidospov'un yönetimindeki Leningrad parti örgütü, perestroika karşıtı ve iki yüz bin işçinin katıldığı toplantılar düzenleyebiliyor. Bolşevik ve SBKP tarihinde hep sol bir yeri ve çok büyük ağırlığı olan Leningrad'da perestroika karşıtı programlar oluşturuluyor ve örgütlenmeler ortaya çıkıyor.

Kurtuluş'un daha önceden haberini verdiği bu tür gelişmeler, artık hem Batı'daki incelemelerde ve hem de SBKP teorik yayın organı Kommunist'e yansımaya başlıyor. Batı'daki en dürüst Sovyet uzmanlarından birisi olan Davies, Leningrad'da "Rusya Çalışan Halkının Birleşik Cephesi" adlı örgütün kurulduğunu haber veriyor. Bu örgüt "sözde kooperatifle kazanılmamış gelirler sağlamaya imkan veren" ekonomik politikayı eleştiriyor, işletmeleri kar amacına yönelmenin karşısına çıkarak çalışan halkın ve kent nüfusunun ihtiyaçlarını karşılamaya dayanan bir ekonomik politika öneriyor. Ayrıca Sovyet seçimlerinin "oturma yerine göre değil iş yerine göre" yapılmasını istiyorlar. (*) Kommunist'te ise artık "Yazı kurulu burada ifade edilen görüşleri paylaşmıyor" denilerek incelemeler yayımlanıyor ve burada, Garbaçov politikaları yerle bir ediliyor. (**) Bunları görmeden, bunları incelemeyen, körün bellediği değnek hesabı, "revizyonizm" diyerek işin içinden çıkmak gerçek bir tembellik oluyor.

"Vas ne bespokoit tot fakt, što v rukovodstve stranoy nyet umnih dal'novidnih konservatorov?" Perestroika'nın en militan savunucularından ve Politbüro Üyesi A. Kyakovlev, Moskova Devlet Üniversitesi'nde konferans veriyor ve sonra soruları cevaplıyor. (***) Kommunist, soruları ve cevapları da yayımlama gereğini duyuyor; soruların hemen hepsinde, perestroika karşıtı bir hava var. Yukarıya aldığım soruyla, bir öğrenci, Yakovlev'e "Ülke yönetiminde akıllı ve uzak görüşlü muhafazakarlar bulunmamasından korkmuyor musunuz?" diyor ve korkması gerektiğini anlatıyor. "Dal' novidnie konservatorov? Dlya menya eta formulirovka novyaya" Yaklov-yev çok şaşırıyor: "Uzak görüşlü muhafazakarlar mı? Benim için böyle bir formül yenidir." (****) Sonuç ne olur,

(*) R. W. Davies, Gorbachev's Socialism in Historical Perspective, New Left Review, January-February 1990, s. 25

(**) Kommunist, Fevral, 1990 No. 3, s.16

(***) Kommunist, Mart 1990, No. 4, s.18

(****) Dal'novidnie konservator, uzak görüşlü muhafazakar, Ekim Devriminin tarihine sahip çıkan, sosyalizmi savunan, Stalin'e küfür kampanyasını kabul etmeyen, ancak ekonomik mekanizmaları yenilemek isteyenlere verilen ad oluyor. Yegor Ligachev de bu ad altında anılıyor.

bilinmez; ancak, bu aşamada Garbaçov'un tutarsızlığı, Sovyet basınında bu sözcük de kullanılıyor, sosyalizmi korumak için bir hareketin önplana çıkması sonucunu doğuruyor.

Devam ediyorum: Sovyetler Birliği'nde sosyalizm kavgasının alanlarından birisi uravnilovka, eşitlik ve daha dar ve doğru anlamıyla ücret eşitliği alanıdır. Bütün dönemlerin bir ayağı uravnilovkaya oturuyor; Garbaçov, hızlı bir uravnilovka karşıtı olarak ortaya çıkıyor; hâlâ, Aganbegyan, Tatyana Zaslavskaya ve çevresi sosyalizmin bu temel ilkesini ortadan kaldırmak için şiddetli bir savaş sürdürüyorlar.

Y. Küçük'ün "Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu" çalışması çok ayrıntılı bir biçimde irdeliyor; Stalin de bir uravnilovka karşıtıdır. Ücret eşitlemesi sözkonusu olduğunda Stalin ile Garbaçov birbirinden ayrılmıyorlar. Ancak Garbaçov çizgisinin uluslararası planda teslimiyetçi tonları nedeniyle de olabilir, bu paralellik hep gözlerden uzak tutulmaya çalışılıyor.

"Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu" çalışması, İngiltere'de, başında Profesör Davies'in bulunduğu araştırma merkezinde hazırlandı. Davies'in değerlendirmeleriyle çakışmasını normal karşılamak gerekiyor ve Davies bu son incelemesinde şunları yazıyor: "Şimdiki reformalar, Stalin'in, uravnilovka, eşitlik'e karşı açtığı kampanyayı yeniden başlatıyor. Fakat 1986 yılından beri Stalin hakkında yayımlanan geniş yazında, Stalin'in 1931 yılında başlattığı anti-eşitçilik kampanyası, hemen hemen tümüyle, sessizlikle geçitiriliyor. Genişleyen glasnost döneminde bu konu, geçmişle ilgili 'boş noktalar'dan' birisi oluyor." Sonradan doldurulacaktır; bunu kaçınılmaz görüyorum.

Devam etmeden önce Stalin'in anti-uravnilovka kampanyası ile Garbaçov'un programı arasında bir "objektivite" ayırımına değinmek istiyorum. Stalin'in kampanyasının nesnel nedenleri var; anti-uravnilovka eğilimi, yeni işçi tulumunu giymiş muhliklerden, mevcut işçi kadrolarından geliyor. Köyden gelen yeni işçiler, köylülüğün temel yasası olan emek-değer yasasının etkisinden kurtuluyorlar ve daha yüksek beceri elde etmek ve bunu uygulamak için daha yüksek ücret istiyorlar. Bugünkü durum ise kesinlikle böyle değil; Garbaçov'un anti-uravnilovka programı tümüyle tepeden, sosyalizme inancını yitirmiş entelijansiyadan ve köylük kesimdeki kooperatiflerin bir bölümünden geliyor. Buna karşı Sovyet işçi sınıfı çıkıyor. Sovyet işçi sınıfı, Hruşov'un son zamanlarından başlayan ve Brejnev zamanında mükemmelleşen ücret eşitlemesi, uravnilovka politikasından ödün vermek istemiyor.

Profesör Davies, Akedemisyen Tatyana Zaslavskaya ortalama ücretlerin ayda 240 ruble olduğu Sovyetler Birliği'nde aylık 2000 rublelik gelirin, "yaygın Sovyet görüşü" olarak "ahlak dışı" bulunmasını reddettiğini kaydediyor. Tatyana hanım, tavanın, 10000 ruble olmasını istiyor. Davies, burada sert bir tartışmaya işaret ettikten sonra şunları kaydediyor: "Bu bağlamda Sovyet halkının büyük bir kesimi hâlâ, 1931 öncesi sosyalizm kavramına bağlıdır." Bugün Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin temel ilkelerinden birisi, eşitçilik, geniş yığınlarına kakılmıştır; işçiler Stalin öncesi sosyalizm ilkelerine sahip çıkıyorlar.

Bunu sevinçle karşılamak gerektiğini düşünüyorum

ve iki tezimi arka arkaya yazmak istiyorum.

Bir: Marx'ın Gotha Programının Eleştirisi'ne bağlı kalınarak sosyalizmin dışına çıkmak mümkündür.

İki: Engels'in Anti-Dühring'ini reddederek sosyalist olmak mümkün değildir.

Tarihin önüne en elverişsiz koşulları yığıldığı pek az liderden birisi olan Stalin de, kapitalizmin değer yasaından kurtulamayan işçi kütlesinin eğilimlerine başeğerek uravnilovka karşıtı bir politika uygulamaya kalkarken karşısına Engels ve Anti-Dühring çıktı. Stalin, kendisiyle tutarlı olabilme için ve (kadroların çoğu, 1931 yılı öncesidir) Anti-Dühring ile yetişmiş olduğu için, Anti-Dühring ile kavga etme zorunluluğunu duydu.

Kurtuluş, Anti-Dühring'in yüz onuncu yılında, sosyalizmden soğumuş Sovyet iktisatçılarınun yaptıkları bir yuvarlak masa toplantısıyla Anti-Dühring'i "iskarta" ilan ettiklerini, okuyucularına duyurmuştu. Bugün, Sovyetler Birliği'nde Anti-Dühring'i iskarta ilan etme değil, başucu kitabı yapma zamandır.

Geçerken vurgulamak istiyorum: "Revizyonizm" klişesine bağlı kalındığı takdirde, Sovyet sisteminde ne olup bittiğini anlamak mümkün olmuyor. Eğer Sovyet sistemi içinde bugünkü kavgaya revizyonist gözlemlerle bakılacak olursa, Gotha Programının Eleştirisi ile Anti-Dühring'i karşı karşıya koymak türünden saçma bir işle de uğraşmak gerekecektir; yapılmak istenenin Gotha Programının Eleştirisi'nde açıklanan görüşlere uyduğunu ileri sürecek olanlar çıkabiliyor. En azından çıkabileceğini düşünmek gerekiyor; çünkü, artık Sovyetler Birliği'nde kapitalist restorasyon yandaşı, görüşlerini, klasiklere bağlamak gereğini duymuyorlar.

Buradan sosyalizmin kavgasının ikinci alanına geçiyorum. Uzatmamak için Castro'nun son konuşmalarından birisinden aktarmayla başlıyorum: "Bu ülkelerin, Castro Doğu Avrupa'yı kastediyor, bazılarının açıklanmış amacı kapitalist toplumlar kurmaktır ve bazıları bunu zaten yapıyor. Bu ülkelerin çoğunda güçlü pre-kapitalist cereyanlar var. Özel mülkiyet ve pazar ekonomisi üzerinde çok konuşuluyor. Eğer özel mülkiyeti pazar ekonomisiyle birleştirirseniz, kapitalizmi alırsınız veya kapitalizmi kurma süreciyle karşılaşacaksınız." (*) Çok kısa ve çok açık; bu nedenle aktardığımı tekrarlıyorum.

Castro, zengin pratiğin verdiği bilgiyle, tek başına pazar mekanizmasının kapitalizm demek olmadığını çok iyi görüyor; planlamada, pazar mekanizmasından yararlanmak, sosyalizm kuruluş aşamalarında yararlı olabiliyor. Bu, kapitalist restorasyon demek değildir; kapitalist restorasyon, pazar mekanizmasının özel mülkiyet ile birleşmesiyle başlıyor.

Sosyalizmin bir temel ilkesi eşitliktir; hiç bir gerçekçe ile vazgeçilemeyeceğini düşünüyorum. Sosyalizmin, bir diğer temel ilkesi, ortaklıktır; özel mülkiyet ve kapitalizmin işleyiş yasası olmasının ötesinde bir ahlak kuralı olan emek-değer yasası, sosyalizmin düşmanlarıdır. Özel mülkiyet, ortaklık ilkesinin ayrıacı ve değer yasası da, komünist ahlakın kangrenidir. Değer yasasının işler-

(*) Fidel Castro Ruz'un Küba Sendikalar Merkez Örgütü'nün On Altıncı Kongresi'nde Kapanış Konuşması, Granma, February 11, 1990, Havana, s.2

liği sürdürdüğü sürece, sosyalist insanı ve sosyalist ahlakı kurmak imkansızlaşıyor. Değer yasası, bireyciliğin, fide-liği olarak çalışıyor. Bireycilik, tekelsi düzen kurulunca-ya kadar kapitalizm adı verilen üretim biçiminde insa-nun temel çizgisi oluyor.

Eşitçilikten vazgeçme ve özel mülkiyeti meşru say-ma, sosyalizme "elveda" demek oluyor; bugün Doğu Av-rupa ülkelerinde yaygın olarak görülen budur. Sosya-lizmden ayrılmanın kesinlikle ortaya çıktığı bir zaman-da, bu sürece, "revizyonizm" olarak bakmak, bir cehalet olduğu kadar bir de büyümemiş çocuklara özgü bir has-talıktır; buradan bir yere gitmeyi mümkün göremiyor-um.

Leh Walesa mı, sosyalizmi, "revize" ediyor? Sosyaliz-min bir döküntüsü olan Vatslav Havel mi, Marx'ın gö-rüşlerinden ayrılarak başka bir sosyalizm tarifi veriyor? Yoksa Romanya'nın Başbakanı Petro Roman mi? Ro-man'in, bu Romanya Komünist Partisi üyesi iken karşı darbe sonucu başbakanlığa oturan akışkan mekanik profesörünün, Le Monde gazetesinin sorularına verdiği ce-vaplar, bu soruların da cevaplarıdır. İki cevabını buraya alıyorum.

Le Monde muhabiri, "kendinizi hâlâ bir marksist ve-ya komünist olarak görüyor musunuz?" diye soruyor. Cevap şudur: "Yok yok, hayır. Kesinlikle hayır. Devrim-den, genç insanlarla birlikte yaşadıklarımdan sonra, ar-tık mümkün değil." (*) Le Monde, sorusunu sürdürüyor: "Peki içinden geçtiğiniz süreç Marksizmin bir çelişkisi midir?" Bu soruya cevap da şöyle oluyor: "Henüz bu so-ruyu kendime sorma, bu hareketin nedenleri için bir açıklama bulma noktasına gelemedim. Bunun bir Mark-sist çözümleme olup olmadığı sorusuna gelince, bu baş-ka bir sorudur. Ben bir Marksist idim, fakat komünist değil; çünkü Romanya'da komünizm olarak biz sadece Stalinizme ve bolşevizme sahiptik. Ben Komünist Partisi üyesiydim; fakat İspanya'da, Enternasyonal Brigad'da savaşmış babam gibi hep anti-Stalinist ve anti-bolşevik oldum. Herşey soylandığında ve bir araya getirildiğinde, görüyorsunuz, ben belki de hâlâ Marksistim; ancak, şu anda felsefi tartışmalara girecek hiç vaktim yok." İşte bunları söyleyen bir yönetim ortaya çıkıyor; bunun nere-si "revizyonist"?

Ortada "revisyonist" bulunmuyor. Ortada dejenere olmuş komünistler ve açık kapitalist yolcular var.

Sovyetler Birliği'nde ise ciddi bir mücadele yaşan-ıyor. Bu mücadeleyi görmemek de, bir tembellik olduğu kadar sosyalizmin önlenemez zaferine büyük bir ilgisiz-liği anlatıyor.

Tekrarlıyorum: İster gelişmiş ülkelerde ve isterse sos-yalizmin kurulduğu yerlerde sosyalizmi kurmak, koru-mak ve ileriye götürmek için verilen mücadelelere ilgisiz kalmak, sosyalizme ilgisiz olmak demektir. Bugün karşı-laşılan süreci, tarihi başlangıcına götürmekten kaçınmak sosyalizmden kopuşun sözkonusu olduğu durumları sosyalizmin tarifinin değiştirilmesi biçiminde algılamak, beyri durdurup hâlâ Bernstein'in ortaya çıkardığı söz-cüklerle görmeye çalışmak büyümek demek oluyor; hastalık olduğundan kuşku duymuyorum.

Bu incelemeyi, bu tür hastalıkları tedaviye bir katkı olması dileğiyle yazıyorum.

İ Kısaca Trotskizm üzerinde de durmak istiyorum. Bu-

raya kadar geliştirdiğim çözümlerler, Trotskizm için de geçerlidir; ancak birkaç özel çizgi üzerinde de durma gereği var. Bunun için ve kısa tutabilmek amacıyla, bazı tezlerle başlıyorum.

Bir: Dünyada erken devrim yoktur,

İki: İktidarı alarak başarısı kanıtlanmış hiçbir devrim yanlış sayılmaz.

Üç: Bir devrimin karşı-devrim tarafından ezilmesin-den daha "iyi" bir devrim ummak, karşı-devrime alkış tutmak demektir.

Bunlar giriş tezleri oluyor. Şimdi Trotskizm ile ilgili özel iki tezi yazıyorum.

Bir: Trotskizm, Rusya'da doğan bolşevizmin içinde-dir ve en fazla bir kolu sayılabilir. Lenin ve Stalin'in kat-kılarıyla oluşan bolşevizmden önemli ölçüde ayrı öğreti olarak nitelenecek türden bir akımdan ve bu arada Trotskizmden söz edilebileceğini sanmıyorum.

Trotskizm, bolşevizmin bir varyasyonudur.

İki: Trotskiy, Sovyetler Birliği'nde bulunduğu sürece iktidarı almak için ciddi hiçbir çaba harcamadı. Sovyet-ler'de Trotskist muhalefet de akademik ölçülerini aşmak için bir gayret göstermedi.

İktidardan kaçış ve akademik özenti, Trotskizmin te-mel özellikleri olarak bugün de etkisini sürdürüyor.

Şimdi bunları açmak üzereyim; birisi hariç, Trotskiy tarafından dile getirilen bütün formüller, bolşevizmde var. Gelişmiş bir Avrupa ülkesindeki sosyalist devrimin önceliği, başta Lenin, tüm bolşeviklerin yazılarında te-meldir; menşevizm de buraya giriyor. Lenin'in "Ya Za-padnik" sözü, "Ben Batıyım" diye haykırması, ünlüdür. Kuşkusuz Trotskiy, belki Çiçerin ve birkaç kişiyle birlik-te Rusya devrimci mücadelesinin en Batılı entellektüelle-rinden birisidir; ancak Rusya'da işçi sınıfının bakış açı-sının narodnizme karşı başarısı, kapitalizm okulunu ve Batı'yı önplana çıkarmakla başlıyor. Plehanov, burada yol açıyor. Plehanov'un titiz öğrencisi Lenin'in, kapita-lizm üzerinde vurgulamaları, gelişmiş bir kapitalist ül-kede sosyalist devrimin önceliğini de beraberinde getiri-yor.

Sosyalist devrimin ilk önce gelişmiş bir Avrupa ülke-sinde gerçekleşmesini istemek, buna önem vermek, bu-na öncelik tanımak başkadır, yorgun Kızıl Ordu'ya da-yanıp Avrupa'da sosyalizm aramak bambaşkadır. Birin-

(*) Guardian Weekly, London, January 14, 1990, s.14

cisi teorik olarak doğrudur ve ikincisi pratik olarak maceradır. Bernstein'den başlayan, ikinci Enternasyonal'in iflasi ile somut olarak gerçekleşen Avrupa işçi sınıfında devrimden kaçışı, Birinci Dünya Savaşında ve arkasından iç savaşta kırılmış Rusya proletaryasının öncülüğünde kendisini zor koruyabilen Kızıl Ordu ile durdurmaya düşünmek, bunu sosyalist devrime çevirmeyi planlayabilmek, gerçekten bir akademik fantazi olmaktan ileri gidemiyor.

Lenin, bir politika virtüözüdür.

Stalin, Lenin'in temkinli, ancak Sovyet işçi sınıfını daha ileriye götürme bile Ekim Devriminin kazanımlarını pekiştirmeyi görev bilen öğrencisidir.

Avrupa'da sosyalist devrimin öncülüğü sözkonusu olursa, teorik planda ve kağıt üzerinde, Trotskiy'in ayrı bir yeri görünmüyor. Aynı akım içinde yer alıyorlar.

Hem Komintern'in kuruluşunda ve hem ilk geri dönüş adımlarında, Trotskiy'in temel çizgiden ayrı olduğunu gösteren hiçbir işaret ve kayıt bulunmuyor. Lenin'in Çocukluk Hastalığı'ndan sonra başta Gramsci diğer İtalyan komünistlerini, daha geri bir çizgiye çekme işinde Trotskiy ilk önde ve sorumlu rol alıyor.

"Birleşik İşçi Cephesi" formülasyonunda da Trotskiy'in aynı bir yeri yoktur; parti formülasyonunu olduğu gibi benimliyor ve destekliyor.

Köylülüğe Buharin'den daha az ağırlık vermesi doğaldır ve yerindedir. Preobrajenskiy'i öne sürerek "makas bunalımı" adı verilen tarım ve sanayi ürünleri fiyat endekslerinin açılımında Trotskist çizginin eleştirileri, herhangi bir parti ve yönetim çalışması içinde olabilecek uyarılardır; köylülüğe lehine açılan fiyat makası, bir süre sonra ters yönde düzeltiliyor.

Hızlı sanayileşme tartışmaları, makas bunalımı polemiklerinin bir uzantısı olarak çıkıyor; özünde, sosyalist devrimin dayanaklarını bulma çabasıdır. Üç gerekçesi bulunuyor. Birincisi, emperyalist kuşatmaya karşı yüksek teknolojik donatıma sahip olmaktır. Bu, en ileri kapitalist ülkede sosyalizmin kuruluşunun gecikmesinden kaynaklanıyor; Marx ve Engels'in akıllarına bile getiremedikleri bir sorun olarak ortaya çıkıyor. İkincisi; sosyalizmin üzerine oturacağı maddi yapıyı kurma ihtiyacından çıkıyor. Mademki sosyalizm, gelişmiş sanayi toplumlarının düzenidir ve mademki Rusya'da bu koşullar eksiklidir, bu koşulları hızla kurmak ve bunun için hızlı bir sanayileşme gerçekleştirmek kaçınılmaz oluyor. Üçüncüsü ise, bir tür totolojik nitelik taşıyor; sosyalizm işçi sınıfının düzeni ve işçi sınıfı da sanayiden fişkırdığı için, sanayileşme görev olarak karşıda duruyor.

Emperyalizm üzerinde taslakları Lenin'e ipuçları getiren Buharin'in bunu ve emperyalizm tehdidini anlamadığı ortaya çıkıyor; orta köylülüğe ve emperyalizmin barışçıl niyetlerine dayanan bir sosyalizm projesini savunuyor. Trotskiy de Stalin de bu ilkel projenin dışında ve karşısında kalıyorlar; Trotskiy, sözünü ediyor ve Stalin gerçekleştiriyor.

Stalin'in liderliğinde büyük sanayi atılımı başladığında ve gerçekleşmeye doğru yol alırken, Trotskiy, "Stalin benim düşüncelerimi çaldı" demekten ileriye gidemiyor. Böyle bir çıkış, yalnızca akademik bir yaklaşımı yansıtır; tarihsel süreç içinde büyük atılımlar pek çok objektivenin karşılıklı etkileşimi ve çarpışmasıyla, tarihin en

zor ve bu anlamda en uygun zamanında gerçekleşme yoluna giriyorlar.

Bütün bunlardan bir sonuç çıkıyor; 1917-1929 yılları arasında, Bolşevik Parti'nin fiilen izlediği politikalarda Trotskiy'in önemli bir ayrılığı ve ciddi bir eleştirisi bulunmuyor. Trotskiy, bazı önlemlerin daha erken ve bazılarınun ise daha geç alınmasını ileri süren bir kimse olarak tarihe geçiyor; daha sonraki Troskist akımların söylediklerinin işçi sınıfı içinde anlaşılmasının ve iz bırakmasının en önemli nedenlerinden birisi burada yatıyor. İşçi sınıfının mantığının, aynı yol üzerinde "daha önce ve daha sonra" argümanlarını anlaması, mümkün olmuyor.

Devam etmeden önce özetliyorum: Trotskizmi bir akademik eğilim olmaya mahkum eden gerçekler, bolşevizmin, buraya Stalin de dahildir, uyguladığı pratikten ayrı düşmemesi ve bolşevizmin Stalin dahil, düşünce denetiminin içinde yer alması ve ayrılığının yalnızca "daha önce ve daha sonra" itirazlarıyla sınırlı kalmasıdır.

Bir ayrılık noktasına da işaret etmek zorunluluğunu duyuyorum; bürokrasinin ve bu arada partinin bir sınıfa dönüşü, Lenin ve Stalin dahil bolşevizm'de bulunmuyor. Bu Trotskiy'in bir katkısı sayılmalıdır; daha açık bir deyişle, bunu, Trotskiy'in bayağı Amerikan sosyolojisinden aldığı bir safsata sayma eğilimindeyim. Safsatadır; bugün çok daha açıklıkla ortaya çıkıyor. Bugün Sovyetler Birliği'nde mülk sahipleri sınıfının oluşumuna, özel sektörünün kuruluşuna, az veya çok, yeterli ya da yetersiz, "bürokrasi" ile partinin büyük bir bölümü karşı koymaya çabılıyor. Doğu Avrupa ülkelerinde ve başta Polonya'da, başından beri geniş bir yer tutan küçük meta üreticileri, aydınlar ve uluslararası sermaye ile birleşerek karşı devrimlerini başarıya götürüyorlar ve bir burjuvazinin kuruluşunu gerçekleştirebilmek için ciddi adımlar atıyorlar.

Ancak Amerikan bayağı sosyolojisinin bu safsatasını sosyalizme getirmenin sakıncalarını görebilmek için Moskova'ya gitmeye gerek bulunmuyor; Türkiye'nin yakın ekonomi tarihine üstünkörü bir göz atma bile safsatanın görülmesine yetebiliyor. Türkiye'de Vehbi Koç, hiç bürokrat olmadı. Sakıp Sabancı'nun babası Hacı Ömer, hayata, "devlet kapısı" ile hiç karşılaşmadan küçük bir meta üreticisi olarak başladı. Türkiye'de, bürokratik geleneği çok güçlü bir ülkede bile, kapitalizm, bürokrasi dışında yeşerdi; Şakir Zümrü, sobacılığı zor aşabildi ve Kazım Taşkent ise Yapı ve Kredi Bankası'nı elinden çıkarmak zorunda kaldı.

Artık gerçekçi olmak, Türkiye devrimci hareketini 1960 yıllarının araştırmacılığına ve tartışma çizgisine çıkarmak zorunluluğu var. Köy imamı örnekleriyle, bir kez söylenmiş ve artık ne anlama geldiği unutulmuş klişeleri tekrarlayarak bir yere gitmenin mümkün olmadığını hatırlatmak mecburiyetindeyim.

"Sürekli devrim" saptamasına gelmek üzereyim; bundan önce, Trotskiy'in iktidar kaçışına işaret etme gereği var. Krupskaya, anılarında, Trotskiy'in kendisine, eğer "Lenin ve Trotskiy bloğu olarak çıksaydım, iktidarı alırdım, ancak ya sonrası" dediğini yazıyor. Çok tekrarlanan ve bilinen bu sözleri mot a mot aktarmıyorum; ancak büyük gerçek payı taşıdığına inanıyorum. Bolşevik Devrimi içinde Trotskiy, uzun yıllar, Stalin'den çok güç-

kü ve prestiji Lenin'e yakın bir liderdi; iktidarı almak istemedi. Çünkü iktidarın tabanı, devrimini yapmış ve iç savaşta kırılmış Sovyet proleteriyasına güvenemiyordu.

Trotsky, Sovyetler'den çıkarıldıktan sonra, Prinkipo'da, Büyükada'da, yazdığı Maya Jizn'de, anılarında, devrimden ve iç savaştan sonra kendisini, ameliyatı başarıyla yapmış bir cerrahha benzettiğini yazıyor; böyle düşündüğünden kuşku duymuyorum. Trotsky, Stalin'e karşı, Sovyetler Birliği'nde kaldığı sürece, hiç müdahale etmedi ve önemli ölçüde bir kenara çekildi.

Bütün bilgiler, Trotskist işçilerin sınırlı anıları, Sovyet topraklarında kaldığı sürece Trotskist muhalefetin, çekimser ve güdük olduğunu ve ev toplantılarını pek az aşabildiğini gösteriyor. Tartışmaların son derece barışçıl geçmesi de bunun kanıtıdır; Stalin, Sovyet topraklarında kaldığı sürece, Trotsky'yi yargılamayı veya korkutmayı düşünmüyor. Bunu, Trotsky'in hâlâ azalmayan prestijine ve muhalefetini "akademik" sınırlar içinde tutmak istemesine bağlıyorum.

Trotsky'nin muhalefetinin şiddetlenmesi daha sonradır; sanayileşme atılımının tutmasından sonra Trotsky, bugün ancak Garbaçov ve arkadaşlarıyla denk tutulabilecek ölçüde, Ekim Devriminin sonuçlarını ve Stalin'i kötülemeye başlıyor. Trotsky'in, Hitler'in taaruzundan bir yenilgi ve bu yenilgiden sonra yeni Sovyet işçi sınıfı ile bir başka sosyalizm denemesi beklediğini sanıyorum. Hem karalamasını ve hem de bu bekleyişini son derece olumsuz değerlendiriyorum.

Ara tezlerimi yazabiliyorum.

Stalin ve Trotsky'yi birbirini ortadan kaldıran iki isim olarak görmektense birbirini tamamlayan iki kişilik olarak ele almak eğilimindeyim. Böyle bir ele alış, hiç kuşkusuz, Trotsky'in 1930 yıllarından başlayarak içine girdiği karalama politika ve eylemlerini dışarda bırakıyor; bunları, kesinlikle, reddetmek gerekiyor ve reddediyorum.

İkincisi tez olmaktan daha çok bir saptamadır; devrim eşliğinde Türkiye'de, daha önceki devrimlerin bütün kutsal kişileri, dinselliklerini yitiriyorlar. Stalin'e, Trotsky'e ve Mao'ya çok daha soğukkanlı bakmak zorunluluğu var; yaklaşan ısı karşısında yaratıcı olan bakıştaki bir soğukkanlılık.

Marx'ın açıklıkla geliştirdiği materyalizm, sınıfsal bakış, üretim ilişkileri ve sistem çözümlenmesi, bütünün mantığının parçaların mantığından ayrılması, çözümlenmeleri, bugün de insan düşüncesinin yükseklikleridir ve ön açıcudur. Engels'in yeni toplumu kurma yolundaki işareti, ne kadar sınırlı olursa olsun, büyük bir hazinedir. Lenin ise devrimci politikanın gelmiş geçmiş en büyük ustasıdır.

Bunları okurken heyecan duyuyorum ve herkesin heyecan duymasını istiyorum. Stalin, tarihten silinmez bir kurucudur ve Trotsky, eşsiz bir iç savaş komutanıdır. Ancak her ikisini de kutsallıklarından soymanın zamanının geldiğini düşünüyorum.

Sürekli devrim saptamasına gelince, formülasyonun Marx'a ait olduğu biliniyor. Rusya'da tek formüle edenin de Trotsky olmadığı kesindir; Trotsky'in öne çıkarılması üzerine, bir süre Sovyetler Birliği'nde gözden düşürülme istenmesini önemsemek gerekiyor. Sürekli devrim saptamasını da yalnızca sosyalist devrimi coğrafya

genişletmek olarak anlamamak zorunluluğu var; bundan çok ötedir.

Stalin'in tarındaki kolektivizasyon programı ve sanayi atılımı, sürekli devrim süreci içinde yer alıyor; bunlar olmadan sosyalist devrimin gerçekleşeceğini söylemek zor görünüyor. Hitler tecavüzünün iyice ortaya çıktığı ve belki de Komintern'in Yedinci Kongresi'ne kadar, Stalin bir devrimden diğerine koşan bir sürekli devrimci'dir.

Trotsky'in hayatta olduğu bir zaman kesitinde Sovyet liderliğine yöneltilebilecek ve sürekli devrim düşüncesine dayandırılacak bir eleştirinin haklı olmayacağını düşünüyorum. Eleştiri, İkinci Dünya Savaşı sonrası için ele alınabilir ve haklılığı tartışılabilir. İkinci Dünya Savaşı ile sosyalizmin bir dünya sistemi olması ve Doğu Avrupa'daki muzaffer Kızıl Ordu'nun da yardımlarıyla (*) yeni sosyalist devletlerin çıkması bir yana, Mao'nun başarısıyla çok büyük bir nüfus ve coğrafyanın sosyalizmin bayrağının altına girmesi, tek başına ve geniş anlamda, sürekli devrimin gerçekleştiği anlamına gelmeye bilmiyor. Sosyalizmi, içeriğinde ileriye götürmedikten sonra, yeni coğrafyalar eklemek fazla anlamlı ve kalıcı olmuyor.

Görüşümü bir tez ile özetlemek istiyorum.

Bugün Sovyet sistemi içinde çıkan sorunlar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyet sosyalizmini daha ileri götürmemekten çıkıyor.

Sovyet sosyalizmi daha ileri gidemediği için daha geriye dönüş yollarını aramak zorunda kalıyor.

Şunları eklemek durumundayım: 1946-1956 Ekim Devrimi tarihinde çok az bilinen ve belki de en az bilinmek istenen dönemdir. Hem Sovyet tarihçileri ve hem de Batılı Sovyetologlar bu dönemin üstünü örtmekte birleşiyorlar. Stalin ve Beria kötülemesi ile Hruşov övgüsüyle yetiniyorlar.

Bu nedenle en ciddi yorumların bile bu dönemle ilgili değerlendirmeleri vulgar basında yazılan ve örnek olsun Beria ile ilgili düztilen seks ve vahşet yazısını aşmıyor. Burada ben, çok az bilgi ve veriye dayanarak bir "model" denemesine girişmek istiyorum.

Bir: Bu dönem, SB Komünist Partisi içinde çok sert bir mücadelenin yaşandığı bir zaman kesitidir.

İki: Stalin, kendisinin yetiştirdiği ve parti yönetimini eline almak isteyen hiçbir eğilime hakim olamıyor. Bunlar arasında bir denge kurmaya çalışıyor.

Üç: Stalin'in de etkilediği bir eğilimin, sosyalizmi daha ileri mevzilere taşımak istediği anlaşılıyor. Stalin'in danışmanı Evgeni Varga'nın kapitalizmin iyileştiği ve barışçıl olabileceği görüşlerini ifade etmesi üzerine göz-

(22) Stalin sanıldığından çok daha temkinli bir liderdir. Bugün çözülen Doğu Avrupa ülkelerinde "sosyalist rejimleri" isteyerek kurduğu görüşü tartışma götürüyor; tartışmaya açıyorum. Bunların çoğunu, Bağı güçleri ile "anlaşmak" için elinde tuttuğu ve Churchill'in açtığı kampanya ile daha ileri adımlar atmamak zorunda kaldığı düşünülebilir.

Yugoslav ve Çin Devrimlerine karşı çıkışı, Çekoslovakya'da çok güçlü komünistlerin iktidara gelmelerini uzun zaman geciktirmesi, Londra'ya karşı Washington'la anlaşılabilir için İsrail Devleti'nin kuruluşunun destekçisi olması, bu söylediklerimi ciddiye almak için yeterlidir.

Ayrıca Batı'da daha ileri ve benzeri görüşler, Stalin'i tümünden aklayan inceleme ve kitaplar çıkıyor. Bunlardan birisi Alan Nasser'e ait ve oldukça yakın bir tarihi taşıyor. Alan Nasser, The Atomic Bomb, The Cold War, and the Soviet Threat, Monthly Review, Dec., 1969, Vol. 41, No.7

den düşmesi ve pazar ekonomisini geliştirmek isteyen Gosplan Başkanı Voznesenskiy ve arkadaşlarının tasfiye edilmesi, bunların açık kanıtlarıdır.

Dört: Solda, parti yönetimindeki üst düzey görevlilerin yanında, Ekim tarihinde her zaman ileri Leningrad Örgütü'nü yöneten Jdanov var. Batı anlamında değil, gerçek anlamda tutucu ve sağda, Malenkov görülüyor.

Beş: 1948 yılında Jdanov'un aniden ölümü düşündürücüdür. Stalin'in varisi sayılırken aşırı içkiden öldüğü ilan ediliyor. Olabilir; ancak, arkasından, Leningrad Örgütü'nün de çok büyük bir tasfiye başlıyor. Bu tasfiye Malenkov'un hanesine konabilir.

Altı: Beria'nın yerini tam kestirmek mümkün değildir. Fakat başlangıç hipotezi olarak Batı yazınında çıkan ve Hruşov'un anlatımında ifadesini bulan kara portrenin tersini düşünme eğilimindeyim. Milliyetler sorununda Stalin'den de ilerici bir tutumu var; cumhuriyetlerdeki merkez temsilcilerinin Ruslar yerine herkesin kendi milletinden olmasını sağlıyor.

Yedi: Henüz olgunlaşmamış bir işçi sınıfına dayalı sosyalizmde Stalin, bürokrasi ve partide sürekli tasfiyeyi, bürokrasinin ve partinin dejenerasyonunu önleyici mekanizma olarak geliştiriyor. Ancak sürekli tasfiye, insiyatif almaktan kaçan, yaratıcı olmayan, büyük projelerden korkan, hizipler arasında mekik dokuyan bir yönetici kadronun oluşmasını da önleyemiyor; tersine, hızlandırmıyor. Sürekli olabilmek için, cesur olmamak bir yaşam ilkesine dönüşüyor.

Bu nedenle bu dönemin lider kadrosunu kamplara ayırmanın, eninde sonunda çok fazla anlamlı olmayacağı düşüncesine katılıyorum. Fakat bu rezervlerle birlikte, Hruşov tarafından devrildiği ve katledildiği için Beria'nın yerinin daha solda olabileceğine ihtimal veriyorum. Çünkü Hruşov, kapitalizmin barışçılığını savunan Varga'nın itibarını iade ediyor ve Voznesenskiy ekibine yakınlığını açıklamaktan geri kalmıyor. Daha sonra başbakan olan Kosigin, Kuznetsov ve Voznesenskiy'den oluşan üçlünün üçüncü ayağıdır.

Kurduğum model, 1946-1956 döneminde Sovyetler Birliği'nde ciddi bir iç mücadele düşüncesine dayanıyor. Sonunda, Batı anlamında değil gerçek anlamda, muhafazakar ekip iş başına geliyor. Bu ekip, emperyalizmle uyuma ve pazar mekanizmasını genişletme politikasını önplana çıkarıyor. Ancak hem iç mücadelenin sona ermemesi ve hem de toplumdaki dinamiklerin etkinliği nedeniyle zaman zaman kendi programlarının tam tersi bir uygulamaya başvuruyorlar.

Bu dönemde sosyalizme derinlik kazandırılmamasını, Sovyetler Birliği'nde verimlilik ve üretim artışının ötesinde, sosyalizmin, Anti-Dühring çizgisinde yeni mevziler kazanmamasını pek çok sorunun kaynağı olarak görüyorum.

Daha da açabilirim; Ekim Devriminin başından itibaren, kapitalist ekonominin bulduklarının dışında metalara, ürünler demek gerekiyor, yönelmemesini, yeni taşıma yöntemleri araştırmamasını, yeni bir boş zaman geçirme mimarisi kurmamasını, hep ve hep kapitalizme yetişme ve geçmeyi kapitalist metaları ve boş zamanı taklit olarak anlamasını, asıl, sürekli devrimden uzaklaşma olarak anlıyorum.

Peki mümkün müydü?

Hitler'i ve tecavüzünü hesaba katmayan her türlü eleştiri haksızdır ve bilim dışıdır. Stalin eleştirisi bilimsel olabilmek için haklı olmak durumundadır. Stalin, halkın moralini bozmamak için uzun yıllar, İkinci Savaş'ta ölen Sovyet yurttaşlarının sayısını gizledi; 17 milyon değil sadece yedi milyon olduğunu ilan etti. Onyediyirmi yaş gurubunda yaşayanlar bütünü yüzde onunu bile bulmuyordu. Aç, yoksul, fabrikaları yıkılmış, evleri çökmüş bir Sovyet halkını yeniden diriltmek Stalin'in omuzlarına düştü.

Bir adam, ikinci kez, tarihin en zor işlerinden birisiyle karşılaşılıyordu. Bunları yaparken ve çökmüş ekonomiyle bir de atom bombası üretmek zorunluluğunu duydu ve bunu da başardı.

Hitler'in tecavüzü, dünya gericiliğinin Sovyet sosyalizminin ileriye akışını durdurmak için ve geriye çekmek için bulabileceği en acımasız icat oldu; sistemin patlamasını önlemek, sosyalizmin ileriye akışını önlemek mümkün oluyordu.

Bitiriyorum.

Bu inceleme, büyümemiş çocukluk hastalığına son verme çağrısıdır.

"Revizyonist" bakış ve Trotskist eğilim, Sovyet sosyalizmini anlamamak demek oluyor. Daha önemlisi, sosyalizmden ve sorunlarından kaçış oluyor.

Bu inceleme bir beraberlik arayışıdır. Ancak bir nokta kesin olmalıdır; dünyanın her tarafında en küçük köhne kalenin yıkılışı karşısında bile kızıl derili çığlıklar atanlarla beraber olmak imkansızdır. Çünkü bu sevinç çığlıklarında, çığlıkların derininde, açık ve seçik bir sosyalizm düşmanlığı seziliyor.

Trotskistler, Hruşov'a kadar, "revizyonistler", Hruşov'dan bu yana reel sosyalizmde beğenilecek hiçbir yan bulmayarak, kendilerini sosyalizmden soğutuklarını bilmek durumundalar.

Reel sosyalizmde, Stalin döneminde Trotskistlerin ve 1956 yılından Garbaçov'a kadar revizyonistlerin gördüklerinden çok daha büyük değerler var. Eksiklere işaret ederken bunlardan sevinç almamak, sosyalizmi derininde duymamakla eş anlama geliyor.

Haluk Yurtsever, güzel formüle etti. Ekim Devrimi bir sözdür. Bu söz söylenmiştir. Bu sözde hâlâ büyük hikmet vardır. Hiç birisi olmasa, bugün Sovyet sisteminde, büyük bir işçi sınıfı, eşitliğe, ortaklığa, toplumu için çalışmayı büyük onur sayan ahlaka sahip çıkıyor. Bunu görmek gerekiyor.

Sosyalizm, işçi sınıfının düzenidir. Sosyalizm, dünya işçi sınıfının düzenidir. Bu ilk kez ortaya çıkmıyor; 1848 yılından sonra, 1871 yılından sonra, 1900 yıllarında, Birinci Savaşa girerken, dünyanın pek çok coğrafyasında, sosyalizm bayrağı, onu en yükseklere çıkarınların elinden yere düştü. Bir süre moralsizlik geldi; bayrağı başkaları aldı.

Bayrağı başkaları alıyor.

Artık eski ve köhne klişelerle sosyalizmin başarılarına sırt çevirmek yerine, bunları terkederek, bayrağı taşıma ve yüksek tutmaya katkıda bulunmak gerekiyor. Hiç kimsenin kuşkusu olmamalıdır; dünya sosyalizminin sorunlarını aşmada, bayrağı yeni bir toprağa dikmek en büyük ilahtır.

İLERİ SOSYALİZME DOĞRU

Rasim Dağlılar

TÜSTAV

Bugün liberal ve tövbecar akımların sadece reformcu yolu değil, "demokratik" ve "sosyal" varyantlarıyla, kapitalizmin bizzat kendisini açıktan savunabildikleri ibret verici bir süreç yaşanıyor. Bunlar TBKP, Birikim, bir bölüm Sosyalist Birlikçiler ve uzlaşmacı aydınlar partisidir.

Ülke burjuvazisinin elindeki rezerv ile bir entel aristokrasisi yaratabilmiş olmasının bir sonucudur bu süreç.

Ancak bunun karşısında toplumda derinlemesine kök salmış devrimci Marksist damarlar da vardır. Başta Topumsal Kurtuluş olmak üzere hepsi de geleceğin güzellik ve zenginlikleridir.

Bugün işçi sınıfının tek ve gerçek seçeneği olan sosyalist kurtuluşu gerçekleştirmek de en başta bu damarlardaki kan akışının tek bir toplardamara kanalize olmasına bağlıdır.

İşçilerin devrimci partisini oluşturmak ve emekçi halkın örgütlerini de güçlendirmek demektir bu aynı za-

manda.

Emperyalizmin yumuşak karnı olan ve eşitsiz-sıçramah gelişen Türkiye tekel kapitalizmi, bu özellikleriyle işçi sınıfı, küçük burjuva devrimci demokrat hareketi ve yoksul köylü Kürt ulusçu hareketi devrimci nesnellığe zorluyor. Bu üçü birlikte devrimin ve sosyalizmin toplumsal-siyasal sacayaklarıdır.

Toplumumuzda emek-sermaye çelişkisinin derinliği kadar, tüm öteki çelişki kanallarının kütleliliği ve yaygınlığı da veridir. Sonuçta burjuvazi ancak entellerine kırıntılarını dağıtıp, besleyebiliyor. Ancak devrimci sınıfsal karşıtı ve onun emekçi bağlaşıklarını da, dünyadaki gelişmeler bir tarafa, Marksist kanallardan beslenme zorluyor.

Devrimci demokrasi ve Kürt ulusal kurtuluşçuluğu, burjuvazinin yarım bıraktığı programı, sosyalist iktidarı ise devralacağı onurlu mirastırlar. Dışa bağlı çarpık

yapı altında bu "demokratik" görevler sistem için yıkım, egemen sınıf için de terörize olma gerekçeleridir.

Kürt sorununu bir insan hakları sorunu olarak ifade edenlerin bile, çözüm için "Genç olsaydım dağa çıkardım" demeleri ya da Eylülüzmin üniversite özerkliği, basın özgürlüğünü, kişilikleri... İç savaş ilan saydığının belirtilmesi başka hangi tür yapı altında açıklanabilir?

Kentlerin küçük burjuva demokrat ve kırların Kürt yoksul hareketinin "semiz" bir kapitalizm altında devrimci-demokrat perspektifleri olup olamayacağı tartışılabilir. Ancak yumuşak karında kartlar açılınca ya sosyalist iktidar altında toplumsal devrimi başlatmak ya da burjuvazi tarafından manipülasyon ve çürümeleri dışında yol almaları mümkün değildir.

Tekeller işçi sınıfının, kitlelerin acil ve kısa vadeli taleplerini bile karşılamamaya mahkum görünüyorlar. Bir SHP'nin ANAP veya DYP'den farkı olmamasında, tüm mülk sahibi sınıf partileri arasındaki farkların münimizde hale gelmesinden bile bellidir bu.

Reformcu solun barış ve demokrasi geleneği, tatlı su romantikleri için sosyalist yolu terketmenin incir yaprağı olup, Türkiye'nin önündeki fırtınada ise tükenişi gösterecektir.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm sosyalist ülkelerde çeşitli düzeylerde yaşanan bunalım, görece durgunluk ve likidasyon süreçleri de devrimci yolumuzu derinden etkiliyor. Tövbekarlar çürümelerinin yeni kanıtlarını buladursunlar, bu gelişmeler devrimci sosyalistleri hem "ağabey" in vesayetinden özgürleştirecek hem de zengin bir laboratuvar olarak daha ileri bir temelde yükselmemizin olanaklarını verecektir.

Türkiye'nin geleceği Misak-ı Milli sınırlarını aşan ileri demokratik bir sosyalizmdir.

Gezegimizin de geleceği dünya devrimi ve böylece dünya barışını da sahici kılmakta yatmaktadır.

"Rus proletaryası, demokratik kazanımlar için bile kapitalizmle çatışmaya ve onu aşmaya, geri Rusya'nın devrimini de tıkanmamak için ileri Avrupa'nın proleter devrimine muhtaçtır" tezi tek ülke devrimi ile dünya devriminin diyaletlik bir sentezidir.

Bu Trotskiy'nin "sürekli devrim" kuramıdır ve Marksist devrim teorisine bir katkıdır. Lenin'in soldan katkısı ise bilgi ve örgüt teorisinde görülüyor.

Sosyalist ülkelerdeki son gelişmelerle de sürekli devrim doğrulanmaktadır.

Ancak Trotskiy'nin siyasetteki güçsüzlüğü, dünya devrimi de gelmeyince sosyalizmin ya tek ülkede kurulması ya da Ekim Devriminin Buharin'in elinde yaşayorken ölecek olması dışında bir pratik seçeneğin olmadığı tarihsel kesitte "demokratik" sapmasından kaynaklanmış görülüyor.

Devrim teorisinin çekici gücü, iktidarsızlık pratiğinin burjuvazi tarafından bir rezervuar olarak bulundurulması karşısında nötr olmaktadır.

Çünkü, bugün devrim yapamama doktrini, entel bulutlarda gezinen ve siyaset pratiğine ayak basmayan bir akım olarak Trotskizm tükenmektedir.

Çağımızda-dünyada tekelci yapı altında bir yanda üretim daha da merkezileşmekte ve uluslararasılaşmaktadır. Bu komünizme nesnel olarak sosyal-ekonomik fon teşkil etmektedir.

Öte yandan, tüm toplum ideolojik-kültürel düzeyde iltihaplaştırılmakta, insanoğlu da pek çok yönden birey özelliğini yitirerek sürüleştirmektedir. Bundan çıkan sonuç, işçi sınıfının çok büyük moral kuşatması altında bulunduğu ve böylece devrimci gücünün de potansiyel kaldığıdır.

Bu potansiyel, gizil gücün tarihsel amacı doğrultusunda gerçek ve dönüştürücü bir güç olması için teoride yeni bir atılıma ihtiyaç görülüyor. Yeni atılım demek, Marksizmin dönek içerikli olmayan ve devrimci revizyonu demektir.

Bu durum, işçi sınıfının çeşitli "sistemleri"ni temsil eden devrimci sosyalist güçler arasında kaynaşmayı yeni bir tür konverjansı düşündürüyor.

Ç. Bilgin saptamalarında, "Ne Yapmalı"nın cevabı olarak "Eylemli Bilinç Taşıma" ile teorik içtihat kapısını zorluyor. Savaş konusunda getirdiği pek açık değil ve ihtiyatlı olmakla birlikte, sistemin ideolojik sis bombalarını etkisizleştiren yolda atılmış bir adımdır.

Haluk Yurtsever, proletarya devriminin çoğunluk devrimi olmayıp, çoğunluğa dayanan azınlık devrimi olduğunu söylerken doğrudur. Aynı konuda aksini söyleyen Mandel yanılmaktadır. Tarihin ve Ekim'in de gösterdiği budur. Evet, bir zamanlar şiar "Tüm iktidar bolşeviklere" değil "Sovyetlere" idi. Ama devrimi acil çıkarları için ayaklanan milyonlara dayanarak gerçekleştiren ve sürdürenler birkaç onbinlik bolşevik kadrolardı. Dış müdahale, iç savaş koşullarında devrimin temsili yüksek organı Sovyetler, 1918'lerden itibaren yılda bir kez toplanan işlevsiz bir kurum haline gelirken Trotskiy iç savaş kahramanı idi. Sonra "Parti değil, Sovyet iktidarı" şiarıyla çıkan Kronstad'ı ezen başkomutanı. Lenin ise devrimin öncü gücü partinin lideriydi. Biliniyor ve bilinen örnekler çoğaltılabilir.

Şüphesiz Lenin gibi, Trotskiy de bu konularında haksızdılar demiyorum. Tüm "yeni sol"culara teorik soyutlamanın saflık, ama devrimci pratiğin lekelerle malül olacağına kaçınılmazlığını hatırlatmak istiyorum.

Stalin, tarımında kapitalist ve özel mülkiyetin son kalelerini yıkan, hızlı sanayileşmeyi gerçekleştirerek planlı sosyalist kuruluşu tarihte ilk başarıyan bir devrimcidir. "Demokratik" sapmasına kadar Trotskiy de, Preobrojenski'nin bu kuramını savunmaktaydı.

Şüphesiz toplumsal devingenlik demokrasisi "plebyen taban iştiraki" deyimleriyle ifadesini bulduğu gibi, ilk sosyalist kuruculukta kitle katılımı, coşku ve enerjisinin seferber edilmiş olduğu da açıktır.

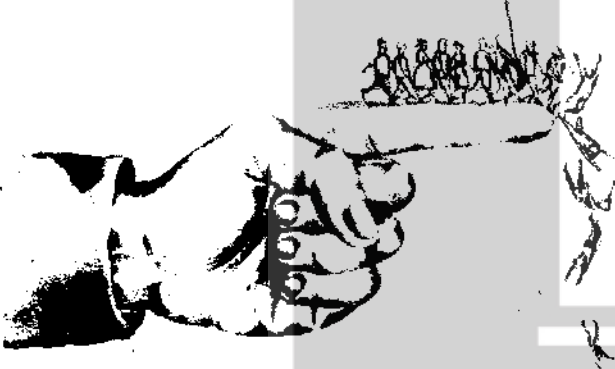
Ancak, vücudun ani bir hareket karşısında beyni devre dışı bırakarak cevap vermesi şeklindeki fizyolojik izahatı, toplumsal-siyaset biliminde ifade ederse "hızlı devrim" teorik bozulma ve siyasi kıyıma neden olmuştur demeyiz. Sosyalizmin bu kamburu günümüze kadar taşınmıştır.

Thomas Agnelli'nin de benzer biçimde parmak bastığı gibi, sosyalizmde işçi demokrasisinin mekanizmalarının zamanında oluşturulmayarak "ikinci sıçrayış"ın gerçekleştirilmemiş olması da bugünkü sulanma ve geri çekiliş nedenlerinden biridir.

Gelmesi kaçınılmaz yeni sosyalizm dalgası kitlelerin canlı yaratıcılığına dayanmalıdır. Teoride en ideali "şuralar iktidarı" olabilir. Ama pratikte sosyalist devletin bi-

çimini sınıf savaşımına, devrime aktif katılan toplumsal-siyasal güçlerin nitelik ve bileşimleri tayin edecektir.

Gerek kapitalizmde işçi sınıfının ağır çalışma koşulları ve eğitimsiz bırakılmışlığı, gerekse düzenin esas karakter ve görüntüsünü teşkil ettiği söylenen tekelsi yapıda iltihaplı hasta toplumun oluştuğu gerçeği devrimi yapacak olanın "devrimci kütle" olacağını gösteriyor. Kaldı ki, özel mülkiyet ve piyasacı sınıflı toplumun binlerce yıldır kuşaktan kuşağa aktardığı gerici kültür kalıntılarının emekçi kütelerin kafasında kolay kazanılmaz varlığı açıktır. Bu, "devrimci"si geliştiği oranda "karşı devrimci kütle"nin de gelişeceğini anlamamızı sağlar. Öyleyse, Türkiye devrimi yolun başlarında kütle kuyrukçusu siyasetten uzak jakoben karakterli olacağı benziyor. Hatırlanmalıdır ki 1918'ler Alman Devrimi, Rosa ve Spartakistlerin kendilindencilğe karşı iradi aşu geliştirmemiş olmalarından da, bir noktada yenilgiye uğramıştır.

İşçi sınıfı kapitalist ülkelerde bugün bırakalım devrim yapmayı varolan sosyalizmlerde geriye restorasyonlar karşısında bile devrimini savunuyor. Yukarıda da değindiğimiz gibi kurtarıcı rolüne ancak gizil olarak güven duyulmaktadır.

Bununla beraber "devrimci kütle"nin tüm topluma karşı yabancı bir güç haline gelmemesi için tabandan denetim mekanizmalarının da sağlanması gerekir. Bu yönetilen egemen sınıfın yani proletaryanın gelişip yetkinleşmesi, denetleyici, yönetici sınıf haline gelmesi açısından zorunlu görülüyor. Sosyalizmin en büyük sigortasının milyonlar olduğu, yoksa tüm kahramanlığına rağmen "Securitate" milisleri olmadığı anlaşıldı.

Çünkü görülüyor ki temel üstünlük ve kazanımları ortadayken sosyalizm, bir tıkanma ya da karşı-devrimci dalga anında işçi kütelerince korunamıyor. Kapitalist restorasyon dolu dizgin gelirken, özel mülkiyet rejiminin insan tiplerinden niteliğe farklı yeni insan tiplerinin de yaratılamamış olduğu "devrimci kütle"nin toz olmasından belli oluyor. Kimileri ego-manyak editörü Koroğlu gibi döneklilik ve ahlaksızlık sergilerken, kimilerinin de yeraltına çekildiklerine inanılıyor.

Toplumsal Kurtuluş'un devrimci olduğu kadar, kütle yaratıcılığı ve katılımına dayanan ileri demokratik bir sosyalizm perspektifini yakalaması olumludur. Ancak devrimci birlik için açıklık ve bu doğrultuda "geleneksel" sosyalist söylemde de muhasebe gereksiniminin şart olduğu düşüncesindeyim.

Başlangıç olarak bir-iki noktanın altının çizilmesi yetebilir: Sovyetler'in iç sorunlarının dış politikalarını, bunun da "kardeş" dünya partilerinin program ve pratiklerini belirlediği ve bu durumun yanlışlığına yapılan vurgu yerindedir. Ayrıca, politik gerçeklere bağlı da olsa devrimin sınırlarının Misak-ı Milli'yi aşacağı da olumludur.

Ancak yıllarca "dünya barışı"nın, dünya devrimini atlayarak savunmanın neyin nesi, savunmaların da kim oldukları gibi sorular gündeme gelip cevabını bekleyebilir.

"Eğer devrim tek ülkenin sınırları içinde hapsolursa yozlaşacak, içerideki işçi bürokrasisi de dünya burjuvazisinin basıncı altında kalıp yeni mülkiyetin temellerini çürütecektir" biçiminde tezleri, hem de teorik gerekçelerle ifade edenlerin varlığı yarım yüzyılı aşkındır biliniyor. Bu doğru çıktıysa, Sezar'ın hakkı Sezar'ı bekliyor demektir.

Buna karşılık, tek ülkedeki sosyalizmi yaşatmak kaygısıyla da olsa kendi devrimini feda edici çocukluk hastalığına yakınmadığının özürü olarak, 20 yıldır sosyalist iktidar için savaş verildiği hatırlatılabilir. Ancak, böyle anlaşılıyor ki yeni iktidar çiçeği dünya devriminin bereketli toprakları üzerinde verimini yükseltecektir.

Ülke içindeki toplumsal marangozluk misyonunu "dünya barışı" kıraç toprağında savunmakla, hem diplomatik misyondan kurtulmamış hem de gelişimin öntü tam açılmamış olduğu açıktır.

Yaşayan sosyalizmde geriye dönüş olasılığı ve buna karşı işçi sınıfının kazanımlarını reddetmeyen açık eleştirel bakışı aktif yağın demokrasisi, dünya devrimi perspektifi ile devrimci sosyalizmde bayrağın yer değiştirmesi teorisi ve Türkiye devrimi ile ilgili birçok konuda 1980'lerin başında TKP'den kopan İşçinin Sesi ve lideri R. Yörükoğlu haklı çıkmıştır.

Tabii, birçok konuda da doğrulanmamış olması bir yana Türkiye'nin devrimci seçeneği "gerçek demokrasi"yi kurmak değil, sosyalizmi kurmak ve tüm güzelliklere orada kavuşabilmektir.

Sosyalizmin yeni bir döneminde, kapitalizme bakışımızda onun hastalıklar ve kötülükler yuvası olduğu görüşümüz doğru ve bilimseldir. "Değişen dünya"da onun değişmeyen özünü kanıtlamak birkaç sayfa daha işgal ve biraz daha mürekkep israfı sorunudur.

Haluk Yurtsever, "1990 Başında Sosyalizm Üzerine Tezler"inde tıkanmayı ve açılım dinamiğini özlü ve güzel bir biçimde vermiş, ancak "Doğu toplumlarının çocuğu sosyalizm"de bu toplumlara özgü psikolojik-kültürel özelliği belirtmemiş.

Bu özellik, şimdiye kadar sosyalizmin kadir-i mutlak bir tanrı olarak görülmesi ve insan ile cemaat (toplum) adına herşeyi yukardan buyurmasıdır.

Ancak, 1990'lara girerken Marksizmin kutsal kitaplarında pek yazılmayan bir tufan koptu. Bu tufanda bireyin kapitale kulluğu aşamadığı ve duacı cemaatin de tanrısına imanının taze olmadığı görüldü.

Yine de Kapitalizm şeytanına karşı melaike tanrısı sosyalizmdir. Ancak yaratıcı cemaatin ve bireyin aşısına muhtaç olduğu da kesindir.

Hilafet yön değiştiriyorsa teorik içtihat kapısı da açıktır. Ve sosyalizmin devrimci tefsiri de zorlamaktadır.

SOSYALİZMİN SORUNLARI EMPERYALİZMDEN MEDET UMULARAK ÇÖZÜLEMEZ

Ali Fırat

Tarihte sosyal mücadeleler her zaman düz bir hat üzerinde gelişmezler. Bazen sıçramalı ileriye açılımları olduğu gibi, aşırı gitmenin tıkandığı, tökezlediği ve aynı biçimde restorasyon, yani yeniyi yeniden inşa etme süreçlerinin de yaşandığını görmekteyiz. Normal olan da budur. Sürekli geriye gidış ne olağandır, ne de ileriye doğru hep gidilir. Ender olarak bunlar ortaya çıkar. İnsan türünün toplumsal gelişmesi diyalektik karakterdedir; yani çelişkilidir. Geri ve ileri yanları sürekli çatışma halindedir. Bunlar toplumsal biçimlenişler ve ulusal bünyeler içinde bazen çok kısa süreler içinde, bazen de devrimsel dediğimiz patlamalar halinde önemli sıçramaları gerçekleştirdikleri gibi, eğer önlerine koydukları amaçlara karşı tutarlı yürüyemezlerse, kabuk bağlarlarsa, önlerine dikilen yeni sorunlara çözüm gücü gösteremezlerse, güçlü bir devrimci temele de dayansalar, bu tip sıçramalı gelişmeler, tersine bu sefer bir reaksiyon, bir gericilik biçiminde sağa savrulurlar. Güçlü bir devrimci gelişime, güçlü bir karşı-devrimci gelişime eşlik edebilir.

DEVRİMLER HETEROJENDİR

Tarihten bazı örnekler verirsek; daha İslam Devrimi bir-iki on yılını yaşamadan sağa kaymıştır. Bir anlamda özellikle de devlet bürokrasisini yarattıktan sonra, o bürokrasiyi kullanan ve somut ifadesini Emevi devletinde bulan, birçok yaklaşımıyla da İslamın özüne ters düşen veya onun sağını temsil eden eski, gerici birçok özelliği devlet yapısında temsil eden bu gelişme bile daha sonraki bütün savaşlarda etkili olmuş, mezhep çatışması biçiminde de sürse, günümüze kadar varlığını etkili bir biçimde Ortadoğu halkları bünyesinde sürdürübilmiştir. Bu da tamamen sosyal bir mücadeledir ve son tahlilde devrim ile karşı-devrim biçiminde bir tanımlamayı hak edebiliyor.

Fransız Devriminde de benzer durumlar yaşanmıştır. Devrimin ilk yıllarındaki muazzam ve daha çok da terörle yürütülen gelişmesi kısa bir süre sonra tökezlemiş, iç nedenlerle dış nedenler birleşmiş ve daha fazla açılım şansı bulamadığı için, o bildiğimiz restorasyon dönemiy-

le tekrar o yıkıldığı dağınlıkların kendini restore etmesi sözkonusu olmuştur. Yani birkaç on yıl burjuva devriminin yayılma yıllarıysa, daha sonraki birkaç on yıl da tekrar restorasyon dönemi olarak, yani gericilik dönemi olarak gelişmiştir.

En çok üzerinde durduğumuz ve bugün son derece tartışmalı bir duruma gelen gelişmelerin temelini oluşturmuş Ekim Devrimi için de ve daha çok da yaşadığımız günlerde benzer bir durumla karşı karşıyayız. Devrimin üzerinden 70 yıl geçmesine rağmen, bugün güçlü bir karşı-devrimci tepkiyle bir sağa savrulmanın yoğunca yaşandığı bir gerçektir. Bu demek değildir ki, herşey sağa, yani kapitalizme savrulur. Mümkün değil, mutlaka bu savrulma içinde tekrar ileriye hamle yapma durumu ortaya çıkacaktır. O halde nasıl değerlendirmeliyiz bu ortaya çıkan gelişmeleri? Biraz daha detaylandırırsak, genelde her devrimin hızlı gelişme dönemleri vardır. Daha çok ihtilal dönemi dediğimiz, eski düzenin parçalanıp parçalandığı, onun bütün alt ve üst yapısının alaşağı edildiği bir dönem ve yine daha sonraki bir süreci vardır, o da devrimin kendi altyapısını ve üst yapısını kurmaya çalıştığı yıllardır.

Bu yıllar, genellikle devrimin yılları olarak adlandırılır. Restorasyon veya geriye dönüş -eğer fırsat bulursa devrim, altüst oluş yıllarında ortaya çıktığı gibi, kuruluş yıllarında da ortaya çıkabilir. Bu başarılı olur veya başarısız olur ama; hem yıkma, hem yeniden inşa başarıya ulaştıktan sonra da geriye dönüş gelişebilir. Nitekim verdiğimiz örnekler bunu kanıtlar. İslam Devriminde olsun, Fransız Devriminde olsun, başarı sağlandıktan sonra eskinin varlığını daha etkili duyurduğu gözlemlenebilmektedir. Tam başarıya ulaştıktan sonra neden gerileme sözkonusu olsun diye sorulabilir. Devrimlerin mantığında biraz da süreklilik vardır. Devrimin sıçramalı karakteri kadar, süreklilik biçiminde bir özelliğine de tanığız ve bu süreklilik içinde her zaman bir gerileme yanı ve bir de ilerlemek isteyen yanı vardır. Eğer, tam başarıya ulaştık, örneğin sosyalist dönemlerde de başarıya ulaştık, garantiye aldık herşeyi, artık bundan sonrası yaşamamız gereken bir cennettir, denilirse; sonsuz barış çağıdır, denilirse, işte orada mutlaka yeni türden bir çe-

lişki gelişir. Bu hülyaya son verecek, gerçekten acımasızlığını bir kez daha ortaya çıkaracak; hem de beklemedikleri anda ve zeminlerde boy verecek gelişmeler ortaya çıkar. Böylece, yapılması gerekenin daha çok olduğunu, hayallere kapılırlarsa, beklemedikleri bir şekilde herşeyi kaybedebileceklerini açıkça gösteren ve özellikle de karşı-devrimci yanı ağır basan gelişmeler peşpeşe devreye girer. Devrimci düşüncenin bu temelde daha gerçekçi olması kadar özellikle devrime oportünistçe yaklaşımın da hayalcilğe götürdüğü, dolayısıyla karşı-devrimcilerin gelişmesini hazırlayıcı bir konum yarattığı görülmektedir. Bir yerde gerçeklerle, devrimci gerçeklerle ters düşen her zaman oportünizme gider. O da karşı-devrimin zemini e götürür. Ve bildiğimiz gibi, bu sefer geriye doğru altüst oluşlar başlar. Bu, tekrardan bir devrimle karşı-devrim döneminin içine girildiği anlamına gelir ve tarih yine bu mücadeleler tarafından belirlenerek gelişmesine devam eder.

Ekim Devrimindeki komünizm ütopyası; yani sonsuz barış, özgürlük çağı, herkesin yeteneklerine ve ihtiyaçlarına göre ilkesi nedir? Bir ütopyadır! Gerçekleşme şansı da olsa, bilime son tahlilde dayanma iddiasında da olsa, bir ütopyadır. Ütopyalara her zaman gerici değildir, ilericidir de. Komünizm ütopyası ilericidir

Bu çerçeve dahilinde Ekim Devrimi ve sonuçlarına baktığımızda, şüphesiz insanlık tarihinin önemli bir sıçrama noktasıdır. Devrimde yarım da olsa, başarı sağlanmıştır. Özellikle kapitalist sistemin en zayıf halkası olarak Çarlık Rusyası'nda devrim üstyapıyı ve altyapısını yıkmıştır. Yoğun mücadeleler pahasına da olsa, sosyalizmin inşasına ve onun üstyapısının sağlamlaşmasına, sağlamca gelişmesine başarıyla geçilmiştir.

Her devrim biraz da kendisini ahir zaman devrimi sayar, maalesef. Çok tuhafır; İslam Devrimi'nde bunun peygamberi, İslam son dindir, ben de son peygamberim der. Bunun bazı nedenleri vardır. Bir yerde en son semavi bir din olmasının, uygarlığın varıldığı aşamayla ilişkisi vardır. Dinsel kavramların gerçekten en son şekline, özellikle musevilik ve hıristiyanlık -ki en kapsamlı dinlerdir bu dinler- ardından islamiyette varmış olduğundan bahsetmek gerekiyor. Hz. Muhammed'in bu yönlü varsayımı, yani son peygamber olma, son pir olma görüşü, bir anlamda doğrulanmıştır da. Neden? Çünkü, ondan sonra yeni dinlerin ortaya çıkmasından ziyade, yeni bir ideolojik tür ve daha çok da kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkmıştır. Dinlerden ziyade, gerçeğe daha yakın felsefe ve diğer ideolojik düşünce biçimleri, insanlığın ufkunu açmaya çalışmışlardır. Bir yerde demek ki, uygarlığın varlığı aşamada artık dinlerin, islamiyetin somutunda son söz olduğu, din adına söylenen en doğru sözlerin islamiyette söylendiği, bu anlamda, "son din, son peygamber" varsayımının, hatta belirlemesinin yerinde olduğu görülüyor.

Fransız Devriminde de benzer bir durum vardır.

Fransız Devrimi, insanlığın sonsuz özgürlük, eşitlik, kardeşlik çağının açıldığından bahseder ve aslında düşünmez devrimlerin gelişebileceğini. Fransız Devrimi ve onun ilkeleri o zaman için son sözdür. Bir kez daha adeta peygamberce, sonsuz gelişmeye yol açan ilkeler ve onun devrimi ve kişiliği ortaya çıkmıştır. Dönemine göre biraz da böyledir. Nasıl ki, dönemine göre, islam, söylenmesi gereken en son sözleri söylemişse ve eylemi sınırsız bir biçimde ortaya koymuşsa, Fransız Devriminde ifadesini bulan burjuva devrimi de o dönemin en cesur sözünü ve eylemini ortaya koymuştur. Dolayısıyla sonsuz ufuk ve eylem iddialarının o gün için bir geçerliliği vardı. Ama; o gün için. Unutmayalım ki, insanlar genellikle kendi yaşadıkları çağı, çağların en son sözü olarak değerlendirirler.

Bizler bile bugün yaşadığımızı değerlendirirken, yaşadığımız çağı değerlendirirken, en gelişmiş, insanlığın ulaşabileceği -bir anlamda da öyledir- tam son söz olarak değerlendiriyoruz. 2000 yıl sonrasını fazla ciddiye ahıyır değiliz. Varılacak yere varılmıştır, söylenecekler söylenmiştir inancındayız, ki onlar yaşadıkları tarihsel döneme haklı olarak daha fazla böyle bir hüküm biçebilirler. Çünkü o güne kadar görülmemiş ilkeler ve uygulamalar sözkonusudur.

KOMÜNİZM İLERİCİ BİR ÜTOPYADIR

Ekim Devrimi de böyle bir ütopyaya sahiptir. Ekim Devrimindeki komünizm ütopyası; yani sonsuz barış, özgürlük çağı, herkesin yeteneklerine ve ihtiyaçlarına göre ilkesi nedir? Bir ütopyadır! Gerçekleşme şansı da olsa, bilime son tahlilde dayanma iddiasında da olsa, bir ütopyadır. Ütopyalara her zaman gerici değildir, ilericidir de. Komünizm ütopyası ilericidir. Gerçekten Ekim Devriminin geliştiği yıllarda, onun dünyayı sarsan etkilerine baktığımızda, ortaya atılan ilkelerine, sloganlarına baktığımızda ve de inanılmaz bir enerjiyle, bu devrimin dünyaya saçıldığını gördüğümüzde, insanlığın bir kez daha peygamberce bir kalkışa geçtiğini, bir kez daha son söz dedirtecek kadar öğrenmesi gereken en doğru sözü söylediğini, eylem denilen, devrimci savaş denilen bir uygulamayı en cesur bir kalkış olarak öüne koyduğunu ve gerçekleştirdiğini de görüyoruz. Hem de bu devrim gerçekten özgürlük, eşitlik, kardeşlik anlamında daha önceki devrimleri katbekat aşan bir özellikte gerçekleşir. Ve etkileri hem daha süreklidir ve hem de yaygındır. O zaman bir proletarya enternasyonalizmi ilkesi vardır. Bu ilkeye göre, tüm ulusların bağımsızlığı ve özgürlüğü şarttır. Dünyanın neresinde olursa olsun, ezilen halkların başkaldırısı desteklenecektir.

Bu ilkedir. Öyle devletin politik çıkarı, dış ilişkilerin ihtiyacı gibi, herhangi bir oportünist yaklaşımla lekelemeyecek kadar ciddi bir ilkedir. Her halükarda sadece ve sadece devrimin çıkarma -devletin değil, ulusun değil- göre, ya açık desteklenir ya da sakıncalıysa desteklenmez, hem de geçici bir süre için. Ama, dünya devrimine hizmet ettiği oranda bu böylece, çünkü; bütün halkların direnşinde bu yan çok güçlüdür. Bunlar sonuna kadar desteklenir. Bu Ekim Devriminin yüce bir ilkesidir. Ve daha sonra kurulan devletlerin politikaları ile ilgisi olmayan, devlet çıkarı ile ilgisi olmayan yüce bir il-

kedir. Saptırılmıştır, o ayrı bir mesele. Başlangıç böyledir yani. Sınıfların tasfiyesi, çok belirgin bir tanıma sahiptir, ulusların eşitliği kadar sınıfların eşitliği, hatta sınıfların ortadan kalkışı, Ekim Devriminin en tarihi gerçeklerinden birisidir.

Yine, daha sonra bürokratik bir kapitalist sınıfın boy vermesi, sınıfların ortadan kaldırılması teorisinin güçlü ve gerçekleşme kabiliyetinde olduğu gerçeğini ortadan kaldırmadı. Devrim bu ilkeye son derece bağlıdır ve tamamen sonuna kadar, yani sınıfların ortadan kalkışına kadar devrime bağlı olma, devrimi dünya devrimi haline getirme, bu konuda tüm karşı koymaları, geriye sapışları sonuna kadar ideolojik-politik ve eylemsel mücadele ile karşılayarak, amacına sonuna kadar yürüme, onu gerçekleştirme tutkusundadır. Ekim Devriminin evrenselliğinden bahsedeceksek, bu iki alandaki eşitliğe, birinci planda yer vermeliyiz. Bu sonuna kadar ulusların bağımsız, özgür ve eşit temellerdeki birliğine; yani, enternasyonalizm ve bunu mümkün kılan sınıf temelindeki sınıflararası eşitliğine; yani, sınıfların tasfiyesinin gerçekleştirilmesidir. Buna sonuna kadar bağlı kalınması, Ekim Devriminin sürekliliği ve evrenselliğidir. Burdan saptınız mı, ulusların bağımsızlık ve özgürlük savaşımını sürekli kılmadınız mı, onu desteklemediniz mi, bu ilkeye ters düşmüşsünüzdür. Sınıfların ortadan kaldırılışını sürekli devrimle beslemediniz mi, bu ilkeye de ters düşmüşsünüzdür. Ve eğer bu ikisinden vazgeçmişseniz, devrim durmuştur. Onun yerine ya bir yozlaşmadan, ya da bir karşı-devrimin gelişmesinden bahsedebiliriz. Bu ilkeye nasıl varılır? Parti meseleleri, kurulacak demokrasi ikincil düzeyde sorunlar olarak karşınıza çıkıyor. Ekim Devriminin temel ilkesi bu olursa, şüphesiz bunun

bir partisi olacaktır. Bu, devrim partisidir; bürokratların değer paylaşımı, -daha sonraki sosyalist ülkelerde gelişen budur- üretilen değeri paylaştıran bir mekanizma değildir. Zaten bu partilerin şimdiki yıkılışını değerlendirirken, bunu daha iyi göreceğiz. Partiler devrimi evrenselleştirme ve sürekli kılma partileridir. Yoksa, bu toplumların ürettiği ve adına reel sosyalizm dediğimiz, belli ölçüde maddi, manevi kalkınmışlıklarını gaspedip, bir kapitalist sınıf gibi, biraz da çapulcasına bir klik örgütlemeleri, bir aygıt geliştirmeleri, proletarya partisi anlamıyla çelişir, onun reddidir. Yine proletarya demokrasisi ile çelişip onun reddidir. Bunların partide, devlette kurdukları aygıt, aslında hem devrim partisini kavramına ve hem de devlet demokrasisine aykındır. Neden? Çünkü; kurulacak parti de, devlet de son tahlilde bu ülkelere hem süreklilik, hem evrensellik kazandırmakla mükelleftir.

EKİM DEVRİMİNİN İLKELERİYLE TERS DÜŞÜLÜYOR

Ekim Devriminde eşitlik uğruna savaşım veren partiyi ve onun kurduğu üst yapıyı, yani en başta devleti, belli bir ulusun reel sosyalizminin kuruluşu ile sınırlandırdınız mı ve de bu ulusun bünyesinde yapmanız gereken tek işin, ekonomik kalkınma çelişkisi olduğu, kapitalist-empyrialist ülkelere ulaşma ve gerekirse, bunun için devrimi değil de baş çelişkisini, yani empyrializmle uzlaşma ve hatta giderek sonsuz barış içinde yaşamayı kabul ettiniz mi, Ekim Devriminin ilkesi ile ters düşmüşsünüzdür. Hele hele içte birçok sınıf belirtisine, en başta parti içinde, devlet içinde meydan verdiniz mi; ulusların

eşitsizliğine göz yumdunuz mu; dış politika uğruna, yani bir yerde içteki sınıf çıkarının dışarıya yansması olan dış politika uğruna devrimleri de sınırlandırdınız mı, devrimden vazgeçtiniz mi, Ekim Devriminin temel ilkesinden vazgeçmişsinizdir. Ve ortada kalan, aslında belli ölçüde devrimsel bir gelişme temelinde ortaya çıkılsa da, sosyalizmin belli bir gelişmesine tanık olursa da, devrimle sürekli beslenmediği için, devrim evrenselleşmediği için bir yozlaşmadır. Bu devrimci temelin giderek aşınması ve giderek onun aşınması oranında bunun ideolojide oportünist, revizyonist bir tutum alması ile başlatılır. Daha sonra devletin, partinin içinde bir bürokratik aygıtta hakim olmakla ve buna süreklilik vermekle biraz daha hayatıyet bulur. Dış politikada devrimlerden vazgeçme, iç politikada sınıfsal eşitsizlikleri geliştirme ile karşılık verdiniz mi, artık oportünizme ve revizyonizme, politikada da bir geriye dönüşe, ekonomik alanda kapitalizme yol veren, ona umut veren gelişmeye yol açmış olursunuz. Devrim tamamen durur. İçte sınıfsal eşitsizlikler kaldırılmazsa, daha da gelişmeye başlar. Sonuç olarak; bu ülkelerde, değişik bir tarzda da olsa, belli bir gelişme aşamasından sonra da gelişse, bir geriye dönüş, hem altyapıda, hem üstyapıda gelişmeye başlamıştır. Öncelikle ideolojiktir, sonra politik, giderek ekonomik bir hal alır. Sovyet tipi sosyalizmin gelişmesinde, bu durumları görüyoruz. Çok iyi görüyoruz hem de.

EKİM DEVRİMİNİN İLK YILLARI

Ekim Devriminin gerçekleştiği koşullarda, kapitalist emperyalizmin dünya çapında egemenliği sözkonusudur. Her ne kadar kapitalist emperyalist Ortaçağ kalıntıları ile güçlü bir ittifaka girmişse de -örneğin Çarlık Rusya'sı da bunlardan birisidir-, kendi içinde çok çelişkiliyse ve yıkılış öğelerini taşıyorsa da hâlâ güçlü ve egemendir. Ekim Devrimi gerçekleştiğinde emperyalizmin sisteminde ufak bir gedik açmıştır. Yani ulusal baskı, sömürgecilik ve aşırı sınıf baskısı ve sömürüsü ortamında açılan bir penceredir. Dolayısıyla, hem hakim sistemden sürekli bir etkilenme, onun kuşatması altında olma sözkonusudur, hem de gerçekleşen Rusya yarı-feodal bir ülkedir. Ortaçağ'ın etkileri ile sürekli tehdit altına alınma anlaşılırdır. Çünkü, bu zeminde boy veriyor. Başlangıçtaki çok sert acımasız terörü uygulaması da anlaşılırdır. Uygulamazsa, bir gün dahi yaşayamaz. Bilindiği gibi, devrimi daha bu yıllarda yani gerçekleşmesinden bir yıl sonra, emperyalizmin kuşatması, içteki ayaklanmalar, onu neredeyse tasfiyeye götürüyordu. Ama, şiddetli geçirilen bir iç savaş her ne kadar tehlikeyi bertaraf ettiyse de, oldukça yıpranmış olarak çıkılıyor. Henüz inşa sürecine, yani sosyalizmin inşasına geçilmemiş ve tam bir kuşatma altında olduğu için de dışarıdan fazla destek alamıyor.

Ekim Devriminin özellikle çok bel bağladığı Avrupa devriminin gerçekleşmemesi, Polonya önlerinde Kızıl Ordu'nun başarısızlığı ile pekişiyor. 20'lerde ulusların kurtuluş hareketi çok sınırlıdır.

Bir Türkiye'deki ulusal kurtuluş hareketi vardır, ancak o da burjuva önderliklidir. Son derece güdük bir anti-emperyalist ve içte demokratik yönü olmayan bir devrimdir. Ondandır medet umuyor, hatta oldukça destekli-

yor. Çünkü, o dönem için, biraz emperyalizmi zorluyor, emperyalizmin önderliğine oynayan İngiliz burjuvazisini uğraştırıyor, o yüzden destekliyor, aslında. Sınırlı ve taktik amaçlıdır bu destek.

NEP programı vardır. Kapitalizmi biraz yaşatarak devrime soluk aldirmayı amaçlıyorlar, yani kendi önderliklerinde bilinçli, geriye yönelik küçük bir adım atıyorlar. Biraz soluk alma, mola verme dönemi olarak ele alıyor, oldukça taviz veriyorlar. Yine bir soluk aldirmadır bu. Daha 1917'lerde bu gerçekleşiyor. Bildiğimiz gibi, bu zor koşullarda hayat bulmaya çalışan Ekim Devrimi ne altyapısını, ne üstyapısını inşa etmiş durumda değildir. Parti içinde zaten sürekli çatışmalar vardır. Parti içinde geriye, burjuva yolları, kapitalist yolları önerenler vardır. NEP programını daha da uzun süreli kılmak isteyenler vardır. Buharin örneğinde olduğu gibi, Troçki örneğinde olduğu gibi, devrime inanmayanlar vardır. "Tek ülkede devrim gelişemez ve dolayısıyla daha o günden yaşanması gereken bir tasfiyedir. Dünyaya devrim ihraç edilemez. Avrupa devrimi de gerçekleşemiyor. Dolayısıyla Rusya'daki devrimi de, umutsuz olarak görmek gerekir. Kısa bir süre içerisinde yozlaşması, tasfiye olması kaçınılmazdır" tarzında bir görüş vardır.

Diğer yandan, canını dişine takarak devrimi sürdürme çabası vardır. Stalin ve kişiliğinin gündemleştirdiği aslında budur. Zor koşullarda da olsa, aceleye de gelse, kaba da olsa, devrimi sürdürmeyi, özellikle de sosyalist inşada, onun proletarya diktatörlüğü aygıtını geliştirmede kararlı tutumu ifade etmektedir. Bu tutumlar da bilindiği gibi, 25'lerden itibaren, öncelikle parti içindeki hiziplerin mücadelesini sona erdirmeye, bununla atbaşı olarak Kulakları ezme, yani toprak orta burjuvalarını tasfiye etme, tarımda kollektivizasyon, büyük bir sosyalist inşa ameliyatıdır. 30'larda bu büyük bir hamledir. Tarihi bir girişimdir. Yine bu yılda sosyalist sanayisinin inşasına geçilir. Bu da tarihin büyük bir hamlesidir. Ve bu yıllar denilebilir ki, Sovyetler'in en çok kök saldığı, ekonomik temele kavuştuğu yıllardır. Aynı biçimde devlet çatısı, proletarya diktatörlüğü çok kaba da olsa, adı çok geçen sertliklere, acımasız uygulamalara da tanık olursa, öyle gerçekleşiyor. Doğruyu esas itibarıyla, Ekim Devriminin alt ve üstyapısını kurma yönündedir.

STALİN PRATİĞİNDE KAPİTALİZMLE DENGE AMAÇLANIYOR

Özellikle 25'lerden itibaren, Stalin'in Bolşevik Partisi'nin denetimini devraldığı dönemden itibaren dünya çapında gelişen bir faşizm tehlikesi vardır. Ve 30'ların sonlarına doğru geldiğimizde faşizm artık dünyayı yutacak durumdadır. Dolayısıyla tavizler de verir Stalin. Hatta Hitler'le bu konuda 1939'larda bir anlaşma imzalar. Emperyalist sistemi kendi içinde en azından birkaç yıl da olsa uğraştırmayı amaçlıyor. Biraz daha zaman kazanma çabasıdır ve çok iyi bilinir ki, faşizm, daha sonra Sovyetler'i yıkmaya hazırlanacaktır. Bunun için parti içinde de aşırı bir merkezizetçilik, diktatörlük uygulanarak, Sovyetler savaşa hazır hale getirilmeye çalışılır. Özellikle devlette ve partide demokrasi ihmal edilir, uygulanamaz. Eski canlı, tartışmalı parti ortamı yerine, emirle yürüten bir dönem zorunlu olarak gelişir. Stalin

bu konuda doğru mu hareket etti, yanlış mı hareket etti? Düşünülmesi gereken, mutlaka devrimin alt ve üst yapısını kurmak ve faşist bir saldırıya karşı hazırlıklı olmayı gerçekleştirmektir. Bunların yapıldığını görmekteyiz. Parti içinde demokrasi oldukça sınırlandırılmıştır. Tartışma özgürlüğü sınırlandırılmıştır. Bu olmayınca da, özünde bağlı olmayanlar kendini gizlemiştir. Ses çıkaramaz duruma gelmişlerdir. Bir yerde ikiyüzlülük gelişmiştir. Daha sonraki yozlaşmanın bu aşamadaki gelişmelerle yakından ilişkisi vardır.

İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı bütün olumsuzluklar, 20 milyon insanın kaybı, getirdiği yıkım ilave sorunlar getiriyor. Hiç şüphesiz; savaşın sonrasından sonra da sosyalizm geliştirilmek istenmiştir. Fakat gelişme, sadece kapitalizmin düzeyine ulaşmayı, devlet kurmayı amaçlıyor. Onu aşma biçiminde bir perspektifi neredeyse yoktur. Dolayısıyla burada ciddi bir noksanlıktan bahsetmek gerekiyor. Amaç; kapitalist emperyalizmi dengelemek ise, ya sonrasına ne diyeceğiz? Mevcut ilke ve uygulama kapitalizme ulaşma ise; onu aşma, onu tasfiye etme durumu nerede kalıyor? Burada bir kez daha özellikle Stalin pratiğinde karşımıza çıkan temel noksanlık, kapitalizme ulaşma, onun ile denge kurmayı taktikte de olsa, amaçlamadır. Bütün gücünü buna harcamadır. Yapılan, bunun yerine devrimi sürekliştirmeyi, evrenselleştirmeyi ikinci plana düşürmedir. Zaten Çin Devrimine bakışında da bunu görmek mümkündür. Stalin, Sovyet-Rusya merkezli sosyalizmin inşasına o kadar gömülmüştür ki, eğer Çin'deki devrim biraz onu olumsuz yönden etkiliyorsa, mesela bir istikrar dönemine ve emperyalizme fazla savaşılmaya ihtiyacı varsa ve bu sarsıntıya uğruyorsa, devrimi desteklememiştir. Nitekim o zaman III. Enternasyonal işbaşındadır ve bunun şahsında Çin Devrimi mahkum edilmiştir, "Çin Devriminin gelişim rotası doğru değildir" denilerek desteklenmemiştir. Mac kendi başına bu görevi destekler. Halk savaşı teorisini geliştirerek ve köylülüğü de bu savaşa çekerek, Çin Devrimini bağımsız bir temelde geliştirerek zafere götürür. Burada mühim olan; devrime yaklaşımda daha çok hakim olan anlayışın, varolanı biraz koruma veya buna aşırı rol verme; gerekirse, parça-bütün meselesinde vurgulandığı gibi, bu ilkeyi biraz da ters yorumlama, herşeyi bir yerde Sovyet-Rusya'daki sosyalizmin yaşatılmasına göre değerlendirmedir, bu sosyalizmin yaşatılması için

devrimlerden de vazgeçilir. Emperyalizmle uzlaşma mantığına daha fazla yer verilir. İkisi de yapılmıştır. Aslında, Çin Devriminden vazgeçme ve daha o zaman hem Hitler'le, hem de İngiliz-ABD ittifakı ile uzlaşmayı arama durumu vardır. Bunun taktik gerekçeleri belki sıralanabilir, ama ne kadar taktiksel olarak yaklaşmıştır, ne kadar geneli belirleyen bir durum kazanmıştır? Daha sonraki gelişmelerden görüyoruz ki, aslında başlangıçta sınırlı, geçici amaçlar için geliştirilen bu ilişkiler daha sonra temel Sovyet politikası olarak karşımıza çıktı. Günümüzde de artık dış politika olmaktan da çıkıp neredeyse bir dünya görüşü haline geldiğini görmekteyiz. Bunlara neden yönelindi? Devrimin evrensellik ve süreklilik ilkesinden neden vazgeçildi? Aslında dünya devrimi için az çaba narencandığı söylenemez. Kurulan III. Enternasyonal bir anlamda dünya devriminin planlanması fikrinin bir eseridir. Lenin önderliğinde kurulan bu Enternasyonal, emperyalizmin bağımlılığı altındaki ülkelerde, ulusal kurtuluş devrimlerini, kapitalist metropolde ise, işçi sınıfı devrimlerini gerçekleştirmek ereğine sıkı sıkıya bağlıdır. Stalin'in Enternasyonal'de aldığı tutum bu ilkeyi daha çok, nerşeyi aşırı bir biçimde Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizmin inşasına bağlı görme, "Gerekirse bazı devrimlerden vazgeçilir ve kapitalist emperyalizmle uzlaşılır" mantığı çerçevesindedir. Bu temelde Ekim Devrimini, onun Sovyetler'deki gelişmesini, reel sosyalizmi sürdürmedir.

Kısaca, Stalin dönemi için şu saptamayı yapmak yerindedir: Her ne kadar devrim sürdürülmek istenmişse de, devrimin sürdürülmesine, onun alt ve üst yapısının kurulmasına içten inanılmış ve temel iç ve dış politikalar bu devrime göre belirlenmişse de, aşırı taviz verilmiştir.

"BİRLİKTE ÇALIŞILABİLECEK BİR ORTA YOLCU": TROÇKI

Troçki için söylenecek tek bir söz, bu konuda köksüz de olsa, küçük burjuva aydın yaklaşımı ile de ilişkili de olsa, devrimin sürekliliğine ve evrenselliğine daha fazla yer vermek istemesidir. Aslında Sovyetler'e uygulanırsa, bu görüş, o yaklaşımı ile, sınıf temeli ile, diğer görüşleriyle tasfiyeye götürür. Ama Sovyet örneğinde görülen Sovyetler'i yaşatmak için dünya devrimini ikin-

ci plana düşürme, devrimin sürekliliğini gözetme değil de, "uzun soluklar kazanayım" adı altında oldukça etkili uzlaşmalara yönelme, Ekim Devriminin evrensel ve süreklilik ilkesi ile çatışır.

Devrimden sapış, önce ideolojik alanda olmuştur. İdeolojik alanda devrimden sapış, 60'lardaki komünist partilerin toplantılarında tartışılmıştır. Mao'nun eleştirileri vardır. Doğruya yakın eleştirilerdir

Bir anlamda Leninist tipin, devrimin sonraki gelişmesinin ciddi yaralar alması olarak da bu durumu değerlendirebiliriz. Bilindiği gibi, Lenin bu devrimin ideolojik ve politik önderidir. Ve zaferine de tanık olmuştur ama, kuruluşuna yön verememiştir, kuruluşunu yönetememiştir; özellikle onun ekonomik inşasını ve proletarya demokrasisini, diktatörlüğünü kendi önderliğinde ne başlatabilmiş, ne de sürdürebilmiştir. Daha sonrasının hiziplerin çatışması ortamında nasıl geliştiğini gördüğümüzde, acaba Lenin'in bizzat kendisi bu uygulamaları ne kadar kabul edebilirdi sorusunu sorabiliriz. Lenin'in son değerlendirmelerinin olduğundan, onun vasiyetinden bahsedilir. Troçki hakkında, Lenin yanılmaz, bir orta yolcu olarak değerlendirir. Fakat, "Onunla çalışılabilir" der. "Tamamen Bolşevik hizbin denetimi altında olmak kaydıyla bu çalıştırılır" der ve nitelik çalıştırılıyor da. Ekim Devriminin ilk günlerinden tutalım, daha öncesi ve sonrasında, Troçki'nin Lenin'le ortak çalışması vardır; fakat, o Lenin'i kullanmak istiyor, Lenin de onu kullanmak istiyor. Durum böyledir. Lenin, Stalin'in kabalığından bahseder. Aslında sonunda çok iyi görüyor ki, Stalin pratikçiliği, Bolşevik hizbinin varlık nedenidir. Ve Bolşevik hizbi de olmasa, Ekim Devrimi aslında fazla sürdürülemez. Dolayısıyla bir yerde, o pragmatizme mahkum; kaba, bürokrat, hatta büyük Rus şovenzmi etkilerini taşıyor dese de, ciddi eleştirileri olsa da, önemli oranda Bolşevikliği, Bolşevik kadroların gerçeği de budur. Ve denilebilir ki, o zaman Politbüroyu teşkil edenlerin hemen hepsine eleştirileri olmakla birlikte, başka bir çıkışı da Lenin göremiyor. Bu ne demektir? Ekim Devriminin daha o zamandan bir tıkanıklıkla karşı karşıya olduğunu gösteriyor. Aslında Lenin devrime inanıyor, devrim kendisinin eseridir. Ona bütün gücünü vermiştir, Politbüro kendisinin sorumluluğu altında kurulmuştur. Ama, çok şiddetli eleştirileri de var; beğenmiyor. Bunlardan gelebilecek tehlikeyi görüyor, endişeli olduğunu ve dikkat edilmezse, gerekenler yapılmazsa, Ekim Devriminin başına -şimdi daha iyi ortaya çıktığı gibi belaların gelmesinin kaçınılmaz olduğunu söylemek istiyor. Bu görüş daha da geliştirilebilir veya devrimin esas inşaa edeni ve kurucusu olması itibarıyla, Lenin'in bu görüşlerine daha da yer verilebilir.

Fakat, daha sonrası için bundan sonuç çıkarmak varsayım olur. Gerçekleşene bakmak gerekir. Gerçekleşene baktığımızda, etkili olarak kendisini ortaya çıkaran birkaç kişilik var. Stalin'in kabalığı mı denilir, sosyalizmi gerçekleştirmek için tüm gücünü hatta bazı konularda

hataları görmemezlikten gelerek ortaya koymasını mı denilir, buna fazla gömülmesi mi denilir, nasıl yorumlanırsa yorumlanırsa o, devrimi sürdürmüştür. Parti içinde demokrasiye, yine halkın demokrasisine incelikli bir biçimde yer verme, iç devrimi bir de bu yönüyle, yani halkın katılımını güvence altına alma temelinde geliştirme, emirle değil de, içten katılımı kesinleştirme ve en önemlisi de devrimi evrenselleştirme, buna da daha fazla ağırlık verme konularında neler yapılmıştır sorusuna cevap aranacak olursa; hiçbir şey yapmamıştır diyemeyiz. Bu konuda belki de sandığımızdan daha fazla çabaların sahibidir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında belli bir yaygınlaşmaya gitme, Çin Devrimine destek, Doğu Avrupa ülkelerindeki komünist partilerine destek, yine birçok sömürgecinin kurtuluşuna hem teoride ve hem de pratikte destek, pek de boş durmadığını ortaya koyar. Fakat, yine de çok yetersizdir. Yine Kulakları tasfiye etmesi, aydınları, küçük burjuvalara darbe vurması, sınıf eşitsizliği, sınıfların ortadan kalkması için az şey yapıldığını ortaya koymaz. Bilakis, çok şey yapıldığını ortaya koyar. Bu konuda tarihi bir öneme sahip, ama, gerçekten belli imkanları da yaşıyor. Bir yandan Troçki'nin eleştirileri, diğer yandan Buharin'in eleştirileri vardır. Ki, birisi sürekli ve evrensel devrim sloganını atmaktadır, fakat kendi hizbini bile kurtaramayacak, kendini bile tasfiye etmekten kurtaramayacak durumdadır. Daha sonra kurduğu IV. Enternasyonal da bugüne kadar dünyada ciddi bir devrimci oluşuma geçememiştir. Elde hazır bir devrim de olsa, bunların başa gelince ne yapacaklarını bilemiyoruz. Yani Troçki modelindeki devrim, sürekli devrim kanıtlanamaz. Kanıtlanamaz, bir küçük burjuva hizip olarak anılmaktan hem de sürekli anılmaktan kurtulamayacaktır.

Reel sosyalizm ilkelere temel bir sapmadır. Hemen belirtelim; devletin ve partinin rolünün giderek toplumda zayıflaması gerekirken, hatta sönmesi gerekirken -çünkü, bilimsel sosyalizmde bu böyledir- onların bilakis devlet aygıtını polis ve ordu içinde alıncılığına geliştirmeleri, sosyalizmin özündeki devletin ve partinin giderek zayıflatılması ilkesine tersdir

Buharin -ki Gorbaçov belki bugün onu biraz yenileştirme iddiasındadır- kapitalistlere bir ayrıcalık tanıtarak, kısacası NEP programının biraz yaygınlaştırılarak sürdürülmesinden yanadır. Biliyoruz ki, buna da karşıdır Stalin ve tasfiye eder. Sonuç; demek ki, önemli eleştirilere de uğrasa, uygulamada başarı ve başarısızlıklarla dolu da olsa, Sovyetler'de reel sosyalizmin gerçek kurucusu Stalin'dir denilebilir. İkinci Dünya Savaşı'nda sınınanmıştır, bu savaştan başarıyla çıkmıştır. Daha sonra kendini yenileme fırsatını bulamadan veya biraz geliştirse de köklü bir yenileşmeyi yaşayamadan; özellikle, gerek devrimin evrenselliği, gerekse içerde kapitalizm ve daha çok da bürokrasiye karşı halkın katılımını yetkinleştirmeden yani "halkın sosyalizmi günlük bir yaşam biçimi olarak algılayıp ona sürekli sahip çıkması" ilkesi-

ne işlerlik kazandırmadan, dönem sona erer.

Daha sonraki dönem biraz daha değişiktir. Bürokrasinin güç aldığı bir dönemdir. Parti ve devlet içinde daha önceki yılların yarattığı yıpranma ve yoksulluk vardır. Büyük kayıplar kadar, geriye kalanların da acıları, yoksullukları sözkonusudur. Yine, ulusal kurtuluş hareketlerinin atılım kazandığı bir gerçektir. Doğu-Avrupa ülkelerinde, Çin'de devrimin geliştiği bir gerçektir. Bunlara destek de sözkonusudur, ama artık bu temelde, bu devrimlere dayanarak Sovyetler Birliği emperyalizme karşı dengeye ulaştırılsa da, bunu daha da aşan bir yönetim, parti içinde ve devlette yoktur. Kruşçev ve Brejnev dönemleri tipik olarak artık Ekim Devriminin sonuna geldiğinin itiraf edildiği yıllardır.

Yani yapılması gereken artık, gerçekleşen sosyalizmin nimetlerinden yararlanmaktır! Sovyet halklarına ve de o sistem içinde kalanlara belli bir tüketim imkanı sağlatarak ve de bunu emperyalizmle dengeye ulaşma politikasına bağlı kılarak, dünya çapında nihai olarak devrimlerden vazgeçme, dünya devrimini artık bırakma, içerde ise, sınıf farkının ortadan kaldırılması değil, devlet ile partinin bürokratikleşmesine göz yumma sözkonusudur. Hatta bizzat bunu tasvip etme, geliştirme vardır. Ve giderek ekonomide de, bireysel girişimcilğe daha fazla özgürlük tanıma, yani kapitalizmi besleyecek küçük-burjuva tipi gelişmelere yer verme yaygınlık kazanır.

OLGUNLAŞAN SOSYALİZM Mİ REVİZYONİZM Mİ?

Bu yılların Ekim Devriminde restorasyon yıllarının başlangıcı olarak da görülmesi, fazla abartmalı değildir. İzlerini hiç şüphesiz Stalin uygulamacılığından alır. Yani Stalin'in temeldeki politikaları, bu sefer sağ temelde geliştirilir. Stalin'de önemli oranda taktik endişelerden kay-

Devlet ve partiye egemen olan aygıt, halkın müthiş tepkisini çekmiştir. Halkın çıkarlarına ters düşmüştür. Bu daha çok kapitalizmin yolcularına zemin hazırlamıştır

naklanan emperyalizmle uzlaşma, Kruşçev ve Brejnev dönemlerinde stratejik bir anlama, sürekli birlikte yaşama anlamına kavuşur ve buna bir de atomun çıkışı eklenir. Atom tehlikesi adeta bu taktik ilkeye, stratejik bir değer atfetmelerine yol açar. Aslında kendi sanıdır bu. Belirleyici olan, daha çok devlet ve parti içindeki bir çıkar grubunun, gittikçe kemikleşmesidir. Onun ideoloji ve politikadaki restorasyonudur. Atom tehlikesi bir bahanedir. Veya bunu kamufle etmek için ısrarla vurgulanan bir araçtır. Gerçekten bu yıllarda görüyoruz ki, kapitalizm ile birlikte yaşama ilkesi evrensel bir ilke haline getirilmiştir. Bu ne demektir? Devrim değil, barış demektir. Bu da evrensel devrimden, yani dünya sosyalist devriminden vazgeçmektir. Dünya sosyalist devriminden vazgeçmek; emperyalizmle sürekli barış içinde ol-

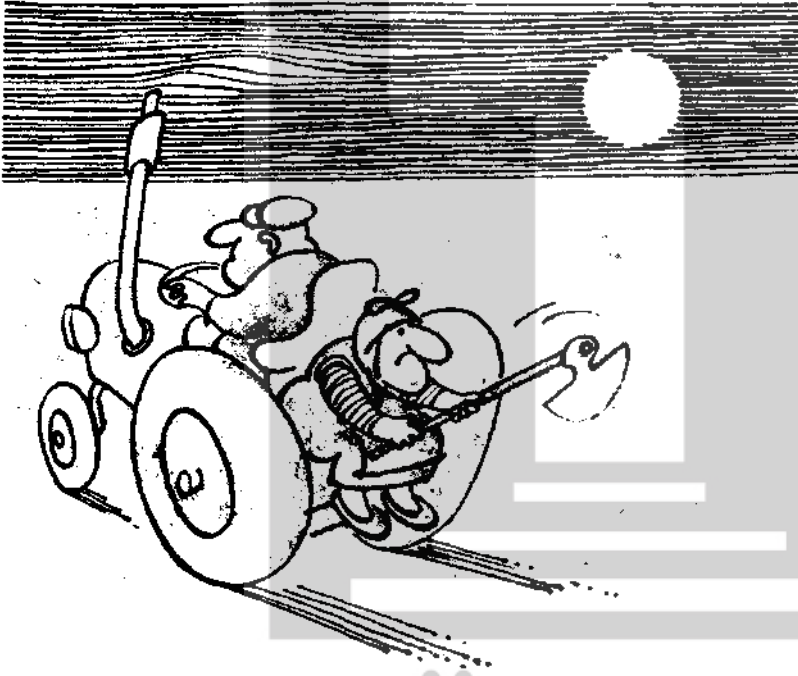
mak demektir. Bu dönemde bu görüş; hem teoride, hem pratikte geliştiriliyor. Bu yıllar aslında dünya komünist hareketinin revize edilmesi yıllarıdır. Dünya devrimi ilkesinin ve içte sınıfların taşıyıcılığı ilkesinin oportünistçe revize edilmesi yıllarıdır. Her ne kadar "olgun sosyalizm" denilse de, hiç şüphesiz sosyalizmde bazı olgunlaşan yönler bulunsa da, olgun revizyonizmden de bahsetmek gerekir.

Sosyalizmi kendi savunuculuğunu yapanların, yani emekçilerin çabalarında yaşatmak gereklidir. Gizli örgütlerle, denetim-istihbarat örgütleriyle, sosyalizm savunmaya alınmaz, korunmaya alınmaz

Brejnev döneminde bu daha da belirgindir. 80'lere doğru geldiğimizde bakıyoruz ki, bir yol ağzına gelinmiştir. Bu aynı zamanda bir tıkanmadır. Devrimden sapış, önce ideolojik alanda olmuştur. İdeolojik alanda devrimden sapış, 60'lardaki komünist partilerin toplantılarında tartışılmıştır. Mao'nun eleştirileri vardır. Doğruya yakın eleştirilerdir. Tarihi kopuşma, Çin-Sovyet çatışması başlar. Bu yıllar aynı zamanda giderek emperyalist-kapitalist ilişkilerinin önplana alındığı, ulusal kurtuluş hareketlerinin bu sefer stratejik olarak değil, taktik olarak desteklendiği yıllardır. Daha önce taktik olarak düşünülen kapitalist-emperyalist ülkelerle ilişkiler, stratejik bir hal almaya başlarken, daha önce stratejik olan ulusal kurtuluş hareketlerini desteklemede bu dönemde taktik bir ilişkiye indirgenmiştir. Yani bu dönemde, ulusal kurtuluş hareketleri ancak Sovyet devletinin çıkarına uygunsa, desteklenir; değilse, desteklenemez. Yani, sürekli devrim endişesiyle ulusal kurtuluş hareketleri desteklenmiyor. Devrimin çıkarına olup-olmadığına bakılmıyor. Dünya sosyalist devriminin çıkarına olup-olmadığına bakılmıyor. Sovyet önderliğindeki sosyalizmin, sovyet devletinin dış politikasına yararlı olup-olmamasına bakılıyor. Yararlıysa destekleniyor. Örneğin; vietnam savaşının desteklenmesinde, bu tutum egemendir. ABD'yi zayıf düşürmek için ABD de Sovyetler karşısında denge durumuna getirilmek istendiği için destekleniyor. Bu yıllarda, bu çok açıkça ortaya çıkıyor. Her şey ABD'ye karşı denge kazanmak içindir; denge kazanıp da bir uzlaşma dönemine girildi mi, bu devrimlerden de vazgeçiliyor. Kısaca; devrimlere stratejik yaklaşımdan vazgeçme, giderek bunun taktiğine yönelme aşamasından geçiliyor. Yine kapitalist-emperyalist ülkelerle düşünülen taktik ilişkiler giderek stratejik ilişkilere; yani sonsuza kadar birlikte yaşama ilişkilerine dönüştürülüyor. Bu tamamen Ekim Devrimine hakim olan evrensel devrim ilkesine aykırıdır, onun reddidir. Revizyonizm işte buradadır.

Ve 60'larda gittikçe kendisini komünist partilerin resmi platformuna dayatan bu sapma, daha sonraki süreçte bir devlet politikasına, yani siyasal bir politikaya dönüşmüştür. Ve daha da kötüsü, parti ve devlet içinde güçlü bir bürokratik aygıt tarafından ısrarla savunulmuştur. Tabiki altyapı üzerindeki etkisi, ekonomide tembellik,

sosyal alanda ahlaksızlık, yozlaşma, siyasal alanda da böyle bir kemikleşme; bürokratik, kapitalist bir tabakanın kemikleşmesidir. İçte de görülüyor ki, bu temelde sınıfların ortadan kaldırılışından değil, gelişmesinden bahsetmek gerekir. Bu hem bireysel girişimciliğe verilen tavizler, daha kötüsü de, bürokrasinin ayrıcalıklı durumunda, hem de kapitalist temelde gelişme de görülür. Hiç şüphesiz bu, bir tıkanma anlamına gelecektir. Bu bir restorasyon anlamına gelecektir. Ya yeniden bir devrimle bu aşılacak istenilecektir, ya da daha bir sağa çekilme, bu restorasyonun daha bir açığa çıkması, kendisini doğal sonuçlara götürmesi biçiminde karşımıza çıkacaktır.

EMPERYALİZMDEN MEDET UMULARAK SOSYALİZMİN SORUNLARI ÇÖZÜMLENEMEZ

Öyle anlaşılıyor ki, 80'ler sonrası Sovyetler Birliği'nde Andropov yönetimi biraz daha radikaldir ve devrime yönelmeyi amaçlamış olabilir. Onun ortaya çıkışını, tasfiyesini iyi bilemiyoruz, ama, böyle bir istemden bahsedilebilir. Tamamen kapitalizme savrulmuş değil de, devrime sarılarak bir adım atma çabası başarısızdır, veya başarısızdır. Gorbaçov bu çelişkilerin farkında olarak ortaya çıkıyor. Ve özellikle anlaşılıyor ki, her ne kadar Glasnost-Perestroika adı altında, yeni görüşler dese de, ve bugün en çok Brejnev'i eleştirir gibi görünse de, aslında kendisi, Brejnev döneminin beslemesidir. Brejnev döneminde Gorbaçov beslenmiştir. O dönemin politikalarının içinde büyümüştür. Bu temelde, bu dönemin adamıdır. Eleştirisi şu bakımdan samimi değildir: Uzun yıllar, hem de partide bir yetkili olarak politikaları kendisi hayata geçirmiştir. Yani Kruşçev ve Brejnev dönemlerinin politikasını kendisi hayata geçirmiştir. Bu dönemde, Brejnev'in yol açması temeline Politbüro'ya gelebilmiştir. Gerçekten eleştirilerinde haklılık yönleri var. Mesela,

tembellik, ayyaşlık, ahlaksızlık ve yozlaşmanın boyutlanışını eleştirmiştir. Bunların belirtileri vardı o dönem. Bunlar doğru görüşlerdir, ama kendisi bu doğru görüşlerden yola çıkarak, devrime sarılmayı değil, daha da sağa savrulmayı öngörüyor. Yaptığı, kapitalizmi daha da geliştirmedir. Bu konuda hızla yaptıkları vardır. Nedir bunlar? Bir sefer, çok açık bir biçimde başta ABD olmak üzere, emperyalist ülkelerden medet umuyor. "Beni destekleyin" diye yalvarıyor. Ve daha sosyalizm tarihinde görülmemiş bir biçimde, bütün Doğu Avrupa'daki sosyalist kazanımları peşkeş çekmekte tereddüt etmiyor. Hatta biraz da eliyle itekliyor; "Gidin sizi Batılı kapitalist ülkeler doyursun. Benim problemlerim başımdan aşkındır. Ben SSCB'yi idare etmekte zorluk çekiyorum. Sizin yükünüzü Batılı, özellikle de Avrupalı kapitalist ülkeler paylaşsın" demektedir. Bu çok belirgin, hatta uzlaşma da demeyelim, bir yerde teslimiyet var. ABD ile içine girdiği ilişkilerde teslimiyet kendisini gösteriyor. ABD'nin bile beklediğinden daha fazla taviz üstüne taviz verebiliyor tek taraflı hem de. ABD'nin kendisi buna şaşıyor, "Bu bir oyun mudur" diyor. Gerçek olma ihtimali daha fazla. Belki oyun olarak düşünülebilir ama, gerçek olma yönü de açık ki, dikkate alınabilir. İçerde taviz veriyor; özellikle özel mülkiyetin canlanmasına, serbest piyasaya taviz veriyor. Ve bunun yasalarını çıkarıyor. Kısaca Brejnev döneminde başlatılan süreci daha açık bir şekilde devlet politikasına dönüştürüyor. Daha sağa saparak gerçekleştiriyor. Bir taktik olarak da görmüyor bu yaklaşımları. "Yeni görüşler", "yeni teori" adı altında bütün SSCB'ye egemen olması için -tabiki savaşılarak- uygulamak istiyor. Yani belki daha önceleri

taktik olarak başvurulmak istenen bazı politikaları, tam bir dünya görüşü olarak ve hem de partiye, devlete hakim kılmak için, tüm gücünü ortaya koyarak, taviz üstüne taviz vererek, gerçekleştirmek istiyor. Tamamlıyor varlığını, restorasyonu tamamlıyor. Dönemece doğru getirir. İşte tam da bu noktada Doğu Avrupa'daki gelişmeler patlak verdi. Ve Litvanya, Azerbaycan'da gördüğümüz, daha da yaygınlaşacağına benzer gelişmeler patlak verdi.

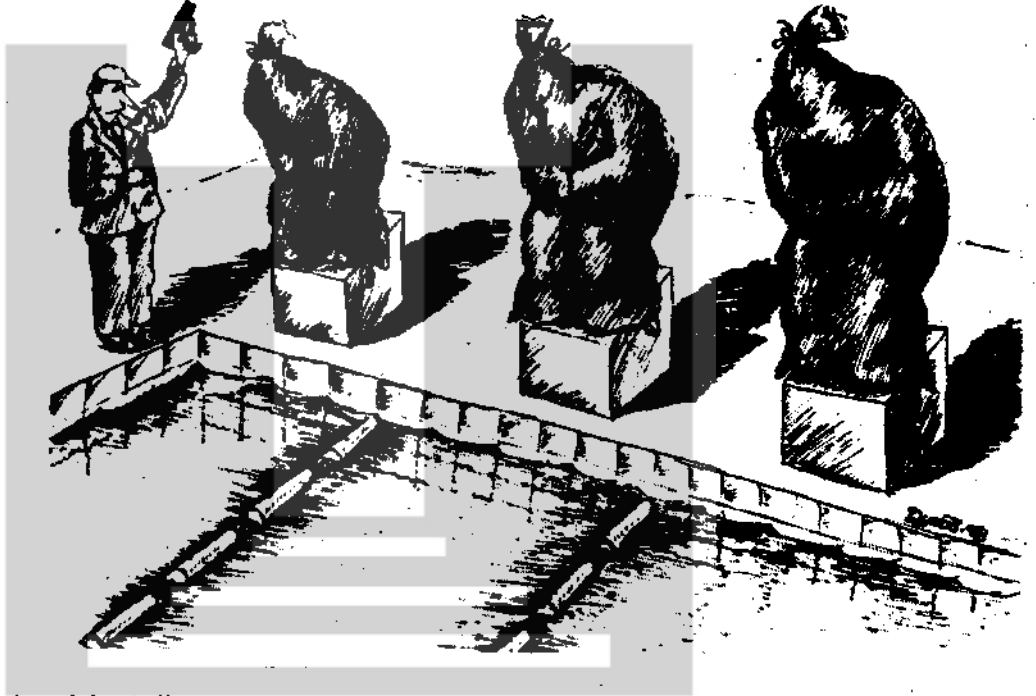
Bunları nasıl değerlendireceğiz? Karşı-devrim olarak değerlendirilmesi gerekenler nelerdir bu gelişmeler içerisinde? Kısaca değerlendirmeye çalışırsak; bu gelişmeler kapitalizme savrulma aşamasında ortaya çıkmıştır. Gorbaçov yönetiminin etkin desteğiyle veya bunun "yeniden yapılanma" dediği, "açıklık" ilkesini hayata geçirmek istediği bir aşamada ortaya çıkıyor. Bunlar ikili karakterdedirler diyorum. Şöyle ki, tam da bu yeni görüşlerden fırsat bulan çevreler işi, tam bir karşı-devrimci ayaklanmaya kadar götürüyorlar. Ve biraz da başarılı oluyorlar. Halk, gerçekte sosyalizme karşı değil -hemen bunu belirtelim- bu revizyonist sağ sapmaya tepki olarak ayağa kalkıyor. Bunu biraz ayırdetmek gerekiyor. Bilinçli kapitalizmin yolcuları mevcut olduğu gibi, bü-

rokratik-revizyonist uygulamadan nefes alamaz duruma gelen halk da, bunun öncüsü komünist partilerden nefret duyarak ayağa kalkıyor. İşte ikili karakter buradadır. Bu partilerin ve de devletin içinde nasıl revizyonist görüşlerin, giderek bir bürokratik aygıtın oluştuğunu biraz göstermeye çalıştık. Bu aynı zamanda halk için ne anlama gelir? Bu, komünist partilerinin devrim partileri olmaktan çıkmaları, bilakis halkın daha önceki sosyalist kazanımlarının kaybettirilmesidir. Hem altyapıda, hem üstyapıda yaşanan budur. Altyapıda ekonomik yaşam seviyesini düşürmüştür. Üstyapıda, halk demokrasisi değil, gerçekten bir kliğin giderek diktatörlüğü gelişmiştir. Bu hangi sonuca yol açacaktır? Halkın partiden ve devletten soğumasına yol açar. Bu soğuma işi o kadar gelişmiştir ki, bu partinin enkazını bile kimse kaldırmak istemiyor. Kimse sahip çıkmıyor. Halkın ve emekçilerin ezici bir kesimi, aslında kapitalizmin yolcularından farklıdır. Kapitalizmi bilinçli olarak geliştirmek isteyenler var. Bunlar halkın tepkilerini kötüye kullanmak istiyorlar. Bu da anlaşılıyor. Ama; bu bizi şu sonuca götürmekten alıkoymamalıdır: Devlet ve partiye egemen olan aygıt, halkın müthiş tepkisini çekmiştir. Halkın çıkarlarına ters düşmüştür. Bu daha çok kapitalizmin yolcularına zemin hazırlamıştır. Canalcı nokta burasıdır. Şimdi bu klik önemli darboğazda. SSCB'de, Macaristan'da, Polonya'da ortaya çıkan durumlar ve hemen hemen tüm sosyalist ülkelerde ortaya çıkan durumlardan yararlanan kapitalizmin yolcuları diyor ki, "Daha hızlı yönelim kapitalizme, serbest piyasaya." Halk bundan öfkeli. Bu kadar emek verdiği, bu kadar hizmet ettiği kendi parti ve devletin bu kadar ters düşmesinden öfkeli ve isyan ediyor. Büyük dram zaten buradadır. Proletarya önderliğindeki partiler ve devlet halktan kopuk ve kapı kapitalizmin yolcularına ardına kadar açık. Dayanacakları zemini yaşatmakla meşguller.

TİPİK BİR ORTA YOLCU: GORBAÇOV

Gorbaçov'un durumu, tipik bir ortayolcu durumudur. Sözümona aşırıklara karşı çıktığını iddia ediyor ama, öyle değil. Kendisi mevcut bürokratik aygıtın içindedir. Bürokrasiyi çok eleştirmesine rağmen, bu konuda devlette demokrasiinin olmayışından bahsetmesine rağmen, kendisi bunun başıdır. Dolayısıyla çok trajik bir

durumla karşı karşıyadır. Kendisini aşmak için, kendisini yırtmak zorundadır. SSCB'de aşama yapmak için, mevcut partiyi ve devleti yıkmak zorundadır. Nitekim son zamanlarda hızla içine girilen durum da budur. Kendi bindikleri dalı kendileri kesiyor. Komünist partilerinin kendilerini tasfiye etmeleri, devlet diktatörlüklerinin kendilerini tasfiye etmesi karşısında fırsat bulan emperyalizm ve öteki yandaşları, neredeyse "Bütün sosyalist sistem yıkıldı, komünizm ütopyası tamamen yıkıldı" deyip, bayram ediyorlar. Halk öfkeli ve şaşkın. "Bu adamlar nasıl bu duruma yol açtı" diyor ve hücum geçiyorlar.

DAYANDIĞI ZEMİNİ GÖZARDI EDEN BİR LİDER: ÇAVUŞESKU

Çavuşesku'nun durumu daha da trajiktir. Çavuşesku bu ikilemi en trajik ve de en tehlikeli bir biçimde yaşayan tipi temsil ediyor. Ve bu anlamda kendi çizgisinde, ikiyüzlülükte iddialıdır. Yani reel sosyalizme en çok inanmış ve ona tapan ve taptıran kişi durumundaydı. Fakat gafildi. Öyle sosyalizm kurulmaz, yaşam sürecini incelemek kayda değer, fakat çok kısa olarak da belirlense, kendisi Sovyet tipi sosyalizmin ürünüdür. Başa geçtiğinde Sovyet blokundan ters bir istikamette yol almak istedi. ABD'ye İngiltere'ye, kısaca Batı'ya dayanarak Romanya'yı sözümona bağımsız sosyalizm doğrultusunda geliştirmek istedi. 80'lere kadar bu konuda son derece özgür bir politikayı yaşatmak istedi. Kaldı ki, burada kendisini besleyen asıl zemini inkar etme durumu da vardır. Buna kafa tutması durumu da vardır. Hep sorun çıkardı, yanlış da olsa, doğru da olsa, sorun çıkardı. Burada tam bir ütopyayı yaşıyor. Dayandığı zemini gözardı ediyor. Onu yıkılışına götüren bir neden budur. İkincisi, daha önce 70'lerde uyguladığı politikayı, Doğu Av-

rupa ülkeleri ve Sovyetler uygulamak istediğinde, bu sefer bunlara da karşı çıktı. Bu sefer kaskatı, hem de komünizme yürüyelim iddiasındaki bir tutum içine girdi. Batı'ya karşı en kararlı tavrı aldı. Sosyalist ülkelerdeki bu sağa savrulmaya karşı tavrı da yine kendisi aldı. Fakat çok geçti ve biraz da taktikti.

İçerdeki durumuna geelim. İçte halkı tüm kuruluşu katması gerekiyorken, devlet bürokrasisine çok yayılan ve milis de desek, aslında bir anlamda denetim örgütü, istihbarat örgütü olan güce yaslanarak sosyalist inşayı gerçekleştirmek istedi. Madem böylesi bir militan gücü, polis gücü gerekiyordu; o zaman halk nerede? Hemen şunu belirtelim; sosyalizmi kendi savunuculuğunu yapanların, yani emekçilerin çabalarında yaşatmak gereklidir. Gizli örgütlerle, denetim-istihbarat örgütleriyle, sosyalizm savunmaya alınmaz, korunmaya alınmaz. Bu sosyalizmin çok hayati bir ilkesidir. Madem bu kadar eşitliği, özgürlüğü sağlayan bir sistemdir sosyalizm; o halde onu gizli örgütler değil, açık örgütler denetlemelidir, yani halkın kendi denetimini kendisinin sağlaması gerekiyor. Zaten reel sosyalizm ilkelerden temel bir sapmadır. Hemen belirtelim; devletin ve partinin rolünün giderek toplumda zayıflaması gerekirken, hatta sönmesi gerekirken -çünkü, bilimsel sosyalizmde bu böyledir- onların bilakis devlet aygıtını polis ve ordu içinde alabildiğine geliştirmeleri, sosyalizmin özündeki devletin ve partinin giderek zayıflatılması ilkesine terstir. Ve hele hele sosyalizmi kurmayı orduya ve polise devretmek, bu kurumu halktan alıp bu kuruma vermek, "Sosyalizm; halkçı, halkın en gelişmiş demokrasiye sahip olması gereken rejimdir" tanımına terstir. Bu terslik geliştirilmiştir. Bu terslik Çavuşesku örneğinde trajik bir biçimde varlığını bir kez daha açığa çıkarmıştır. Gafildir çünkü, Çavuşesku hiç de böyle bir sona nişan olacağını düşünemezdi. Kurduğu sosyalizm, yönettiği sosyalizm, kurmaya aldığı sosyalizmden o kadar emindi ki, bu gelişmeyi hiç mi hiç düşünemiyordu. İç ve dış politikadaki bir sapmanın, dürüst de olsa, tutarlı da olsa, trajik sonucu ancak bu kadar olabilir.

Diğerleri biraz ikiyüzlüdür; Jivkov örneğinde, Honecker örneğinde, diğerlerinin örneğinde yaşanan budur. Mademki, kurduğun sosyalizme bu kadar bağlısın; niye düşkünce terkettin? Bir cümle ile, niye alaşağı olmayı kabul ettin? Kırk yıllık tek etkili, yetkili öndersin, niye yerini bıraktın? Neden? Çünkü, biraz Sovyetler'den etkilendiler. Kendilerine samimiyetsizlikleri yüzünden bunlar, yirmi-kırk yıldır yönettikleri devleti, partiyi bir günde terkedebildiler. Bunlara, kusurlu mu diyelim, oportünist mi diyelim, oldukça düşkün bir duruma girdiklerini mi söyleyelim; bütün bunların hepsi söyleniyor. Nihayet çoğu da tutuklu durumda şimdi. Sanırım sanık sandalyesine oturtulacaklardır. Biz isterdik ki, halkın kendisi sarılsın, şunu sorsun onlara: Siz bizim partimizi nasıl bu duruma getirdiniz, siz bizim devletimizi nasıl kapitalizmin yolcularına bu şekilde teslim ettiniz? Bu temelde halk, bunları sanık sandalyesine oturtmalı ve hesap bu temelde verilmeliydi. Ama, şimdi tersi yapılıyor. Onları sanık sandalyesine oturtmak isteyenler, daha çok kapitalizme yol almak isteyenlerdir. "Gelin bize teslim edin, tamamen bize teslim olun" demektedirler. Evet, onları sanık sandalyesine oturturken, beklentileri budur. Çavuşesku'dan da bunu dilediler. Çavuşesku'yu yargılayan klik, suçludur aslında, kapitalizmin yolcusudur. Lakin Çavuşesku'dan neyi bekletiler? "Bize teslim olanı affedimiz" dediler; "Boyun eğ" dediler. Çavuşesku burada şu olumluluğu gösterdi: "Sizi tanımıyorum ve teslim olmayacağım." Bu diğerlerinin teslim olmalarına göre, daha onurlu bir durumu ifade ediyor.

Evet, yargılanması gerekenler var. Hem sayıları oldukça kabarıktır ve hem de şiddetle yargılanmaları gerekir. Temel yargılama gerekçesi de, ısrarla vurgulanması gereken de şudur: "Siz bizim partimizi ve devletimizi bize karşı kullandınız! Bizim çok inançlı ve kararlıca bağlandığımız Ekim Devrimine ihanet ettiniz! Onun ilkesini ve pratiğini, kapitalizmin yolcularına bıraktınız, teslim ettiniz! Burada da halkın yargılama hakkı vardır." Bazı yargılamaların bu temelde geliştiğini görüyoruz.

Evet, yargılanması gerekenler var. Hem sayıları oldukça kabarıktır ve hem de şiddetle yargılanmaları gerekir. Temel yargılama gerekçesi de, ısrarla vurgulanması gereken de şudur: "Siz bizim partimizi ve devletimizi bize karşı kullandınız! Bizim çok inançlı ve kararlıca bağlandığımız Ekim Devrimine ihanet ettiniz! Onun ilkesini ve pratiğini, kapitalizmin yolcularına bıraktınız, teslim ettiniz! Burada da halkın yargılama hakkı vardır." Bazı yargılamaların bu temelde geliştiğini görüyoruz.

EKİM DEVRİMİNİN YOL AÇIĞI GELİŞMELER

Her şey bitmiş midir? Son söz söylenmiş midir? Hayır! Sosyalist sistem içinde, sistem de demesek, son altüst oluşların yaşandığı alanlarda daha çok gelişmeler ortaya çıkacaktır. Mevcut gelişmeler her ne kadar karşı devrimci yönü ağır basan gelişmeler ise de, yine o kadar da, için için yeniden devrimci gelişmelere de yol açabilecekler. Burada yenilenmiş sosyalizm için neler belirtebiliriz veya reel sosyalizm, bir anlamda önemli kapitalist öğeleri ideolojik ve politik yansımalarıyla birlikte bu biçimde gerçekleştirdikten sonra, acaba yenilenmiş sosyalizme verecek bir şeyi kalmış mıdır? Yani, reel sosyalizm tam bir iflastan mı ibarettir; bu anlamda Ekim Devrimi tamamen tasfiye mi edilmiştir? Bunu söylemek için hem erkendir, hem de olanaksızdır. Zaman erkendir, gelişmeler bunu olanaksız kılar. Ekim Devriminin sonuçları karşısında gerçekten mümkün değildir. Şu anda kendilerine bunu gösterebiliriz. Ekim Devriminin sonuçları, bizim tarihimiz boyunca değerlendirilirse, herşeyden önce, kapitalizmi dönüşüme uğratmıştır. Kapitalizm artık 19. yy sonralarındaki ile 20. yy başlarındaki amansız baskı ve sömürü aracı olmaktan çıkarılmıştır. Sosyal demokrasi örneğinde ortaya çıktığı ve Avrupa'daki uygulamalarda kendisini gösterdiği gibi, kapitalizmin bir dönüşümü yaşanmıştır; yani ifadesini sosyal refah devletinde bulan, sosyal demokratların öncülük ettiği bir akımla kendini yenilemiştir. Bugünkü kapitalizm, eski kapitalizm değildir. Eski kapitalizm olmamasında Ekim Devriminin, reel sosyalizmin çok büyük etkisi vardır, belirleyicidir hatta. Bu etkiyi unutmayalım. Sosyal demokrat partiler çoğunlukla komünist partilerden kopan partilerden meydana gelmişlerdir. I. Enternasyonal'de bunun örnekleri Mayıs ayında yaşandı. II. Enternasyonal'de yine yaşandı. Ve yine II. Enternasyonal'de kopmalar hep sosyal demokratlar yönüne doğru oldu. Yani sosyal demokratlar esas itibarıyla, günümüze kadar bilimsel sosyalizmin veya komünizmin aşırıklarına karşı tepki adı altında da olsa ortaya çıkmışlardır. Yani bunun ürünüdürler ama; sağ sapağa karşı kapitalizmle uzlaşma, kapitalizmle komünizmi uzlaştırmayı ilke edinenlerin topluluğudur. Yani kapitalizmin ortaya çıkardığı, kendisinin yarattığı değil de, komünizmden, bilimsel sosyalizmden ortaya çıkanlardır. Burası önemli ve bun-

ların devlette, demokraside, ekonomide yol açtığı görüşler vardır. Ekim Devriminin önemli bir sonucu, kapitalizmi yumuşatma, kapitalizmi emekçiler açısından yaşanılır bir hale getirmedir. Her türlü sosyal-demokrat görüşün temelini oluşturan, kapitalizmin bu özelliğe kavuşmasıdır. Sosyal demokratlar, daha savaşız bir dünya arayışı, barışa ağırlık veren bir yaklaşım içinde olmuşlardır. Son tahlilde sosyalizm ile kapitalizmin tarihi uzlaşmasını stratejik düzeyde yaşama geçirme anlayışıdır. Bu anlayış, bilimsel sosyalizmden daha fazla birincil planda tutulmuştur. Günümüze kadar savunmalarının kapitalizm üzerindeki etkileri olmuştur. Şüphesiz bunlar sosyalizmden bir sapmayı ifade ediyorlar. Bir sağa savrulmayı ifade ediyorlar. Bir sağa savrulmayı ifade ediyorlar ama, tam da tipik klasik kapitalizmi temsil ediyorlar diyemeyiz. Kapitalizmin dönüşümüne, sosyalizmin uzlaşmasına, esasta nezaret ediyorlar, önderlik ediyorlar. Bunun uygulamasını yaşıyorlar halen de. Bunlar bu temelde yaşamaya devam edeceklerdir. Çünkü Sovyetler'in başını çektiği sosyalistler bile kapitalist-emperyalistlerle bu kadar uzlaşmaya yatkın istiyor. Bu ne demektir? Sosyal demokratlarla daha çok iş yapacakları bir sürecin gelişmesi demektir. Bu kapitalizmi daha da dönüştürecek. Onun iç ve dış politikasını, içte insan hakları ve demokrasi, dışta sömürgeciliğin biraz daha aşılması yönünde etkileyecektir. Zengin kuzeyin yoksul güneyle ilişkisinin yumuşatılmasına, çevre kirliliğinin önlenmesine özen göstereceklerdir.

Her şey bitmiş midir? Son söz söylenmiş midir? Hayır! Sosyalist sistem içinde, sistem de demesek, son altüst oluşların yaşandığı alanlarda daha çok gelişmeler ortaya çıkacaktır

Demek ki, Ekim Devriminin en önemli sonuçlarından birisi de sosyal demokrasinin, bu tip gelişme doğurması, sosyal demokrasiyi buna zorlaması ve kapitalizmde yol açtığı değişiklikler. İkinci önemli tarihi sonucu; ulusal kurtuluş hareketlerine kazandırdığı tarihi ivmedir. Denebilir ki, ulusal kurtuluş hareketleri, Ekim Devriminin çıkışına çok yakından bağlıdır. Kapitalizm koşullarında da ulusal devlet, ulusal kurtuluş hareketleri olur denilir, ki bu doğrudur. Ama; onu bağımsız ve giderek eşit ulusal topluluğa götürmede, Ekim Devriminin rolü belirleyicidir.

Ekim Devriminin sömürgeci devrimlerle beslenmeye bir ilke düzeyine getirmesi, Leninizmde kesinlikle bir ilkedir ve dünya çapında devrimi tamamlayınca kadar da bağlı kalınması gereken bir ilkedir. Bu ilkenin pratikte gerçekleşen sosyalizm tarafından da uzun süre desteklenmesi, irili-ufaklı çok sayıda ulusun bağımsızlığa kavuşmasına yol açtığı gibi, özellikle de Fransa ve İngiltere'nin sürdürdüğü klasik sömürge sisteminin tasfiyesini, başını ABD'nin çektiği yeni sömürgeciliğin tasfiye edilmesini, ABD'nin yeni sömürgeciliğinin de, diğer kamp örneğinde görüldüğü gibi başarısızlığa uğramasını ve ulusların bağımsızlık ve eşitlik doğrultusundaki gelişmesini biz Ekim Devriminin bu temel ilkesine borçlu-

yuz. Dolayısıyla bu yönlü sonucu da son derece belirleyicidir. Ve çağımızı çağ yapan temel özelliklerinden birisidir.

Bu iki temel sonuca bağlı olarak bazı diğer sonuçlardan da bahsedilebilir. Hem kapitalist ülkeler için, hem bağımsızlığa kavuşan uluslar için her ne kadar bugün çok sözü edilen insan hakları, demokrasi sorunu kapitalizmin emperyalizmin öz meselesiyymiş gibi gözükmüyorsa da, bu ilke gerçekte bilimsel sosyalizmle ilintilidir. İnsan haklarını ve demokrasiyi en çok bilimsel sosyalizm geliştirmiştir.

Hem sınıfsal alanda, yani burjuva demokrasisinin kendisini yenilemesinde bu böyledir, hem de ezilen ulusların arasındaki demokratik ilişkiler ve bu tür ilişkilerin geliştirilmesinde bu böyledir. Zaten ana ilkenin doğal sonuçlarıdır bunlar. Bilimsel ve teknik devrimin gelişmesine hem kapitalizmi zorlayarak; hem kendisini özellikle zorlayarak bir sıçrama yapmıştır. Barışın daha uzun süreli olması, kapitalist-emperyalist sistemden ziyade, sosyalist sistemin gelişmesine bağlıdır. Onun daha çok barış üzerindeki ısrar politikasına bağlıdır. Ama bütün bunlar Ekim Devriminin son sözleri midir? Başka bir sonuç olmayacak mıdır sorusuyla karşılaştığımızda; özellikle sosyalizmin kendisini yenilemesi veya mevcut gelişmeler temelinde yola çıkarak, yeni arayışlara yönelmesi biçiminde bir cevapla karşılık verilebilir. Bu anlamda reel sosyalizmin kendisi böyledir.

"ÇORBACILAR" IN ÖZGÜRLÜK İSTEMLERİ YOKTUR

Şimdi bu ilkelerin önder partileri, devletler neredeyse bir enkaza dönüşüyorlar. Bu enkazı kim kaldıracak? Her gün yeni bir partinin kendisini feshettiği haberini duyuyoruz. Bu feshetme işi hangi sonuca gidecek, hangi yeni sonuçları doğuracaktır? Devlet kendini tamamen orta yerde bıraksa, kim neyi gaspedecek? Emperyalizmin yandaşları bu enkazın altındaki zengin sosyalist kazanımları gaspedecekler. Ve acaba bu gasp işi sessizce yürütülmekte ve reel sosyalizm gerçekten bir enkaz durumuna gelmiş midir? Kendisini biraz daha sürdürme imkanı yok mudur? Mevcut yönetimler ve daha çok da Gorbaçov varlığını daha ne kadar sürdürebilir? Gerçekten söylendiği gibi, alternatifsiz midir? Ona karşı bir program, alternatif, hatta yeni bir partileşme gelişemez mi? Bu sorulara iki yönlü, hatta üç yönlü cevap vermek mümkündür. Kapitalist emperyalizmin sözcüleri diyorlar ki, "Komünist imparatorluk yıkılmıştır." Hatta "devrim" diyorlar; -biz bunu karşı-devrim anlayalım-"karşı-devrimler de yıkıldı, zafer oldukça yakın" diyorlar. Tamam, onlar açısından nihai zafer diyelim, daha da yakındır.

"Gorbaçov'u biraz daha destekleyelim" diyorlar. Zaten şimdiden Batı Avrupa, AT, ekonomik yardımıyla, yani sermayenin o saldırgan ruhuyla devrededir. Japonlar devrededir; daha şimdiden kredileri aktarıyorlar. Yandaşları, misyonerleri gittikçe çoğalıyor. Eski krallık partilerinden tutalım, her türlü burjuva-liberal partilere kadar mantar gibi bitiyorlar bu ülkelerde. Koskoca Sovyetler'in partisinde bile sosyal demokrat bir klik ilan ediliyor. Her gün bunlar yeni mevziler kazanıyorlar. Acaba

bu, emperyalizmin beklentilerine bir karşılık mıdır? Emin midirler kendi zaferlerinden? Bunu söylemek de çok zor, emin değilim ve şöyle sorunlarla karşı karşıyadılar; "Yanılmayalım, gelişmeler başka bir yön almasın, dolayısıyla ihtiyatlı ve temkinli olalım. Biraz daha bekle-yelim ve görelim, sonuçları daha da tehlikeli olabilir." Dolayısıyla hem umutları ve hem de endişeleri vardır. Kapitalizmin yolcuları -ki, bunlar reel sosyalizmin zemininde boy veriyorlar- emperyalizme diyorlar ki; "Çelin bir an önce yardımlarınızla, daha fazla kredi, daha fazla özgürlük için bize destek verin. Gorbaçov'u da destekleyin, bizi de destekleyin. Daha iyi sonuç almanız için bizim daha çok artıklarınıza ihtiyacımız var. Günlük olarak biraz açız." Ki, bunların düşünce durumu da budur. Çavuşesku hiç de onları aç bırakmamıştı. Aslında biz bunlara "çorbacı" da diyebiliriz; "Çorbacı bir takım için biraz sebze, biraz domuz eti gönderin" diyorlar. Bazıları Romanya Devrimine bu temelde katıldılar. Hiç sanmıyorum, ciddi özgürlük ilkeleri olsun. Evet özlü katılanlar da vardı. Ama; böyle domuz eti ve çorba için katılanlar da az değildi. Sanırım Romanya Devriminde bunlara "çorbacılar" diyorlardı. Evet, Batı onlara kendi artıklarını vererek, biraz daha onlara sahip çıkarak kendi yandaşlarını çoğaltmak istiyor. Ama; yine de endişelidir. Çünkü, buradaki sosyalist kazanımların tümünü Batı sistemi içine aldı mı, bir yerde sosyalizmi Batı sistemi içine almış olacaktır. Herhalde biraz bunu görmeye çalışıyorlar. Biz, daha önceki görüşlerimizde şunu değerlendirdik; sosyalizm, reel sosyalizm biçiminde de olsa, içine girdiği bunalımı aşmak istiyorsa, kendini biraz kapitalizmin içine savurmalıdır. Daha doğrusu kapitalizmin içine yerleştirmelidir. Şu devir çok önemliydi. Kapitalizmden aşırı bir kopuş var. Hayali anlamda bir kopuş, gerçekdışı bir kopuş vardı. Nasıldır o? "Komünizme ulaşıyoruz" adı altında hayallere kapılmışlardı. Dünyanın büyük bir kısmı emperyalizmin egemenliği içindedir, kapitalisttir. Diğer yandan kendi içinde oldukça kapitalizmin artıkları ve bürokratik aygıtları vardır, kemikleşmesi vardır. Bunlar dururken, hem de sonsuz barış, birlikte yaşama deniliyor. Komünizme ulaşmak bir hayaldir, kendini aldatmadır. Bunalım kesindir. Yapılması gereken, böyle hayallere dalmak değil; "Tek ülkede sosyalizmi uygulayalım" teorisinin aşırıya varmış biçimlerinden kurtulma, yani "Dünyayı iki bloka böldük" adı altındaki saplantıdan uzaklaşmadır. Bu noktayı biraz daha açalım.

NATO'NUN YARATICISI REEL SOSYALİZMDİR

Son tahlilde NATO'yu yaratan ve de ABD'yi onun dünya çapındaki beyni haline getiren, reel sosyalizmin kendisidir. III. Enternasyonal temelinde, sosyalist sistem Sovyetler Birliği önderliğinde İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, biraz daha geliştikçe ve sosyalist devletler topluluğu adı altında Varşova Paktı'nda Comecon'da biraz daha sistemleştikçe ve bu sadece Doğu Avrupa ülkelerinin değil, Vietnam ve Küba'nın bile katılması ile büyütüldükçe, gelişecek olan nedir? Kapitalist-emperyalist sistemin de kendisini merkezileştirmesi, yani eskinin Ekim Devrimi karşısındaki savunmasız durumunu sona erdirmesidir. Bunu ABD önderliğinde geliştirmiştir -ki, İngiltere ABD'ye bu önderliği bilinçli verdi - İkinci Dün-

ya Savaşı'ndan sonra kendisi zayıf ve yıpranmış olarak, savaştan çıkmıştı. ABD taze, güçlü bir kapitalist devlet idi. ABD hızla Marshal Planıyla, Truman Doktriniyle kapitalizmin yeniden restorasyonuna yöneldiği gibi, sosyalizm karşı da hızla NATO'nun başına geçti. Sovyet yayılmacılığı altında dünya sosyalist devriminin gelişmesinin tehlikelerini gördükçe, o da NATO'yu daha da güçlendirdi. Ve Sovyetler Birliği önderliğinde sosyalist ülkeler giderek tek merkezli duruma geldikçe, kapitalist ülkeler de tek merkezli duruma geldiler.

Bunun altında yatan temel etken nedir? Aslında, sosyalist sistemi Sovyetler önderliğinde ele alıp ve hatta, Sovyetler örneğinde büyük devlet, büyük ulus şovenizmi tabirinde ifadesini bulduğu gibi, temelde büyük Rus federasyonu vb birkaç ulusal topluluğun reel sosyalizmin beslenmesine daha fazla ağırlık verme, bunların ekonomik kalkınmasını kapitalizmle yarış halinde sürdürme, kapitalizme tam ulaşma amacı etrafında tüm güçlerini sarfetmedir. Bunun için dış politikası nedir? İşte, Varşova Paktı'na yönelmedir. Ve denge politikalarını emperyalizme kabul ettirmedi. Bu açık ki, ABD'yi temel muhatap almaya, NATO'yu muhatap almaya götürür. Hep onu insanlığın önemli bir bölümünün temsilcisi olarak görmeye götürür. Daha da kötüsü, aşırı bir militarizasyon; yani, askeri güç yığımına götürür. Çünkü; hep ona ulaşmak istiyor ve ulaşmak istedikçe de; "Nükleer silahlarda ulaşalım, klasik silahlarda ulaşalım, ordu sayısında ulaşalım, denizaltında ulaşalım, füzelerde ulaşalım" şeklinde bir döngüye kapılmaktadır. Sonuç muazzam bir militarizasyondur, askerileşmedir; sosyalist ekonomi bunu kaldıramaz. Bu bir sapmanın daha da derinleşmesidir. "Bunu görüşme yöntemiyle, uzlaşma yöntemiyle birlikte götürelim" anlayışı da ABD'yle görüşme metodunu esas almaz. Dünya meselelerini devrimle değil, ABD'yle uzlaşarak halletmeye götürür. Sonuç; silahları azaltalım derken, daha da yetkinleştirme; meseleleri halledelim derken, daha da içinden çıkılmaz duruma getirmedir. 80'e doğru geldiğimizde bu anlaşılmaz, bu kabul edilmez durum, insanlığın her iki sistem içinde de nefes alamaz duruma gelmesine yol açtı.

Daha da somutlaştırsak, demek ki, dünya devriminin gittikçe bir taktik olarak düşünülmesi; sosyalist dünya devriminin bir tarafa bırakılması; "Herşey Sovyetler Birliği'nin önderlik ettiği sosyalist sisteme hizmet etmelidir, eğer hizmet ediyorsa, dış politikasında, desteklenmelidir, yoksa reddedilmelidir" mantığı; "Dünyanın büyük bir kesimi ABD'nin hegemonyasına bırakılmalıdır" anlayışının varacağı doğal sonuç budur. Onu kabul etme, dolayısıyla ABD'nin hegemonyasını devrimle değil, ABD ile görüşme yoluyla sorun olmaktan çıkarma anlayışına götürür, yani direkt sosyalist sistem üzerinde etkili olursan, kapitalist sistem üzerinde etkili olursun, hegemonyayı geliştirirsin. Dolayısıyla iki uç baş veriyor. İki yanlış birbirini sürekli besliyor. Bu da ABD'nin eline bulunmaz bir fırsat veriyor. Dünya jandarmalığına oynama fırsatı veriyor.

Bunda Sovyet politikasının belirleyici bir rolü vardır. Sovyet politikacılığında giderek, başını Sovyetler Birliği'nin çektiği "Herşey reel sosyalizm çıkarınadır" adı altında, devlet politikasında milliyetçiliğe yönelme, büyük ulus, büyük Rus şovenizminin giderek devlette etkili ol-

ması, kendi içinde küçük halkların milliyetçiliğini körükledi. Enternasyonalizm uygulanmazsa milliyetçilik uygulanır. Büyük Rus şovenizmi gelişmiştir, yani Ruslar en çok gelişen ulus durumundadır. Hem kendi içinde diğer halkların göreceli az gelişmişliği, hem de dünya çapında özellikle muazzam bir yarı sömürge, yeni sömürge, bağımlı ülkeler topluluğunun mevcut olması ortamında bu bir şovenizme götürür. Ve bu devlet çıkarma, onur dış politikasına, dünya devrimini kurban ettirmeye götürür. Sonuç ABD'yle uzlaşmaya, ABD'nin büyük bir imparatorluk olarak gelişmesine, dünya üzerinde gittikçe etkili olmasına götürür. ABD 1950'lerde bu kadar güçlü değildi aslında. Brejnev döneminde doruk noktasına ulaştı ve günümüzde neredeyse sosyalist ülkeler üzerinde söz sahibi olabiliyor.

Tüm bunlar, bu politika yüzünden oldu. Dünya devriminden vazgeçme, devrimin evrensel ve süreklilik ilkesinden vazgeçme ve bir de "Komünist ütopyaya ulaşıyoruz" saplantısına düşme "Sonsuz barış çağı gelmiştir" saplantısına düşme noktasında ne ortaya çıktı; işte sosyalist sistem içinde karşı-devrimci patlak vermeler, bugün Azerbaycan örneğinde görüldüğü gibi, tartışma götürmez bir milliyetçilik, bu kargaşaları yaratıyor ve gittikçe de yaygınlaşıyor. Litvanya'da da sistemden kopma sözkonusu ve bu peşpeşe gelişebilir. Sonuç olarak, bu politikalar bir çıkmazdır.

Aslında Gorbaçov bunu görüyor hatta bunu aşmak da istiyor. Bu anlamda diyor ki, "Tek alternatifim"; ama acaba gerçekten böyle midir? Sonuna kadar ABD'yle uzlaşma, Batı kapitalizmiyle yine stratejik düzeyde "Ortak Avrupa Evi" projesinde olduğu gibi buluşma, "Birlikte aynı gemideyiz, aynı evdeyiz, ölse de, yaşasak da beraber olmalıyız" ilkesine bağlı olma temelinde alternatiftir. Zaten "Devrimler çağı bitmiştir" diyor. "Ekim Devrimi'nin rolü sona ermiştir" diyor. "Artık son söz bizim, yani siz kapitalist-empyralistlerle uzlaşma, sizinle sonsuz barışı yaşama temelinde, insanlığın kaderi üzerinde birlikte karar verebiliriz" diyor. Bunu Avrupa'yla yapmak istiyor, ABD ile yapmak istiyor. Fırsat bulursa Japonya ile yapmak istiyor. Bu bir alternatiftir, ama sağ bir alternatiftir. Ve eğer "Gorbaçov'un sonu gittikçe yakınlaşıyor" deniliyorsa, bu onun tek alternatif değil, kısa süreli bir ütopyanın iflası olduğunu gösterir. Yani bir kez daha, gerçekten devrimin gerçeği ağırdır. İşte bu patlak vermeler Gorbaçov'u yalanlıyor.

Hani dünyada bütün çatışma bölgelerini birlikte söğütacaklardı? Hep barış içinde bütün sorunları halledeceklerdi? Buna en çok umut bağlandığında, ABD Panama'yı işgal etti. Sovyetler'de içte şiddet, hem de çok beklenmedik ve aşırı bir biçimde patlak verdi. Bir sürü karşı-devrimci ayaklanmalar patlak veriyor. Dünyadaki gerginlik noktaları en ufak bir yumuşamayı yaşamıyor. Fakat, bu adam buna çok inanmış ve biraz da kendine sevdalı. Sovyetler'i daha da sağa kaydırma pahasına, "Mutlaka benim görüşlerim uygulanmalıdır" diyor. "Daha fazla taviz, taviz üzerine taviz" diyor; "Dünya yeni bir çağdadır, yani, yeni görüşlere ihtiyaç vardır, yeni teorilere kesinlikle ihtiyaç vardır" diyor; "Devrimler artık sözkonusu olamaz, biz bunun yerine benim uygulamak istediğim görüşleri egemen kılmalıyız" diyor. Fakat hayat reddediyor tüm bunları. Dolayısıyla Gorbaçov alternatifine sonuna kadar güvenilmez ve her an alaşağı edilme

durumu vardır. Nitekim dünya basın-yayın organlarında da bu işleniyor ve hatta emperyalistler bile güvenmiyorlar.

Şunu soruyorduk: Emperyalizmin ortaya çıkan sorunlara karşı cevabı ne olabilir? Bunu değerlendirmeye çalıştık. Sosyalizmin hatalarından yararlandığı gibi, sapmalarından da kötü yararlanmak istiyor; yani, inşa edilen sosyalizmin hatalarını büyütüyor ve destek veriyor. Bugün bu desteği karşı-devrimleri desteklemeye kadar götürüyor ve hayli umutludur da ama, bunun yanısıra telaşlı ve endişelidir de çünkü; eğer bu ülkeler kendi egemenlik sahasına girseler: "Tamamen kapitalist olduk" da öyle egemenliğine veya etki alanına girdiler" anlamına gelmiyor. Bizim her zaman uygun gördüğümüz bir şey gerçekleşeceğe benziyor. Bu haliyle bile, yani sağa savrulma, kapitalizmin yolcularının önderliğinde bile, sosyalist ülkeler kapitalizmle tarihi bir buluşmayı yaşarlarsa, bundan devrim yarar görür. Çünkü; aşırı kopma, hem hayalciliğe, hem de gerçek dışı ütopyalar üretmeye ve de bunu politika haline getirmeye götürüyordu.

Gorbaçov, Brejnev örneğinde gördüğümüz budur. Stalin bu kadar hayalci değildi aslında, hataları da olsa, gerçekçiydi. Dolayısıyla sosyalist devrimlerin gelişmesi daha olanaklıydı. Bunların ki, kendi hayallerine daha fazla sosyalizmi kurban etmedir. Zaten oportünistlerin önemli bir özelliği de budur. Sonları da trajedik olur veya komedi biçiminde gelişir ve her ikisinin de örnekleri var. Dedik ya, Romanya'da yaşananlar, Bulgaristan'da, Doğu Almanya'da ve diğer birçok ülkede yaşananlar trajedi ve komedinin içiçe olduğunu çok iyi gösteriyor. Ama yine de gerçekler bu ütopyayı da alaşağı edecek

kadar inatçıdır. Dolayısıyla dünya sosyalist devriminin emellerine yeniden dönmek için bu ütopyadan vazgeçmek gerekiyor. Vazgeçmenin de gerçeklik kazanacak yönü, kapitalizmde buluşmadır. Buluşma derken, kapitalizm yolcularının bütün sosyalizmi teslim etmesi biçiminde değil-ki Euro-komünizmin de yaptığı budur, tümüyle komünizmin veya sosyalizmin feshi değil, dünyanın iki temel bloka bölünmesinden vazgeçmedir. Blokları ortadan kaldırmaktır. Dahası, somut ifadesi olarak NATO ve Varşova Paktı'nı ortadan kaldırmaktır. İçice girmeyi yaşamadır. Eğer Gorbaçov'da tek iyi bir yan aranacaksa, veya önemli bir özellik aranacaksa, o da politikalarında buna önem vermesidir.

SİSTEMLERİN KARIŞMASINDAN SOSYALİZM YARAR GÖRÜR

Gerçi o da şimdi biraz duraklamış. Ama biraz daha devam etmeliydi. Sistemleri karıştıralım; sistemlerin karıştırılmasından eminim ki, kapitalizmden çok sosyalizm yarar görür. Sosyalizmin zararı, sistemlerin birbirinden uzaklaşmasıdır. Sistemler birbirinden uzaklaştıkça ne gelişir? Dünya çapında henüz kapitalist-emperyalist sistem daha güçlü olduğu ve sosyalizm çok geri bir sistem olduğu için, geriye dönüştürme, birçok doğruyu bünyesinde barındırması nedeniyle sosyalizm yarar görür. Sola sapmasının temel hatası da bence buradadır. O çok kopmakla, öncelikle "Tek ülkede sosyalizmi geliştireyim" derken, gittikçe bunun kapitalist - emperyalist sistemden kopma, aralarına Berlin duvarını örece kadar duvarlar örme; müthiş bir devlet aygıtını, emniyet aygıtını ordu aygıtını geliştirmeye kopuşu daha da geliştirme ve hatta insanlarına yasaklar koyup, kapitalist ülkelere göndertmeme; kapitalist ülkelerdeki insanların da kendi ülkelerine gelişi önüne son derece büyük zorluklar koyma ve böylece kopuşu çok anlamsız, çok tehlikeli ve gerçekten bir sapmaya kadar götürme noktasına vardırma yaşandı. Sonuç elbetteki, sosyalist devrime değil, dünya sosyalist devrimine değil bir ütopyaya ve de onun bir kör düğümüne, tıkanmasına yol açacaktır.

Ortaya çıkan durum bu olduğu gibi, aşılma istenen de budur. Sağa savrulma biçiminde de olsa bugün tekrar kapitalizmle buluşma, çok açılan mesafeyi daraltma yaşanıyor. Pratikte bile düşünürsek, takımlar birbirinden çok koparsa, iki boksör birbirinden çok koparsa, birbirine vuramaz. Vurmak için belli bir yakın mesafede döğüşmek, oynamak gerekir. Dolayısıyla daha iyi bir döğüş için, yakınlaşmaları gerekiyor, içice girmeleri gerekiyor, NATO ve Varşova Paktı'nın silinmesi gerekiyor.

Gorbaçov biraz daha bu temelde ilerleyseydi iyi olurdu. Biraz daha bu temelde taviz versek diyorum, fakat, gerisini tamamlamak da gereklidir. Sosyalizmi daha diri uygulanabilir; kendini yenileme temelinde de olsa, daha da güçlenebilir bir biçimde eşlik ettirseydi, bu gerçekten sosyalizmin yenilenmesi olurdu. Böyledir veya doğıldır; ama, ister kapitalist yolcuların önderliğinde gelişsin, ister sosyalizmin bu kopuştan oluşan mesafeyi kapaması biçiminde olsun, ortaya çıkacak gelişmeleri olumlu veya olumsuz yönleriyle birlikte iyi görerek değerlendirmek gerekir.

Bu süreç daha da gelişebilir ve gelişmelidir. Bundan

sosyalizmin lehine olan, dünya sosyalist devriminin belli bir geriye çekilmesi temelinde de olsa, bir restorasyon sürecini yaşama da olsa yenilenme şansı nedir? Diğeri tıkanmadır, çürümedir; mutlaka aşılması gereken bir durumdur. Sistemlerin buluşmasında, yakınlaşmasında her ne kadar kapitalizm de güç bulacaksa da, sosyalizmin yenilenmesi de güç bulur. Sınıf mücadelesi, daha

Ekim Devriminin önemli bir sonucu, kapitalizmi yumuşatma, kapitalizmi emekçiler açısından yaşanılır bir hale getirmedir. Her türlü sosyal demokrat görüşün temelini oluşturan, kapitalizmin bu özelliğe kavuşmasıdır

şimdiden görüldüğü gibi, kendine yeni kanallar açmak zorunluluğunu hisseder. Bu yeni programlara, yeni örgütlenmelere mutlaka götürür. O halde, mevcut gelişmelerin ortaya çıkardığı sorunlardan birisine de sosyalizm seçeneği açısından cevap vermek istersek; nasıl ki emperyalist sistem hem endişeli, hem de umutluysa, sosyalizm de gelişmelere yaklaşımında hem endişeli, hem de umutlu olma durumu vardır. Endişeli olması gerekir çünkü; kapitalizmin yolcuları oldukça mesafe alıyorlar. Umutlu olması gerekir çünkü; sosyalizmin kendini ancak bu temelde yenilemesinden bahsedilebilir. Başka seçenek bu anlamda yoktur. Yani eski reel sosyalizmin gerçekten revize edilen, gerçekten tıkanan, bu anlamda bürokratik parti ve devlet aygıtına dayandırarak; örneğin bir Brejnev politikacılığında gördüğümüz gibi kesinlikle ilerleme imkanı yoktur. Ancak daha da tıkanma, çürüme, ayyaşlık, tembelleşme, ahlaki değerlerin giderek çürümesinden bahsedilebilir. Bu sürecin durumu ne kadar ortadan kalkarsa, kendini yenileme olasılığı o kadar artar. Dolayısıyla Sovyet sistemindeki tıkanıklık aşılabılır; ki bu; oportünizmin, revizyonizmin yol açtığı öncelikle ideolojik düzeyde, daha sonra ordu ve parti içindeki bürokratik yapıda ve günümüzde gördüğümüz gibi, serbest piyasacı görüşlere hızlı dönüşmede kendini ortaya koyan bir tıkanıklıktır. Kaynağını Ekim Devriminin daha başındaki yetmezliklerden, Stalin'in hatalı uygulamalarından alır. Açmak istemiştik bunları.

Sonuçta dedik ki, bütün bunlar mevcut, bütün bu olumsuzluklar bir sağa savrulma biçimindedir. Bazı karşı-devrimci gösterilerin, ayaklanmaların yolunu açmıştır. Brejnev yolunu sürdürmek artık olanaksız hale gelmiştir. Bu temelde sosyalizmi geliştirmek artık olanaksız hale gelmiştir. Ne dünya devrimi sözkonusu olabilir, ne de sosyalizmin sosyalist ülkelerde geliştirilmesi sözkonusu olabilir; hele hele komünist aşamaya ulaşmadan hiç mi hiç bahsedilemez. O zaman; yakınlaşma, sistemlerin karışması, giderek bloksuzluğun gelişmesi dünyada çok başlılığın doğması, aslında uç noktalara bölünmüş dünyada bu aşırı uç noktaların etkilerini yitirmesi daha dengeli ve çok başlı bir dünyaya geçilmesi, daha da geliştirilerek dengeli bir duruma yol açacaktır. Özellikle devrimin gelişmesi daha elverişli bir zemini yaratacaktır. Bugün böylesi bir gelişmeye çeşitli çevreler daha şimdiden karşılık vermeye çalışıyorlar.

ÇİN ÖRNEĞİ CİDDİ BİR SEÇENEK Mİ?

Belki de varolan Troçkistler diyeceklerdir ki, bizim görüşlerimiz doğrulandı. Ki, bu konuda değerlendirmeleri böyledir. Euro-komünizm zaten sosyal-demokrasiye dönüşmüştür; sosyalist ülkelerde bile önemli oranda yandaşları çıkmıştır. Sosyal demokratlar diyecekler ki, "Bizim görüşlerimiz yeniden doğrulandı; komünizmin, komünist diktatörlüğü, bunun uç noktasının yürümeyeceği ortaya çıktı; doğru yol sosyal demokratların yoludur." Onların bu konuda daha şimdiden Türkiye'de de birçok savunmaları vardır. Kendilerinin doğru olduğunu iddia ediyorlar, en bürokrat kafalı İnönü bile, "İşte sosyal demokrasi zafer kazanıyor" diyecek kadar kendinden geçiyor. Sahte! Brejnev türü reel sosyalizm sözcülerinden fazla ses yok. Gorbaçov türü bir orta yolcunun da, muhafazakar diye tabir edilenlerin de aslında gelişmelere karşı en hazırlıksız ve de en alternatifsiz kesim olduğunu söylemek gerekir. Asıl çıkmazda olan, onlar oluyor. Bu konuda Çin'in tavrı biraz daha radikalleşiyor. Çin reel sosyalizmi daha da geliştirebilecek bir ülkedir. Eğer Çin, Mao'nun 60'ların başlarında söylediği ve Kültür Devriminde hayata geçirmek istediği "Sosyalizm kitlelerin eseridir" ilkesine doğru bir dönüş yaparsa, devrim esas seçenektir. Onun özellikle nükleer silahlara karşı, bloklara karşı geliştirdiği düşünceyi Çinliler esas alırlarsa, kendilerini yenileme şansından ve dolayısıyla dünya sosyalizminde etkili bir yeri yaşamalarından bahsedilebilir. Özellikle, Thienanmen Meydanındaki gösterilere karşı gösterilen tavırda olumlu ve olumsuz yanlar vardır. Deng'in politikaları idi aslında bu gösteride ortaya çıkan, iflas eden Deng'ti. Ki bu Çin örneğinde Mao'ya karşı ve daha çok da kapitalizmin yolculuğunu temsil eden bir konumdaydı. Dolayısıyla gösteriler tıpkı Doğu Avrupa Ülkelerinde olduğu gibi, bunun bürokratizmine, bunun revizyonizmine karşı çıkmıştır. Fakat, gösteriler daha çok burjuva kapitalizmini istiyorlardı ve burjuva demokrasisini slogan düzeyine getirmişlerdi. Egemen olan yanı buydu. Bu anlamda, gösterilerin başarıya gitmemelerini olumsuz olarak değerlendirmemek gerekir. Deng'e bir tepki anlamında olumlu idiler ama, burjuva görüşlerin egemenliğine yol açsalar, bu da büyük bir

Sistemleri kanştralım; sistemlerin kanştrılmasından eminim ki, kapitalizmden çok sosyalizm yarar görür. Sosyalizmin zaran, sistemlerin birbirinden uzaklaşmasıdır

tehlileydi. Bu anlamda başarıya ulaşmamasını da olumlu olarak görmek gerekiyor. Yeni yönetimin biraz karma olduğu söyleniyor, radikallerin biraz daha ağırlık kazandığı söyleniyor, Marksist-Leninist ideolojinin devlet ve parti kademelerinde yeniden üretilmesinden dem vuruyor. Bunlar ne kadar gerçekçidir bilemeyiz. Ama en azından bu temelde de olsa, kendilerine çeki-düzen verme ihtiyacını hissetmelerini olumlu olarak görmek gerekir. Ne kadar özlüdür, gerçekten Mao'da görülebilecek doğrulara ne kadar doğru yaklaşıyorlar ve yine sosyalizmin yenilenmesini ne kadar görebiliyorlar, mevcut bu

gelişmelerden ne kadar olumlu ders çıkarmışlardır; bunu bilemeyiz. Dolayısıyla Çin örneğinin ne kadar ciddi bir seçenek oluşturabileceğini şimdiden söylemek erkenidir. Orta yerde duruyor, olumlu-olumsuz yönleriyle duruyor; ama, özellikle 60'lardan sonra olduğu gibi, tam bağlı kalınması gereken bir sosyalizm olarak ele almak Türkiye'de de bir ara moda idi-, Çinci olmak gerekli değildir, aslında geçmişte de gerekli değildi. Hiçbir zaman, bazı ülkeleri model olarak almamak gerektiğini biz iyi biliyoruz. Ama yine de iyi izlenmesi gereken ve deneyiminden sonuç çıkarılması gereken bir örnek olduğunu söyleyebiliriz.

Arnavutluk olayı da böyledir. Arnavutluk istisnai bir sosyalizm türüdür. Ayakta kalması reel sosyalizme bağlıdır. Her ne kadar tek başına bu gün dünyaya meydan okuduğunu söylüyorsa da, bu bir abartmadır. Dünya dengesinde sosyalizmde kapitalizmin ortaya çıkardığı duruma dayanıyor. Biraz da, küçük bir halk olduğu için sosyalist katılımcılığa yer veriyor. Bu anlamda sorunları fazla büyük değildir. Şunu da söyleyebiliriz: Okyanusta bir ada olarak varlığını sürdürüyor ama, insanlık bir ada değildir. Bu örnekleri dikkate almak gerekir, gerekebilir ama, seçenek olarak sunmak hayli abartmalı ve sakıncalıdır.

NELER YAPILABİLİR

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de bu böyledir. Dolayısıyla mevcut gelişmelere; Çin cevabı, Arnavutluk cevabı diye ayrı bir cevaptan bahsedemeyiz. Kendi koşullarında sosyalist denemeyi yaşamalarından bahsedebiliriz. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, bu ülkelerin belli alt-üst oluşlarından sonra ortaya çıkabilir. Biz buna bizim de özen göstermemiz, geliştirmemiz gereken seçenek dersek, bu hangi temel hususları içerecektir? Çok açıktır ki, işlenen hataları bertaraf etmek temelinde ortaya çıkacaktır. Nedir bu hatalar? Yetmiş yıllık reel sosyalizmin bugün vardığı aşamadan sonra içine girmesi gereken yeni sürecinden bahsedelim. Bu herşeyden önce, yakın geçmişinde işlediği hataları bertaraf etmek zorundadır. En başta, Ekim Devriminin ve ondan öteye bilimsel sosyalizmin yaklaşımlarına son derece özgül ve dürüst yaklaşmak durumundayız. Ekim Devrimindeki temel değerlerine yani, devrimin evrensel ve süreklilik ilkesine dürüstçe bağlanmalıyız. Her türlü devlet, ulus çıkarlarını bir tarafa bırakalım. Kesinlikle Sovyet örneğinde bu konuda bir sapma vardır, bu sapmayı yıkarak, Ekim Devriminin bu özlü ilkesine, bilimsel sosyalizmin bu temel dünya görüşüne ulaşmalıdır. Bununla bağlantılı olarak, reel sosyalizmin gelişmesiyle birlikte gelişmesi gerekenin demokrasi olduğunu unutmaması gerekir. Ekonomik inşâ üstyapıda parti ve devlet içinde sürekli demokrasiyi geliştirmesi, ne demek? Halkın kendi yarattığı sosyalizme esasında sahip çıkması, onu yenilenir, yaşanılır, savunulur bir konuma sürekli getirmesiyle mümkündür. Yani halkın üstünde bir parti bürokrasisi, devlet bürokrasisi değil bütününüyle halkın kendisinin yetkili kurullarının oluşturduğu, denetlediği, göreve böylece atladığı ve attığı bir sistemin inşâ edilmesi, sosyalizmin kendisi için sürekli yenilenir, yaşanılır, savunulur bir sistem haline getirilmesi; yalnız iç politikalarda

değil, dış politikalarda da halkın son söz sahibi olması gereklidir. Öyle bir duruma geliniyor ki, Sovyet partisinin sekreteri dünyadaki gelişmeler üzerine ağzından iki laf çıkarsa belirleyici güç durumuna ulaşıyor. Bu büyük bir merkezileşmedir. Ve çok tehlikelidir. Çok büyük bir önder Lenin gibi tarihi bir önder örneğin, bu merkeziliği iyi uygulayabilir ve yararlı da olabilir. Ama bunlar çok istisnadır.

Dolayısıyla fazla bel de bağlanamaz, güvenilemez. Yapılması gereken, halkın kendisinden başlayan denetimi adım adım geliştirmesi, sekreterliğe gelindi mi, sekreterin yerinin şimdiden bizim aşiret reislerinin yeri nasılsa, o kadar sağlam olması gerekir. Yani sekreter olsa da, olmasa da halk kendisini rahatlıkla temel bütün iç ve dış politikalarda yöneten güç durumuna getirebilmelidir. Sosyalist demokrasinin bu temeli sağlanılmazsa, aslında sosyalizm güvencede değildir. İstedikçe kadar orduyu, gizli polis örgütünü örgütleyip, sınırlara tel ger ve duvar ör, sosyalizmi bu şekilde korumaya çalışmak mümkün değildir. Sosyalizmin özüne de yabancıdır. Sosyalizm mademki tüm sistemlerin en iyisi, en doğrusu, en güzeldir; o halde, orada halk o kadar inançlıysa, ne diye tel gersin! Bu ne ile mümkündür? Kendi demokrasisine sahip olmakla mümkündür ki, bu dış politikada, enternasyonalizmdir; iç politikada, sonuna kadar devlete ve partiye sahip çıkmadır, onu sürekli yenilemedir, geliştirmedir. İçte sınıf farklarını sürekli azaltmadır, dışta yine sınıf ve ulus baskısını, sömürüsünü azaltmadır. Sosyalist sistemi sosyalizmin bütün kuruluşunu buna hizmet ettirmedir. Hiçbir devlet ve ulus çıkarımı temel politika haline getirmeden, -ki, Sovyetler'de bu tersidir- bunları hep ortadan kaldırarak, sürekli kendini insanlığın hizmetine koşuşturarak cevap vermedir. Sosyalist sistem, sosyalizm, kendi-

ni en çok insanlığın, insanın hizmetine veren sistemdir, dünya görüşüdür. Buna ulaşabilmelidir. Demek ki, eğer yenilenmeden bahsedeceksek, sosyalist ülkelerdeki temel arayış, bu doğrultuda olmalıdır. Bu konuda içine düşülen, kendi öz devletinden ve partisinden kopuş tamir edilmelidir. Mevcut partiler ve devlet aygıtı, buna tam hizmet edemiyor; dolayısıyla halkın soğuması, kopması iyi bir şeydir. Yerine hızla yenisini koymalıdır. Yeni program, yeni örgütlenme, yeni halk hareketi bu temelde gereklidir. Dışta aramaya da gerek yok, kendi deneyimini inceleyerek, kendisinin hatalarını ortaya koyarak, onları aşarak, buna ulaşmalıdır.

Belirtildiği çerçevede, alternatifi böyle yaratmalıdır. Örneğin; Sovyetler Birliği sözkonusu olduğunda, bütün dış politikasını gözden geçirmelidir. Gorbaçov dış politikasını tamamen gözden geçirmelidir. İç politikasını, yani kendi partisini ve devletini gözden geçirmelidir. Yıkılması gerekiyorsa, yıkılmalı, tasfiye edilmesi gerekiyorsa tasfiye edilmelidir.

Batı kapitalizminin yolları çıkacaktır, daha da gelişebilecektir. Ama kendisinin de seçeneği, mutlaka bu gözden geçirmeyle ortaya çıkacaktır. Bugün adı çok söylenmesine rağmen, gerçekleştirilemeyen açıklık, yeniden yapılanma veya sosyalizmin bu aşamada kendisini yenilemesi gerçekleştirilebilmelidir. Gerçekleştirirken, bloklar tasfiyesini yapmalı, yani bu eski dış politikayı gözden geçirip aşabilmelidir. Onun yerine kapitalizmin ve sosyalizmin buluşmasını, sosyalist devrim lehine neticelendirecek tutumlara ağırlık vermelidir. Yani dış politikada enternasyonalizme, halkların devrim yapmasına, başta Batı Avrupa halklarının tekrardan sosyal demokratların etkinliğinden kurtarılarak, yeniden bilimsel sosyalizmin etkinliğine, daha değişik de olsa, açılımına hizmet etmelidir.

Yeni partiler bu ülkelerde bu temelde ortaya çıkmalıdır. Sovyetler'in kendi sosyalizminden çıkaracakları temel sonuç, bu olduğu gibi, Batı Avrupa işçi sınıfı hareketlerinin de, kendi Euro-komünizminin etkisinden çıkışı, bu yeni buluşma ile ve şimdi çok güçlü olan sosyal demokratların etkisinden çıkışı, daha da hızlanabilir. Bu ülkelerde de bu temelde, daha da hızlanacak yeni bir durundan bahsetmek gerekir. Eskiden, işte "Komünizm şöyle tehlikelidir, şöyle özgürlükleri elinizden alır" diye propandalar yapılırdı ve bu halklar şartlandırılırdı. Şimdi bu şartlanma yıkıldı. Bu olumlu bir gelişmedir. Sovyetler artık tehlikeli değildir. NATO artık gerekmez. Peki bunun yerine ne gerekir? Yeni bir dünya, onun yeni bir sosyalizmle öngörülmesi, işte bu sosyal demokrasi de zorlayacaktır. Muhafazakar görüşü de zorlayacaktır. Sahte Euro-komünizm gibi, şu anda tasfiye sürecinde olan gelişmeleri de tasfiye edecektir. Yerine; Sovyetler'i tehlike olarak görmeyen, bizzat Sovyet halkının yeni seçeneğine dost-müttefik olan veya onunla enternasyonalist bağ içinde bulunan güçleri ortaya çıkaracaktır. Daha çok da, kendi rolünü, kapitalist ülkelerdeki emekçilerin rolünü, yeniden bir teorik çerçeveye kavuşturacak, yeni politikalar üretecektir. Ki, yeşiller bu konuda bir şeyler yapmak istiyorlar veya bu konuda yeni yeni görüşler ortaya çıkıyor, ama yetmez, bunların daha sistematik bir teorik bütünlüğe ve de uygulanabilir politikalara kavuşmaları gerekir. Bu partiler eski tip komün-

nist partiler olmayabilir. Zaten olmayacaktır. Hatta komünist partisi de olmayabilir, gerek de yok, çünkü; biraz da bu adlar günümüzde halkların nezdinde itibar kaybetmişlerdir. Adı ile birlikte yenilenmiş ama, daha çok da özü böylesine çok geliştirerek bir sosyalist hareket yeni bir aşamayı başlatabilir. Şimdiden bu arayışlar hızlıdır, daha da çok güç kazanacağı söylenebilir. Hem Sovyetler'in başını çektiği sosyalist ülkeler topluluğunda, hem de özellikle de Batı Avrupa'da bu yönlü gelişmeler hızlanabilir.

Özellikle bu süreç hızlarsa, sistemler bildiğimiz gibi zayıflarsa ve giderek tasfiye olursa, ABD kesinlikle zayıflar ve zayıflamalıdır. Bu, dünyadaki olumlu gelişmelerin lehine olacaktır.

Aynı zamanda, Yugoslavya ve Hindistan'da olduğu gibi, az gelişmiş ülke burjuvalarının bloksuz siyaseti de zayıflar; zayıflasın çünkü, onlar öyle fazla gelişmeye hizmet etmezler. Az gelişmiş ülkelerde de sosyalizmin kendisini bu temelde yenilemesi doğrudur. Yani reel sosyalizm veya "kapitalist olmayan yol" adı altında aslında yaşanan, kapitalist olmayan yoldan kapitalizme ulaşmadır. Mevcut revizyonizmin Sovyetler'deki ortaya çıkışının az gelişmiş ülkelere yansıtığı en temel ilkelerinden birisi de, kapitalist olmayan yoldan -kendilerine göre sosyalizmin yolundan- kapitalizme ulaşma; yani, devlet kapitalizmi vasıtasıyla kapitalizme, liberal kapitalizme ulaşmadır. Bunun kapitalist bir yol olduğu, bugün çok net olarak ortadadır. Devlet kapitalizmi Atatürk döneminde Türkiye'de de denendi. Birçok az gelişmiş geri ülkelerde de denendi. Devlet kapitalizmi, sosyalizm değildir. Sovyetler'de çok güçlü denemiştir. Sovyetler'deki devlet tekelciliği, sosyalizm değildir. Tekelci devlet kapitalizmidir. Bürokratik aygıtın gelişmesi, bu devlet kapitalizminin aşırıya varırılmış biçimidir. Azı sosyalizmle, çoğu kapitalizmle ilgilidir. Dolayısıyla, daha çok devrimin objektif şartlarına tanık olan ve de geri bırakılmış ülkelerdeki sosyalizmin kendini yenilemesi, iki yönde gelişmek zorundadır. Bağımsızlığa kavuşmuş devlet, kapitalizmi bir seçenek olarak görmemelidir. Devlet kapitalizmi tek yol değildir, kapitalist olmayan yol da değildir. Bu kapitalizmin yolu olduğu gibi, yolların en sakıncalıdır da. İçine girilmemesi gereken yoldur. Şüphesiz; ABD'nin ayakta tutmak istediği, sözümona bireysel teşebbüse ağırlık veren, bugün Türkiye'de de şampiyonluğu yaptırılmak istenen, aslında faşist diktatörlükle içiçe sürdürülen; serbest sistem olmadığı gibi, bilakis hem devlet kapitalizmini çok kullanan serbest piyasaıyla, 19. yy kapitalizmi ile ilgisi olmayan, tekellerin oldukça egemen olduğu, çürüdüğü, bunalımı sürekli yaşadığı bir sistemdir. Dolayısıyla bunları hem altyapıda, hem üstyapıda, Türkiye örneğinde somut olarak görüldüğü gibi, devrimle karşılık verilmesi gereken, dolayısıyla devrimin, bilimsel sosyalizmin en erkenden filizleneceği ülkeler olarak görmek gereklidir. Reel sosyalizmin düştüğü hatalara buralarda da düşülmemelidir. Yani, "kapitalist olmayan yol" adı altında, kapitalizme dönüşerek daha da tehlikeli yola girmek için, yapılması gereken; sosyalizmin buralarda fazla kemikleşmemiş, böylece hatalı bir yola girmeme avantajını iyi değerlendirmektir. Bunun temeli, dediğimiz gibi, bunların Sovyet modelini de izleyerek demokrasie ağırlık veren, bu sorunu başında iyi çözümlen,

sosyalizmi halkın, emekçilerin eseri olarak geliştiren, devlet kapitalizmine temelde sınırlı olarak giren bir tutum içinde olmaktır. Yine, serbest girişimciliği tekellerin kuşatması altında da kabul etmemek, buna karşı olmayı da bilmek ve böylece yenilenmeyi bilmek gereklidir. Hem o kötü şartların oğun olması açısından, hem de fazla hatalı bir gidigat içinde olmamaları itibarıyla, bu ülkelerin dünya devriminde sıcak noktaları oluşturma gerçeği son derece canlıdır, somuttur. Ve daha da yaşama durumundadırlar. Dünya devrimi biraz da bu ülkelerin şu anda yürüttükleri sıcak devrimci savaşımmlarla ilerlemektedir. Demek ki, üçüncü bir cevap, sosyalizmin kendisini yenileme cevabıdır; sosyalizmin, reel sosyalist aşamadaki tıkanıklıklara, bunun sağa savrulmasına karşı devrimci bir cevabıdır; hem de yakın geçmişini iyi gözden geçirerek, hatalarından mutlaka arınma temelinde verilmesi gereken cevabıdır. Şüphesiz günümüz dünyasını da hesaba katacağıdır. Bu son ortaya çıkan durumları, kapitalizmin vardığı aşamanın ortaya çıkardığı sorunları da hesaba katacağıdır. Hem yeni programlar geliştirirken, somut siyasal gelişmeler değerlendirilerek, bundan da önce bilimsel sosyalizm, reel sosyalizm vasıtasıyla almış olduğu yarıardan arındırılacaktır. Yani ideolojik ve teorik çalışmaya ihtiyaç olacaktır.

Bilimsel sosyalizmin nerede tıkanıdığı, nerede hangi gerçeklerle zorlandığı, onları gözden geçirmeyele açığa çıkarılacak, bunun yaratıcılığı özlü ifadeye tekrar kavuşturulacaktır. Dolayısıyla bilimsel sosyalizmin, günümüz gerçeklerini ve onun daha yakın geçmişindeki dönemlerinde gerçekleşen sosyalizm dönemlerini de gözönüne getirerek, kendisini sıkı gözden geçirmesi, bu anlamda kendisini yetkinleştirmesi gerekecektir ki, bu bir ideolojik-teorik faaliyettir. Şüphesiz bunu böyle bırakmak doğru değildir; arayışlar sadece ideolojik-teorik düzeyde kalmaz, hızla politik bir programa kavuşturulmak durumundadır. Bu çok açıktır. Hem reel sosyalizmin yaşandığı ülkelerde, hem emperyalist-kapitalist ülkelerde ve daha çok da sıcak devrim süreçlerini yaşamayla karşı karşıya bulunan geri bırakılan ülke ve halklar bünyesinde bu siyasal programa ulaşma işi başlanılmak durumundadır.

Mevcut arayışlar ideolojik-teorik olmakla beraber, hızla politik program oluşturulmalı ve de geliştirilmelidir. Hiç şüphesiz program aynı zamanda bir örgütlenmeyi ve eylem biçimini öngörür. Eylem biçimleri her ülkenin somut koşullarına uygun olarak geliştirilecektir. Sovyetler'in eylem sorunlarıyla Batılı kapitalist ülkelerin eylemi değişik gelececektir. Çin'de daha da değişik olacaktır. Her ülkenin yaşadığı somut durum, örgütlenme ve eylemi etkileyecektir. Bugün Sovyetler Birliği'nde silahlı çatışmalara gidiliyor, bu demektir ki; oluşacak yeni örgütlenme ve eylemde, kendisinin gerektiğinde şiddete başvurulabileceğini de gözönüne getirmelidir. Bu, sonuçta götürür. Yani sadece barışçıl gösterilerle yetinilmez; savunulması ve gerekirse yenilenmesinde şiddet bu ülkelerde de gereklidir. Sınıf savaşımı, hatta uluslararası çelişkiler şiddeti gerekli kılıyor; bu ortaya çıkmıştır. Daha da geleceğe benziyor. Dolayısıyla sosyalist ülkelerdeki yeni eylem türleri, şiddeti içerir; yaygın protestoları, gösterileri ayaklanmaları içerir. Bu bir kez daha gerçekleri doğruluyor. Sınıf savaşımı devam etmekle birlikte

kolay kolay da sona ermeyecektir. Barış ütopyacılığına kolay kolay kendini bulaştırmamak gerekir. Bulaşma oportünizmin erkenden boy atmasına götürür. Dolayısıyla ulusların mücadelesi de içiçedir.

Şiddet de vazgeçilmez bir metod olduğu gibi, aynı şey kapitalist-emperyalist ülkeler için de gereklidir. Şiddet şimdilik gündemde olmazsa da, daha çok gösteri yanı ağır bassa da, özellikle bu son gelişmelerle birlikte, bu ülkelerin de problemleri ağırlaşacaktır. Sosyalizmin bünyesinde meydana gelen gelişmeler onların sorunlarını hafifletmeyecek, daha da arttıracaktır. Dolayısıyla sınıf mücadelesinde yeni bir aşama gelişebilir; bu yeni aşama da şiddeti içerebilir. İnsan hakları, demokrasi mücadelesi buralarda da şiddetli. Daha şimdiden örneklerinden görülüyor. ABD şiddete dayanan bir sistem, Batı Avrupa şiddeti en çok uygulayan bir sistemdir, ama açığa çıkmamıştır. Daha çok hakim olduğundan ötürü ve emekçi seçeneği zayıf olduğu için, bu şiddet gözüküyor. İleride bunalım gelişirse, emek seçeneği kendini dayatırsa, barış yürüyüşlerinde bile bu şiddete başvuranlar ortaya çıkacaktır ve bu daha da gelişecektir.

Dolayısıyla barışçıl yanı ağır bassa da, yeni örgütlenmeler şiddeti de içermek durumundadırlar, kendi programlarını hayata geçirmek için. Bunların programlarının ana özelliklerine dokunma bizim görevimiz değil ama sadece barış ve çevre kirliliği ile sınırlı kalmayacağı çok açıktır. Başta esas bundan sorumlu olan kapitalist devlet aygıtını demokratikleştirerek, gerekirse devrime dönüştürerek sonuca gidilecektir. Veya burjuva demokrasisinin bunu bir kazanım olarak kabul etmesi, bununla daha da açma, geliştirme, buradaki emekçi seçeneğin görevi-

dir. Yani bu anlamda burjuva demokrasisinin kırıntılarını kullanma, sosyal demokrasiyi daha da geliştirme, gerekirse bu temelde ittifaklar yapma ama kendi bağımsız programını da hep koruma, örgütlenme vazgeçilmez görevleri olarak karşılına çıkıyor. Nükleer silahlara karşı mücadeleyi daha da şiddetlendirebilirler, çevre kirliliğine karşı mücadeleyi şiddetlendirebilirler ama; sınıf mücadelesini özünde de kapitalizme karşı mücadele olarak esas almak koşuluna bağlı olarak yapabilirler. Sıcak savaşım alanlarında zaten savaş şiddetle yürütülmektedir. Hem karşı-devrim hem de devrim, kendisini esasta şiddet temelinde yürütmekle karşı karşıyadır. Dolayısıyla geri bırakılmış ülkeler gündeminde ve bunun yeniden örgütlenmesi temelinde şiddet baş rolü oynuyor ve oynamaya devam ediyor. Şüphesiz barışçıl siyasal mücadeleler de verilecektir. Parlamento içinde ve dışında yürütülen siyasal mücadelelere kadar, bunlar verilecektir, ama; genelde devrimci dönüşümün devrimci şiddetle, bunu özellikle zorunlu anlarda silahlı şiddete dönüştürmekle sağlanabileceği, çelişkilerin çözümünde ve devrimin gerçekleştirilmesinde bu yöntemin oldukça etkili olacağı görülmektedir. Yani bu ülkelerdeki halk savaşı teorisi yürürlüktedir. Halkın kendi savaşı, hem siyasal ve hem de askeri yönü içinde barındırmak zorundadır. Hatta oldukça içiçe götürmek durumundadır. Halk savaşının mevcut yeni gelişmeleri dikkate alarak, kendini daha da zenginleştirilmesi, özellikle bu son gösteri örneklerinden yararlanarak, yaygın kitlesel gösteri yöntemine daha fazla ağırlık vermesi uygundur. Siyasal şiddeti geliştirmesi uygundur. Denilebilir ki, bu daha da imkan kazanılmış bir eylem türü oluyor.

BAŞEĞMEYEN BİR KÜRT DEVRİMCİSİNİN ARDINDAN

Haluk Yurtsever

Zeki Adsız'la 1983 sonbaharında Frankfurt'ta tanıştık. Siyasal bir buluşmaydı. Arkadaşlığımız ve devrimci dostluğumuz böyle başladı. İkinizin de hiç bitmeyen işleri nedeniyle, çok sık ve düzenli görüşemedik. Yine de bu 6-7 yıl boyunca anlamlı bir dostluk büyütebildik. İlişkımız hiç kesilmedi.

Zeki Adsız'ı tanımak ve dostluğunu kazanmak benim için bir sevinçtir.

Zeki, aylardır boğuştuğu o lanet hastalıktan kurtulmadı ve 17 Nisan günü aramızdan ayrıldı.

Zeki Adsız'ın ölümü, Kürt ulusu ve devrimcileri için olduğu kadar Türkiyeli devrimci dostları için de büyük bir kayıptır.

Taniyanlar için Zeki Adsız'ın adını ve anısını yaşatmak bir borçtur.

Tanışmamızın hemen ardından birlikte uzunca bir seyahat yaptığımızı hatırlıyorum. O yolculuk birbirimizi tanımamıza çok yardım etti. Anlattıklarından aklımda kalanları, ölümünden sonra arkadaşlarıyla konuşarak tazeledim. Zeki Adsız'ın kısa ama kavga dolu yaşam öyküsü ana çizgileriyle ortaya çıktı:

1948'de Bingöl'de doğmuş. Aynı yerden olduğumuzu biliyordum. Ölümünden sonra arkadaşlarının basın açıklamasını okuyunca yaşı olduğumuzu da.

Genç yaşında devrimci eylemlere katılıyor. 12 Mart günlerinde hapsedir. Sonra Basın Yayın Yüksek Okulu'nu bitiriyor. Bingöl'de gazetecilik yapıyor. Yazıları nedeniyle 10 ay hapis, 6 ay sürgün cezasına çarptırılıyor. Bingöl'de ilk sendika olan Bay-sen'i kuruyor.

1973'te CHP Bingöl Gençlik Kolu Başkanlığına, 1974'te CHP Parti Meclisi Üyeliğine seçiliyor. Bunlar uzun sürmüyor. Zeki'nin arayışı başkadır. Parti içi kavgada Kamil Kırkoğlu ekibi ile birlikte davranıyor. Çekişmeler sırasında kendisine önerilen İzmir'den milletvekili adaylığını kabul etmiyor ve kendi isteği ile CHP'den ayrılıyor.

1974 yılı önemli bir dönüm noktasıdır. Zeki Adsız 1974'te o zamanlar Özgürlük Yolu dergisini çıkaran TKSP'ye giriyor. Bundan sonraki yaşamı partilidir.

Sürgüne gönderildiği Diyarbakır'da hem parti içinde çalışıyor, hem de Kürdistan'daki sendikal örgütlenme içinde önder bir rol oynuyor. 1977-80 yılları arasında Genel-İş Diyarbakır Şube Başkanı, aynı zamanda DİSK 10. Bölge temsilcisidir. Devrimci militan kişiliği, Diyarbakır'daki işçi grevleri sırasında iyice öne çıkıyor. TKSP Merkez Komitesi üyeliğine getiriliyor.

12 Eylül'den sonra İran'a geçiyor. Toparlanma, yeni

bir direniş örgütlenme şans ve olanaklarını araştırıyor. Bu şansı görüyor ve partisini bu görevlere yanıt verecek duruma getirmek için zorluyor. Başarılı olamıyor. Parti içinde mücadele ortamı bulamıyor. 1983 başlarında bir grup yoldaşıyla birlikte TKSP'den ayrılıyor, Roja Welat grubunu oluşturuyorlar. Zeki'nin ölümüne dek genel sekreterliğini yaptığı TSK(Tevgera Sosyalista Kürdistanê) bu örgütlenmenin büyümesi ve KIP-GBK ile birleşmesiyle ortaya çıkıyor.

Bu yıllarda ayrılma ve kopuşmalar devrimci hareket için günlük olay durumuna gelmişti. Döneme damgasını vuran bölünme ve kopmalardı. Geleceğin ipuçları ise, kimin kimden ayrıldığından çok, kimin ayrılıktan sonra ne yapacağı sorusunda düğümleniyordu.

TKSP'den kopuşun iki önemli gerekçesi, Zeki Adsız ve arkadaşlarının yollarını çizen iki temel hareket noktası oldu: Bağımsızlık hedefi ve silahlı mücadele.

Bu hedeflere uygun yoğun bir çaba içinde olduklarını, başta Zeki'nin bedeninin her hücreleriyle kendini bu çalışmaya adadığını biliyorum. Zeki, Avrupa'da çürümeyi de, varlığını ve meşruluğunu birlik görüşme ve toplantılarında, diplomatik ilişkilerde arayan bir "siyasetçiliği" de reddetti. Üstünlüğü buradadır. Kahurlu ve en zor yolu seçti. Mücadeleyi toprağında yürütecek yeni güçler hazırlamak için çalıştı ve bunu PKK kanalından yükselen mücadeleye düşmanlık yapmadan sürdürme sorumluluğunu da gösterdi. Bir üstünlüğü de buradadır.

İki kez hastanede ziyaretine gittim. Kanser olduğunu öğrenmiş, ancak kendini bırakmamıştı. Yaşama ve kavgaya öylesine bağlı olduğundan öyle uzak duruyordu ki, durumun çaresizliğini bütün açıklığıyla bilen eş-yoldaşı Şadiye Hanım bile içinde yeni umutlar yeşertebiliyordu. Ziyaretimde, hastalıktan çok siyasetten konuştuk. Kürdistan'daki olaylardan coşku duyuyor, sürecin geri çevrilmeyeceğine kesin gözüyle bakıyordu. İkinci ziyaretimde, çok halsizdi. Üçüncü ziyareti yapmayı düşündüğümden bir gün önce öldüğünü öğrendim.

16 Nisan günü yoldaşlarını hastaneye çağırıyor. Son sözlerini söylüyor: "Kişiler gelip geçicidir, önemli olan örgüt ve örgütlü mücadeledir. Örgütlü ve kollektif çalışın. Kürdistan devriminin çıkarlarının herşeyin, örgütün de üstünde olduğunu unutmayın. Kazanmak için çalışın".

Zeki Adsız'ın son sözleri yaşam çizgisine uygun düşüyor.

Zeki Adsız'ın iki çocuğu var. Büyük, 15-16 yaşlarında: Filinta. Filinta, adını, Birinci Dünya Savaşı'nın çok popüler tüfeğinden almış. Filinta, Türkçede daha çok da Kürtçede genç, ince, uzun boylu yiğit anlamında kullanılıyor. Zeki, şimdi artık ince, uzun boylu bir delikanlı olan oğluna Kürtlerin çok sevdiği bir silahın adını koymuş. Kızı Şervan, yaşı daha küçük, akıllı gözlerle bakıyor. Annesine, bir yerden ölenlerin çok sonra tekrar dirilip geldiklerini duyduğunu söylemiş. Şervan, Kürtçe savaşçı demek.

Filinta ile Şervan'ın anneleri Şadiye Adsız, bu devrimci kadın, ayların üzüntüsüyle süzülmuş, metin, ağırbaşlı ve inanca yüzüyle kocasıyla yaşam boyu paylaştığı mücadeleyi sürdürmeye, çocuklarını babalarının yolunda yetiştirmeye hazırlanıyor.

Eşi, çocukları ve yoldaşları, Zeki Adsız'ın onlara, başeğmeyen bir devrimcinin temiz ve onurlu adını bıraktığından emin olabilirler. Zaten emundirler.

Geride kalanlara, kavgada kavgasını ve anısını yaşatmak düşüyor.

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Başkan Fidel Castro Ruz'un, devrimin 32. yılında, 28 Ocak 1990'da Küba İşçi Sendikaları Merkez Birliği 16. Kongresi'nin kapanış oturumunda Karl Marx Tiyatrosu'nda yaptığı konuşmanın tam metnini yabancı dillerde yayımlanan Küba'nın resmi yayın organı Granma'dan çeviriyoruz

SOSYALİZMİ KURDUĞUMUZ GİBİ SAVUNACAĞIZ

Fidel Castro

Seçkin Davetliler;
Kongre Delegatesi Yoldaşlar;

Bazıları, kürsüye gelirken coşkulu olup olmadığını merak ediyor olabilir. Ama öyle değil, çünkü son birkaç gündür hissettiklerimizden daha büyük bir coşkuyu yaşamak neredeyse olanaksız.

Kongrenin tamamının büyük bir canlılık içinde geçtiğini söyleyebilirim, ancak bu canlılık ve coşku dün işçilerin, öğrencilerin ve tüm halkın üniversite merdivenlerinden hepimizin bildiği gibi- bugün doğum gününü kutladığımız Jose Marti Anıtına kadar ellerinde meşalelerle yaptıkları yürüyüşle doruğa ulaştı. Sakin ve dikkatli bir düşünme biçimini yeğliyorum.

Devrimin zaferle sonuçlanmasından beri tüm işçi kongrelerine katıldım, dolayısıyla değişiklikleri değerlendirebiliyorum ve bu anlamda bu kongrenin devrimin en önemli kilometre taşlarından biri olduğunun farkındayım.

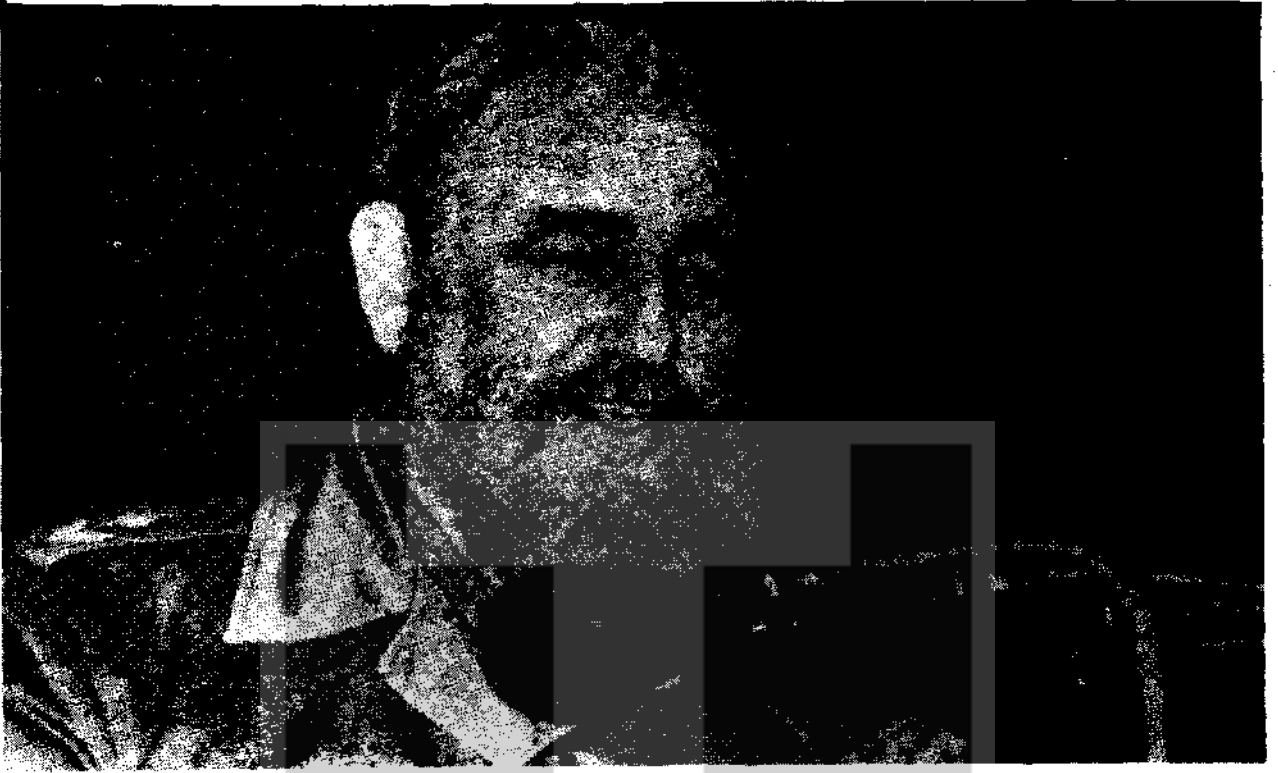
Diğer kongreler normal koşullar altında toplandı ama bu kongrenin toplandığı bugünün koşulları gerçekten alışılmamışın dışında.

Kongrenin en başından beri dikkatimi çeken olay, delegelerin olağanüstü militan yaklaşımları ve tüm kongre boyunca süren yüksek maneviyatıydı. Milis üniformalarıyla buraya gelmeniz, sanıyorum ki, mükemmel bir fikirdi.

Çok daha iyi yetiştirilmiş, çok daha iyi eğitilmiş ve daha fazla politik kavrama ve bilinç düzeyine erişmiş bir işçi sınıfını temsil eden ve aynı zamanda tarihimizin herhangi bir dönemindeki delege topluluğu kadar da devrimci yeni bir kadro jenerasyonuna sahip olduğumuz da ayrı bir gerçek.

Dün de söyledim; kongre, evrensel bir karışıklığın ortasında toplandı; böyle zamanlarda net bir kafa yapısına, net istek ve fikirlere sahip olmanın ne denli önemli olduğunu tasavvur edemezsiniz. Evrensel bir konuşmadan bahsetmenin doğru olup olmadığını tam bilemiyorum; çünkü bu karmaşa ilerici kampta, gerçekten demokrat fikirlerde yaşanıyor; çünkü emperyalistler şaşırması değil, kapitalistler şaşkın değil. Ne yaptıklarını çok iyi biliyorlar; insanlık tarihinin bu aşamasında neyin sözkonusu olduğunu çok iyi biliyorlar.

Dün davetliler gelmeden önce, hatta geldiklerinde bile bunları düşünüyordum, sonra merak ettim: Kongreyi anlayabilecekler mi? Burada neler olduğunu kavrayabilecekler mi? Yoksa, bizlerin burada hep birlikte bir kuklalar g-ubu, kendi fikirleri olmayan kendi başlarına düşünemeyen bir grup insan, görüş ya da düşüncelerini açıklayamayan veya en doğal hak ve ayrıcalıklar konusunda herhangi bir talepleri olmayan bir korkaklar topluluğu oluşturduğumuzu mu düşünecekler? Kongremizi demokratik ya da değil diye mi değerlendirecekler?

Şaşıranlar olmakla birlikte, Politbüro üyelerini bu kongrede görme konusunda takdirlerini ifade edenler de vardı.

Ancak bunu delegelerin kendi adlarına konuşma, fikirlerini açıklama özgürlüğünü kısıtlayıp, kısıtlamadığını merak ettiler. Zira, bunun alışlagelmişin dışında olduğu o kadar açık ki başka bir yerde olmaz, hele davetlilerden bir çoğunun geldiği kapitalist ülkelerde. Kapitalist dünyadan bahsettiğimde, iki tür kapitalizmi kastettiğim akıldan çıkarılmamalı. Kendi çalışan sınıflarının sömürüsüne ek olarak yüzyıllardır dünyayı yağmalayarak zenginleşen tüketim toplumlarının gelişmiş kapitalist dünyası ve yüzyıllardır sömürülmüş ve gelişmelerinin artık gerçekte olanaksız olduğu eski koloni toplumlarının az gelişmiş kapitalist dünyası.

Bu ülkelerde, bakanlar işçilerle karşı karşıya gelemezler, işçi temsilcilerine hesap vermez, her delegenin her sorusunu cevaplamazlar. Kapitalist ülkelerde böyle bir şeyi göremezsiniz, hiçbir zaman da göremeyeceksiniz, ama daha kötüsü de var; hükümetlerin kitlelerden koptuğu sosyalist ülkelerde de böyle bir şey olmadı. İşçi kongrelerinde, iktidar partisi liderlerinin hesap verdiği, delegelerden gelen soruları cevaplandığı görülmemiştir.

İşte bu kongreyi alışlagelmişin dışında kılan, bazılarının büyük bir memnuniyetle, bir kısmının şüpheyle, küçük bir azınlığın ise tüm dünyada hüküm sürmekte olan aşırı şüphelilikle dikkatini çeken olgu budur.

Öncelikle, üretimin her detayı ile ilgilenen işçi sınıfı ve temsilcilerini gözlemek gibi diğer olaylar da yaşandı ki, çok basit bir nedene dayanıyorlardı. Bu, kapitalist mülk sahiplerinin bir kongresi değildir.

Bir burjuva cumhuriyetinde, bir özel işletme toplantısında; temsilciler, mal ve hizmet üretiminde herşeyin kapitalist disiplin ve verimlilikle çalışması için her detayı, üretimin teknoloji de dahil tüm problemlerini, ham madde, enerji ve diğer kaynaklardan tasarruf etmek ve yeniden üretimi sağlamak için neler yapılabileceğini tartışacaklardı.

Sosyalist bir cumhuriyetin sahiplerinin toplantılarında ise, temsilciler, kapitalist mülk sahiplerinin toplantılarında olduğu gibi, davranmak zorundadır, çünkü, ülke zenginliğinin sahipleri ülkenin gerçek sahipleri işte burda.

Burada hiç kimse Birleşik Meyve Şirketi adına, nikel madenlerinin sahibi şirketlerle telefon ve elektrik şirketi ya da demiryolları adına konuşmadı; burada hiç kimse şeker fabrikalarına sahip düzinelerce şirket adına ya da birkaç bin ana toprak sahibi, maden ve fabrika sahibi adına konuşmadı; böyle bir konuşma hiç olmadı.

Kapitalist ülkelerde, kongrelerde mülk sahipleri de konuşmaz. Konuşanlar; sömürülen, işlerinin her saatinde inanılmaz boyutlarda artık değer ödeyen işçilerdir, konuşanlar; dışlananlar, köleleştirilenler ve sindirilenlerdir. Çünkü, sadece sosyalist bir devrimden sonra iş-

ÜLKENİN GERÇEK SAHİPLERİ İŞTE BURADALAR

çilerle mülk sahipleri, işçilerle ulusun zenginliğini kontrol edenler bir ve aynı kişi haline gelir. Bu, kimilerinin sosyalist fikirlere bulaştırmaya çalıştıkları gibi, bir şirket ya da fabrikaya ortaklaşa sahip olma anlamında değil, fakat sosyalist mülkiyetin, olasılıkla, taşıyabileceği en gerçek anlamda, tüm fabrika ve ülke zenginliğinin sahipliği olarak değerlendirilmelidir; çünkü sosyalist mülkiyet, belli üretim araçlarının bir grup işçinin mülkiyetinde olması demek değildir.

Her zaman inandım ve bu inancım devam edecek; halkın üretim araçlarının sahibi olmasından başka bir sosyalizm kavramı olamaz. Böyle kongrelerin toplanabilmesinin tek yolu, tek yolu budur. Çünkü, aksi takdirde, karşılaşacağımız yegane şey; örneğin, ulaşım araçlarına sahip olanlarla fabrika sahipleri arasındaki mücadele ve çıkar çatışmaları olacaktır. Çok önemli bulduğum, liman-ulaştırma- içsel ekonomi zinciri olmayacak; aksine limanlar, ulaşım ve ekonomi arasında sürtüşmeler, problemler ortaya çıkacaktı.

Inancımız odur ki; grup özel mülkiyeti sosyalizm değildir ve asla sosyalizm olmayacaktır. Sosyalizmi değişik yorumlayanlara karşı -söylememe gerek yok- saygılıyız; ancak böyle bir olgu sadece bir grup kapitalizmdir; olaya böyle bakıyoruz.

Kongrenin nasıl geliştiğini; ulaştırmanın örneğin, hem tüm ekonominin hem de tür halkın yararına yeniden nasıl düzenlenmesi gerektiğini enine boyuna tartıştığımız gibi, bazı sektörlerdeki sorun ya da önemli olayları açıklamalarına veya açıklayabilecek olmalarına karşın her delegenin halkın ve tüm toplumun çıkarlarını nasıl gözettiklerini, bunun için nasıl da çabaladıklarını tüm davetliler gördüler. İnşaat, tarım, bilim ve teknolojiye karşılaştığımız problemler ya da diğerleri... Kongre boyunca tartıştığımız her konuyu burada bir kez daha yinelemek niyetinde değilim; ancak, eğer sosyalist bir devrimin ortasında yaşanmıyorsa, burada çok sık tekrarlanan şu sloganı, dünyanın hiçbir yerinde duymak mümkün değildir: "Bir şey istemeye gelmedik."

Hangi garip yerde, hangi gezegende, dünyanın hangi köşesinde; bir işçi kongresinde böyle bir slogan duyulabilir. "Bir şey istemeye gelmedik, katkıda bulunmaya geldik!" Öyleyse, kimi davetlilerin uçakla buraya değil de, bir uzay gemisiyle başka bir gezegene geldikleri izlenimini edinmiş olduklarına şaşmamak gerek.

İşte, bizim kongremiz böyledir. Ancak sadece bundan ibaret de değildir; çünkü, enternasyonalizm, devrimci ruh, yurtseverlik, mücadele azmi ve kararlılığından kaynaklanan bir kongre olmuştur; bu, halkımızın her alandaki birlik ve beraberliğinden doğan bir kongre olmuştur. Birlik, birlik, birlik; ne garip bir olgu; bir yığın insan için sanki başka bir gezegene aitmiş gibi görülüyor olmalı.

Bölünmüş ya da bölünme sürecindeki toplumlarda cereyan eden politik olayların batıl kapitalist ideolojilerin batağına saplandığını gazete okuyan herkes görebilir. Bir seçimde 10 parti, 15 parti, 25, 35, 40 parti gören herkes için açık olmalı; bu denli çok parti demek toplumun bir kargaşa ortamına itilmiş olması demektir.

Sadece tek partisi olan ABD emperyalizmi için ne büyük bir mutluluk; biri, sanıyorum bir katırla, diğeri ise bir fülle ya da öyle bir şey, sembolize edilen -konunun uzmanları biliyordur- iki parti olmasına karşın, aslında kapitalizmin, emperyalizmin, tekeillerin ve uluslaşınlıkların partisi olan tek bir parti var ve politikaları arasında da hergangi bir fark yok çünkü ikisi de aynı birliktelikle çok büyük suçların destekçisi oldular; Granada'nın işgal ikisince de alkışlandı; Panama'ya karşı işlenen savaş suçu ikisince de desteklendi. Soğuk savaşa, silahlanma yarışına ve emperyalistlerin şimdiye dek işledikleri tüm suçlara, kapitalizm ve emperyalizmin bu tek partisince sürekli arka çıkıldı.

Toplumun binbir parçaya bölünmüş olması onlar için ne büyük bir mutluluk olurdu Bizleri geri kalmış, sindirilmiş, sömürülmüş ve boyunduruk altına alınmış tutabilmek, emperyalistler açısından ne kadar sevindirici olurdu!

Emperyalistler bizleri ikiye, üç ya da yüze bölebilmek için neler vermezdi! O zaman buraya çıkmak ve halkımın kalbini ayaklar altına almak onlar için ne kadar kolay olurdu Büyük bir kararlılık, cesaret ve azimle bunca yıldır direnen bu küçük ülke kolayca işga edilebilseydi, emperyalistler ne kadar da mutlu olurdu!

Birliğe bu denli önem verişimizin nedeni budur, daha geçenlerde bir grup Avrupalı parlamenterle konuşurken "NATO ve Varşova Paketi halklarımızın birlikteliğidir" dememin de nedeni budur. Bu birlik sayesinde ki, karşısındaki son derece gerici ve saldırgan bir imparatorluğa karşı bu küçük ülke kendini savunuyor, geçmişle de savundu ve savunmaya devam edecek; halkımızın birliğini baltalayan, halkı bölecek hiçbir harekete müsaaha etmeyeceğiz. Bundan kimsenin şüphesi olmasın; devrimci fikirlerin, insanlığın tanıyabildiği en adil sosyal kavram olan sosyalizm ve komünizim etrafında gelişen bu birlik her ne pahasına olursa olsun korunacak ve savunulacaktır.

Sosyalizmden bahsetmenin bir suç, hele hele komünizmden konuşmanın bundan da öte ürkütücü sayıldığı, özellikle, bu günlerde, bunu açıkça ve yüksek sesle söylemeliyiz

**SOSYALİZMİ
YÜKSEK SESLE
HAYKIRMAYA
DEVAM EDECEĞİZ**

açıkça ve daha yüksek!

Birkaç dakika önce, Ross, delegelerin tamamının komünist olmadığını söylediğinde, ben daha değişik düşünüyordum; delegelerin tümü Komünist Parti ya da Komünist Gençlik Örgütü üyesi değil; bu doğru, ancak, çok azı parti ya da Genç Komünistler Birliği üyesi olmalarına karşın, burada aktif gördüğüm her delege en az halkımız kadar komünisttir.

Bir komünist parti, komünist bir işçi sınıfı olmaksızın ne yapardı? Bir komünist parti komünist bir toplum olmaksızın ne yapardı?

Burada problemleri tartıştık. Eşi görülmemiş bir olaya tanıklık etmek için toplanmadık. İşçilerimizin düşündüklerini, ne hissettiklerini ve istediklerini ve sorunlarımızı çözmek için neler önerdiklerini görmek üzere tüm kongre boyunca burada bulunduk. Burada sunulan rapordan, önerilen çözümlerden ve yaptığımız müzakerelerden yola çıkarak çalışma programımızı çizmek, gelecek yılların, gelecek ayların hatta günlerin gündemini saptamak üzere buraya geldik. -Elbette hepsi burada değiller, ancak- parti liderlerinin burada olmalarının nedeni bu; işte bu nedenle tüm Ulusal Hükümet burada hazır bulundu; tek bir bakan ya da Yürütme Kurulu Başkan Yardımcısı eksik değil. Böylece, herhangi bir olayda, gerektiğinde, makamlarından çağrılmaları ya da cevap yetiştirme zorunluluğu ortadan kalkmış oldu.

Bu ülkede, bunca önemli olaylar ve önemli kitle örgütleri varken, bizler için bu İşçi Kongresi'nden daha önemli ne olabilirdi?

Problemleri ve çözümleri için alınması gereken önlemleri, sanki olağan koşullar altında yaşıyor muyuz gibi tartıştık. Elbette, olağan koşullar altında da çalışmak, günün her saatinde çalışıp, plan ve programlarımızı oluşturmamız gerek, ama bu demek değildir ki, normal koşullar altında yaşıyoruz. Bir belirsizlik ortamında yaşıyor olduğumuzun bilincindeyiz ve giderek buna daha fazla önem vereceğiz.

Bataryalarımızla ne yapabileceğimizi, yakuttan ve herşeyden nasıl tasarruf edebileceğimizi ve planlarımızı nasıl uygulayacağımızı tartıştık, ancak tüm bu tasarrufların yeterli olup olmayacağını bilemiyoruz. Bugünkü uluslararası durum nedeniyle, ekonomide ve askeri alanda nelerle karşılaşmak zorunda kalabileceğimizi hiç kimse bilmiyor.

Herşeyi doğru yapmak için mümkün olan en büyük çabayı sarfettiğimizden kuşkum yok. Bir yığın şeyi üstünkörü ve kayıtsız bir şekilde düşünmeksizin değil, hele yasak savma kabilinden hiç değil, ülke yaşam ve gelişiminin ana hedeflerini gözeten sağlam adımlarla düzelttiğimizden şüphemiz yok. Bu çabaların her zamankinden fazla olması kaçınılmaz, zira hiç şüphe yok ki, gelecek yılların da, tüm beş yıllık dönemlerin de aynı kalacağı bugünkü uluslararası durumun tekrarı olması halinde, herhangi bir şeyin çözülmesi pratik olarak mümkün değildir.

Bununla geçmiş yılların verimsiz olduğunu söylemek istemiyorum. Çok basit verilere baktığımızda, örneğin elektrik üretimi, göreceğiz ki, artık halkımızın %90'ı elektriğe kavuşmuştur ve inanıyorum ki bu oran bu yıl aşılacaktır. -Dün tartıştığımız- çimento üretimimiz 100 bin tondan, tamamı ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesinde kullanılan yılda 4 milyon ton düzeyine çıktı.

Aynı şekilde diğer bir çok sektörden ve bu alanlarda neler yapıldığından da söz etmek mümkün; deniz ticaret filomuz üç-beş basit tekneden, herşeye karşın hâlâ gereksinmelerimizi karşılamaktan uzak bulunan, büyük ve hızlı bir filoya dönüştü, karayollarımızın toplam uzunluğu devrimin bu günlerinde 30 bin km ye ulaştı -bunlar ortalama değerlerdir- ya da yaptığımız baraj gölü ve rezervuarlar... Su toplama kapasitemiz yüz kattan fazla arttı ve her zamankinden daha fazla bir çabayla, daha fazla baraj, kanal ve sulama sistemleri yapıyoruz. Bir zamanlar 1 milyon kişinin okuma-yazma bilmediği bir ülkede şimdi ana sənayi ya da hizmet sektöründe işe başlayan gençlerin en az on ikinci sınıfa kadar eğitim gördükleri gerçeğine ya da bir zamanlar okul çağı nüfusunun yarısının ne gidebildikleri bir okulu ne de öğretmenlerinin olduğu bir ülkede şimdi üçyüzbin öğretmen ve öğretim üyesi bulunduğu gerçeğine bakarak, şu veya bu şekilde bu yılların kaybedilmiş yıllar olmadığını anlamak mümkün. Ya da insanlarımızın götürülen sağlık hizmetlerine şöyle bir bakmak yeterli. Tüm eyaletlerimizde her 1000 canlı doğum ertesi rastlanan çocuk ölüm oranı 10'dan az hatta Güines'de aile doktorları var ve bebek ölüm oranı sadece binde 5.

Birçok alanda, eksiklik, hata ve olumsuz eğilimlere karşın akıl almaz ilerlemeler kaydettik; ancak bütün bunları bu hata ve olumsuzlukları aşarken, işlerimizi neredeyse el yordamıyla götürürken ve özellikle kendimiz için yorumlarken şimdi daha sağlam ve umut verici devrimci çabaları gerektiren öyle yeni ufuklar açıldı ki devrim tarihinin hiçbir dönemi ile özdeşleştirilemez. Fakat öyle oldu ki bulunduğumuz şu durum devrimin bu yıllarında yaşadığımız uluslararası açıdan en belirsiz ve en zor durumlardan biriyle çakıştı. Yıllardır planlarımız, yıllık ve 5 yıllık programlarımız sosyalist bir kampın varlığına, Sovyetler Birliği'nin yanısıra, anlaşmalar yaptığımız ve yakın ekonomik bağlarımızın olduğu Doğu

**BİR BELİRSİZLİK
ORTAMINDA
YAŞADIĞIMIZIN
BİLİNCİNDEYİZ**

Avrupa'daki sayısız sosyalist ülkelerin varlığına dayandı. Ürettiklerimiz için güvenilir pazarlar ve ihtiyacımız olan önemli ekipman ve ticari eşya kaynaklarımız vardı. Bu alanlarda büyük çabalar harcadık; ekonomimizi tamamlamak ve takdir edilmesini sağlamak için çabalar... Ama şimdi politik açıdan bakıldığında bu sosyalist kamp artık mevcut değil. Kendi kendimizi kandırarak mıyız? Öncülerimize bir sosyalist kampın hâlâ varolduğunu ve bu ülkelerde herşeyin hâlâ fevkalade olduğunu mu söyleyeceğiz?

Şu veya bu şekilde bunlara atıfta bulunmamız lazım. Eğer sosyalist bloğa bağlı ülkeler diye adlandırılacaksa, eğer öyleyse, başka bir kelime kullanmadan daha önceden sosyalist olan bloğun ülkeleri diyeceğiz. Bir sosyalist kamp gerçekten belirli ortak politik benzerlikleri, kalkınma programları ve uzun dönem işbirliği perspektifleri olan ülkeler grubudur.

Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi var. Carlos Rafael Rodriguez'i burda otururken görüyorum, tanrıya çok şükür ki yok demek mümkün değil -evet öyle bir konsey var, en azından resmi olarak var. Bu kurumu ayakta tutabilmek için hâlâ uğraşyoruz, mücadeleye ediyoruz ve ülkemiz bu kurumu, yıllardan beri gelişen ortak çıkarlara ve birileri arasında varolabilecek ortak ekonomik ihtiyaçlara dayanan bir ekonomik koordinasyon işlevini üstlenebilecek en azından bir grup ülke olarak korunmak için çaba sarfediyor.

Bu tür bir birliği yaratıp, devam ettirebiliriz ve bunu yapmak zorundayız. Bunu bir ekonomik kuruluş olarak korumak için her türlü çabayı sarfetmek görevimizdir, ancak kişilerin bir zamanlar birbirlerini yoldaş diye çağırdıkları bu kuruluşta, artık bu kelimenin unutulmuş bazılarının -eğer varsa- birbirlerine bay, bayan (mr, mrs) şeklinde hitap ettiklerine bakarak; ne tür değişiklikler yaşandığına artık siz karar verin. Kelimeler de değişiyor.

Bazı Doğu Avrupa ülkelerinin açık amaçları kapitalist bir toplum kurmak, bir kısmı bunu zaten yapıyor. Bu ülkelerin büyük çoğunluğunda çok güçlü kapitalizm-öncesi akımlar var. Özel mülkiyet ve pazar ekonomisi hakkında çok fazla konuşuluyor. Eğer, özel mülkiyete pazar ekonomisi ile birlikte başlarsanız, ya kapitalizme giderseniz ya da kapitalizmi inşa sürecine. Bazı ülkeler de bu çok açık biçimde ifade edildi. Öyleki kapitalizmin inşasını çabuklaştırmak için Amerikan danışmanlar işbaşına getirildi.

Bu ülkelerin bir çoğunda anti-komünist düşünceler giderek gelişiyor. Bu güçlü ve yaygın anti-komünist akımlar, özellikle Sovyetler Birliği için, hayatın tüm alanlarında geçerli. Herşeyden önce, hemen hemen tüm istenen, Komünist Parti'nin öncü rolüne ilişkin maddenin anayasadan çıkartılması.

Bir partinin öncü rolünün anayasada yer alıp almaması bir zorunluluk değil. Şimdi, neo-liberal ve burjuva akımlara karşı ödün mü vermiş oluyorum? Hayır, zira başlangıçta bizim anayasamızda da bu yoktu, ama bir hareketimiz vardı ve devrimi yaratan bir parti yıllarca devleti yönetti ve daha nice yıllar bunu sürdürecektir.

Anayasada yer alabilirdi ya da almazdı, çünkü ona öncü rolü veren olay, tarihin kendisi ve mücadelemizdi, cumhuriyet anayasası değil. Bu ne cumhuriyetin anayasası, ne tarihin anasıdır, ne de devrimin. Bizim sosyalist anayasamız, tarihin ve devrimin kızıdır. İstedığınız hangi ismi vererseniz verin, istediğiniz hangi elbiseyi giydirirseniz giydirin, anayasa hâlâ kızmızdır ve ona hayat verenler, hâlâ devrim ve tarihtir.

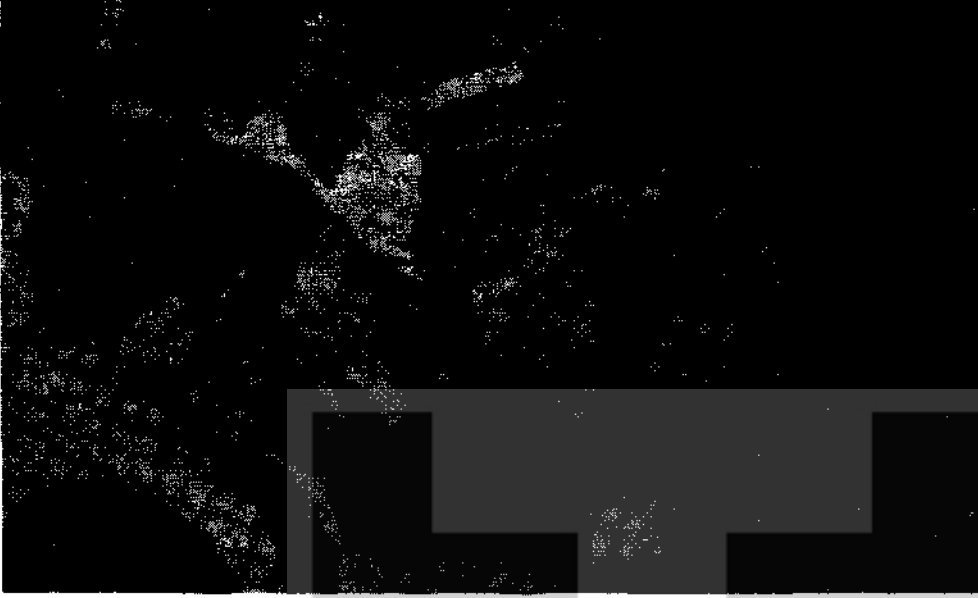
Ülkemizde, partiyi sosyalist anayasa yaratmadı, tam tersine, bu sosyalist anayasayı yaratan Komünist Parti'mizdir. Aynı şekilde, böyle bir sosyalizm Küba'da mevcut olmadı, çünkü sosyalist anayasamız var; bu sosyalist anayasa var, çünkü Küba'da önce sosyalizm vardı. Bu bir anayasal, belki de adeta bir taktik sorun. Her neyse partinin öncü rolü şimdi anayasamızda ve kesinlikle orda kalacak.

Tekrar ediyorum, anayasal olabilir ya da olmayabilir, ama şimdi yazılı olarak var ve Birleşik Devletler, emperyalistler ve gericiler tarafından, sosyalizme karşı mücadelede bir araç, bir silah olarak, anayasadan bunu çıkarmamız istenirse, bunu kesinlikle yapmayacağız, emin olun. Belki, emperyalizmin yok oluşundan sonra, ne dersiniz deyin, yıllar geçtikten sonra, gelecek nesiller anayasamızı daha net bir hale getirmeye karar verebilir, bu değişikliklerden bazılarını, doğal olarak uygun olanlarını, anayasaya geçirebilirler. Ama biz yapmayacağız, bu kesin, çünkü geleceği böyle görüyoruz, partinin süresiz liderliğini, hakimiyetini görüyoruz.

Ne Marx, ne Lenin, ne de Engels, partinin bir gün ortadan kalkacağını söylemediler; sadece, bir gün, partiden daha önemli olan, devletin yok olacağından bahsettiler. Ancak, görebildiğimiz kadar, devletin yok olacağı gün hâlâ çok uzakta, ve böylece bu araçla mücadelemiz sürecektir; başka ne yapabiliriz ki? Herşeyden önce günlük pratikte, devletin ortadan kalkacağı gün ve o günkü dünya konjonktürü teorik olarak biliniyor. İçtenlikle söyleyebilirim ki, bu herhangi birinin bir uzay gemisiyle başka bir dünyaya gidişine benzemeyecek, bunun yerine kendi dünyamızı, tüm dünyayı değiştirmeyi başarmış olacağız.

Karl Marx, o gün geldiğinde, insanlığın bugün yaşadığı tarih öncesi durumdan kurtu-

**ÖZEL MÜLKİYETE
PAZAR EKONOMİSİ
İLE BİRLİKTE
BAŞLARSANIZ, YA
KAPİTALİZME
ULAŞIRSINIZ YA DA
KAPİTALİZMİ İNŞA
SÜRECİNE**

lacağını söyler. Öyle inanıyorum ki -hep inandım ve bu inancımı sürdürüleceğim- insanın insan tarafından sömürülmesinin sona erdiği o gün geldiğinde, tüm insanlığın sosyalist ilkelerle ve hatta daha iyisiyle, komünist ilkelerle yönetildiği o gün geldiğinde, bu tarih öncesi yaşamımız sona ermiş olacak. Çünkü, gerçekten de, insanlığın şimdiye dek yaşadıkları ve her gün gördüğü tarih öncesinden başka bir şey değil... İnsanlık, ayrıca, emperyalizmi, kapitalizmi ve tüm bir ulusun yok edilmesi de dahil, yüzyıllardır işlenen inanılmaz suçları da biliyor.

Yankiler, Amerika'da Kızılderililerin kökünü kazıdı; şimdi de kalkmışlar tüm ulusları savunduklarını iddia ediyorlar ve bunu Kızılderilileri imha ederek yapmaya başladılar. Onları, hayvanat bahçesine konan hayvanlar gibi, koruma alanlarına, kendilerine ayırdıkları özel bölgelere yerleştirdiler. Aşında yok edilen esas nüfusun konulduğu yer burasıydı. Kapitalistler, sömürgeciler ve emperyalistler bir bütün olarak halkları veya henüz ulus aşamasına gelmemiş tüm toplumları toptan yok ettiler. Yüz milyonlarca insan köleleştirildi.

Bunların bugüne dek işledikleri ya da her gün işlendiğine tanık olduğumuz tüm suçları hiç kimse bilmiyor. Daha birkaç hafta önce Panama'da yaptıkları neydi? Bunlar uygar bir toplumun, uygar bir dünyanın yayacağı şeyler değil ve dolayısıyla tarih öncesidir.

Yaşamın, bilimsel sosyalizmin kurucularının ve çağımızın büyük devrimcilerinin bazı yüce amaçlarını ne zaman gerçekleştirebileceğimizi henüz göstermediğini söylememin nedeni budur; bu açıdan bazı araçlar kaçınılmaz olarak vardır ve ne kadar süreceğini kimse bilmediği uzunca bir dönemde de var olmaya devam edecektir.

Bazı belli maddelerin anayasadan çıkartılmasını ve hemen ardından da komünist partilerin hemen dağıtılmasını isteyenler var. Bazı yerlerde, parti binalarını zorla kendilerine alıkoyuyorlar; ya müsadere ediyorlar ya da dağıtılmasını emrediyorlar; bunlardan bazıları zaten dağıtılmış durumda, bir kısmı da dağıtılma yolunda... Tüm bunların arkasındaki kötü niyet, aslında, vahşi bir anti-komünizmden başka bir şey değil.

Anti-komünizm bayrağını açarak sosyalizm adına konuşmak mümkün mü? Anti-komünizm, tanım gereği sosyalizm karşıtıdır. Çünkü -hemen her yerde, el altında bir terim olmasına karşın- hiç kimse, bana, bir özel mülkiyet krallığında, sosyalizmden bahsedebileceğini söyleyemez; kapitalizm hakimiyetinde ve üretim araçlarındaki özel kontrol altında hiç kimse sosyalizmden bahsedemez. Hiçbir sosyalizm teorisyeni böyle bir şeyden bahsetmedi. Ancak, sosyalizm tartışmalarının, dünyanın en vahşi kapitalizminin var olduğu ülkelerde bile hâlâ sürüyor olması o kadar şaşırtıcı ki?

Bu bir maske, bir incir yaprağıdır!

Anti-komünizm bayraktarlığı yapan bazı Doğu Avrupa ülkelerinde ve komünizmin, özel mülkiyet sistemini yıkmak istediği için, gerici nefretin boy hedefi haline geldiği bir dönemde, sosyalizmden bahsedilebilir mi? Bu uydurma masallarla kimi kandırmaya çalışıyorlar? Antikomünist eğilimler giderek artıyor ve belirginleşiyor. Anti-komünizm her zaman faşizm bayraktarlığı olmuştur.

**YAŞAM, BİLİMSEL
SOSYALİZMİ
KURANLARIN BAZI
YÜCE AMAÇLARINI
NE ZAMAN
GERÇEKLEŞTİREBİ
LECEĞİMİZİ HENÜZ
GÖSTERMEDİ**

Sadece bu nedenle bile CMEA (Karşılıklı Ekonomik İşbirliği Konseyi) canlı tutabilmek için mücadele edebiliriz. Karma bir organizasyon olarak, tüzüğünün söylediği gibi -sosyalist ülkelerin, sosyalist amaçlar etrafındaki- bir birlik, böyle bir birlik olmaktan artık çıkmıştır. Herşeye rağmen, bu karma yapı sürdürülebilir; bir tüzük değişikliği gerçekleştirilirse ve herhangi bir faydası olacaksa, bu kurumda kalmaya devam edeceğiz, herhangi bir faydası olacaksa! Tekrar ediyorum, herhangi bir anlam ifade edecekse, ki edebilir, çünkü bu ülke ekonomileri arasında kuvvetli çıkar ilişkileri var.

Bugün için, Sovyetler Birliği ile bu ülkeler arasında büyük petrol ve enerji nakil hatları mevcut. Güç talebinin en yoğun olduğu tepe saatler ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğinde, bu ülkeler kendi aralarında, iletim hatları aracılığıyla, elektrik enerjisi transfer edebiliyorlar. Hiç şüphem yok ki, kapitalizme yönelen bu ülkelerin pek çoğunda, belki de başka hiçbir yerden sağlanamayacak olan petrol ve gaz boru hatlarına, haberleşme ve enerji nakil hatlarına, ve hammaddeye olağanüstü boyutlarda ihtiyaç var ve olacak. Ve bu nedenle, bir zamanlar sosyalist bloğun ya da söylendiği gibi Avrupa Sosyalist Topluluğu'nun üyesi olan bu ülkeler arasındaki belirli ilişkileri canlı tutabilecek bir temel hâlâ var.

Ama kendimizi kandırmayalım. Bizim bu tür büyük olanaklarımız yok. Bir hammadde, biraz da gıda ihraç ediyoruz. Elbette, sanmıyorum ki, bunlar hiçbir anlamda önemli olmasınlar... Ancak, enerjinin, yakıtın, petrolün, doğal gaz ve elektriğin taşıdığı önemde değiller.

O ülkelerde nasıl bir hükümetin iktidarda olduğunu bilmiyoruz. Oralarda 1990'da kimlerin iktidar olacağını bilmiyoruz. Varolan bazı ticari anlaşmaların 1990'da da önceki planlar çerçevesinde devam edeceğini ve uygulanacağını umuyoruz. Ancak, bunun böyle olacağı ya da bu tür anlaşmalar yapacağımız konusunda herhangi bir garanti de yok. Bu ülkelerden bazılarında, o kadar çok karışıklık, o kadar çok grev, o kadar çok kaygı ve üretim kaybı oldu ki, tarihsel ya da geleneksel olarak buraya gelen malların bundan sonra da gelmeye devam edip etmeyeceğini bilmiyoruz.

1990'la ilgili olarak, hepsi bu! Ya 1991 ne olacak? 1991-1995 beş yıllık planı düşünebiliyor musunuz? Hangi temelde ve kimlerle bu anlaşmaları imzalayacağız? Hangi ürünler garantiye alınabilir? Ürünlerimiz için pazar olanağı bulabilecek miyiz? Ürettiğimiz şekere ne kadar fiyat verilecek? Şekerimizi, dünyada geçerli olan, sözde dünya piyasa fiyatından, çöpe atma fiyatından mı alacaklar? Dünya şekerinin büyük bölümü anlaşmalarla belirlenen fiyatlardan satılıyor.

Birleşik Devletler'in, üç-beş kaynağından aldığı şeker -çünkü artık bu ülke şekerde kendine yeterli hale geldi- dünya fiyatlarından değişik. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun Üçüncü Dünya ülkelerinden aldığı ve şu ya da bu şekilde bununla bağlantısı olan şekerin tümü ise bazen piyasa fiyatlarının iki ya da üç katı fiyata ulaşıyor. Şekerin dünya piyasalarındaki fiyatı, çöpe döküş fiyatı, şeker fazlası fiyatı haline geldi. Öyleyse, şekerimizi bu fiyattan satacak mıyız? ("Hayır"! İtirazları) O takdirde sadece biblo alabiliriz. Aldığımız ticari eşyanın hepsinin iyi kalitede olmadığını da bir gerçek. Bu nedenle ki, arasıra da olsa üç-beş çatlağı çıkmayan makine ve teçhizatı biraraya getirip kullanma konusunda şampiyon olduk. Üretimi rasyonelleştirmemiz bu şekilde oldu. Çünkü, şu veya bu civata uymadığında başka birini kullandık. Böylece bir alet ya da ekipman kullanılabilir bir hale geldi, kullanıldı. Fakat hiçbir zaman çok modern ya da çok kaliteli bir makine olmadı, hiçbir zaman. Ama bir kere aldık ve şimdi kullanmayı biliyoruz.

Sonra bazı kimyasal malzeme de satın aldık -değerli ve kıymetli malzeme, böyle olmadıklarını söylemiyorum- herşeyi aldık. Böyle bir değişimin yararlı olduğunu anlıyorum. Ama, yıldan yıla herşey değişiyor. Bu ticaretin 1990'da nasıl olacağı konusunda hiçbir garantimiz yok. Tükettiğimiz ürünlerin çok büyük bir bölümü bu bölgeden geliyor; 1990 için herhangi bir garanti olmadığını düşünürsek, 1991-1995 dönemi tam bir belirsizlik oluyor.

Sovyetler Birliği ile olan ilişkimizi ayrı tutuyorum. Bu ülke ile olan ekonomik ilişkilerimiz bu süreçten şimdiye kadar fazla etkilenmedi, tam tersine, büyük bir samimiyetle söylemek gerekirse, Sovyetler, bizle olan ekonomik ilişkilerini sürdürme niyetlerini bu dönem boyunca açıkça ifade etti ve buna devam edecek ve ülkelerimiz arasındaki ticaret ayrı ya da benzer esaslar dahilinde gelişecek. Burada, Sovyetler'in oynadığı rol büyük.

Karşılaşmaya başladığımız problemler, tekrar ediyorum, esas olarak, Sovyetler Birliği'nin bugün yaşadığı güçlüklerden kaynaklanıyor. Benzer olarak, Sovyetler için oluşabilecek problemler de bir zamanlar sosyalist topluluğun birer parçası olan diğer Doğu Avrupa ülkelerinde devam etmekte olan bugünkü durumdan kaynaklanıyor olabilir. Ve doğal olarak, Sovyetler'in karşılaşabileceği herhangi bir ciddi zorluk, ülkemize gönderilmek üzere ayrılan ürünleri de etkileyecektir. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nin istikrarının ülkemiz açısından çok önem taşıyan bir sorun olduğunu anlamak zorundayız.

Sovyetler'deki istikrarsızlık haberleri bize ulaştığında, mantıksal olarak son derece ilgi-

**ŞEKERİN DÜNYA
PIYASA FİYATI,
ÇÖPE DÖKME
FİYATI; ŞEKER
FAZLASI FİYATI
HALİNE GELDİ**

leniriz; Sovyetler Birliği'nin bütünlüğüne karşı, şöyle ya da böyle, tehditlerin varlığı haberi bize ulaştığında, doğal olarak ilgileniriz; Sovyetler Birliği'ndeki iç çatışmalar ve ayrılma isteklerine ilişkin haberler bize ulaştığında doğal olarak ilgileniriz. Sovyetler Birliği'nin bütünlüğünün hem bizim için hem de tüm dünya için ne kadar önemli olduğunu biliyoruz, çünkü ne şekilde olursa olsun ulusal hareketlerin yayılarak Sovyetler'in bütünlüğüne karşı bir tehdit oluşturma tehlikesini açıkça görüyoruz. Hepimiz gazetelerden ve basından öğreniyoruz.

Başka bir olay daha var; bizzat Sovyetler'de Sovyetler Birliği ile Küba arasında varolan ekonomik ilişkinin biçimine karşı bazı eğilimler gelişiyor. Yazılı basından görülebilir; Sovyetler'le Küba arasındaki ilişkilere karşı bir kampanya başlatma girişiminde bulunan son derece haksız bazı yazılı yayımlanmakta.

Burada, bütün şerefim ve içtenliğimle söylüyorum ki, Sovyetler Birliği ile Küba arasındaki ekonomik ilişkiler bizim için her zaman önemli olmuştur; devrim yıllarında, Sovyet politikası en çok Küba'ya karşı cömert davranmıştır. Ancak, biz hiçbir zaman bir dilenciler ülkesi, hediye kabul eden bir ülke olmadık. Evet, bizler de, ama tıpkı önemli petrol ihracatçısı ülkeleri, en zenginleri de içeren, tüm Üçüncü Dünya ülkeleri gibi kredi aldık. Örneğin, Latin Amerika'nın en büyük petrol ihracatçısı Venezuela bile 30 milyar dolardan fazla kredi kullandı.

Dünyanın hangi ülkesi, belli bazı ürünlere sahip olmanın avantajıyla yarattığı gelire karşın, kredi almamıştır? Nasıl, Üçüncü Dünya ülkeleri, değişik ülkelerden kredi aldılarsa, biz de Sovyetler'den kredi aldık. Bazı gelişmiş ülkeler bile kredi alıyor. Bir örnek vermek gerekirse, en çok kredi alan ülkelerden biri de, dünyanın en borçlu ülkelerinden biri olan Birleşik Devletler'dir. Yani, eğer gelişmiş ülkeler bile kredi alıyorsa, Küba'nın bir dostundan, bir müttefikinden kredi alıyor olmasında yanlış olan nedir? Her zaman dostumuzdu. Şimdi de dostumuz; dostane ve yakın ilişkilerimizin olduğu ülkeleri de belirtme anlamında, konuyu daha iyi açıklayabilmek için, önce "dostumuzdu" dedim.

Sovyetler'de bir ton şeker üretmenin maliyeti nedir? Bizse, Sovyetler Birliği'ne, üretme maliyetinin üstünde olmayan bir fiyattan milyonlarca ton şeker satıyoruz. Bu ülkede, nikel ya da kobalt üretmenin maliyeti nedir? Hem Sovyetler'e hem de diğer Doğu Avrupa ülkelerine on binlerce ton nikel ve kobalt ihraç ediyoruz ve bu ticaret karşılıklı olarak karlı olmaya devam ediyor.

Şekerden başka, narenciye gibi tarım ürünü de yetiştiriyoruz ve birkaç yıldan beri başka ürünler de ihraç etmeye başladık. Bu yıl, 1990'da, Sovyetler'e 200 milyon rubleden daha fazla tutan eczacılık ve biyoteknoloji ürünleri, tıbbi alet ve mobilya ihraç edeceğiz. Bu ülkeye ihraç amacıyla, artık ülkemizde diğer önemli ürünler de ortaya çıkmaya başladı.

Hiçbir şey hediye değildir; aldıklarımızın hep parasını ödedik. Şekerimize çöplük fiyattan fazla bir değer istiyorsak, bu da sadece bir fiyattır, hiçbir şekilde adil olmayan ticaret hadlerinin varlığına son verildiğindedir. İlk yıllarda, Küba'ya kendisinin ihraç ettiği sanayi ürünlerinin fiyatı giderek artarken, Küba'nın ihraç ettiği ürünlerin fiyatının, genellikle tüm Üçüncü Dünya ürünlerinde olduğu gibi -ki bu hırsızlık ve talanla aynı anlama geliyor- sözde dünya fiyatına düşmeye devam ettiğini bizzat kendisi farkedene dek. Sovyetler bize dünya fiyatlarıyla aşağı-yukarı aynı fiyattı ödedi. Çoğu zaman, iki ülke arasındaki adil ekonomik ilişkiyi hatırlattık.

Ama şimdi Sovyetler Birliği'nde -hükümette değil, partide değil, ama yazılı basın ve parlamentoda- bu tür ekonomik ilişkinin kaldırılmasını isteyenler var. Burada iki tehlike görüyoruz: Bunlardan biri, Sovyetler'in bugün yaptığı gibi yükümlülüklerini mümkün olduğu kadar yerine getirmeye çalışmasına karşın, bunu gerçekten istiyor olmasına karşın, bu yükümlülükleri yerine getirmesini engelleyen bugün karşılaştığı sorunlardan kaynaklanan tehlike; diğeri ise bu ilişkilere son verilmesini açıkça savunan gericilik ve emperyalizmle kuşkusuz bağlantısı olan akımların yarattığı tehlike. Bir belirsizlik ortamında yaşıyoruz dememin nedeni bu.

Bazı belli sektörlerde yaygın demagojilerin ortaya çıkışının Sovyetler'de giderek güçlendiğini görüyoruz. Eğer bu tür olaylar olumsuz olarak gelişirse, mantıksal olarak, ülkemizin aldığı mallar ve tüm ekonomimiz üzerindeki olumsuz etkilerin hayli büyük olacağı açık... Amerikan hükümeti, özellikle bu zafer sarhoşluğu ve refah döneminde bunu biliyor ve karşılaşıyoruz, sosyalist toplumlarda süregelen olaylar nedeniyle karşılaşmamız kaçınılmaz olan, bugün olanlar yüzünden ortaya çıkacak, çok daha büyük zorluklara güveniyor. Sovyetler'in kendi problemlerinin üstesinden gelemeyeceği ya da bu sorunların Sovyetler Birliği ile Küba arasındaki ekonomik ilişkileri doğrudan etkileyecek boyutlara ulaşacağı konusunda sonsuz beklentileri var.

Ve Birleşik Devletler açıkça söylemekten çekinmiyor; uluslararası yasalara karşı çirkin bir suç olmanın yanı sıra, özellikle Latin Amerika ülkeleri başta olmak üzere, tüm ulus-

**SOVYETLER'LE
İLİŞKİLER BİZİM
İÇİN ÖNEMLİDİR
ANCAK HİÇBİR
ZAMAN BİR
DİLENCİLER ÜLKESİ
OLMADIK**

**KÜBA LATİN
AMERİKA'NIN
BAĞIMSIZLIĞI İÇİN
KAZANILMIŞ BİR
SİPERDİR**

lararası kamuoyunda son derece aşağılık bir politik suç olarak da ifşa edilen Panama olayında olduğu gibi canavarlıklara yolaçan kibir ve zorbalıklarından, eski saldırgan planlarından bağımsız olarak bunu da yeni planlarına aldılar. Gerçeğin tam anlamıyla, tüm bunlar muttaka kavramamız ve aklımızda tutmamız gereken şeyler.

Gericiler ve emperyalistler, tüm dünyada başka şeylere de inanıyorlar. Örneğin; çıkabilecek sorunları çözemeyeceğimize inanıyorlar, umdukları bu. Halkımızın kendi bağrından doğan ve sadece bizim olan bu devrimi, özel uluslararası olay ve durumlardan çok fazla etkilenen diğer devrim ya da politik süreçlerle karıştırıyorlar; herşeyi birbirine karıştırıyorlar. Belki de sanıyorlar ki, birileri, başka bir gezegene giderek tüm bu problemlere karşı direnecek başkalarını bulmak zorunda. Büyük bir rahatlıkla, soyutlanacağımızı, yalnız kalacağımızı ve çok büyük problemlerle karşılaşacağımızı söylüyorlar; direnemeyeceğimizin o denli emindir ki...

Sadece düşmanlarımız değil; dünyada, bu durumdan kaygılanan, Küba'nın karşılaşılabileceği problemlerden gerçekten kaygılanan bir çok dostumuz da var ve şaşırıyorlar; "Buna nasıl karşı koyabilirler?" diyorlar. Direnebilmemizi gerçekten isteyenler kendilerine bu soruyu soruyorlar. Ama öyle bazıları da var ki sanki bizler ölmüşüz gibi yas tutuyorlar ve hatta başsağlığı diliyorlar. Bir kısmı ise bu devrimin de, son birkaç ay içinde çöken bazı politik süreçler gibi çökeceğine inanıyorlar.

Düşmanlarımız elbette gece ve gündüz bu rüyayı görüyorlar. Düşünüyorum da, günler geçtikçe ve Küba Devrimini hâlâ dimdik ayakta ve canlı gördükçe, gündüz gözüyle bir kabus görmüş gibi oluyorlar. Ama söylediğim gibi, tüm bu problemlere kafa yoranlar, Küba'nın bugünkü durumundan kaygı duyanlar var; ancak bu sadece bir dayanışma sorunu değil. Geleneksel olarak dostumuz olmayanlar, sosyalizm ve komünizm için hiçbir şey yapmamış olanlar da var. Demokrat ve ilericilerle, hatta demokrat ve ilerici olmayanları da kastediyorum; ama elbette dünyanın tüm demokrat ve ilerici halkları ve insanları Küba'yla ilgileniyor ve başka neden ve faktörlerle, tüm bu olayların Üçüncü Dünya'yı nasıl etkileyeceğini düşünüyorlar.

Aralık'ta, eğer bu olumsuz eğilimler gelişmeye devam ederse, dünya bu ikili yapıdan uzaklaşacak ve doğrudan ABD'nin kontrolü altında tek kutupluluğa düşecek dedim. Eminim, bu söylediklerim şimdi Üçüncü Dünya ülkelerinin büyük ilgisini çekti. ABD'nin dünyanın tek hakimi olma tehlikesini şimdi çok ciddi olarak düşünüyorlar.

Bazı yüzüstü müdahale biçimlerinden bahsettim ve hatta kendi iç problemi olmasına karşın, Amerikan uçaklarının olaya müdahale amacıyla havalandığı Filipinler örneğini verdim; Salvador devriyelerinin başlattığı savunma sırasında Birleşik Devletler'in özel birlikler indirdiği Salvador örneğini verdim ve Panama'ya karşı tehditlerinden bahsettim. Bu yorumlarımdan yaklaşık iki hafta sonra öne sürdüğüm bu tezleri kaçınılmaz şekilde doğrulayan vahşi Panama saldırısı, Panama halkına karşı kıyıma yönelik hücumlar başladı. Birkaç gün sonra Amerikan Hükümeti, uyuşturucu trafiği ile mücadele bahanesiyle donanma ve uçak gemilerine Kolombiya'yı ablukaya alma emri verdi.

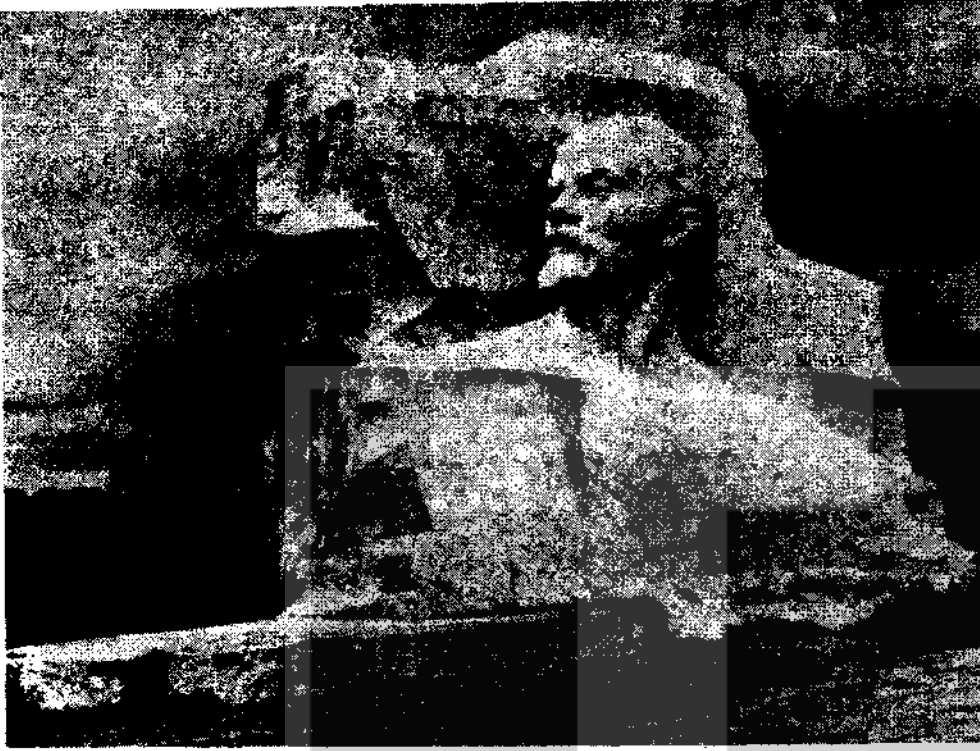
Latin Amerikalılar çok kaygılı, gerçekten çok kaygılı ve Küba'ya gösterdikleri ilgide gerçekten samimiler. Objektif olarak söylemek gerekirse, Küba, Latin Amerika'nın bağımsızlığı için bir kaledir. Küba, Latin Amerika'nın bağımsızlığı için kazanılmış ilk siperdir.

Küba 30 yıl aşkın bir süreden beri aklınıza gelebilecek herşeye karşı sağlamlığını korudu. Latin Amerika'ya her bakımdan yardım etti. Başlangıçta, Küba'ya karşı Amerikan ambargosuna katılmak karlı idi, çünkü milyonlarca tona varan şeker kotamız paylaştırıldı. Birleşik Devletler, daha sonra bu ambargoyu kaldırdı. Ancak büyük bir kazanç kaynağını kontrol eden Küba'ya karşı saldırılarla birlikte, kutlamalar uzun süre devam etti.

Latin Amerika'nın varolduğunu hatırlayan Birleşik Devletler'de yaşayan Kübalılara ve milyarlarca dolara ulaşan bağış ve kredilerinden oluşan ilerleme ittifakını oluşturan yöneticilere teşekkürler. Küba'ya teşekkürler. Emperyalistler, Latin Amerika'yı bundan böyle nasıl değerlendirecekleri konusunda çok daha dikkatli olmaya başladılar ve diğer Latin Amerika ülkelerinde de Küba gibi devrimlerin patlak vereceği korkusuyla, tercihlerini belirleyip kredi musluklarını açtılar.

Latin Amerika'nın devrimimizden sağladığı en büyük kazanç bu olmuştur. Bunlardan başka, Latin Amerika daha saygın bir hale gelmiştir. Söylediğim gibi, Küba devriminin Latin Amerika halklarını daha özgür ve bağımsız kılmamasının nedeni budur ve uluslararası arenada daha fazla özgürlük ve haysiyetle değişik davranmaya başlamaları da bundandır. Geçmiş yıllarda, emperyalistlerin, Cenevre'de gündeme getirip empoze etmeye çalıştıkları ve kabul ettirmek için büyük baskı uyguladıkları insan hakları konusunda bu görüldü. En son, Küba'nın iki yıllık bir dönem için Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine aday gösterilmesinde de yaşandı, bu Latin Amerika'nın birlik ve bağımsızlığını kanıtladı.

Tüm Latin Amerika hükümetleri biliyor ki, eğer Birleşik Devletler, Küba Devriminin

yıkılması rüyasını gerçekleştirirse, bu tüm Latin Amerika halklarının bağımsızlıklarına vurulan korkunç bir darbe olacaktır, çünkü bu ülkelerde, bizim birlik ve beraberliğimiz ve savunma gücümüz malasefe mevcut değil halkımızın tümü birlik ve beraberlik içinde kendilerini savunmaya hazır.

Eğer Küba Devrimi ortadan kalkarsa, ABD'nin bu yarıkürede durdurulamaz bir güç haline geleceğini, emperyalist kontrolün birkaç kat daha artacağını ve Birleşik Devletler'in refah ve kibirinin sınır tanımaz boyutlara varacağını anlamak için, Latin Amerika halk ve politikacılarının sol sempatican ya da ilerici olmaları gerekmiyor. Bunu ve ülkemizin kazanmış ilk kale olduğunu biliyorlar.

Bu Marti'den beri biliniyor. Yeni değil yaklaşık bir yüzyıldır, ABD'nin bu kadar güçlü olmadığı, bugünün güçlü imparatorluğu haline gelmediği dönemlerden beri biliniyor. Ölümünün arefesinde Marti yaptığı ve yapacağı herşeyin, ABD'nin Latin Amerika üzerine çok daha fazla bir ağırlıkla çökmesini önlemek amacıyla, Küba'nın zaman içinde bağımsızlığını kazanması için olduğunu yazdı. Marti bunu yaklaşık bir asır önce gördü. Ne inanılmaz bir ileri görüşlülük! Bu şimdi her zamankinden daha fazla gerçek. Çünkü, Küba sadece bir Amerikan müstemlekesi olmaya son vermedi, aynı zamanda ABD'nin emperyalist kontrol ve yayılmacılığına karşı bir direnme noktası haline geldi. Elbette bir yüzyıl önce doğru olan şey şimdi on, yirmi veya otuz kat daha doğru ve tüm Latin Amerika ülkeleri bunu anlıyorlar.

Çok uzun bir süre Birleşik Devletler, onları komünizm korkusuyla kandırdı, aptal yerine koydu. Şimdi ise, komünizmin yıkılmakta olduğunu ve yeryüzünden tamamen silineceğini söylüyor. Ancak artık bu tür umacılarla bu işi yürütemez. Bu yarı kürede başka bir gerçeklik daha var. Çünkü, şayet emperyalizm Küba Devrimini silip süptürür ya da yıkar, diğer ülkelerin devlet başkanlarını sadece basit birer belediye başkanymış gibi değerlendirecek ya da belki de daha kötüsü, kendi belediye başkanlarından daha az özerk birer belediye başkanı olarak değerlendirecek. Latin Amerika'nın egemen ülkelerini birer şehirmiş gibi görecektir, onlara telefonla emirler verecek.

Bu halkların kaderlerine boyun eğmiş oldukları anlamına gelmiyor, çünkü hiçbir halk böyle bir kadere mahkum olmayacak. Ancak, buna karşın, Panama'nun işgalinin nasıl olup da çakması gereken kıvılcımı çakmadığına bir bakın. Bir nefret vardı, ama enerjik ve kesin bir direnme olmadı, çünkü Latin Amerika ülkeleri ekonomik açıdan Birleşik Devletler'e son derece bağımlıydılar.

Eğer, Küba çökerse, bu ülkelerin bugün uluslararası düzeyde ulaştıkları bir hayli yüksek politik bağımsızlık ve özgürlüğe güle güle demek gerekecek. Çünkü, herhangi bir

KÜBA SADECE BİR AMERIKAN MÜSTEMLEKESİ OLMAYA SON VERMEDİ, AYNI ZAMANDA ABD'NİN EMPERYALİST KONTROL VE YAYILMACILIĞINA KARŞI BİR DİRENME NOKTASI HALİNE GELDİ

**KAPITALİZM
HAKİMİYETİNDE VE
ÜRETİM
ARAÇLARINDAKİ
ÖZEL KONTROL
ALTINDA
SOSYALİZMDEN
BAHSEDİLEMEZ**

**ÜZERİNDE
ÇALIŞMAYI
SÜRDÜRMEK
ZORUNDA
OLDUĞUMUZ
STRATEJİK
NOKTALARIN
NELER OLDUĞUNU
BİLİYORUZ**

ABD saldırısı karşısında çok kolay birer kurban olabilirler. Küba'nın kaderi ile bu denli ilgilenmelerinin nedeni budur.

Tüm bunların düşünülme değeri konular olduklarına inanıyorum.

Halkımız, yıllardır, belli tehlikelere karşı hazırlıklarını sürdürüyor. Son on yıldan beri bütün halkın katılacağı bir savaş kavramını gündemde tutup, savunmamızı güçlendiriyoruz ve hazırlanıyoruz. On yıldır bunu yapıyor olmak ne şans. Ülkemizin, neredeyse bir tek mermi bile alamayacak düzeyde topyekün bir askeri abluka altında kalabileceği ihtimalinden hareketle, bütün sonuçları da hesaba katan planlar yaptık. Amerikan imparatorluğunun, ülkeye bir mermi bile sokulmasını olanaksız hale getiren bu bölgedeki -özellikle hava ve denizdeki- konvansiyonel silah üstünlüğü nedeniyle, bu olasılığı bugünkü problemlerden çok daha önce görebildik.

Birleşik Devletler, total bir ablukaya zorlayabilir, askeri rahatsızlıklar verebilecek ya da ülkemize karşı bir yıpratma savaşıyla birlikte gelişebilecek böyle bir ablukaya karşı ya da en son olarak ülkemizin işgaliyle sonuçlanacak herhangi bir eyleme karşı direnebilecek tüm planlarımızı tamamladık. Tüm bu olasılıklara karşı kendimizi ve planlarımızı öyle hazırladık ki, ABD hangi alternatifi seçerse seçsin ve bu seçenek bize neye malolursa olsun hatta ve hatta, bu seçeneklerin en kötüsü, isterse ülkemizin işgali gündeme gelsin, er ya da geç bunu savuşturacağız, buna inanın.

Ülkeyi, savunma bölgeleri düzeyinde yeniden düzenledik. Erkekler, kadınlar, küçük ya da yetişkin çocuklar örgütlendi. Tüm ülke, saldırganlara bu saldırının bedelini ağır ödetmek ve onları geri çekilmeye zorlayacak ve en fazla kaybı verdirmek üzere yeniden örgütlendi.

Tüm olasılıklara karşı hazırlanarak, çok ciddi çalıştık.

Partimizin esas görüşü ve tüm enerjimizi bu yıllarda bu denli iyi kullanmamızın nedeni, mücadeleye tüm halkın katılması temeli üzerinde çalışmamızdır. Bunun yanında, hazırlanmak zorunda başka alternatifler de çıkabilir. Bu total abluka dönemine savaş zamanının özel bir dönemi diyoruz; ancak barış dönemindeki özel bir zaman dilimi içinde bu tür problemlere hazırlanmak ve hatta planlar yapmak zorundayız.

Barış dönemindeki bu özel zaman dilimi ne anlama geliyor? Doğu Avrupa ülkeleri ile olan ilişkilerimiz veya Sovyetler Birliği'ndeki bazı özel süreçler ve faktörler nedeniyle son derece ciddi donanım eksikliği ile karşı karşıya kalabileceğimiz çok ciddi problemler demek. Hatırdan hiç çıkarılmamalı ki bütün yakıtımız Sovyetler'den geliyor ve bu ülkenin problemleri yüzünden üçte bir, hatta yarıya düşebilir veya savaş zamanının özel dönemi dediğimiz durumla eşanlamlı olmak üzere tamamen kesilebilir de. Elbette, barış döneminde ve ihracat için hâlâ bazı olasılıklar var olabilir. Ancak, barış dönemindeki bu özel zaman diliminde ülkemizin karşı karşıya kalabileceği en kötü olasılığı mutlaka önceden görmeliyiz ve ne yapmamız gerektiğini planlamalıyız. Bunun için çok çalışıyoruz.

Son günlerde, sosyalist kampı vuran yıkıcı problemlerden hiçbirini önceden göremedik. Sağlam ekonomik ilişkilerimizin olduğu bu ülkelerde bugün olanlar, kendimizi emperyalist ablukaya karşı savunmamıza yardım ettiler ve ülkemizin kalkınmasının temelini oluşturuyorlar.

Çok önemli fakat o denli ciddi olmayan bazı ara dönemler yaşanabilir. 1990'da, hangi problemlerle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Tahmin etmeye çalışıyoruz; ancak bazı şeyler kontrolümüz dışında. Daha ileri bakarsak, 1990'dan sonra nelerin gelişeceğini bilmiyoruz. Her ne olursa olsun, herşeye hazırlıklı olmalıyız. Sadece yaşamak için, problemlerle uğraşmayı kasetmiyorum. Sadece ilgilenmekle kalmayıp, gelişmeliyiz de.

Üzerinde çalışmayı sürdürmek zorunda olduğumuz stratejik olayların neler olduğunu biliyoruz. Gıda programları ertelenemez; çünkü stratejik. Su tasarrufunu geliştirmeye çalışmalı, yeni su kanalları bulmalı, su kanallarını açmalı, sulama sistemleri inşa etmeliyiz. Ne olursa olsun, bu da ertelenemez, 3 milyon, 5 milyon ton petrolümüz olsa bile, şu veya bu şekilde bu programlara devam etmek zorundayız. Bu programlar yerine, başka herhangi birini ertelemek daha uygun olabilir. Eczacılık sektörünü ve biyoteknolojiyi geliştirecek, bu sektörlerde büyük gelecek vaadeden programları erteleyemeyiz. Büyük döviz getirebilecek sektörlerde, örneğin turizmdeki, büyük programlar ertelenemez. Bu demektir ki, barış zamanının özel döneminde almaya zorlanabileceğimiz kısıtlamalar ya da bu problemlerden doğan çok zor bir barış dönemi durumu ne olursa olsun, ulusal meclis ve tüm halkımız için çok büyük stratejik önem taşıyan bu programların hiçbirini ertelemek olası değildir. Çok uzun zaman alabilir ve çok zor sınavlarla karşılaşabiliriz, ancak sadece yaşamı sürdürme ilkesini değil, aynı zamanda gelişmeyi de sağlamalıyız. Halkımızın bunu başaraacağına inanıyorum. Bundan kesinlikle eminim.

Sizler ("Evet"! bağırsaları), halk, temsil ettiğiniz tüm insanlarımız!

Emperyalistler ve gericiler şunu iyice anlamalıdır, devrim yenilmeyecektir. Dünya-

daki tüm dostlarımız şunu iyice bilmelidirler, şartlar ne olursa olsun halkımız buna karşı çıkacaktır. Ne devrim, ne de Sosyalizm Küba'da yıkılmayacaktır. Bunu herkes böyle bilsin.

Hatırlıyorum, bağımsızlık savaşında, Batista ordusu Sierra Maestra'yı kuşattığında ve her gün sürekli bombaladığında, ne tuz, ne de domuzyağı, ne giyecek, ne de ilaç bulmak mümkündü. Binlerce çiftçi orada bizle beraber oldular; ne Sierra Maestra'yı terkettiler, ne de teslim oldular. Bu durum çok uzun sürdü. Kimse, daha ne kadar uzayacağını bilmiyordu; bunlar bizim için yeni olmayan çok zor şartlardı. Kimileri bu zorluklara alıştı. Bazıları ise, bunları yeni görüyorlardı. Ama hepimiz aynı ulusun parçalarıydık. İnaniyorum ki, ne zaman ve nerede olursa olsun, halk yine aynı şekilde tepki gösterirdi.

Şimdi çok büyük bir sorumluluk taşıyoruz, bunu dün Central Park'ta gençlere anlattım. Yaşadığımız dönem bir belirsizlik ve tehdit dönemi. Tehditler her zamankinden daha büyük, hem askeri hem de ekonomik, gördüğümüz gibi, Birleşik Devletler bize karşı düşmanlığını sürdürmeye kararlı görünüyor ve bize karşı zorla bir televizyon kanalı oluşturmaya çalışıyor, bunu yapmaya kimsenin hakkı yok. Bunlar birer provokasyon girişimleridir. ABD'nin neler planladığını kimse bilemez.

Daha geçen gün Amerikan askerleri ateş açtı. Guantanamo üssü yakınlarındaki muhafızlarımızdan birinin ölmemesi gerçekten bir mucizedir. Amerikan donanması ve uçak gemileri ülkemiz etrafında dolanmaya devam ediyor. Amerikan yöneticileri kibirli ve çılgına dönmüş durumdadır. Şımarık ve rahatlar. Sanıyorlar ki artık sosyalizm yok bu onları daha saldırgan, daha tehlikeli yapıyor. Bu yeni bir çağın, yeni bir dönemin başlangıcı. Bu dönem, halkımızın zor bir sınavdan geçeceği bir dönem olabilir. Genç insanlarla konuştuğum zaman, dün bunları düşünüyordum. Tarihimizi ve on yıl savaşlarını hatırladım. Hiçbir yerde buna benzer bir kahramanlık yoktur- hiçbir şey insanlarımızın on yıl boyunca yaptıklarıyla, sadece güçlü İspanyol Ordusuna karşı değil, burda doğmalarına rağmen İspanyolları destekleyen bir yığın insana karşı verdiği savaşla karşılaştırılmaz- on yıl boyunca çıplak ayakla ve çıplak olarak, yiyeceksiz ve silahsız savaştilar. O dönemde de ülkemiz ayakta kalmayı başardı; ne kadar hayranlık verici! O zor şartlar altında bir yığın insan mücadeleye devam edemeyecekleri kararına vardıklarında -hatta daha sonra- Antonio Maceo, Zanjon Paktına karşı halkımızın demir irade ve kahramanlığını yansıtan bir konuşma yaptı ve Baragua'da, savaşa devam etme kararını açıkladı.

Bu zor şartlar altında Zanjon Paktı varken Baragua gösterisi de yaşandı. İşte, önce İspanyol ordusuna, sonra da Birleşik Devletler ordusuna rağmen ülkemizin bağımsızlığını kazandığı tarihsel dönem Baragua'da yaşanmıştır. Zanjon'da değil.

Miras aldığımız ana ders budur. En zor şartlarda bile halkın devrimci ruhu ve militan geleneği işte böyle gelişti. 10 Mart 1952'de -Marti onuruna meşalelerle geçit resmi yaptığımız o geçmiş gün ve ayları hatırlayın- tüfek ve mermimiz yoktu, ama mücadeleden vazgeçmedik. Daha sonra, Granma çıkarmasını takip eden dönemlerde de sadece birkaç tüfek ve bir avuç dolusu insandık. Ama mücadele sürdü. Baragua'da ifade edilen kararlılık, hiçbir zaman teslim olmama ruhu ve mücadeleden asla düşmemek başarıyı mümkün kıldı. Devrimi, sosyalizmi ve Domuzlar Körfezindeki zaferimizi yarattı. Ekim krizinin halkımızca cesaretle karşılanmasını sağladı ve şimdi bile, aynı kararlılıkla üstelik nükleer silahlar üzerimize her an ateşe hazır beklerken bile sağlam durmamızı mümkün kılıyor. Bir santimetre bile gerilemedik ve eğer bize kalsaydı, füzeler hâlâ burada olurdu, bundan şüphem yok.

Ablukaya karşı direnebilmeyi, sağlam uluslararası ilişkiler geliştirmeyi, uluslararası görevleri sürdürerek Angola'daki zaferi kazanmayı ne mümkün kıldı? Azim, sağlamlık ve mücadele azmi -Baragua ruhu- buradaki zaferi yarattı. Halkımıza bırakılan ruh ve vasiyet bu idi.

Düşünüyorum ki genç insanlarımız ve öğrencilerimiz, genç işçilerimiz -bütün halk- imtiyazlı bir nesil, çünkü tarihin bu döneminde yaşamak gerçekten bir ayrıcalık. Dünyada bir yığın insanın -birçok devrimcinin, yığınlarca devrimcinin- açıkladığı bu nedenlerle gözlerini Küba'ya çevirmiş olduklarını izlemek gerçek bir ayrıcalık ve tarihtir. Karmaşa bittikçe herşey daha da berraklaşacak ve Küba'nın rolü açıkça ortaya çıkacaktır. Küba, sadece Latin Amerika için değil, bütün 3. Dünya ülkeleri için bir siper, tüm dünyadaki doğru ilerci ve devrimci fikirleri koruyan bir kale haline gelmiştir.

Burada Lenin'den konuşmaktan ve onu övmekten utanmadık. Diğerlerinin parklardan ve caddelerden Lenin'in ismini kaldırmaya çalıştıkları, Lenin, Marx ve Engels'in heykellerini yıktıkları bir dönemde, biz, mermerden, bronzdan ya da çelikten değil, devrimci bir yönelişle, kahramanlığımızla, bu günkü şerefli konumumuzla ve derin inancımızla Marksizm-Leninizm, sosyalizm ve komünizm bayrağını daha da yükselterek yenilerini bile yapmaya devam ediyoruz. Marti, Maceo, Cespedes, Agramonte ve bağımsızlığımızın diğer

**BİR DEVRİM TARİHİN
GÖREBİLECEĞİ EN
BÜYÜK REFORMDUR
ÇÜNKÜ HERŞEYİ
TAMAMEN DEĞİŞTİRİR**

**BİR DEVRİM,
TARİHİN
KAYDETTİĞİ EN
BÜYÜK, EN
MÜKEMMEL
REFORMDUR,
ÇÜNKÜ HERŞEYİ
TOPTAN
DEĞİŞTİRİR**

**DEVİRİM,
SOSYALİZM VE
ULUSAL
BAĞIMSIZLIK
BİRBİRLERİNE
AYRILMAZ BİR
BİÇİMDE BAĞLIDIR**

bütün kahramanlarının ortaya koyduğu örnekleri her zamankinden daha fazla yüceltmeliyiz. Vatanperverlerimizin -özellikle Marti'nin- başlarını kaldırmayı da genç insanlarımız; şimdi gazetelerinde "Herşeyim arkadaşımındır" sloganı ile yaptıkları işte, bizim gerçek zenginliğimiz olan, Jose Marti'nin düşüncesinde var olan devrimci fikir zenginliği içindeki çabalarında örnek alındıklarını görmeleri ne kadar mutluluk verici olurdu. Elbetteki dünyanın başka ülkelerinde doğan müthiş insanların zenginlikleri de bizim. Ne müthiş bir devrimci düşünce zenginliği ve ne kadar kahçı idealler! Ne mükemmel bir önderlik ve dönemlerinin geçtiğini düşünenler için bile ne büyük bir ders.

Bazı aptallar, kahramanlık dönemlerinin geçtiğine inanıyor ve bununla övünüyorlar. Tekrar etmeye değmez, Palmero olsaydı, "Yazık! ne fakir ruhlar" derdi. Bunlar ve diğerleri gibi aptallar, devrimin yıkılabileceği rüyasındalar. İşler biraz kötü gitmeye başladığında, aptallar ve bozguncular hemen başlıyorlar: "İyi de, biraz daha dikkatli olmamız gerek; tam zamanı, bazı reformları düşünmeliyiz." Reform mu? Bir devrim, tarihin kaydettiği en büyük, en mükemmel reformdur, çünkü herşeyi toptan değiştirir.

Kapitalist reformlar mı? ("Hayır!") Burjuva reformlar mı? ("Hayır!") Neo-liberal reformlar mı? ("Hayır!") Asla! Herkes bilmeli ki bu devrim bir milim bile gerilemeyecek.

Dün açıkladığım gibi, bunun nasıl bir ders olduğunu buyrun görün: Bazıları bazı ödünlerle sosyalizmi korumayı denediler. Emperyalizm ve gericiliğin çirkin ve doymak bilmez doğası hakkında o denli az şey biliyorlar ki! Parmağınızı verseniz, elinizi; elinizi verseniz kolunuzu kurtaramazsınız. Kolunuzu verseniz, bu sefer de kellenizi isterler.

Bir kolunuzu ya da bacağınızı kaybetmeye başladığımızda, bu ne biçim bir sosyalizm savunuculuğu olacak? Bu nasıl bir savunma yoludur ki, elinizi, kolunuzu ve herşeyinizi -örneğin, yüreğinizi ve ruhunuzu- kaybederek, sosyalizm ve devrimci idealleri koruyacaksınız? İşte bu nedenle, Küba Devrimi bir inç bile gerilemeyecektir.

Ülke dışında yaşayan ve gerçekten kaygılanarak; bir şeyler, bazı değişiklikler yapmamızı öneren herkese teşekkürler. Evet, bazı devrimci şeyler, bazı devrimci değişiklikler yapacağız. Her zamankinden daha devrimci olacağız, çünkü henüz istediğimiz düzeyde devrimci değiliz.

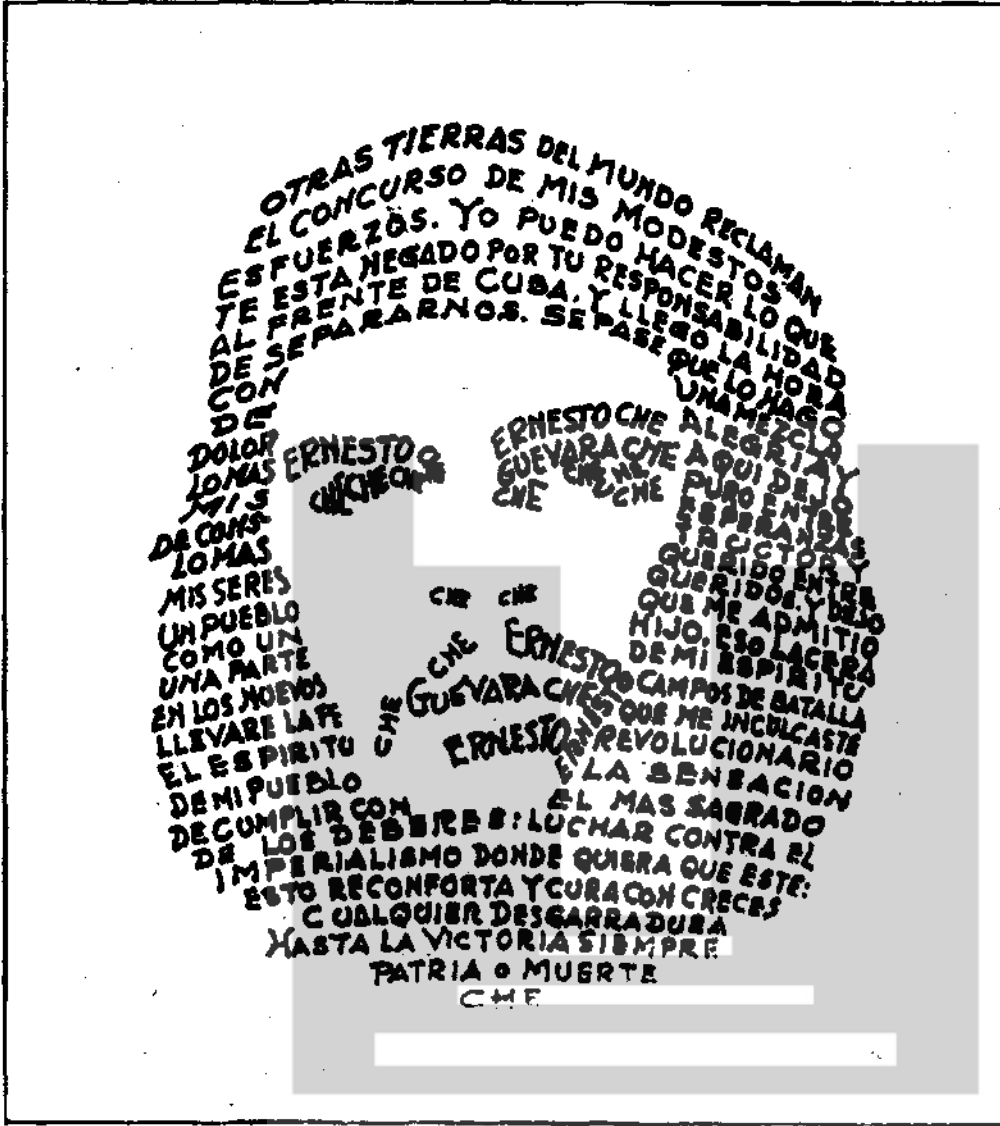
Çok olmamakla birlikte yine de serap gören ve emperyalizm, hizmetinde bir beşinci kolun ve amaçlarının Küba'da gelişebileceğini sanan bazı aptallar var. Bu insanlara çok yakından bakın -gözleyin- göreceksiniz ki birçoğu gericilik ve emperyalizm bayrağını açıkça kaldıramıyor; aksine, aynen Birleşik Devletlerin "geliştirmek" istediği gibi, değişiklikler ve sosyalizmi "geliştirecek" reformlar maskesi altında başlattıkları inanılmaz boyutlarda bir karşı-devrimcilik dalgası yayarak sosyalizmi burada da "geliştirmek" istediği gibi, onlar da "sadece devrimi geliştirmek" istediklerini söylüyor.

Burada, onlarlayız. Böyle bir şeyin olabileceğini görmek için başka bir gezegene gitmeleri gerekecek. Bunu sözlük anlamında söylemiyorum, kastettiğim, böyle bir yolculuk yaparlarsa ölecek olmaları; çünkü başka bir gezegende ya da gezegenler ötesinde, cennet ya da cehennem olup olmadığını bilmiyoruz, ancak bildiğimiz gördükleri rüyanın burada, bizim ülkemizde gerçekleşmeyeceği.

Burada, Küba'da, emperyalizmin beşinci kolunu örgütleyebileceğini düşünenler, diğer ülkelerde olan eski bildiğimiz hikayeyi burada tekrarlayabileceklerini sananlar ve burada karşı-devrimcilik oynayabileceklerini sananlar, kitlelerin, halkın hüsmuna uğrayacaklardır. Doğrudur, kitleleri var -ancak kendilerine 180 derece ters kitleler. Tarihin bu en kararlı döneminde, herşeyleri tehlikedeyken, emperyalizmle oynamak isteyenler, bu rüyalarından vazgeçseler iyi olur. Çünkü Küba'da inceden inceye düşünülmüş ve artık bir gerçek haline gelmiştir ki; devrim, sosyalizm ve ulusal bağımsızlık birbirlerine ayrılmaz bir biçimde bağlıdır. Eğer, emperyalizm Küba Devrimini yıkmaya düşünürse gerçeğe dönüştürürse, bugünkü Porto Rico'dan, bugünkü Panama'dan daha az bağımsız hale geliriz. Ülkemiz hiçbir zaman elden gitmeyecektir -hiçbir zaman!- Çunu biliniz ki, böyle bir durumda, ulus olarak yok oluruz.

Kimse burada böyle bir oyun oynayamaz; burada kimseye böyle bir oyun aynatmaya çağız. hiçbir zaman. Onları ezen biz olmayacağız, zaten hamam böceklerini topla yok edemezsiniz. Onlar halk tarafından -Devrim Koruma Komitelerince, fabrikalarımızın işçilerince, tüm işçilerce, okullarımızdaki öğrencilerimizce, genç insanlarımızca, dedelerimizce ve hatta önderlerimizce ezilecekler.

Böyle hayaller kurmalarına izin vermeyin, çünkü halkımız hayatları için herşeyi vermeye, kutsal bildikleri değerler için ölümüne savaşmaya hazır. Küba'yı Latin Amerika ile tüm Üçüncü Dünya'nın, ve tüm dünyanın devrimci ve ahlaki değerlerinin çıkarlarını savunacak ilk kale olmanın sorumluluğu ile değerlendiren insanlarla oyun oynayamazsınız. Biz istemedik; ancak kader bu sorumluluğu bize verdi: Yüzyıllardır dünyayı sömüren ve bu sömürüye hâlâ devam etmek isteyen gericilik, emperyalizm ve bütün sömürönlüleri dur-

durmak için bir siper görevi. Eğer bir halk böyle bir sorumluluk taşıyorsa, bununla oynamaz, halkımızın aldığı sorumluluk budur.

Buradan ayrıldıktan sonra, giderek daha iyi anlayacağımız amaçlarımıza döneceğiz. Her zamankinden daha çok çalışacağız, savunmada ve işlerimizde görev ve sorumluluklarımızı yerine getirirken, -her zaman yaptığımız gibi- gelecek için çalışırken daha çok sıkıntılarımız olacak; ancak, aradığımız geleceği, amaç ve ideallerimizi; şeref ve bağımsızlığımızı; özgürlük ve anayurdumuzu savunmak için daima hazırlıklı olacağız.

Kendimizi işe ve savunmaya, problemlerimizi -bugünküler, yarın ortaya çıkacak olanlar, daha sonrakiler; hepsini- anlamaya ve çözmeye adayacağız. Problem çıkmasa bile aynı şevkle çalışmaya devam edeceğiz. Eğer gerçekleşirse, saniye saniye, dakika dakika, gün gün başın tadını çıkaracağız. Tarihi yapan bu kongreden ayrılırken, belki de çok önemli sınavların arifesinde, çok önemli bir anda toplanan bu gerçekten tarihe geçecek kongreden ayrılırken duyduğumuz, hissettiğimiz-ruh hali bu.

Bu sınavlar gelip dayatırsa, Marti'ye şimdi düşünce, ideal ve faziletlerine her zamankinden daha çok ihtiyacımız var diyeceğiz. Marti'ye, Maceo ve diğerlerine diyeceğiz ki, takipçileriniz olmaktan, yoldaşlarınız olmaktan her zamankinden daha fazla gurur duyuyoruz. Marx, Engels ve Lenin'i; Marti, Maceo, Céspedes ve bağımsızlık ve özgürlüğümüzün diğer tüm kahramanlarına bağlayan şu iki ölümsüz sloganı haykıracağız:

Ya Sosyalizm ya ölüm!

Ya vatan ya ölüm!

Venceremos!

JAKOBEN BİR REDDİYE; THKO, THKP-C, TKP-ML

İlkin Başlar

Türkiye toprakları yaklaşık 150 yıldır bir hareketliliği yaşıyor. 600 yıllık Osmanlı topraklarına hareket 15 Haziran 1926 Vaka-i Hayriye ile giriyor. O zamana kadar Osmanlı toplumu trentleri çok uzun ve bu anlamda hızı sifra yakın bir toplumsal değişim dinamizmini yaşıyor. Bu nedenle 1826 tarihi ve yeniceçirliğin ilgası çok somut olduğu kadar çok da teorik bir başlangıca işaret ediyor. Açıklamak gerekli: Hız kavramı belki de 20.yüzyılın bilime kazandırdığı en önemli tanımlamalardan birisidir. Albert EINSTEIN'in rölativite teorisi ve ünlü $E=mc^2$ formülü insan aklına yepyeni kanallar açıyor. Hız formel mantığın iflasıdır. Formel mantık satatık olan için geçerlidir. Değişimi, dolayısıyla hızı tanımlamak için ise başka bir mantık, dialektik gerekiyor. Hız gerek bilimde ve gerekse tarihte yeni bir değişken olarak yerini alıyor, bilimin ve tarihin pek çok kavramı ve tanımlamasını da bozuyor. Bu nedenle bozulan bilimsel kavramların ve tarihsel süreçlerin yeni hız tanımına göre tanımlanması zorunluluğu ortaya çıkıyor. Böyle bir zorunluluk, 1826 tarihinde teorik bir anlam yüküyor. Bugün Türkiye tarihiyle uğraşacak olanlar bu zorunluluğu duymak zorundadırlar.

1826 tarihiyle başlayan süreç 1990'lı yıllara kadar Türkiye topraklarına Tanzimat, Jön Türk hareketini, İttihat ve Terakki Partisini, Meşrutiyeti ve Cumhuriyet yönetimini getiriyor. Parklı yöntemlerle benzer amaçları hedef ediniyorlar. Zaman zaman birbirlerine tepki olarak doğmuş olsalar da birbirleri üzerinde kaçınılmaz etkiler bırakıyorlar. Ancak hepsi için söylenebilecek ortak sonuçlardan en önemlisi, yeni insan yaratmak amacına yönelik oldukları için yaşadıkları zaman aralığında, görece farklarla birlikte, tarihi hızlandırıyorlar. Hız insanın doğumu ve mücadelesiyle anlam kazanıyor. 1826'ya kadar Osmanlı toplumu insanı ve onun mücadelesini biliyor. Hız Osmanlı'da 1826 Vaka-i Hayriye ile tanımlanıyor. 1826'dan itibaren Türkiye'de tarih hızla akonaya başlıyor. Kemalist Devrim, tarihin yeni periyodtasyonunda, bu hızı tarih akışını durduran etkiye sahip bir hareket olarak yerini alıyor.

Burjuva devrimlerinin temel özelliği iktidarı sağlama alabilmek için burjuvazinin kendi tarihsel misyonunun gerektirdiğinden daha ileriye kendiler atmak zorunda kalışlarıdır. Böyle bir zorunluluk iktidarı alandıktan sonra bir restorasyonu kaçınılmaz kılıyor. Restorasyon devrimini yapan sınıfın ilk çizgisinden geriye, eski ile uzlaşan bir noktaya kayması anlamına geliyor. Bu sayede restorasyon devriminin kazanımlarını maksimize ederken devrim ile devrimde öneü görevini üstlenmiş olanlar arasındakı bağı kopartır. Tarihi misyonunun gerektirdiğinden daha fazla ilerlilik yüklenmiş burjuvaziyi, gerici olan asıl yerine oturtur.

Sınıfsal olarak burjuva-demokratik devrimler yoksul köylülüğe dayanırlar. Kemalist Devrimin sınıfsal dayanakları tartışılmalı olmakla birlikte, aktif bir demokratik köylü hareketine dayanmıyor. Anadolu İhtilali köylü düşüncesine hapsedilmiş bir aydın takımıyla, Devrim'in yarattığı yeni zenginlere, büyük toprak sahiplerine, ordu müteahhiflerine, savaş zenginlerine dayanıyor. Bu sarpmanın dışında Anadolu İhtilali tam bir burjuva-demokratik devrim çizgisine sahiptir. Bunun doğal sonucu olarak devrimi, 1940'lı yıllardan başlayarak, 1950'li yıllar boyunca restorasyon izliyor. Türkiye'de restorasyon, köylü ufuklu aydın kütlesine dayanılmak isteniyor. Kemalizm, bir restorasyon girişimi olarak ortaya çıkıyor. Her devrim uçlarını içinde barındırıyor. Anadolu İhtilali öyle. Ayrıca bir devrim, kendisini leriye götürülecek olan uçlarıyla birlikte geliştirir. İlesaplaşma sonradan geliyor. Anadolu İhtilali ise uçlarıyla hesabını yolun başında keşiyor. Başından itibaren işçi sınıfına sınıfsal olarak cephe alıyor. İhtilali yapan İttihat ve Terakki kadrolarını İmzir Sui-kasti iddiasıyla ortadan kaldırıyor ve son olarak Kemalist Estetiği finanse ediyor.

Kemalizmi, Kemalizm yapan iki temel çizgi vardır: birincisi Hamilizm'dir. Sultan Hamit halkının çok fazla uyanmasını istememekle birlikte halkına önemli yenilikler götürmüş bir reformatördür. Hamit'i 'Büyük' yapan düşüncesinin iki temel noktası vardır. Bir; Tanzimat düşmanlığı. İki; İttihat ve Terakki-Jön Türk düşmanlığıdır. Kemalizm buna çok bula-

nmak bir anti-empyralist bakış açısı ile mason düşmanlığını eklemiştir. İkincisi ise demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm üçlüsüyle formülize edilebilecek halkçılık programıdır. Kemalizm, Hamilizm sayesinde sağ, halkçılık ile de solla bağına kuruyor. Hamilizmi ve halkçılık, Kemalizmin gerek radikal sağ, gerekse radikal solu kendi ideolojik kanallarına çekip, asimile ettiği programlar oluyorlar. Hamilizmin temel elkesi, İttihat ve Terakki-Jön Türk düşmanlığı ile sağ da, sol da radikal örgütlenmelerden ve Jakoben hareketlerden uzaklaşıyorlar. Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm üçlüsü ise Kemalizmin sol mücadeleyi kurutucu politikalarıdır. Bu politika koyu bir popülizm ile Türkiye Sol mücadelesine sızıyor. Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm üçlüsünde bağımsızlık Anadolu İhtilalinin abartılı anti-empyralist mücadelesiyle, Bayar-Menderes iktidarı döneminde Türkiye'ye giren Amerikan sermayesinin boyunduruğundan kurtulma programıdır. Demokrasi ise Soğuk Savaş dönemi arayışları dışında köyün modernizasyonu programı olarak geliştiriyor. Bağımsızlık-Demokrasi ikilisinin esasında, Sosyalizmle ilgisi yoktur. İlgisi olmamak bir yana sosyalizme sızarak, sosyalist mücadeleyi bulandırıyorlar. Bağımsızlık-Demokrasi ikilisini savunmak sosyalizme güvenmemek burjuvaziden umudu kesmemek anlamına geliyor. Sosyalizm sadece ve sadece bir kalkınma metodu olarak görüldüğünde bağımsızlık-demokrasi ikilisiyle bağ kurulabilir. Kemalizm uzun yıllar sosyalizmi sadece bir kalkınma modeli olarak göreyerek kendi içinde barındırıyor.

Bu iki program sayesinde Kemalizm, kendisinden bağımsız, radikal bir islamik yada komünist hareketi önüyor. Sağ, Hamilizmi'ne bakınca; sol da halkçılığını görünce kemalizmi kendi saflarında sayıyorlar; kendilerini iktidara yakın görüyorlar. Aslında iktidarı çok uzagına düşüyorlar. Kemalizm, devrimin öneü kadrolarını temsilcedikten sonra devrimlerden geri adım atmaya başlıyor. Bir temel politika olarak da Türk aydınını köylü bakış açısına ve köylü boğeni-sine hapsedmeye çalışıyor, büyük ölçüde de başarıya ulaşıyor.

1950'li yıllara gelindiğinde, özellikle 1950 seçimlerinde C.H.P'nin iktidarı DP'ye kaptırması, Truman Doktrini ve Marshall Planıyla Amerikan sermayesinin Türkiye'ye giriş ve Bayar-Menderes iktidarının ekonomik ve siyasal uygulamaları Kemalizmin ilerici rolünü abartmış sol kemalist kadrolarda hayal kinkliğine yol açıyor. Bu nedenle restorasyonun pekiştirilmesini karşı-devrim olarak algılıyorlar. Devrimi yapan sınıfın iktidardan düşürüldüğünü, başka bir sınıfın iktidara geldiğini iddia ediyorlar. Bu 1940 kuşağı aydınlarının devrim yolunu bırakmalarına ve Soğuk Savaş döneminin yalınlık içinde geçirmelerine yol açıyor.

Bu dönemde Türk aydın hareketini Forum dergisi ifade ediyor ve Bayar-Menderes iktidarına yönelikten eleştirilerin ve muhalefetin başını çekiyor. Forum'u, hepsi öğrenimini dışarda yapmış Turhan Feyzioğlu, Aydın Yalçın, Coşkun Kurca, Muammer Aksoy, Şerif Mardin çıkarıyorlar. İlk sayı ocak 1954 tarihini taşıyor. Bunu aynı yılın aralık ayında Siyasal Bilgiler Fakültesi Fikir Klübü'nün kurulması izliyor. Özellikle 1956 yılından sonra Forum dergisi Fikir Klübü'nün yayın organı haline geliyor. Forum dergi olmaktan çıkıp hareket olmaya başlıyor. A.Ü S.B.F.F.K 27 Mayıs 1960 İhtilaline kadar tek örnek olarak kalıyor. 27 Mayıs'tan sonra diğer üniversitelerde kurulan F.K'leri ile birleşerek Sosyalist Fikir Klübüleri oluşturuyorlar. 1965 yılından sonra ise solun kendi içindeki mücadelesinin hızla sürdüğü bir alan olarak Devrimci Gençlik Örgütü, Dev-Genç'e dönüşüyor. 1970'li yıllara geldiğinde dağılıyor ve içinden THKP-C/THKO'yu doğuruyor.

Forum Hareketi, Türkiye'nin sorununu burjuva muhalefetinin eksikliği olarak gördü. Bu eksikliği kapatmayı amaç edindi. Bu nedenle burjuva muhalefeti yükseltilebilecek basın ve üniversitelere büyük önem verdi. Burjuva muhalefeti yükseltilemek için yasal sınırlamaların kaldırılmasını savundu. Ancak hiç bir zaman Kemalizm den geri adım atmadı. Sosyalizme ve kendi deyimleriyle 'İhtilali sosyalizme' kapalı oldu. Ancak 60 Anayasasının temel ilkelerinin

belirlenmesinde etkili oldu ve 60 yıllarında toplumsal hareketliliğin yükselmesine yasal bir zemin hazırladı.

1957. seçimlerinde Turhan Feyzioğlu CHP'ye, Aydın Yalçın Hürriyet Partisi'ne destek veriyorlar. Bu Forum hareketinin dağılmasına yol açıyor. 1960'lı yıllarda, toplumsal muhalefeti. Forum yerine TİP ve onun etkisindeki FKP ile Yön Hareketi götürüyor. Farklı iktidar stratejilerine sahip olmakla birlikte, başlangıçta birbirlerine sempati ile bakıyorlar. TİP te, Yön de, Forum gibi Kınalist formasyona sahiptirler. Ancak iktidarı alma yöntemleri farklılaşıyor. Yön bir sosyal demokrasiyi savunurken, TİP sosyalist devrim tezini savunuyor.

Yön hareketini Doğan Avcıoğlu ve Yön dergisi temsil ediyor. Yön dergisi'nin ilk sayısı 20 Aralık 1961'de çıkıyor. Yön çıkar çıkmaz, iktidarı hedefliyor. İktidarı almak için daha doğru değilse yarım kalan Kemalist devrimi tamamlamak ve halk demokrasisini kurmak için şiddet kullanılmaktan çekinmemeyi vurguluyor. Yön'ün şiddet yoluyla sosyal demokrasiyi kurmaya yönelmesinde, Türkiye'nin Komprador bir ülke olduğu saptaması temel oluyor. Komprador düzenin varlığı, sanayileşmeyi hedef sayan bir burjuva sınıfın yokluğu veya azlığı anlamındadır. Böyle bir saptama iki çıkarsamayı zorunlu kılar. Birincisi, sanayileşmeyi amaç edinmeyen bir komprador sınıf sanayileşmeye engeldir. Kalkınma ise Yön'ün en çok önem verdiği, vurguladığı temel ilkelere birisidir. Ve kalkınma sanayileşmeyi sağlamadan mümkün değildir. Bu anlamda sanayileşmeyi sağlamak için komprador burjuvaziyi ortadan kaldırmak gerekiyor. Bu ise burjuva parlamenterizmiyle yapılamaz, mutlaka bir ihtilal, dolayısıyla şiddet gerekiyor.

İkinci çıkarsama ise birincisiyle bağıntılı. İhtilal yapacak olan kuvvete ilişkindir. Harşeyden önce, Yön'e göre Türkiye'deki işçi sınıfının devrim yapma gücü yoktur. Önemsemeyen ve komprador olarak değerlendiren burjuvazi, işçi sınıfının da önemsememesine yol açıyor.

Bu nedenle Avcıoğlu devrimci rolü orduya yükliyor ve orduyu zinde kuvvetler" olarak niteliyor. Böyle bir saptama ve bu saptamaya dayanan devrim stratejisinden sonra, sıra devrimin küllfet ve nimetlerinin adil bir biçimde paylaşılmasına geliyor. Bu amaçla Yön, sovyet sanayileşme modelinden etkilenerek, üretim araçlarının üretimine öncelik veren bir sanayileşme modelini savunuyor. Bu hem kemalist devletçilik ilkesiyle uyuyor, hem de kemalizmin halkçılık ilkesine denk düşüyor. Çünkü Yön, sosyalizmi bir kalkınma modeli olarak görüyor. D.Avcıoğlu bu saptamaların ışığında, 1967'den sonra Devrim dergisini çıkarıyor ve orduya dayanan bir devrim arayışına giriyor. 12 Mart 1971'den üç gün önce, 9 Mart 1971'de yeniliyor.

Yön'ün çizgisi daha sonraki devrim stratejilerine iki kanal üzerinden etki ediyor. Birincisi, iktidarın şiddet yoluyla almak; ikincisi, Avcıoğlu'nun MDD tezlerinin ilk formülasyonunu yapmasıdır.

Devrimci bir alan arayışı ile burjuvazinin komprador olduğu saptaması köylülüğe dayanan, anti-feodal, anti-empyalist mücadeleyi zorunlu kılıyor. Bu iktidarı şiddet yoluyla alma ile birleşince, MDD tezlerinin temel nüvesi oluşuyor. Yön çizgisi, FKP içindeki Mihri Belli'nin MDD'si ile birleşince 70'li yılları devrimcileri üzerinde etkili oluyor.

1960 yıllarında etkili olan ikinci hareket, TİP ve onun etkisindeki FKP'dir. TİP 13 Şubat 1961'de, 12 sendikacı tarafından kuruluyor. FKP'yi kuranlar ve ilk dönemler yönetiminde bulunan gençler, TİP örgütlenmesi içinde yer alıyorlar. TİP, 65'e kadar FKP'yi etkisinde tutuyor ve FKP, TİP sosyalist devrim tezini savunuyor. 67'de toplanan FKP birinci kurultayından sonra, Mihri Belli'nin gençlik üzerinde etkisi oluşmaya başlıyor. TİP kendi denetimindeki FKP'nin MDD çizgisine ve M Belli tarafına kaymasını engellemek için TİP'in Malalya kongresinden sonra Perinçek'i FKP'ye başkan seçtiriyor. Ancak, Perinçek'in başkanlığı uzun sürmüyor ve FKP hızla MDD çizgisine kayıyor. 4 Ocak 1968 günü toplanan üçüncü kurultay öncesi FKP, TİP kontrolünden çıkıyor; bundan sonra TİKP/TİİKO'yu doğuran süreç hızlanıyor. Bu sırada sol politik arenada, TİP/FKP dışında, TKP var. TKP etkinliğini kaybetmiyor ve sadece Z.Baştımaz ile İ.Bilen'den oluşan bir büroya sahiptir. İdeolojik olarak MDD'ci çizgiye yakındır. M.Belli ise FKP içindeki gençleri de

arkasına alarak "İç TKP" yi örgütlemek ve TİP'i ele geçirmek için hareket geçiyor. "İç TKP", TİP muhalefeti sırasında katı bir MDD'ci çizgiyi savunuyor, buna karşılık, M.A.Aybar yönetimindeki TİP, sosyalist devrim tezini savunuyor ve legal marksizme kayıyor. TKP dış bürosu da, böyle bir sallaşma karşısında, kendisinden bağımsız, illegal bir komünist hareketin faşizmi doğuracağı savıyla "İç TKP" ye karşı TİP yönetiminden yana hiçbir zaman savunmadığı sosyalist devrimi savunan tavrı ahyor. Ayrıca TİP yönetimini, (B.Boran, S.Aren) tabandan gelen muhalefeti yumuşatmak için, başkan M.A.Aybar'ı tasfiye ediyor. 1968 yılı sonundan itibaren TİP, "dış TKP" ile "iç TKP" arasında çok şiddetli savaflara sahne oluyor. Bugünden bakıldığında, kavgaın TİP içinde ancak Z.Baştımaz-M.Belli arasında geçtiği, legal TİP ya da illegal TKP'nin yeniden inşası savaşı olduğu görülür.

Bu mücadelede "TKP dış büro", TİP'e, kuvvetlendiğinde ele geçirebileceği bir yapı olarak baktığı için, destek veriyor; sonuçta TİP içindeki bu kavgaya TİP'i bitiriyor. TİP, kapitalizmi ortadan kaldırmaya yönelik bir mücadelenin içine girmeyeceği için, tekelinde tuttuğu sosyalist devrim hedefini bırakıyor, menşevizme kayıyor. 1969 yılı sonuna gelindiğinde TİP'in hiçbir değeri kalmadığı için, genç kadrolar yeni bir örgüt arayışı içinde FKP'yi Dev-Genç'e dönüştürüyorlar. Ve daha sonra bu genç kadro M.Belli'den de koparak, başka bir genç kadro PDA'dan koparak 70'li yılların başında Türkiye topraklarında ikinci Jakoben kalkış başlıyor ve TİİKO, TİİKP-C ve TKP-ML kuruluyor.

TİİKP-C/TİİKO çizgisi TİP ve Yön çizgilerinin birleşimidir. TİP etkisi bu kadrolara kemalist tarzı taşıyor. TİİKP-C/TİİKO'nun bütün kadroları, TİP etkisindeki FKP'den geliyorlar ve TİP içinde muhalefeti yürüten M.Belli'nin kadrolarını oluşturuyorlar. Bu durum kemalist sızıntı adını verdiğimiz "bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm" üçlüsünü, TİİKP-C/TİİKO'ya taşıyor. TİİKP-C/TİİKO'nun ideolojik renklerinden birisi budur. Köylülüğe dayanan tezinin bu kanal dolayısıyla açıklarlar. Ayrıca bu 1960 yıllarının en önemli tartışma konusu olan, Türkiye'de işçi sınıfı olup olmadığı sorusunun, da cevabı oluyor.

Yön'ün TİİKP-C/TİİKO üzerindeki etkisi bu noktada devreye giriyor. Yön'ün formüle ettiği MDD tezleri M.Belli'nin de etkisiyle FKP'deki genç kadroları etkiliyor. Ve işçi sınıfının devrimci gücü olmadığı belirtmesiyle, köylülüğe dayanan bir devrim stratejisine kayıyorlar.

TİİKP-C/TİİKO'nun devrim stratejisi iki ayağa oturuyor. Birincisi, suni denge tezi; diğeri, "Öncü Savaşı" hipotezidir. Suni Denge Teorisi var olan dengenin istikrarsız olduğu ve bir defa denge bozulursa tekrar eski yerini bulamayacağı savına dayanıyor. Bu devrimci bir durum yaratıyor. Ancak denge kendi kendine bozulmuyor. Dengeyi bozacak bir manivelaya ihtiyaç vardır. Bunu "Öncü Savaşı" Teoremi sağlıyor. "Öncü Savaşı" gerilla hareketinden halk ordusuna dönüşecek bir kümülatif artışı öngörüyor. Suni Denge ve "Öncü Savaşı" Teoremine dayanan devrim stratejisi Lenin'in iktidarı almak için gerekli gördüğü iç savaş stratejisine karşılık oluyor. Ve işçi sınıfının devrimci rolünün olmadığı savının geçerli olduğu bir ortamda devrimci alan arayışı ile köylülüğe dayandırılıyor. TKP-ML'de bunlardan farklı olan ve köylülüğün daha ağırlıklı bir önem kazanması Mao'nun "Bir kavim tüm bozruk tutuşturulmaya yeter" şiarı oluyor. Ulusal Soruna yaklaşımı ise: "Ulusal sorun, özünde pazar, toprak sorunudur"da ifadesini bulmakla birlikte yinede döneminde Kürt Ulusal varlığına ilişkin en "sol" yaklaşımda bulunuyor. Yine TKP-ML Kemalizm tartışmalarında en "sol" tezleri savunuyor.

Bu açıdan bakıldığında 1960 yılları toplumsal muhalefetin yükseldiği 'Canlanma' yıllarıdır. Bunu izleyen 1970 yılları bu 'Canlanma'nın çözüme dönüşmemesi ve özellikle ege- men ideolojinin yönlü gücünün kalmaması nedeniyle 'Jakoben bir' Reddiye'ye dönüşüyor. Türkiye toprakları üzerindeki iki Jakoben hareket, bir; Yön Türk ve iki; TİİKP-C/TİİKO, TKP-ML bu toprakların Jakoben hareketleri kaldırdığını gösteriyor. Türkiye toprakları yeni ve mücadelenin hiçbir alanını, hiçbir biçimini reddetmeyen daha kapsayıcı ve kavrayıcı Jakoben canlanmalar bekliyor.

İkinci Jakoben kalkışın Mayıs şchitlerinin onurlu direnişlerini saygıyla anıp mücadelemizde yaşatıyoruz.

Bu yazı İsmail Beşikçi'nin 1990'da çıkan ve toplatılan "Bilim-Resmi İdeoloji Devlet-Demokrasi ve Kürt Sorunu" adlı ikinci kitabından alınmıştır. Kitapta dipnot olarak geçen "Sıddık Bilgin Olayı", dönemin İçişleri Bakanı ve şimdiki Başbakan Yıldırım Akbulut'un işkence karşısındaki tutumunu gözler önüne seriyor

SİDDİK BİLGİN YILDIRIM AKBULUT İŞKENCE BASIN VS

İsmail Beşikçi

Sıddık Bilgin olayında da hükümet işkencenin varlığını uzun süre inkar etti. "Sıddık Bilgin göz altına alındığı yerden bir fırsatını bulup kaçmaya başladı. Dur ihtarına uymadı, vuruldu" şeklinde açıklamalar yapıyordu. Olay 1985 yılı Temmuz ayının sonlarında, Bingöl'de meydana gelmişti. Daha sonra, Sıddık Bilgin'in işkenceyle öldürülmesi olayına katılan erlerden biri önemli bir açıklama yaptı. Olay aydınlığa kavuştu.

1. Sıddık Bilgin'in karısı Muzaffer Bilgin, 18 Ocak 1986 tarihli Hürriyet gazetesine, "Kocamı kurşuna dizdiler" biçiminde bir açıklama yaptı.

Olay 1985 yılı Temmuz ayının sonlarında meydana gelmişti. İşkence edildikten sonra kurşuna dizilen Sıddık Bilgin, Suveren Jandarma Karakolu bahçesinde açılan bir çukura elbiseleriyle gömülmüştü. Karısı işkenceyle öldürülen kocasının kemiklerini istiyordu.

Sıddık Bilgin Genç ilçesi Şihismailan (Dedebağı) köyünün öğretmeniydi. Onu Komando Yüzbaşı Ali Şahin Suvaran Jandarma Karakolu'nda işkenceyle öldürdü. Muzaffer Bilgin şöyle diyordu: Yüzbaşı Ali Şahin, Sıddık Bilgin'i reo kamyonunun tente kancalarına astı, öldürmesine dövdü. Sonra ormana götürüp kurşuna dizdiler. Cesedini dozerle açılan kuyuya doldurdular.

2. Bu açıklamalardan sonra Sıddık Bilgin'in amcaları Gıyaseddin Bilgin ve Mehmet Bilgin SHP Genel Merkezi'nde bir basın toplantısı yaptılar. Gıyasettin Bilgin, "İşkenceyi, cinayeti bizzat gördüm, yaşadım" diyor.

"Bizi istasyona doğru götürdüler. Beni Sıddık'tan uzaklaştırdıkları anda 200-300 silah birden ateşlendi. Sıddık'ı arkadaşan taradılar. Zulme işkenceye dayanamayan herkes köyümüz Kelhasi'yi (Doğanlı) terketti. Evlerin kapıları kırık." (Güneş, 20 Ocak 1986)

3. 22 Ocak 1986 tarihinde İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut Kelhasi köyü hakkında açıklamalar yaptı. Bakana göre köy boşaltılmamıştı. Köylüler mutlu yaşamlarını sürdürüyorlardı.

4. 4 kişilik SHP heyeti Kelhasi köyünde incelemeler yaptı. Bakanın "dolu" dediği köy "boş" çıktı. 22 Ocak tarihinde İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un "boşaltılmadı" dediği köye gittik, gördük. Bomboştu. Köy ilkokulu ka-

pahydı, bazı evlerin damı aşırı kar nedeniyle çökmüştü ve köyde en ufak bir ayak izi dahi yoktu. Sayın Akbulut rastgele konuşuyor, gelsin görsün." Köylüler: "kelhasi'de okula baktığımızda hep işkenceyi hatırlıyoruz." (Milliyet, 31 Ocak 1986)

5. İçişleri Bakanlığı, Sıddık Bilgin'in işkenceyle öldürüldüğü iddiasını reddetti. Açıklama kısaca şöyle: "Kaçarken vuruldu. Ölürken de Yaşasın PKK diye bağırdı. Yakınları cenazeyi almadı." (Cumhuriyet, 23 Ocak 1986)

Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yapılan açıklama da aynı mahiyetteydi. "Dur ihtarına uymadı, vuruldu." (5 Ağustos 1985 tarihli açıklama, gazetelerde Sıddık Bilgin olayıyla ilgili olarak yazılanlarda derin bir çelişki gösteriyor.)

6. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut işkence iddiaları hakkında konuştu. "İşkence iddiaları dış mihraklar tarafından ileri sürülmektedir. Hainler de dış mihraklarla işbirliği halindedirler." (Tercüman, 29 Ocak 1986)

7. Nokta dergisi 19 Ocak 1986 tarihli 2. sayısında (Yıl 4) işkenceci polislerden Sedat Caner'in açıklamalarını kapak yaptı. Sedat Caner, "Hem işkence yapturdular, hem de hakkında dava açıp mahkum olmamı sağladılar. Onun için işkenceleri açıklıyorum" diyordu. Sedat Caner açıklamalarında, kimlerle birlikte işkenceye katıldığını ve işkencenin yöntemlerini anlatıyordu. 7 yıl içinde 200 kişiye işkence yaptığını belirtiyordu. İşkencede ölenlerin isimlerini veriyordu.

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un işkence iddialarına karşı yanıtı şöyle: "Yalan, düzmece, iftira."

"Amaç devleti gerek iç gerek dış kamuoyunda küçük düşürmek yıpratmaktır..."

İşkence yöntem ve metotlarını gösterir şekil ve çizimler iyi bir senaryo olarak hazırlanmış hayali bir düşünce-nin ürünüdür. Şekiller Uluslararası Af Örgütü'nündür... Parlatmanın tesisleriyle birlikte yoğunlaşan iddiaların, terörizmi mahkum eden devletimizi hedef almasındaki maksat kendiliğinden ortaya çıkmaktadır... İnsan hak ve hürriyetlerine aykırı bir davranışa devletimiz asla müsa-maha etmemiş ve etmeyecektir." (Güneş, 2 Şubat 1986)

8. Ailesi, 2 Şubat 1986 tarihli dilekçeyle Sıddık Bilgin'in cesedini istedi.

Bingöl'ün Genç ilçesi Cumhuriyet Savcısı 7 Şubat 1986 tarihinde verdiği cevapta, "Tutuklama 29 Şubat 1985'te yapılmıştır. Ceset 31 Temmuz 1985'te amcası Gıyasettin Bilgin'e imza karşılığı teslim edilmiştir. Ceset üzerindeki gerekli adli tıp incelemesi, otopsi yapılmıştır" diyordu. (Nokta, sayı 15; 20 Nisan 1986 s.26-29)

Sıddık Bilgin'in işkenceyle öldürüldüğünü gördüğünü iddia eden Gıyasettin Bilgin, "Bana karakolda bilmediğim kağıtlar imzalatıldılar. Ama yeğenimin cesedini veremediler" dedi. (Cumhuriyet, 9 Şubat 1986)

Burada iki açıklama arasındaki çok önemli bir çelişkiyi görmek gerekir. İki açıklama da devlet kurumları tarafından yapılmıştır. Devletin iki farklı kurumu tarafından. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, 22 Ocak 1986 tarihinde yaptığı açıklamada, "Cesedi ailesi gelip almadı" diyor. Genç ilçesi Cumhuriyet Savcısı Kazım Özbek ise 7 Şubat 1986 tarihinde yaptığı açıklamada, "Ceset amcası Gıyasettin Bilgin'e verildi" diyor. Sıddık Bilgin'in eşi Muzaffer Bilgin ve amcası Gıyasettin Bilgin, cesedin verilmeyişi söylüyorlar. Cesedi istiyorlar.

9. Sıddık Bilgin'in ailesi, işkence sonucu ölüme sebebiyet verenler hakkında soruşturma açılması için Sıkıyönetim Komutanlığı'na başvurdu. Bu konuyla ilgili haber şöyle:

Sıkıyönetim soruşturma isteğini reddetti.

Öğretmen Sıddık Bilgin kaçarken vurulmuş.

Genç ilçesinde işkenceyle öldürüldüğü ve sonra da kurşun dizildiği öne sürülen Öğretmen Sıddık Bilgin'in amcasına gönderilen cevapta Sıddık Bilgin'in "dur" ihtarına uymadığı için açılan ateş sonucu öldüğü bildirildi.

8. Kolorda ve Sıkıyönetim Komutanlığı bu nedenle soruşturma istemini reddetti.

Kurmay Başkanı Albay Necati İşçi imzasıyla, soruşturma açılmasını isteyen Öğretmen Bilgin'in amcası MSP eski Senatörü Mehmet Bilgin'e gönderilen 1986/168 sayılı cevabi yazıda, Öğretmen Bilgin'in kaçarken "dur" ihtarına uymadığı ve açılan ateş sonucu öldüğü sonucuna varıldığı kaydedildi. Yazıda, "olaydan sorumlu tutulacak bir kişinin bulunmaması" gerekçesiyle 13.8.1985 tarih, 1985/160-48 esas ve karar sayılı kovuşturmayla yer olmadığı kararına varıldığı bildirildi.

31.7.1985 tarihinde, Genç Cumhuriyet Savcısı Kazım Özbek ve Genç Sağlık Ocağı Doktoru Hürer Ercan tarafından, Bilgin'in cesedi üzerinde amcası Gıyasettin Bilgin ve diğer görevlilerin katılmasıyla otopsi yapıldığının da belirtildiği yazıda, ölümün "iç ve dış kanamaya bağlı kurşun yarası" sonucu meydana geldiği belirtildi. (Hürriyet, 24 Şubat 1986)

10. 22 Mart 1986 tarihli Tercüman'ın yanıtı şöyle:

Sıddık Bilgin'in PKK militanı olduğu anlaşıldı. Halbuki bazı SHP'çiler Sıddık Bilgin'in ölümü konusunda büyük gürültü koparmışlardı.

11. SHP Milletvekili Cüneyt Canver ve Ali İhsan Elgin, cesedin ailesine verilmemesini protesto için sakallarını kesme kararı aldılar. Ve bunu kararlılıkla yürüttüler. Bunun üzerine hükümet, cesedin ailesine teslim edilmesi için Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde, Bingöl Cumhuriyet Savcılığı nezdinde harekete geçti. 3 Nisan 1986 tarihli Milliyet gazetesinin bu konuyla ilgili haberi şöyle:

"Öğretmen Sıddık Bilgin'in cesedi nakledildi.

Jandarma erleri tarafından Suvaran Karakolu'nun ya-

nundan çıkartılan Öğretmen Sıddık Bilgin'in cesedi eşine ve amcasına gösterilmeden, ailenin hazırlattığı mezara gömüldü. Bu sırada cesede, eşi ve amcası dışında, SHP milletvekilleri ve basın mensupları dahil hiç kimse yaklaşılmadı.

Sıddık Bilgin'in eşi Muzaffer Bilgin ve amcası eski senatör Mehmet Bilgin, dün sabah saat 05.00'te Genç'teki evlerinden alınarak Suvaran Jandarma Karakolu'na götürüldü. SHP milletvekilleri Ali İhsan Elgin, Cüneyt Canver, MKYK üyesi Kamer Genç, basın mensupları ile Bilgin'in yakınlarının yolu, 6-7 jandarma erinden oluşan bir ekip tarafından kesildi. Ekibin başındaki astsubay, emir aldığını, geçmelerine izin veremeyeceğini bildirdi.

Cesedin ailesine verilmemesini protesto için sakallarını uzatan Ali İhsan Elgin ve Cüneyt Canver, sakallarını bugün partilerinin genel merkezinde kesecekler."

Yine aynı olayla ilgili olarak 3 Nisan 1986 tarihli Hürriyet gazetesi şunları yazıyor:

"Öğretmen Bilgin Köy Mezarlığında

Jandarma Karakolu bahçesine gömüldüğü iddia edilen Sıddık Bilgin'in cesedinin teslimi ve defin sırasında SHP'li milletvekiline köye giriş izni verilmeyişi öne sürüldü.

İki milletvekili, "operasyon var" gerekçesiyle alınmadı. Ali İhsan Elgin, "Katil hükümet, artık, işkenceyle öldürülenlerin soyulması için de emir veriyor. Elbiseyle gömülen Bilgin'in saati ve altın yüzüğü de yok" dedi.

Cüneyt Canver: Bilgin olayı hükümetin ayıbıdır. İşkenceyi kanıtlayacağımızı bildikleri için defin sırasında köyde bulunmamızı engellediler."

Burada devlet kurumları arasındaki çelişkinin bütün açıklığıyla ortaya çıktığı bir kez daha görmek gerekir. Yukarıda açıklandığı gibi, Genç Cumhuriyet Savcısı, 7 Şubat 1986 tarihinde yaptığı açıklamada, "Ceset, amcası Gıyasettin Bilgin'e imza karşılığı teslim edilmiştir" diyordu. Buradaysa cesedin jandarma karakolunun bahçesinden çıkarıldığını ve köy mezarlığına taşındığını öğreniyoruz.

12. 25 Nisan 1986 tarihli Hürriyet gazetesi, olay sonrasında kamuoyunu sürekli meşgul eden Öğretmen Sıddık Bilgin'in işkenceyle öldürülmesi iddiası, yeni bir boyut kazandı.

Olay sırasında Suvaran Jandarma Karakolu'nda çavuş olarak askerlik yapan Fikret Birge, Eskişehir Savcılığı'na başvurarak "Öğretmen Bilgin dövülerek öldürüldü" dedi.

Fikret Birge şunları anlattı: "Öğretmen Bilgin okul bahçesinde 3 gün süreyle dövüldü. Ölmüştü. Diğerleriyle birlikte onu da askeri araca koyduk. Yolda, Yüzbaşı Ali Şahin cesedi indirmemizi söyledi. İndirdik. Yüzbaşı yerdeki cesedin taranmasını istedi ve emir yerine getirildi."

Bahçesinde Sıddık Bilgin'in cesedi gömülü olan Suveren Karakolu'nda askerlik yapan Eskişehirli Fikret Birge'nin, Bingöl'ün Genç Savcılığı'na iletilmek üzere, Eskişehir Cumhuriyet Savcısı Cengiz Çetin'e verdiği dilekçe aynen şöyle:

"Ben Bingöl ili Genç ilçesi Suvaran Jandarma Karakolu'nda vatani görevimi yaptım... Aralık 1985 tarihinde terhis oldum. Görevim sırasında bölgede insanlık dışı bir uygulamaya tanık oldum. Temmuz 1985'te Öğretmen Sıddık Bilgin Doğanlı Köyü'nde Yzb. Ali Şahin'in

komutasındaki ekip tarafından dövülerek öldürüldü. Bu olaya benimle birlikte diğer askerler de şahittir. Ancak, daha sonra da, Sıddık Bilgin'in kaçarken, dur ihtarna uymadığı gerekçesiyle vurularak öldürüldüğü yolunda Sıkıyönetim Komutanlığı'nca açıklama yapıldı. Bu açıklama gerçekleri yansıtmamaktadır. Sıddık Bilgin'in ölümü özetle şöyledir:

Bingöl'den gelen Yüzb. Ali Şahin komutasındaki askerler ve Suvaran Jandarma Karakolu'ndan ben Ali Can isimli arkadaş ile beraber Doğanlı köyüne gittik. O sırada Sıddık Bilgin de Genç ilçesinden getirildi. Başkaları da vardı. Hepsinin gözleri bağlandı ve askeri aracın arkasına ellerinden bağlandı ve Yzb. Ali Şahin'in emriyle dövülmeye başlandı. İlkokulun bahçesinde üç gün süreyle dövüldüler. Ayılsınlar diye yüzlerine kovayla su döküldü. Sıddık Bilgin yerde yığılı bir şekilde kaldı, ölmüştü. Daha sonra hepsini askeri araçlara bindirdik. Köyden uzaklaştırdık. Suvaran'a doğru gelirken ilk düzlükte durduk. Ben Sıddık'ın cesedinin bulunduğu araçtaydım. Diğer araçlardan 400 metre kadar ayrıldık. Yzb. Ali Şahin bize cesedi indirmemizi söyledi. Cesedi 4 kişi kucakladı ve hafif meyilli yamaca yüzükoyun yatrırdı. Ali Şahin çekilmemizi istedi. Geri çekildik. Yzb. Ali Şahin ve diğer üst rütbeli askerler ihtar ateşi anlamında havaya birkaç el ateş ettiler. Ve askerlere emir vererek yerde yatan Sıddık Bilgin'in taranmasını istediler. Askerler emri yerine getirdiler.

Daha sonra da basına yansıyan olayın açıklık kazanması ve sorumluların ortaya çıkarılmasının gerekliliğine bir insan olarak inanıyorum.

Olayın açıklığa kavuşturulmasında yardımcı olmaksızın başka bir amacım yoktur... Bu arada Eskişehir C. Savcısı Cengiz Çetin başvurunun 986/7206 sayı ile işleme konulduğunu ve gereğinin yapılacağını söyledi.

Akbulut ne diyor?

Öğretmen Sıddık Bilgin'in öldürüldükten sonra silahla tarandığı yolunda Fikret Birge'nin, savcılığa verdiği dilekçeyle ilgili olarak İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, görüşlerini Hürriyet'e şöyle açıkladı:

"Savcılık bu kişinin dilekçesi üzerine gerekeni yapar. Şu anda bizim bilgilerimize göre Sıddık Bilgin'in örgüt üyelerinin yerini göstereceğinden bahisle, onların yerlerini göstermeye giderken kaçması, dur ihtarna uymadığı için vurulmasıdır. Devletin elindeki resmi kayıtlar ve bilgiler bundan ibarettir. Bunun ötesinde bir aksi iddia, bir şahadet sözkonusu ise savcılık durumu tetkik eder ve gereğini yapar..."

25 Nisan 1986 tarihli Milliyet gazetesinde ise olayın gelişmesinin başka bir boyutu veriliyor:

"Bilgin olayında beklenmeyen şahit Jandarma çavuşundan korkunç suç duyurusu

.....
"Neden otopsi yapılmıyor?

Öte yandan, Sıddık Bilgin'in amcası MSP eski senatörlerinden Mehmet Bilgin de yeni bir suç duyurusunda bulundu.

Mehmet Bilgin Bingöl C. Savcılığı'na ve Adalet Bakanlığı'na ilettiği suç duyurusunda, Yzb. Ali Şahin, Solhan İlçe Jandarma Bölük K. J. Üstğm. Ümit Eriş, Suvaran Jandarma Karakolu Tk. K. J. Asb. Mehmet Acar'ın işkence yapmak suretiyle adam öldürmek, yalan beyanda bulunmak suretiyle adli mercileri yanıltmak, görevini kötü-

ye kullanmak suçlarından, Genç Sağlık Ocağı Tabibi Dr. Hürer Ercan ve Genç İlçesi C. Savcısı Kazım Özbek'in de görevlerini kötüye kullanmak suçlarından cezalandırılmalarını istedi.

Bilgin, otopsi istemlerini de yineleyerek, "Şayet makül gerçekten işkence sonucu öldürülmemiş ise, yapılacak otopside kimsenin korkmaması ve kuşku duymaması gerekir" dedi.

13. Bir tanık daha Çavuş Fikret Birge'yi doğrulamaktadır.

Suvaran Jandarma Karakolu Çavuşu Fikret Birge'nin itirazında adından söz ettiği ve olay sırasında aynı karakolda er olan Ali Can, Birge'nin itiraflarını doğruladı. Ali Can, "Öğretmen Bilgin dövülerek öldürülmüş ve cesedi emirle kurşunlanmıştır" dedi. (Hürriyet 26 Nisan 1986)

14. 27 Nisan tarihli Milliyet gazetesi Çavuş Fikret Birge'nin kayıp olduğu haberini vermektedir.

15. 28 Nisan 1986 tarihli Milliyet gazetesi Öğretmen Bilgin olayındaki son gelişmeleri şöyle duyuruyor:

SHP İçel Milletvekili Ali İhsan Elgin, Öğretmen Sıddık Bilgin'in işkenceyle öldürülmesiyle ilgili olarak bugün veya yarın yeni tanıkların savcılıklara başvurarak suç duyurusunda bulunacaklarını açıkladı... Öte yandan Sıddık Bilgin'in öldürülmesi için emir verdiği iddia edilen Yzb. Ali Şahin hakkında konuşan SHP Milletvekili Yüzbaşı'nın Bingöllülere hitaben yaptığı bir konuşmada, "Beni kimse ele veremez. Beni ele verecek olurlarsa, üzerimde bulunan 8-9 kişiyi de yakarım" dediğini ileri sürdü.

16. Adalet Bakanı Nejat Eldem, Sıddık Bilgin olayıyla ilgili soruşturmanın sürdürüldüğünü açıkladı. (Tercüman, 14 Mayıs 1986)

17. Genç C. Savcısı olay hakkında bilgi almak isteyen milletvekilleriyle görüşmek istemiyor.

Bingöl'ün Genç ilçesinde, işkenceyle öldürüldüğü iddia edilen Öğretmen Sıddık Bilgin'in cesedi hakkında otopsi isteminde bulunmak üzere Genç İlçesi'ne gelen Mardin SHP milletvekili Kenan Nehrozoğlu ile Malatya milletvekili Ayhan Fırat Savcı Kazım Özbek tarafından "İşim var" gerekçesiyle kabul edilmediler. Bu konuyla ilgili olarak milletvekilleri şu açıklamayı yaptılar. "...Savcının bizi makamına almamasının sebebi kendisinin tutmuş olduğu mevcut otopsi raporunu ortadan kaldırmak ve delilleri yoketmektir. Bu durum Türk adaletinin yüzkarasıdır. Bu durumu mecliste Adalet Bakanına soracağız." (Milliyet 21 Mayıs 1986)

18. Bakanlık Bilgin olayına el koydu.

Adalet Bakanlığı Başmüfettişi Cengiz Yelbaşı, Cumhuriyet Savcısı Özbek'ten bilgi aldı.

Sıddık Bilgin'in amcası Mehmet Bilgin, otopsinin bir an önce yapılmasını istedi. Dün savcılığa bu konuda bir dilekçe daha verdi. Otopside uzman doktorların ve basının da bulunmasını istedi.

Savcı Kazım Özbek Cumhuriyet muhabiri ile görüşmedi. Savcı başka bir yere tayin istiyor. (Cumhuriyet, 22 Mayıs 1986)

19. Sıddık Bilgin olayının tanığı ifade verdi.

Tanık Çavuş Fikret Birge, Genç C. Savcılığının talimatı üzerine Eskişehir C. Savcılığına ifade verdi. (Hürriyet, 24 Mayıs 1986)

20. Öğretmen Sıddık Bilgin'e otopsi yapıldı.

... İşkenceyle öldürüldükten sonra silahla tarandıği öne sürülen Öğretmen Siddık Bilgin'e ailesinin Adalet Bakanlığı'na başvurusu üzerine yeniden otopsi yapıldı. Otopsinin yapılacağı Doğanlı köyüne gitmek isteyen hha muhabiri Sait Yıldırım'ı, Genç Jandarma Birlik Komutanı Üstğm. Ahmet Duman, ölümle tehdit ederek "Dünyayı değiştirmek istemiyorsan çektiğin filimleri yak ya da bana ver" dedi. (Hürriyet, 31 Mayıs 1986)

21. Bilgin ayakları bağlı gömülmüş.

Adli Tabip Yaşar Tıraşçı, Bilgin'in vücudunda, ayrıca, açıklayamayacağı sayıda kurşun izi bulunduğunu söyledi. (Milliyet, 31 Mayıs 1986)

Yzb. Ali Şahin ve er Mehmet Acar, Üstğm. Ümit Eriş ve Asb. İbrahim Yıldızgören haklarında dava açıldı. Yzb. Ali Şahin ve ortakları tutuklanmadı. Duruşmaları tutuksuz sürüyor. Dava Bingöl'de başladı. Güvenlik nedenleriyle Ankara'ya nakledildi. Yzb. Ali Şahin ve suç ortakları duruşmalara katılmıyorlar. Bu arada Yzb. Ali Şahin binbaşılığa terfi etti.

Siddık Bilgin olayının başka bir boyutu üzerinde daha durmak gerekir. Görüldüğü gibi Siddık Bilgin olayı hakkında şikayetler ve istemler üzerine gerekli soruşturma başlatılabilmiş. 1980'li yıllarda, gözaltına alınmış, tu-

tuklanmış veya herhangi bir nedenle, başı güvenlik güçleriyle dertte olan bir kişinin yakınlarının, yukarıdaki olayda olduğu gibi, yetkili kişileri veya kurumları, bazı istekleri doğrultusunda harekete geçirebilmesi olası değildir. Herkes bu olanaklara ve bu olanakların sağladığı ilişkiler ağına sahip değildir. Düşünelim ki Siddık Bilgin'in amcası emekli bir albaydır. MSP Bingöl eski senatörüdür. Mehmet Bilgin, Siddık Bilgin olayının basına yansıdığı günlerde sık sık sitemlerde bulunmuştur. "Ben devlet için büyük hizmetler yaptım. Milli İstihbarat'ta bile çalıştım. Buna rağmen yeğenim işkenceyle öldürüldü. Yaptığım hizmetlerin karşılığı bu mu olmalıydı?"

12 Eylül'den sonra pek çok genç yakınları olmadığı için, durumunu poliste, savcılıkta, sıkıyönetimde, cezaevinde, hakkını arayacak, izleyecek yakınlarına sahip olmadığı için kolayca öldürülmüşler, rastgele gömülmüşlerdir. Örneğin, Siirt'teki Kasaplar Deresi bu tür cesetlerle doludur. (Kasaplar Deresi için bk. 2000'e Doğru, Yıl 3 Sayı 9, 26 Şubat 1989 SP Heyeti Siirt'te, Kasaplar Deresi Açılış, Günay Aslan'ın haberi; 2000'e Doğru, Yıl 3 sayı 12 19 Mart 1989, Baskı Bir Yandan, Yoksulluk Bir Yandan Siirt Çocuk Ediyor, Kasaplar Deresi Açılıyor. s. 26)

HAMZA ÖLMÜŞ...

Ölüm gördüklerini bir daha görmemektir.

Hamza'yı ben Şam Havaalanı'na indiğim an gördüm. Ayrılrken de havaalanındaydı. On beş gün geçirdiğim Suriye ve Bekaa Vadisi'nde Hamza, sanki ihtiyaç duyduğumuz zaman var oluyor ve ihtiyacınız olmadığını hissettiği an yok oluyordu.

Bizim heyeti, Şam'dan vadiye Hamza götürdü. Şam'ı Beyrut'a bağlayan karayolunda bir ara etrafımıza baktık, kimseler olmadığını görünce, dik tepeye doğru tırmandık. Bekaa Vadisi adı yanlış oluyor; aslında PKK kampı vadinin sonunda ve tepede yer alıyor. Hamza, bu tepeye tırmanma işini, Mehmet Ali Birand'ın gözünün alamadığını söyledi; Birand, önce Lübnan'a geçmiş ve kara yoluyla, vadinin içinden PKK kampına tırmanmış. Biz öyle yapmadık; bavulum da vardı, Hamza omuzlayarak tepeye tırmanıyordu.

Ölümü üzerine Apo'nun ağıt dolu konuşmasını okudum. Apo ile yakınlığı olduğu anlaşılıyordu; saygılı ancak hiç resmi olmayan bir biçimde konuşuyordu. Aynı köyden geliyorlarmış, uzun süre ayrı olmuşlar, sonra PKK'de birleşmişler.

Öyle sanıyorum Hamza'nın ölümü ile PKK içinde Apo ile kişisel düzeyde yakınlığı olanlar bitmediyse bile bitmek üzereydi.

Hamza'nın hakkını yazılanları okudum. Herkeste bir hizmeti var. Ben de katılıyorum. Çok terbiyeli ve her halinden çok özverili olduğu anlaşılıyordu.

Postadan zarf gelmişti. Ağrılarım içinde zarfı açamadım. İlk kez oluyor; sonra açtım ve Hamza'nın ölümünü okudum. Bir kaza kurşunu ile öldüğüne inanmak istiyordum; kurşun Metin'in silahından çıkmış. Metin'i de tanıdım; Bohtan'da yaralanınca üç ay sedye ile yaşadıkdan sonra PKK Kampı'nı bulmuştu. Metin'e de çok üzülürüm.

Sınıfı halkı, toplumu için yola çıkanların yazgıları ne kadar cilveli oluyor; heyecan ve hüznü veriyor.

Hamza ve Metin'le ilgili aldığım haberlerden büyük üzüntü duydum.

Ölüm gördüklerini bir daha görmemektir.

Daha önce görmediklerimin ve bir daha görmeyeceklerimin ölümüne hiç üzülemiyordum.

Şubat'tan başlayan iki ay benim yoğun üzüntü zamanlarım oldu.

Cilveli bir yolda olduğumuzu biliyorum. Bu nedenle üzüntüye de doymak istemiyordum. Üzücü haberlere sessiz ve duygusuz kalmaya çalışıyorum.

Yaşam, derinde yaşam sevincini duymaktır.

Y.K.

KORUCULUK SİSTEMİNİN ÇÖKÜŞÜ ve AŞİRETLERİN SİLAHLANDIRILMASI

Rıza Altun

1989 yılı, ülkemizde ve Türkiye'de önemli gelişmelerin yaşandığı bir yıl oldu. Devlet ve ülkemizdeki dayanakları, bu gelişmelerin sonucu olarak yeni yönelimler içine girdiler. Bu yönelim, Kürt halkının kitlesleşen ve birliğini pekiştiren mücadelesi karşısında, özel savaşı daha da derinleştirmek, onu yeni taktiklerle beslemektir. Bunlardan bir tanesi, çöken köy koruculuğu sistemi yerine aşiretlerin silahlandırılması, bu temelde yeni "Hamidiye Alayları"nın oluşturulmasıdır. Köy koruculuğu ajan-milis örgütlenmesi çökerken, son İkiyaka katliamında görüldüğü gibi halka karşı suç işlenmesinde araç kullanılabilir. Aşiretlerin silahlandırılması ise önümüzdeki dönemde beraberinde birçok siyasal, sosyal ve insani sorunu getirecektir. Bu nedenle her iki örgütlenme üzerinde durarak yüzeysel yaklaşımları bertaraf etmek gerekiyor.

Halkların bağımsız ve özgür bir ortamda gelişmelerini sürdürme mücadelelerini engellemek, onları emperyalist-sömürgeci sömürüye açık tutmak amacıyla hizmet eden ajan-milis örgütlenmeleri, kontra örgütlenmeleri açıktır ki egemenliklerin sömürgecilik koşullarında "normal" yollarla sürdürülememesi karşısında başvurulan yöntemlerdir. Sömürge ülkelerde yabancı egemenliğine karşı koyuşun koşulları her zaman vardır. Bu nedenle egemenliklerini sürdürmek için sömürgeciler, temelinde siyasal zorun bulunduğunu "böl, parçala, yönet" taktiğini her zaman uygularlar. Ama bunun, halkı birbirine kırdırma düzeyine vardırılması, egemenliğini sürdürmede ciddi tehditlerin ortaya çıkması, iktidarını sürdürmede "normal" yolların yetmiyor olmasının sonucudur. Bu anlamda köy koruculuğu örgütlenmesinin oluşturulması, devletin "normal" yöntemleriyle egemenliğini sürdürmemesini getiren gelişmelerin bir sonucudur.

Köy koruculuğu bir kontra örgütlenmesidir. Emperyalizmin, sömürge ve yeni sömürge halkların ulusal ve sosyal kuruluşlarına dayattığı bir ihanet hançeridir. TC de emperyalistlerin bu konudaki birikimlerini kendine rehber almıştır. Emperyalizmin, ezilen halkların bağımsızlık ve özgürlük mücadelelerine dayattığı bu milis örgütlenmeleri, sadece halkların kurtuluş mücadelelerini önlemek, onu kendi içinde parçalamak, ulusal ve siyasal birliğini oluşturamaz durumda bırakmak üzere uygulanmıyor; halkların kurtuluşlarını geciktirmek, savaşı olabildiğince uzun süreli kılmak ve zaten cılız olan dinamiklerini bir de kendi iç çelişkilerini çözme uğraşısı içinde bitirmek ve böylece sömürsünü olabilen en uzun süre sürdürmek amacı da vardır. Ulusal kurtuluşa kalkmış

bir halkın, onlarca deneyele sabit olduğu üzere zaferinin önlenemez oluşu yanında günümüz dünya koşullarında dengelerin topyekün bir savaşı hemen hemen olanaksız, çoğu kez bölgesel savaşların kışkırtılmasını bile riskli kılmaması, emperyalizmin ulusal kurtuluş savaşlarını olabildiğince uzatma yollarına başvurmaya götürmektedir. Ezilen bir halkın kurtuluşu, emperyalizmin çürüten bedeninden önemli bir parçanın kopuşu, mazlum halkları kurtuluş mücadelesine atılmaya şevklendiren bir sonuç almaktadır. Emperyalistler, sonlarını getirecek olan bu gelişmeleri önlemek, halkları sömürü sistemi içinde tutmak için her yola başvuruyorlar. Emperyalizmin halklara karşı işlediği suçlar bununla da kalmıyor. Bağımsızlığını kazanan ya da emperyalistlerin yeni sömürgeci sömürü yöntemini kendisi için daha uygun gördüğü halkları, kendi iç sorunlarıyla uğraştırarak, sömürsünü ve siyasal hegemonyasını sürdürme yoluna gitmektedirler. Nitekim Afrika'nın ulusal kurtuluş mücadelesi vererek bağımsızlığını kazanan veya emperyalistlerin kukla yönetimlerle yeni sömürgeciliği dayattığı halklarının, onlarca yıldır iç çatışmalar, askeri darbeler ve hatta halkların birbirine kırdırılması yöntemiyle uğraştırılması çabası bunun sonucudur. Mozambik ve Angola halklarına dayatılan kontra örgütlenmeleri, esasen emperyalistlerin doğrudan destek ve müdahalelerle bu halkların gelişmelerini engellemek ve komşu halkların kurtuluşunda maddi ve manevi bir üs olmasını önlemek amaçlıdır. Yine Nikaragua, El Salvador, Peru ve daha birçok Latin Amerika ülkelerindeki uygulamalar aynı politikanın uygulandığı biçimleridir.

Emperyalizm, çürüten ve çöküş sürecini yaşayan bir sistem olarak bu yollara başvuruyor. Sömürgeciliği geliştirirken, halkların kendi bünyelerinde geri bir konumda da olsa sürdürdükleri doğal dengelerini sermaye ihracıyla parçalayıp onlara büyük acılar çektiirdiği dönemlerde, sermaye gücüne dayanarak oluşturduğu işbirlikçilik, onun "normal" siyasal yöntemlerle ekonomik talanını sürdürmesini olanaklı kılıyordu. Ama sömürgeelerde ulusal uyanış ve ulusal kurtuluşa yönelme; sömürgeciliğinin, işgalin, ekonomik gücü ve bunun yarattığı işbirlikçilerine dayanarak sürdürülmesini olanaksızlaştırdı. Böylece "böl, parçala, yönet" politikalarının yetersiz kalması sonucu ajan-milis örgütlenmeler oluşturarak egemenliğini sürdürme yoluna başvurması, emperyalist-sömürgeci güçler için bu aşamada bir ihtiyaç olarak doğuyor. Yabancı bir egemenin ezilen, işgal edilen ve insani değerlerini korumak için büyük çabalar içinde olan

bir halka dayattığı bu tür komplolar, savaşı yerleştirmesi yanı sıra insanın kendine ihanetini, kendi köküne yönelmesini getirdiğinden çok alçakça bir uygulamadır. Kürt halkına dayatılan köy koruculuğu sistemi, Vietnam, Mozambik, Angola, Nikaragua ve daha birçok halkta olduğu gibi sömürgeciliğin düşürdüğü, baştan çıkardığı, kendini tanımadığı bir kesimin güdülerine seslenerek, onları ayaklandırarak yürüttüğü bir komplodur. Yani bir yanda insanı değerlerine sahip çıkan ve onları geliştirme mücadelesi veren bir halk, diğer yanda ise insanlığından kalan son kırıntıları da güdülerinin gerisinde bırakarak hayvanileşen bir grup vardır. Doğaldır ki, bu tür bir ortamı insanlığın hayvanlıkla mücadelesi, insanlığa hayvanlaşmanın dayatılması karşısında kendini koruma savaşı vermesi olarak tanımlamak yerindedir, zorunludur. Esasen insanlığın, bir yandan kendi cennetini, kendi elleriyle kuracağı mücadelesinde büyük adımlar attığı, büyük aşamalar katettiği günümüzde, hâlâ böylesi bir gerilik ortamının yaşıyor olması büyük bir ibretle dersler çıkarılması ve bir an önce bir daha dirilmemek üzere geride bırakmak için mücadeleler geliştirilmesi gereken bir durumdur. Bu, tarihe gömülecek olan uygulamaların sürdürücüleri, emperyalizmdir, sömürgeciliktir. O halde insanlığa karşı gelişen her ilerici, demokratik hareketi desteklemek, onun katılımcısı olmak bir insanlık borcu olmaktadır.

İster bir halkın değerlerini sömürmek ve talan etmek üzere onu egemenliğine alan işgalci, sömürgeci bir gücün olsun, isterse toplumsal gelişme hareketliliğinin doğal seyri içinde gericileşen ve çürüyen bir sınıfın olsun, her iki durumda da kendi egemenliklerini sürdürmek amacıyla başvuracakları, devreye koyacakları ajan-milis örgütlenmelerinin, tarihin ileriyeye gidişini olsa olsa geciktirici olmaktan öte bir rolü olamaz, sonunda çöküşü kaçınılmazdır, eşyanın tabiatı gereğidir. Zira bu tür örgütlenmeler, zaten gericileşen üretim ilişkilerinin yaratmış olduğu çürütücü ve asalak yapıya fazladan bir katkı olacak ve insanın, toplumsal yaşamın, kendini her alandaki yeniden ve genişleyerek yükselen üretimi karakterine ters olduğundan tarihin yapıcıları tarafından yürüyüşlerine engel olan bir uygulama olarak bir kenara atılacaktır. Sonuç olarak; egemen sınıfın veya işgalci bir gücün gericileşen ve çürüyen egemenliğini "normal" araçlarla sürdürmez duruma gelmesiyle iktidar araçlarına böylesi bir aracı eklemek, iktidar aygıtını bununla takviye etmek durumunda kalmaktadır. Bugün, emperyalist ülkelerde uygulanan "Teritoryal Savunma Birlikleri"nden, yeni sömürgelelerdeki "milli muhafızlara" ve giderek "köy koruculuğu" şeklindeki ajan-milis örgütlenmeleri bu amaçlıdır.

Sömürgelelerde ve işgal edilen ülkelerde yabancı güc, sömürsünü siyasal zoru kurumlaştırdığı oranda sürdürebilmektedir. Oraya yabancı bir ideoloji, bir kültürle gitmektedir. Yabancı egemenlik, yerli halkı ideolojide ve kültürde kendine yabancılaştırdığı oranda kurumlaşır. Burda, siyasal zor baştan sona belirleyicidir. Ezilen halk ne kadar yabancı ideolojilerin saldırısına uğrarsa uğrarsın, kendini vareden değerlere; yurduna, kültürüne, diline ve tarihsel varlığına sahip çıkma potansiyelini taşımaktadır. Bu potansiyelin olmadığı alanda o halk, yok edilmiştir, bitirilmiştir, tarihe gömülmüştür. İşte emperyalistlerin ve sömürgecilerin "böl, parçala, yönet" politi-

kasını uygulamaları, halkın var olduğu ve birlik oluşturduğu oranda karşı koyuşunun temellerini de oluşturması karşısında sömürgecilerin egemenliklerini sürdürmek isteklerinin sonucudur. İşgalci güç ister Afrika'ya girişinde olduğu gibi huristiyan misyonerler aracılığıyla halklarda düşünce bağımlılığını geliştirmeye çalışsın, isterse Latin Amerika'da olduğu gibi yerli halkı kırandan geçirerek ve kölece çalışma koşullarında tüketmeye çalışsın, halkı tümüyle başkalaşıma uğratmadığı sürece kendi egemenlik kurumlarının yabancılığını ve bu temelde halkın karşı koyuşunu ortadan kaldıramaz. Bu nedenle yabancı gücün egemenliğinin devamı, ezilen halkın birliğini parçalamasına, bunun için dinsel, mezhepsel, ulusal, kültürel vb bütün alanlarda çelişkileri derinleştirerek, önplana çıkararak, halkın birliğine engel olmasına bağlıdır. Bu durum, yabancı egemenliğin siyasal zoru, entrikayı ve komployu sürekli bir uygulama olarak gündemde tutması, demektir. Ezilen halkın birliğini kurmaması, kendi varlığını koruma ve geliştirme araçlarına sahip olmaması için bütün yolları zorlar. Çünkü egemenliğin devamı buna bağlıdır. Ulusal uyanışta ve birlik oluşturmada atılacak her adım, sömürgeciliğe, yabancı egemenliğe yönelen bir eylem olacaktır. Bunu bilen ve önlemek isteyen yabancı egemenlik ise, halk içindeki çelişkileri körükleyerek, onun kendi kendisiyle uğraşmasını sağlamak, bu temelde iktidarını halkın kendini yönetemezliği görüntüsüyle meşrulaştırmak ve kendisine yönelecek dinamikleri köreltmek yoluna gider. İşte sömürgelelerde normal uygulama budur. Bu denli vahşetin uygulandığı bir ortamda, yaşayan ve direnen halk, kendi gelişim sorunlarını çözmek üzere ulusal kurtuluşa yöneldiğinde sömürgecilerin cevabı daha çok zor, daha çok işkence, daha çok katliamı dayatmak olmaktadır. Bunun da araçlarından biri ajan-milis örgütlenmeleridir. Yani "normal" yollarla sürdürmediği egemenliğini özel savaş yöntemleriyle sürdürme yoluna gitmektedir. Ajan-milis örgütlenmesi, savaşın yerleştirilmesi, yani halkın katliama uğratılmasında bedelin yine o halka ödülmesi demektir.

Emperyalistler ve sömürgeciler, ulusal uyanışı, ulusal kurtuluş yolunda örgütlülüğe ve eyleme dönüştüren ezilen sömürge halklara özel savaşı dayatıyor. Çünkü, baştan beri sürdürdüğü, siyasal zorla desteklenen "böl, parçala, yönet" politikasının uygulanması yeterli olmuyor. Ulusal uyanış; ulusal birliği, halk güçlerinin birliğini yaratıyor. Bu ise, sömürgeci egemenliğin dayanaklarının bir avuç feodal-komprador ve hainle, onların çevresindeki çapulcularla sınırlanması demek oluyor. Sömürgeciler, halkın ulusal kurtuluşçu ilk eylemlerine karşı topyekün savaşla, sınırsız bir savaşla yönelmiyor. Siyasal planda halkın ilk çıkışlarını her ne kadar önemsemiyor veya öyle görünüyorlarsa da, en küçük bir gelişmeyi kanla boğmak için azgınca saldırır. Bu saldırısını toplu katliamlar yapmaya, düzenli ordu güçleriyle topyekün bir savaşa dönüştürmüyor. Düzenli ordu, gerillanın hareketliliği karşısında çaresiz kalıyor. Uluslararası koşullar topyekün bir imhuya girişmesine olanak vermiyor. Topyekün savaş, sömürgecilerin bütün gücünü; ekonomik, siyasal ve askeri olarak bir alanda yoğunlaştırmasını gerekiyor. Bu ise, sömürgecilerin kendi iç çelişkilerine dışarda diğer güçlerle çelişkisi bakımından büyük sorunları ve riskleri beraberinde getiri-

yor. Bu nedenle saldırısının araçları daha çok kendi sosyal dayanakları ve onların çevresindeki çapulculardır. Bu durum, sömürgeciler için de baştan beri varlığını koruma savaşı içindeki halk için de yeni bir aşamadır. Bu aşama özel savaşın yürürlükte olduğu aşamadır. Özel savaş taktikleri, halkın direnme savaşının, ulusal direnişinin boyutlanmasına göre biçimleniyor. Cerek ulusal direnişi başlatan bir halkın bu direnişinin yok edilemeyeceği gerçeği, gerekse emperyalistlerin gerici, asalak ve çürüten güçlere dayanmalarıyla teşhir olmaları, ulusal direnişin zaferini, özel savaş uygulamasının ise yenilgisini daha baştan teslim etmektedir. Ancak bu, kendiliğinden değil, devrimci iradenin doğru yönlendiriciliğinin varlığıyla doğrudan bağlantılıdır.

Emperyalist sömürgeciler, halk savaşının ilk aşamalarında ve gerillanın henüz sınırlı vuruşlarını yapabildiği dönemlerde, onun hareket alanını daraltmak, böylece gelişmesini önlemek ve giderek tecrit edip süreç içinde yok etmek mantığıyla özel savaş uygular. Halk savaşı, halkın topyekün savaşını; halkın kurtuluş savaşının ihtiyaçlarına uygun tarzda örgütlenmesi ve harekete geçirilmesi temelinde geliştirilebilir. Halk savaşı, halkın ülkesini baştan sona değişik aşamalardan geçecek tarzda dış güçlere ve işbirlikçilerine karşı savunmasıdır. Bu nedenle gerillayla halkın ilişkisi, suyla balık ilişkisi gibidir. Gerilla halka dayanmaksızın, onun yaşayan ve gelişen değerlerini tanıyıp geliştirmeksizin, ne varlığını sürdürebilir, ne de savaşı geliştirebilir. Sömürgeciler gerillayla halkın ilişkisini koparmak, gerillanın halkı örgütlenmesini engellemek için, halkın parçalanmasını ve kendi kendisine yönelmesini sağlamaya çalışır. Bunun da yolu, gerillaya karşı yerli halkı çıkarmaktır. Bunun sistemli yürütülüşü, ajan-milis örgütlenmesidir. Çünkü yerli halktan olan, onu tanıyan bir ajan-milis örgütlenmesi, gerillaya karşı sömürgecilerden ve onların militarist güçlerinden daha etkili olabilir. Ancak tarihsel misyonları, örgütlenildikleri sosyal zeminin çürümüşlüğü, dahası ajan-milis örgütlenmelerde yer alanların çapulcu kişilikleri, davaya inançla değil, tamamen güdülerinin doyurulması temelindeki yaklaşım; ajan-milis örgütlenmelerin halkın devrimci güçleriyle savaşta kaçın ve korkak olması sonucunu getirir. Ajan-milis korkaktır, öldürülme korkusu iliklerine işlemiştir ve sürekli postu kurtarma kaygısıyla kaçkandır, kaçaktır.

Ajan-milis örgütlenmesinde, dayanaklar ülkeden ülkeye bazı farklılıklar göstermekle birlikte, temelde sınıf konumuyla işbirliğini ihanete vardiran feodal-kompradorların dinsel, mezhepsel, kabilesel, kültürel ilişkilerden yararlanarak kendi işbirlikçi konumunu, emperyalist-sömürgecilerin yanında ulusal kurtuluşa karşı savaşma düzeyine çıkarması ve bu çerçevede örgütlenmesidir. Feodal-komprador sınıfın ajan-milis örgütlenmesi içinde tutarak, halka karşı kendi suçlarına ortak ettiği kesimler, çoğunlukla sınıf konumlarıyla ulusal kurtuluşa yer alması gereken, onda çıkarı olan kesimler olmasına rağmen geriliğin getirdiği bilinçsizlik, kabilesel çıkarların ulusal çıkarların önünde tutulması, dinsel mezhepsel ayrılıkların kısırtılmasıyla yaratılan düşmanlık, bu kesimlerin ajan-milis olarak örgütlenilmesine, bu doğrultuda kullanılabilmesine yol açmaktadır. Bu ilişkilerin ve geriliğin nedeni sömürgecilik olmasına rağmen, bunların düşürülmüşlükleri, kendilerini tanıya-

mazlıkları, bunu görmeyi ve sömürgeciliğe yönelmeyi önlemektedir.

Sömürgeciler, ülkede azınlıkları kışkırtma yoluna gidiyorlar. Bazen birine verdiği kırıntı türünden ayrıcalıklar ya da uygulamada, baskılarında kullandığı yerli uşakları, halkın bir kesiminin diğerine düşmanlaşmasına yol açar. Vietnam'da Banar ve Rhade halklarını çoğunluğu oluşturan halka, Nikaragua'da miskitoları diğer kesime karşı düşmanlaştırmıştır. Yine Vietnam'da Amerikan emperyalistleri kabilelerarası çelişkileri kışkırtarak Bai Dai kukla örgütünü oluşturmuş, bu çelişkilerle halkı birbirine kırdırmakta kullanmıştır. Balakan ve Doğu Avrupa halklarının Hitler faşizmine ve onun işbirlikçisi faşist diktatörlere karşı sürdürdüğü bağımsızlık mücadelesinde, faşistlerin örgütleyiciliğinde ajan-mililer, partizan savaş yürüten devrimci güçlere karşı işgillerin hizmetinde savaşmışlardır. Yine Vietnam'da dinsel ayrılıkları halkı parçalamada kullanmaya çalışan Amerikan emperyalistler ve kuklaları, Katolikleri, Budistlere ve diğer dinsel topluluklara karşı kışkırtmışlardır. Kabile reisleriyle özel ilişkiler içine girerek, onları "kendi alanlarında serbestçe yaşama hakkı", "kültürel serbestlik" gibi yalanlarla aldatmaya çalışmışlardır. Doğaldır ki, özel savaş taktikleri sadece ajan-milis örgütlenmesinden ibaret değildir. Sömürgeci güçler, halk savaşının gelişmesine karşı çeşitli taktikler ve örgütlenmeler geliştirirler. Özel eğitilmiş birliklerden, kabilerden oluşturduğu sivil düzensiz savunma birliklerine, hatta belli bir dönem ulusal kurtuluşçu güçlerin yanında yer alabilecek olan ve alan kesimleri satın alma çabası dahil birçok yöntem dener. Ülkemizde "köy koruculuğu" halkımızın büyük fedakarlıklarıyla oluşturulmaya çalıştığı birliğini önleyici ve parçalayıcı bir işleme sahip ajan-milis örgütlenmesidir. Türkiye'de de bugünden yürütülen "Teritoryal Savunma Birlikleri" tartışması, Türkiye halkının devrimci-demokratik mücadelesinin karşısına çıkarılacak ajan-milis örgütlenmesinin hazırlığıdır. Ülkemizde köy koruculuğunun Nisan 1985'te yasal zemininin oluşturularak geliştirilmesi bir teaddüf değildir. Köy Kanununa eklenen iki fıkra ile köy koruculuğunun yasal zemini hazırlandı. Buna göre, "Olağanüstü Hal ilanını gerektiren şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya ne sebeple olursa olsun, köylünün malına ve canına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde geçici köy korucuları görevlendirilecektir" deniliyor. Bu, Olağanüstü Hal ilanını gerektiren şiddet hareketlerine ait ciddi belirtiler neydi? 12 Eylül faşist askeri darbesiyle sürdürülen terörün, katliam ve işkencelerin üstesinden gelemediği neydi? Elbette bu 12 Eylül faşist askeri darbesinin temel hedeflerinden olan Kürt halkının ulusal uyanışı ve bunun eylemliliğe dönüştürülmesi idi. Generaller cuntası, bütün politikalarını rağmen, Kürt halkının uyanışını ve eylemliliğini boğmak şurda dursun, ciddi kayıplara uğratamamış, zindanlardaki vahşi ve insanlık dışı işkencelerine karşı geliştirdiği direnişler, halkın mücadele azmini bilemiştir. PKK, 1982'de gerçekleştirdiği II. Kongresi'nde aldığı ülkeye giriş kararlarını uygulamış, silahlı propaganda temelinde halkı örgütlendirme faaliyetlerini 15 Ağustos 1984'te doruğuna çıkartmıştır. TC'nin "Bitirdik, bir daha özenemezler" dedikleri ve buna kendilerini inandırmaya çalıştıkları bir dönemde gerçekleşen Eruh ve Şemdinli baskınları yeni bir dönemin başlangıcı

olmuştur. Faşist rejim 12 Eylül askeri darbesini yaparken planladığı hedefe varamamıştır. Silahlı propaganda temelinde gelişen gerilla mücadelesine karşı ne yapabildi? Gerillayı, çoğu güçler gibi o da belli bir dönem baş ağrıtsa bile umutsuz bir çıkış olarak görüyor, kendini buna inandırmaya çalışıyordu. Bugüne kadar o topraklar üzerinde, hem de ulusal kurtuluşçuluk adına yürütülen mücadeleler ortadaydı. TC, bunları rahatlıkla yönlendirebiliyor, hatta birbirine karşı savaştırabiliyor, kendi taktiğinin uzantısı haline getirebiliyor, daha da ileri giderek birbiriyle çatıştırmada 1978'de Hakkari'de Barzani-Talabani örneğinde olduğu gibi alanı bile kendisi tesbit edebiliyordu. Ayrıca kendi ordusunun yapısı büyük oranda dejenere olmuş, baskı ve disiplinle koruduğu "güçlü ordu", "yenilmez ordu" imajı yerini düzensizliğe bırakıyordu. Bu ortamda emperyalistlerin sömürge ve yeni sömürgelerdeki deneylerine dayanarak hainleri gerillaya karşı sürmesinin yeterli olacağını, bunun hem kendisinin yıpranmasını önleyeceğini, hem de gerillayı bir alanda sıkıştırıp imhasına yönelebileceğini, üstelik bunu yaparken bir iç çatışmaya önelediği görüntüsüyle siyasal üstünlük kurabileceğini tasarlıyordu.

Planları böyleydi. Sınırlı bir savaşın, özel savaşın buna yeteceği düşünülüyordu. Orduyu topyekün, o kocaman ve hantal yapısıyla, 12 Eylül yorgunluğuyla harekete geçirmeye gerek yoktu. Uluslararası koşullar da topyekün bir imhaya elvermiyordu. Bir yandan İran-Irak savaşının ateşi kendi içi dengelerini etkiliyor, emperyalistlerin de dayatmasıyla savaşa müdahale için hazır olması gerekiyordu. Bu koşullarda bütün gücünü ülkemizdeki savaşa harcayamazdı. Faşist cunta, Avrupa ve dünya kamuoyunda iyice teşhir olmuş olan yüzünü yeniden düzeltmek ihtiyacındaydı. Bu nedenle, bir avuç insanın öncülüğünü yapacağı köy korucuları, Kürt halkının gelişen mücadelesini önlemeye yeter görünüyordu. İlk başlarda kendisine sıkıca bağlayabileceği, aşiret reisleriyle ilişkiye geçti. Kimine halk üzerinde yürüteceği çapulu sunarak, kimini "kanun kaçaklığından" kurtararak kendisine bağladı. Bunlar Bahattin Aktuğ, Mehmet Oğaç, Tahir Adıyaman, Osman Demir, Hacı Dırbaz, Hakkı Töre, Ali Han Tatar gibileriydiler. Çoğu kaçak durumunda olduğu halde anlaşma yapıp, hizmetlerine karşı kendilerine dokunmama teminatı verdi. Ama mahkemelerini sürüncemede bırakıp, aslında bunlara hiç de güvenmediğini yüzlerine tükürürcesine gösterip, bunu onlara karşı sürekli bir tehdit aracı olarak elinde tuttu. Ondan sonra da ne kadar eşkiya, çapulcu, ırz düşmanı, hırsız varsa aranma durumlarına son verip kanşmayacağı teminatıyla bunları etrafında toparlamaya çalıştı. Aşiretleri birbirine karşı kıskırtıp sonra da onları barıştırmada aracılık yaparak kendi otoritesini güçlendirmeye, aşiretlerin kendine bağlı kalmasını sağlamaya çalıştı. TC'nin yürüttüğü bu faaliyetler, onların çıkarına geldiğinde kendi yasalarını da çiğnediğine en açık örnektir. 1934 yılında çıkarılan İskan Kanunu -ki, bu da yine Kürtler üzerindeki egemenliğini pekiştirme amaçlıydı- "Aşiretlere hüküm şahsiyet tanınamaz, bu hususta herhangi bir hüküm, vesika veya ilama müstenit de olsa tanınmış haklar kaldırılmıştır. Aşiret reisliği, beyliği, ağalığı şeyhliği ve bunların herhangi bir vesikaya veya görgü, göreneğe müstenit her türlü teşkilat ve taazzuvarları kaldırılmıştır" diyordu. Ama Türk devleti dün kendisinin egemenliği için tehlikeli gördüğü

kurumları, bugün yeniden canlandırmaya, onlarla anlaşma yapmaya çalışıyor. Aşiret reislerinin işbirliğini pekiştirmek için silahlı adamlarıyla birlikte biraraya getirip, barıştırma yoluna gidebiliyor. Elbette bunun nedeni açıktır; dün aşiret örgütlülüğünü aşamayan Kürt halkı, aşiretlerin Osmanlı döneminden kalan serbestliklerini korumalarında aşiret reisleri önderliğinde harekete geçebiliyordu. Bu da Türk devletinin egemenliğinin kurulması önünde bir engel oluşturuyordu. Bu engeli kaldırmak ve Kürt halkını kendi ulus varlığı içinde eritip yok etmek için aşiret örgütlülüğünü dağıtmaya en azından yasal düzeyde yönelmişti. Yoksa Türk burjuvazisi anti-feodal olduğu için feodalizmi tasfiye etmek amacıyla buna yönelmiyordu. Bugün ise, Kürt halkı bir örgütlenmeye sahipti. Örgütlülüğü bu temelde geliyordu ve ulusal uyanış yolunda attığı her adım aşiretçi-kabileci örgütlenmeye indirilen bir darbeydi. İşte Türk devleti Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine, aşiretçiliği-kabileciliği dayatıyordu. Çünkü bu kurumların varlığı, Kürtleri çağdışı gerilik ortamında tutmaya, böylece egemenliğini devam ettirmeye hizmet ediyordu.

1985 ve kısmen 1986 döneminin köy koruculuğunun uygulamasına bakıldığında TC'nin beklentilerinin büyük oranda karşılandığını görürüz. Köy korucuları adlı güruhun belli bir kesimi gizli olduğundan, yeterli istihbarattan yoksun gerillayı pusuya düşürüp kayıp verdirebiliyordu. Yöre halkının kan bağları-akrabalık ilişkileri nedeniyle en gizli gelişmelerden haberdar oluyor, ihbarcılığıyla ajan-milis görevini yerine getirebiliyor, gerillanın geliştirdiği ilişkileri düşmana ihbar ediyor, böylece halkla gerilla arasına bir tecrit duvarı örmeye çalışıyor, bunda devletin yerleşmiş profesyonel ajanlık faaliyetlerinden daha etkili olabiliyordu. Bu hainler arasında bir dönem ilkel milliyetçilerin safında "peşmergçlik" yapanlar, gerillanın hareket tarzını su veya bu oranda tahmin edebiliyor, bunu devletin hizmetine sunarak, Cemil Kaya örneğinde olduğu gibi devrimcilerin katledilmesinde kullanıyordu. Bunlar köy korucularının, Kürt halkının mücadelesine karşı doğrudan faaliyetlerinin sonuçlarıydı. Bir de, toplumda ajan-milis karakterinden kaynaklanan tahribatı vardı. 1985-1986 yıllarında gazeteleri ve haftalık basını izleyen herkes bilir ki, o yıllar o dönem Kürt halkı için köy korucuları güruhunun yarattığı terör, yaptıkları çapul ve mala, cana, ırza tecavüz olayları bakımından insanlık trajedilerinin yaşandığı yıllardır. Köy korucuları güruhunun yarattığı bu olaylar, işlediği suçlar, devlet gözetiminde geliyordu ve ülkesinde insanca bir yaşam için mücadele veren Kürt halkının dinamiklerini parçalayıp yok etmeye yönelik faaliyetlerdi. Aslında her olayın yol açtığı etkiler, toplumda yarattığı tahribatlar üzerinde etraflıca, durup insanlık suçu işleyen bu çetenin örgütleyicisi, devletin nasıl bir çağdışı yapı olduğu ve ne derece bir çürüme içinde bulunduğu gözler önüne serilebilir.

Başta Siirt, Hakkari ve Mardin olmak üzere birçok bölgede, çeşitli biçimlerde baştan çıkarılarak ortalığa sürülen korucular, halkın malını gaspetmekten kız kaçırılmaya, sıradan insanları öldürüp "terörist" diye ödül almak için kelle avcılığı yapmaya eski düşmanlıklarının hesabını, koruculuğun, verdiği avantajla görmeye kadar birçok suçu işliyorlardı. Bir halkın, çağdışı gerilik ortamında bile olsa varlığını korumak amacıyla sarıldığı de-

ğeri böyle fütursuzca çiğneyen, çiğneten bir yanı, azgın faşist bir terörle varlığını sürdürmeye çalışan burjuvazinin insanlık önünde yargılanması mutlaka yapılmalıdır. Kürt halkı bunu, kendi örgütlü güçleriyle bugün yapıyor. Onun bu eylemi insanlığa sunacağı en büyük değerdir.

Köy koruculuğu uygulamasıyla birlikte ülkemizde bir ispiyon furyası başladı. Korucu adındaki bu çapulcular, aldıkları parayı hak ettiklerini göstermek için provokasyon yapmaya, uydurma "terörist" yaratmaya çalışıyorlardı. Silahı eline alan, insanlığandan boşanmış bu güruh, eskiden kalma kinlerini kusuyor, kan davalarını körükliyor, aşiret kavgalarını bu silahlarla yürütüyorlardı. Korucuların seçiminde bilinçli olarak düşman aşiretlerden birinden korucu alınıyor, böylece diğer aşiretin de köy koruculuğuna teşviki sağlanıyor, en azından aşiretlerarası kan davaları körükleniyor, çatışmalar canlandırılıyor. Bu gelişmeler Kürt insanında tepkiye yol açıyor, tedirginlik ve huzursuzluk alabildiğine büyüyor, hainlerin çapulculuğu karşısında korunmasız kalanlar yerlerini yurtlarını terk ediyor, başka alanlara göçüyordu. Koruculuğa karşı geliştirilen eylemlerde TC kadın ve çocuk ölümlerini bir anti-propaganda malzemesi yapıyor, bol bol kadın-çocuk ölümü ticareti yaparak Kürt halkının mücadelesinin meşruluğunu, Türkiye ve dünya kamuoyunda gölgelemeye çalışıyordu. Kuşkusuz Türk devletinin sergilediği tavırlar, El Salvador'da, ölüm mangaları yüzlerce köylüyü katlederken, gerillanın hainleri cezalandırmasını katliam diye sunmaya çalışan faşist diktatörlüğün tavrından farklı değildir. Yine, kendi faşist terörüyle köyleri yakıp yıkarken, insanlarımızı işkencede katledip çöplüğe atarken ve koruculara kelle avcılığı yaptırarak halkı birbirine kırdırırken, bunları normal uygulamalar olarak lanse ediyor, ama mücadele dayatılan ihaneti tasfiye etmek için fedakarca sürdürülen mücadeleyi sivillerin öldürülmesi olarak ilan ediyordu.

Köy koruculuğu komplosu, TC tarafından yavaş yavaş sistemleştirildi. Ama bu süreçte, baştan sona bu sistemin belkemiği durumunda olanlar, daha önce KDP safarında, Güney Kürdistan'da "peşmerge" olarak Saddam rejimine karşı "savaşan"lar oldu. Bunların bir kesimi, hala KDP ile ilişkilidir. Bu ilginç ve Kürdistan gerçeğini tanımayanlar açısından anlaşılabilir bir durumdur. Zira, kimi çevrelerce Güney Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu bir güç olarak lanse edilen KDP'nin bu uzantıları, burada nasıl oluyor da en değme köy korucusu olabilir? Bu yanlış ve yanılgılı tutumun sonucudur ki, köy koruculuğuna karşı geliştirilen mücadele "sivillere" ya da daha pervasızca "halka karşı eylem" olarak nitelenebiliyordu. Oysa bugün çöken ve tasfiye sürecini yaşayan köy koruculuğu şebekesini yaşatmaya çalışanlar; Bahattin Aktuğ, Hacı Öter, Tahir Adıyaman, Mehmet Olgaç gibileri KDP'nin gerek eski gerekse halen adamı olarak biliniyor. KDP'nin ilkel milliyetçiliği, aşiretçiliği ve kabileciliği temel alan yapısı, onun bugün ulusal kurtuluş önünde engel haline gelmiş olmasının temelidir. KDP tarihini, sürekli bir yenilgi, halkın katliama uğratılması sorumluluğu ve bundan ders çıkaramama tarihidir. Bu niteliği KDP'nin köy koruculuğu şebekesini besleme, ona yol açma, tavır ve politikalarıyla sergilenmektedir.

1987 kış eylemliliği, köy koruculuğu şebekesini güçlü darbelerin vurulduğu bir dönem oldu. 1987 yazından iti-

baren silah bırakmalar ve gerillaya karşı çatışmaya katılmama eğilimi arttı. Bu, köy koruculuğu sisteminin çöküşünü başlattı. Ancak buna karşı Türk devleti, baskı tehdit ve işkenceyle bu sistemi yaşatmaya çalıştı. Silah bırakma isteklerini kabul etmiyor, silahını bırakmaya yeltenenlere işkenceyle tekrar kabul ettiriyordu. Köy korucularının bir kısmı kendi evini terk edip kaçıyor, bir kısmı ise gerillaya karşı direniyor, hatta gönüllü olarak silahlarını gerillaya veriyorlardı. Devlet ise, köy koruculuğu sistemini yaşatmak için sadakatinden şüphelendiği köy korucularını öldürtmeden, televizyon aracılığıyla kampanyalar açarak koruculara bağış yapmayı teşvik etmeye, bizzat kendisi un, bulgur, şeker ve makarna dağıtarak köy koruculuğunu ayakta tutmaya çalışıyordu.

1987 ortalarından itibaren, 1988 boyunca ve 1989'un ilk yarısı, köy koruculuğu sisteminin çöküşünün devam ettiği, köy korucularının bazen kitlesel silah bıraktığı, bazen gerilla baskını görüntüsüyle silahlarını gerilla güçlerine teslim ettikleri, buna karşı devletin ise bu milis örgütlenmesini yaşatmak için bütün mekanizmaları harekete geçirdiği dönem oldu. Halkın onurunun ayaklar altına alınması olan ve onları dilenci yerine koyan; pirinç, şeker, yağ, un vb gıda maddelerinin dağıtılması görüntüleri daha sık olarak TV ekranlarından köy koruculuğunun desteklediği propagandasının aracı olarak verilmeye başlandı.

Ancak, köy koruculuğuna karşı geliştirilen güçlü eylemlerin de etkisi karşısında devlet bunda başarılı olmadı. Çok az bir kesim dışında, sınıf konumuyla ve siyasi ilişkileriyle TC'den yana olanlar bile gerillanın hedefi olmak istemiyor, bu nedenle köy koruculuğuna destek olmaktan çekiniyorlardı. Bir dizi toplantıya, tavizlere, rüşvete, tehdide rağmen TC değil yeni korucular bulmayı, ellerindeki korucuların varlığını dahi koruyamadı. Örneğin Dersim'den tek korucu bile çıkaramadılar. Baskı ve tehditle yapılan toplantılara katılanlar da isimlerinin basında yer almasından rahatsız oluyorlar. Rejimin çare olarak başvurduğu köy koruculuğu giderek onun ekonomik bunalımını derinleştiren bir etken durumuna geliyor, çeşitli kesimler gerek koruculara karşı oldukları, gerekse harcanan paraların kendi boğazlarından kesildiğini bildikleri için, basında ve çeşitli kanallarla köy koruculuğunu ve harcamaları teşhir etmeye başladılar. 7 Ocak 1990 tarihli Milliyet gazetesindeki şu bilgiler durumu açıklamaya yeterlidir: "Korucuya 180 milyar. İki yılda koruculara ödenen para 180 milyar buldu. Bu parayla Doğu için neler yapıldı?" Bu tür haberlerle, köy koruculuğuna harcanan paranın çokluğunu belirterek, bunun yükünü paylaşma isteksizliğini ifade etmenin yanında devletin çeşitli kliklerinin Kürt sorununa ilişkin çözüm yöntemlerini de kamuoyuna benimsetmek isteği vardır. Bu bakımdan şu haber ilginçtir: "Doğu ve Güneydoğu'da güvenliği sağlanması amacıyla koruculara ödenen maaşların bir kısmının aşiret reisleri aracılığıyla PKK'ya aktarıldığı iddiaları sürülüyor." Burada köy koruculuğunun Türk toplumu açısından da artık taşınmaz bir yük haline gelmeye başladığı gösteriliyor.

Devletin bütün çabalarına karşın silah bırakma istekleri durmadı ve giderek çoğaldı. Tanınmış korucuların, yörede etkinliği bulunan bazı kişilerin silah bırakmaması için devlet yetkilileri rüşvet veriyor, onların sadece silahını resten bırakmamasının, karakolda tutmasının ye-

terli olduğunu söylüyorlar, böylece sistemin çözülüşünü durdurmaya veya en azından yavaşlatmaya çalışıyorlardı. Temmuz 1989'da yapılan araştırmalara göre, silahını bırakmayan, köy koruculuğundan vazgeçmeyenler, Bahattin Aktuğ, Tahir Adıyaman, Cemil Kaya gibi gırtlaklarına kadar suça batmış olan birkaç feodal ve çevrelerindeki çok az adamdı. Sistem çökmüş, devlet köy koruculuğuyla hedeflediklerine ulaşamamıştı. Köy korucularının ve devletin estirdiği terör, ilk başlarda tedirginlik yaratmış ise de, gelişmeler, devletin daha vahşi terörü, direnmenin daha üst boyutlarda ve kitlesel yükselişini getirmiştir.

Köy koruculuğu, ardında bir yığın insanlık suçu bırakırken, sistem olarak çöktü. Devlet, özel savaşı daha da derinleştiriyor ve yaygınlaştırıyor. Bugün devletin çeşitli klikleri arasında süren tartışma, özel savaşın sürdürülüşüne dair tartışmalardır. Savaş ister sınırlı biçimiyle sürdürülsün, isterse topyekün sürdürülsün, ülkemizdeki dayanaklar olmazsa hiçbir sonuç alamaz. Bu nedenle, dayanaklar Kürt halkının gelişen birliği karşısında giderek zor duruma düşen ve tecrit olan devlet, bu kez yeni bir taktik deniyor. Bu yeni yönelim, aşiretlerin silahlandırılmasıdır. Faşist ordunun çeşitli düzeylerdeki komutanlarını, aşiret reislerini toplayarak; açık bir tehdit ve şantajla ayırım yapmadan sürdürdüğü bu silahlandırma, birçok tartışmanın ve sorunun da başlanmasına yol açıyor.

Ordu, Cudi, Herekol, Tanin ve Gabbar'ı kapsayan alanda bir imha hareketine girişmiş, bunun hazırlığı olarak ilk başlarda sınırlı operasyonlarda kullandığı kimyasal silahları, daha geniş alanlarda kullanmaya başlamış, köyleri boşaltmış, ormanları yakmıştı. Bu operasyonlarda, aylarca köy korucularını ön saflarda savaşmış, bu da korucuların silah bırakmasını hızlandırmıştı.

1989 yılından itibaren bu gelişmeler karşısında durumu kurtarmak amacıyla aşiretleri silahlandırarak yeni "Hamidiye Alayları" oluşturma çabalarına hız verdiler. Bu amaçla, yöre yöre, aşiret reislerini toplayıp açıkça silahlananların devlet yanlısı, kabul etmeyenlerin ise PKK yanlısı olarak bilineceği ve öyle muamele göreceği söylendi. Üçüncü bir yol yoktu. Aşiretler, ya silahlanıp devlet saflarında kendi halkına karşı savaşacaklar ya da devletin düşmanlığına hedef olacaktı. Bu dönemde Türk Genel Kurmay Başkanının "PKK'ya yardım eden herkes düşman olarak bilinecek ve öyle davranılacaktır" açıklaması ile silahlandırma toplantılarında "Silah kabul etmeyenler PKK'lı olarak bilinecektir" tehdidi, açıkça devletin Kürt insanına başka yol tanımadığı, buna direneni ise Gürpınar'ın Beşparmak köyünde görüldüğü gibi, düşman kabul edip imhaya yöneleceği ortadaydı. Savaş, kesin bir saflaşmayı zorluyor. Devlet özel savaşında aşiretleri cepheye sürerek, mücadelenin gelişmesini durdurmaya çalışıyor. Kuşkusuz, devletin bu mücadeleye karşı sürdürdüğü faaliyetler çok yönlüdür. Özel timleri donanım ve sayı olarak geliştirmeye kadar, özel kolorduyu daha da büyütmeğe askerî birlikleri cepheye fazla tutmadan değiştirmeye kadar çok yönlü bir faaliyet içindedir. Aşiretlerin silahlandırılması bunun sadece bir yanındır.

Aşiretlerin silahlandırılması, Türk devletinin çok yönlü hesaplarının ve planlarının bir sonucu olarak uygulamaya çalıştığı bir taktiktir. Bu taktik, yeni "Hamidi-

ye Alayları"nın oluşturulması olarak savaşın daha da boyutlandırılmasına, düzenli birliklerle yürütülecek bir savaşa hazırlıktır. Savaşın yerleştirilmesi için başvuru- lan yeni bir yöntemdir. Ancak bunun yanında, faşist rejimin aşiretleri birtakım kırımlarla, tıpkı Amerikan emperyalistlerinin Vietnam'da yaptıkları gibi, "dil ve kültür serbestliği" gibi aldatmacalarla, Irak sömürgeciliğinin Cahş deneylerini uygulamak ve bu şekilde bağımsızlık yolunda ilerleyen Kürt halkının önüne yeni bir engel dikmek tasarları kuvvetle muhtemeldir. Emperyalistlerin planlayıp TC'ye de dayattığı "kültürel özerklik" en ilerisi olmak üzere, halkımızın kölelik zinciri içinde tutulması demek olacak çeşitli karşı-devrim dayatmalarını hazırda tutacağı ve bunları askerî taktiklerle besleyeceği açık olan bir gerçektir. Aşiretlerin silahlandırılması için yürütülen faaliyetler içinde, tehdit ve şantaj yanında, çeşitli vaadler üzerine yapılan anlaşmalar da bulunmaktadır. Bu, devletin içine düştüğü endişenin sonucudur. İlk fırsatta Doğu ve Güney Kürdistan'da defalarca görüldüğü gibi bugün vermiş olduğu tavizlerle serbestleşen aşiretleri ezceği kesindir.

Aşiretlerin silahlandırılması, "Hamidiye Alayları"nın yeni koşullarda işlevini görebilir mi? Yeni "Hamidiye Alayları" ciddi bir sonuç vermeyecektir.

Bazı çevreler, devlete akıl vererek, aşiretlerin silahlandırılmasının tehlikeli olacağını, ilerde bunların kendi başlarına otorite kesileceğini, bu yüzden aşiretlerin silahlandırılmasından vazgeçilmesini öneriyorlar. Aşiretçiliğin çağdışı yapısını bilen herkes, bunun ülkemizde bugüne kadar yaşatılmasının en büyük etkeninin devlet olduğunu bilen herkes, aşiretçiliğin devlete kafa tutacak bir otorite olmasının, bağımsız bir güç kaynağı olmasının mümkün olmadığını bilir. Olsa olsa devletin içinde bir kukla olarak, ondan kopmayı göze alamayacak bir yapı ilkel milliyetçiliğin KDP'ler örneğinde görüldüğü gibi, sonuçta nereye gidebilecekleri açıkça görülebilir. Bütün bunlar göstermektedir ki, aşiretçiliğin yaşaması devletin işine gelir, ona hizmet eder. Bütün bu gelişmeler ortamında gerçek durum şudur: Aşiretler direnmiyor, kan kaybediyor. Halkın aşiretçi parçalanmışlığı geride bırakarak, birliğini kurması yolunda güçlü adımlar atmasını önleyemiyor. Her geçen gün, halk; köylüsü, işçisi ve esnafıyla çıkarlarının nerede olduğunu görüyor. Yoksul Kürt köylüsü, mevcut koşullardaki aşiretçi köreltilmişlikten kurtuluyor ve aşiret otoritesine karşı çıkmayı seçiyor. Bu da aşiretlerin silahlandırılmasının sonuç vermeyeceğinin en büyük göstergesidir.

Sonuç olarak denilebilir ki, çöken ve tasfiye sürecini yaşayan köy koruculuğu yerine TC aşiretleri silahlandırıyor. Ancak Güney Kürdistan'daki Cahş örgütlenmesi örneğinden ilham alınarak yönelinen bu yöntemin başarılı olmayacağı kesindir.

TC'nin on yıllar boyunca sürdürdüğü Kürt halkının varlığını inkâr eder politikasının sonucu olarak, ne (göstergelik de olsa) özerkliğe bir hazırlığı, ne de bunu dayandıracığı örgütlü bir sosyal temeli vardır. Kendi varlığını Kürt halkını yok etme emellerine göre şekillendirdiğinden, bugünden yapısını yeni bir stratejiye göre düzenlemesi çok zordur.

Bunlar, Türk devletinin aşiretleri silahlandırmayla somutlaşan yeni yönelimlerinde başarılı olamayacağını göstermektedir.

AVRUPA DEMOKRASİSİ AVRUPA FAŞİZMİDİR

Mesut Hastürk

Bütün kapitalist-burjuva sistemin teorik-ideolojik-pratik varlığını düşündüğümüzde, genel olarak doğada kendi başına var olan hayvani yaşamın, bağı olarak şiddetin, insanın toplumsal örgütlenişine nasıl girdiğine bakmak gerekir.

Çünkü, günümüze kadar tüm toplumsal tarihi ve sınıfsal ilişkiler ve sınıflar mücadelesini şiddet ve şiddetin örgütlü biçimlerinden bağmsız düşünemeyiz.

Şiddetin, doğal düzende her canlı organizmanın bir kendi varlığını koruma ve sürdürme güdüsünden kaynaklandığı çok açık. Doğada hayvani halde yaşayan bir insan canlısı için bu kaçınılmazdır. Ancak insanın toplumsallaşması sürecinde bu dürtüye ihtiyacı kalmaması, tıpkı kuyruğu gibi onu da doğada bırakması gerekmez miydi? En azından potansiyel olarak o güdüyü taşıya da tamamen güdük ve kontrolü altına alınmış, etkisizleşmiş bir halde kalamaz mıydı? Kalamazdı. Çünkü insan toplumsal yaşamda da kendi yaşamını sürdürme mücadelesini, kendi toplumsal-sınıfsal ilişkileri yüzünden sürdürmek zorunda kalmıştır. Zorunda kalmasının nesnel nedenleri var. En önemlisi ve belirleyici olan toplumsal düzende, doğal düzende eşitsiz ve vahşi ilişkilerin sürdürülmesidir. Bunun tam karşılığı, toplumda bir bölük insanın, o toplumsal üretim ve paylaşım ilişkilerine hakim olması, mülk edinmesi ve kurduğu mülkiyetçi ilişkilerle, çok sayıda insanı da sömürsü ve güdümü altına alması sözkonusudur.

Dolayısıyla şiddetin doğadan toplumsal düzene aktarılması ve burada örgütlenmesi, ile, toplumsal düzende sömürü ve eşitsizlik ilişkilerinin hakim olması ayrı neden-sonuç bağlantısı içindedir.

Şiddetin taşınması budur. Ama örgütlenmesi ve bir aygıt aracılığı ile sistemleştirilmesi devlet adındaki araçlardır.

Tarih, bu ilişkilerin, sınıfsal ilişkiler ve mücadeleler biçiminde gelişimi ve bu süreçte yer alan egemenlik ilişkilerinin kendisidir. Feodalizmde despotizm, kapitalizmde diktatörlük, emperyalizmde faşizm ve tekelci dönemde faşizme içerilmiş polis devleti ya da faşizmin aldığı birçok renkle ifade edilebilir bir egemenlikler dizgesi. (Askeri diktatörlük vs)

Bunların hepsi, bir iktidarın yönetme biçimlerinden başka bir şey olmamışlardır. Yani iktidarın kendisi faşizm ya da despotizm olmamıştır. Çünkü iktidar olan, mülkiyetçi sınıf ve onun ideolojisi olmuştur.

Bu kısa süreç bakışın faşizm olgusuna yönelik tarihsel, sınıfsal, ideolojik ardaları görmekte yardımcı olduğu kanısındayım.

AVRUPA DEMOKRASİSİ AVRUPA FAŞİZMİDİR

Burada konuyu biraz daha güncel (konjonktürel) ve ideolojik alana kaydırmak istiyorum.

Bu gün, tüm dünya ve önemli ölçüde ülkemizde de bir demokrasi dalgası (histeri) hakim görünüyor. Türkiye'de alışılmış devrimci demokratizmin (Ne demekse, demokratizm nasıl devrimci olunmayı gerektiriyor?) diğer yanda, sosyalist demokrasi (sosyalistlere, tekelcilerin kabul ettirdiği bir kompleks) ve TBKP renkli çizginin demokrasi arması, artık geleceğe yönelik pehlivan tefrikası olmak durumunda.

Tüm bu demokratizasyon yelpazesinin bir minnet mahali var. O mahal: Avrupa olarak her zaman bir ricat kapısı olmuştur. Sınıf mücadelesi ve sömürünün imhası kavramları atılıp, insan hakları gözetilgi ile kurulan bu nazari ilişki, sosyal zme açmazlıkları olanları güzel ifade ediyor.

Demokrasi kavramının, bir tanrı kadar soyut ve havale merci olduğu günümüzde, bu metafizik arayışlara anlam vermek mümkün olamıyor.

Demokrasi nedir? "İçeriği ve işlevi, sınıfsal karakteriyle ve son tahlilde mevcut toplumun üretim ilişkileriyle belirlenen ve her yurttaşın biçimsel, hukuksal yönden eşit olması ve azınlığın çoğunluğa uyması şeklindeki temel ilkelere dayanan devlet biçimi..." (*)

Sınıfsal bağlarından ve temellerinden soyut bir toplumsal formasyon olamayacağına göre, bunlardan ayrı ve başka bir demokrasi kavramı da olamaz.

Bugün, Avrupa'da varsayılan ya da her ne şekilde olursa olsun yukarıdaki tanıma denk düşen bir demokratik yapıdan söz etme olanağı var mıdır?

Bir soru: Hangi egemen sınıf bir diğer karşıtı sınıfın egemen olma hakkına ilişkin kanalları açık tutar? Kapitalizmi ve tekelci düzeni hedef alan bir sosyalist mücadele'nin varlık koşullarında hangi burjuva demokratik yapı demokrasiyi sürdürdü? Sürdürebilir. Burjuvazi

* Marksçı Leninçi Felsefe sözlüğü, M. Buhr-A. Kosing, konuk yay. 2. baskı, 1st.1978

1789'da üstlendiği demokratik vasfını iktidarı elde ettiği an bırakmıştır. Faşizmin, Marksizme karşı örgütlendiği dönemlerin ideolojik-pratik yönetsel kurumlarını da alarak günümüze akıp gelmiştir.

"Bütün büyük kapitalist ülkelerin-tekelci kapitalizmin en etkili çevreleri yöresinde düşüncenin ana konularından birini de devletin otoriter bir yeniden yapılandırılma zorunluluğu olması bir rastlantı değildir." (*) Devletin otoriter bir yeniden örgütlenmesi tekelci dönemi ifade ediyor. Tekelci dönem bu yüzyıl ortalarında egemen olmuş ve gelişimini hızlandırmış bir dönemdir. Tekelciler Avrupa'dadır aynı zamanda, egemenliği oradadır. Kimse tekelcilerin ve tekelci dönemin demokratizasyonundan söz edecek gücü kendinde bulamayacak. Avrupa demokrasisinden de.

Gerek Türkiye'de ve gerekse gözünün bir ucu Avrupa ve burjuva demokratik yapılanmalarında olan tüm yerlerdeki anlayışlarda, değişmektense değiştirerek algılama kolaylığını seçtiklerini düşünüyorum. Örneğin Türkiye'deki faşizan uygulamaların görece hafifletilmesini Avrupa'nın demokratik alanı genişletici baskısına dayandırmaları bunu kanıtlar. Bu tür bir anlayış Avrupa'ya bir şikayet ve yardım kapısı görmeyi de beraberinde getiriyor. Hapishane ziyaretlerini de...

Avrupa'nın Türkiye'den demokrasi beklentisi yoktur. Aksine, Avrupa Türk burjuvazisine güvenebilmek için, kendi sisteminde kurduğu iç-dış dengelerin, Türk burjuvazisi tarafından da kendi nesnellğinde kurulmasını zorluyor. Demokrasi burada işte...

AVRUPA NASIL FAŞİSTTİR?

Faşizmin uygulamayı biçimlerine dönmek bir bakışı ve ideolojisinin tekelci hükmetme yollarıyla nasıl örtüştüğünü görmeden faşizmi Avrupa'da görmek mümkün olmayacaktır. Sistemin kendini nasıl görünmez el yaptığını anlamak da gerekir.

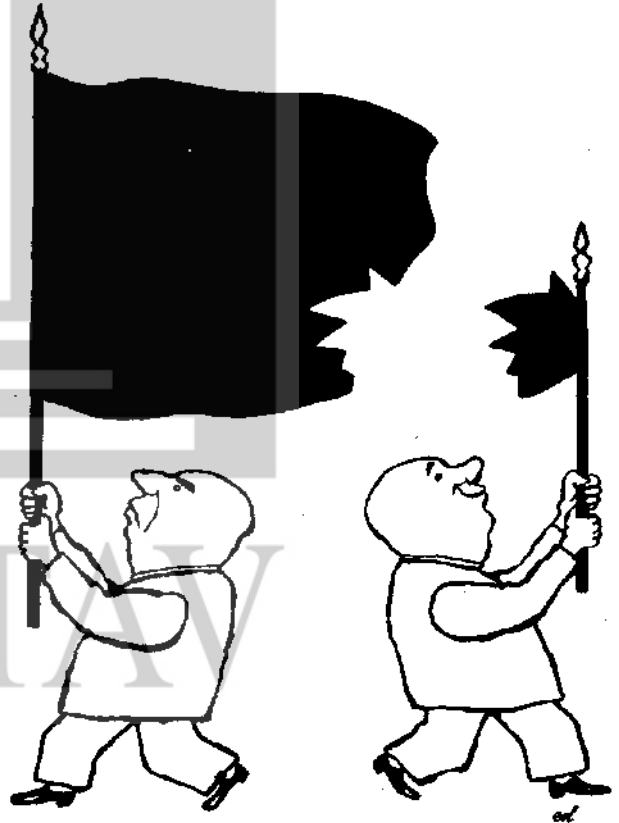
Avrupa'nın faşizmi hayatı organize edişindedir. Sistemin kendini yeniden üretebildiği koşullarda barınmaktadır. Cinsiyetçi aşağılamadan reklam kampanyalarına, toplumun en küçük birimlerinden başlayarak kurduğu hiyerarşik düzenleme ve aşağılama-yüceltme mekanizmalarındadır. Fiziksel baskı yerine zihinsel manipülasyon ve iradi davranışa verdiği ilizyonik (kumanda) serbestinin aslında iç-iradi zorun ta kendisi olduğundadır. Faşizmin öteki yüzü budur.

Tekelci düzenin, insan ve topluma karşı geliştirdiği hükmetme ağırları faşizme içerilmiştir. Kendini yeniden üretecek gücü zayıf olan diğer kapitalist ülkelerde (Türkiye vb) bu durum, yöntem, araç ve biçimlerde farklılaşmaktadır. Tam egemen olmamış bu gibi ülkelerde egemen sınıf doğrudan şiddet ve baskı politikası gütmek zorunda kalmaktadır.

Faşizmin tarihte yer edinmesinin gerekçelerinden biri de Roger Bourderon'un belirttiği gibi: "Hareketin kurucularına göre demek ki herşey, sanki Marksizmin devrimci teorisi karşısında varolan bir ideolojik boşluğun doldurulmasına bağlıydı." (***) Marksizm karşısında felç olmuş bir liberalizmin faşizmin doğumuyla tekrar yürütmeye başlaması sözkonusu. Tekelci dönemde bu iki ideolojik alan bütünleşerek 1950 sonrası doğurmuştur.

1919-1945 arası alabildiğine kaba, tipik ve saldırgan

bir faşizmin olması, sözkonusu konjonktürün kendine özgü koşulları ve nesnelliği ile örtüşür. Ancak bundan genellemeci sonuçlar elde etmek, tarihin bu kesiti ile sınırlı kalmak, geride durmaktır. Bu dönemin, burjuvazinin tekelci aşamaya geçişinin estirdiği vahşi terör dönemi olduğunu görmek gerekir. Bu aşamadan itibaren, onun doldurduğu ideolojik-pratik boşluk, uygulamayı alanları sonraki tüm tekelci kapitalist dönemin de temel malzemelerinden biri olmuştur. Olacaktır da. Kapitalizm böylelikle, toplumsal alanda yeniden örgütlenme, sosyalizmi geriletme ve kendi hükmetme ağırlarını genişletme olanağı bulmuştur. Faşizme karşı demokrasi seçeneği bunun bir yönüdür. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Mc Carttyizm uygulamasını da bir yanlıgı veya tesadüfi gelişme saymamak zorunludur. Hitler uygulamasının bir parçası olarak ortaya çıkıyor. Sosyalizm korusundan kurtuluşun amprik bir yanı var, pratikte gerçekleşiyor. (***)

Faşizan kurumları devralan tekelci düzen onu yaşama yedirmeyi başarır. Devralma konusunda özellikle Avrupa çok daha şanslıdır. Pratiği canlı bir merkezdir bu konuda. Faşizm pratikte önemli olmak üzere ki bu önem 1945'le ayrılır, ideolojik (teorik) olarak ki bu da 1945'ten sonrası gelişime denk düşer, sistemin egemen-

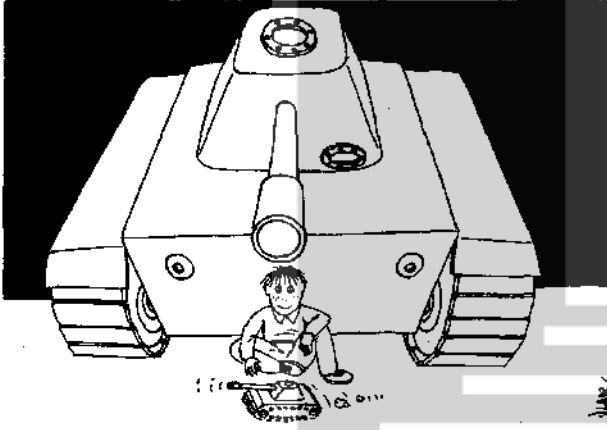
* Faşizm ideoloji ve uygulamalar, Roger Bourderon, Çev. Kenan Somer, Onur Yay., Ankara Şubat 1989

** Faşizm.a.g.y.

*** Yalçın Küçük, İki Abartma ve Bir Ayrıma, Ekin Belleten 89 Güz-Bahar

lik biçimi olarak karakterize olmuştur. Demokratik bir biçimde karakterize olmuştur.

Dönemsel bir ayırım kendini zorluyor. Örneğin soğuk savaş dönemi. Kapitalizmin, mevcut sosyalist ülkelere karşı yürüttüğü bu savaş yine 1950'ler ve sonrasını (günümüzü de) kapsar. Aynı ayırım faşizmin uygulayım biçimlerinde de farklılığı getirir ister istemez. Bu farklılığı ben şöyle ayırmaktan yanayım. Sıcak savaş dönemi ve arkasına ait faşizm, dışsal iradi zora dayanırken, soğuk savaş dönemi de içsel iradi zora dayanmaktadır. Bu gün Avrupada var olduğunu iddia ettiğim faşizm tam da içsel iradi zora dayanan bir faşizmdir genel olarak. Bu iki kavram birbiri ile kesin çizgilerle ayrı değildir. Dönemsel ve o dönemdeki sınıfsal ilişkilere ve egemenlik ilişkilerine bağlı olarak değişiyor. Avrupa iktidarını sağlamış bir tekelci olarak dış zora başvurmuyor. Şiddetin dolaylı kullanımı ile yoğunlaştırıldığı iç irade zora dayanan bir egemenliğe sahip. Faşizm de bu biçimiyle kendini renklendiriyor.

"Fransız burjuvazisi tam egemendir. Demokratiktir. Çünkü karşıtlarının (sosyalizm) egemen olma koşulları şu an için sözkonusu değildir. Bu olanak arttığı ölçüde faşistleşecektir. Bu, şu anlama da gelir; ideolojik, politik, pratik alanda ilerici sınıfın yaşama biçiminin, ideolojisinin her zaman için faşistidir." (*) Çok açık. Dolayısıyla, Avrupa'da faşizan uygulayım ve ideoloji, dışavurulmuş ve fiili bir baskıyı yürüten bir kurum olmaktan çok, içe vurulmuş ve iradi baskıyı ve kurallar silsilesini ifade ediyor. Kısaca Avrupa'da sistem içinde dönüştürülemeyen bir sosyalist kimlik taşımanın teorik-pratik hiçbir olanağı yoktur. Faşizmin varolma koşulu bu değil de nedir? Dış iradi zor ile iç iradi zor arasında bir fark varsa, faşizm ile Avrupa demokrasisi arasında da bir fark olduğunu kabul etmek mümkündür.

İç iradi zor nedir? Bir insanın düşünsel ve davranışsal etkinliğini, bulunduğu konumda ve ilişkiler ağı içerisinde, herhangi bir zor ve zora dayalı güdülemeye dayalı olarak gerçekleştirmesidir. İradenin (istencin) başka bir özne-nesne tarafından belirlenmesi sözkonusu. Ancak bu yapılırken sistem dışı olana karşı şiddet içerilmiş bir biçimde kullanılmasıdır. Faşizm burada da vardır o halde. Ama buna faşizm yerine farklı bir kavram bulunabilir mi? Olabilir. Ancak benim kullanılmaktaki amaçım faşizmin doğuşundan başlayarak gelişimi ve bugü-

ne gelişimi sürecinde geçirdiği evrim nedeniyeldir. Üst paragraflarda buna değinildi. Öyle ki faşizm bugün enform ve telekominikedir de. Yani her türlü bilgi aktarım ve bilgi edinme süreçleri (enformasyon) ile iletişim, bilginleme süreçlerine içerilmiştir. Değineceğim.

Faşizm hem bir burjuva yönetim biçimi iken, hem burjuva ideolojik ilişkisi, hem burjuva yönetim biçimlerinin kendi özgünlükleri dahilinde kavramlaşan tarihsel bir olgu olarak karşımıza çıkıyor. Ama önemli olan hepsinde de emperyalizm ya da tekelcilik aşamalarında oluşan, egemen burjuvazinin bir ögesi olarak karşımıza çıkıyor. Tek başına ya da diğer bileşkenlerinden ayrı olarak değil. Birçok devrimci hareket bunu görmemekte, faşizmi diğer bileşkenlerinden ayırmaktadır. Bu soyut bir ayırmadır ve sistemin kurulu kalmasına hizmet etmektedir. Öyleyse faşizm sorununda, faşizmin yok edilmesi sorunu doğrudan egemen sınıfın bileşkesi ile yok edilmesi sorunu olduğu açıktır. Burjuvazinin egemenlik olanakları eğrisini çizerek bu daha açık anlaşılabilir. Bu eğri de demokrasi bir ucu, faşizm biçimi diğer bir ucu göstermektedir. Demokrasi ucu, burjuvazinin tam egemenlik koşulları, faşizm ucu egemenliğin zayıflama koşullarını gösterirken, çizginin iki arası bu iki ucun yakınlaşması ile açıklanabilir. Yapılacak bir devrimci tercih, sözkonusu, burjuva egemenlik olanakları eğrisinden herhangi bir ucu ya da noktayı seçmek ya da öne çıkarmak değil, bu eğriyi toptan reddetmek olmalıdır. Aksi devrimin kapılarını uzlaşmaya açar. Sistem dönüştürme olanağını yakalamış olur. Bunun binlerce örneği var. Olacak da.

Bugün tekelci düzen, hayatın müfredat programını belirlemekte ve ezbere okutmaktadır. Bu müfredat dolaylı yoğunlaştırılmış şiddet ve iradesizlik, faşizan içerik taşımaktadır. Bu içerik bugün Avrupa'ya hakimdir. Bi-reyden başlayarak bir alt-üst ilişkisi hakimse, bu hiyerarşik yaşam kurallar bütünü içinde şiddeti ruhuna sindirmişse, atacağımız her adımın, seçeceğimiz her kumaşın, göstereceğiniz her tepkinin ölçümü yapılmış ve siz o kalıba uydurulmuşsanız Avrupalısınız ve uygarsınız da. Bu noktada şuna katılıyorum. Eğer demokrasi menüden yemek seçebilmek eğilimiye Avrupa demokratiktir.

ABD için yapılmış şu tespitte de değinmek istiyorum. Sözkonusu makale yüzyıl ortalarında kaleme alınmış: "Özet olarak, kapitalizmin dünya ölçeğinde savunulması ve güçlendirilmesi için kararlı bir mücadeleyi hedefleyen siyasi misyonu sağlarken, yurt içinde de faşistleştirme sürecini gündeme getiriyor." (***) Elbette bu tesbitten bunun dışı yansımadığı sonucu çıkarılamaz. Pratik gösteriyor. Amerikan faşistleştirme politikası faşizmi fiili, fiziki bir şiddeti Avrupa'dan fazla kullanarak gerçekleştireyor. Bu, Avrupa'da kendini günlük yaşamın içinde ele verirken ABD'de daha çok pratiğe sızdığı kesin. Polis devleti esprisinin en gelişmiş haliyle, Avrupa'da yaşamı örgütlemiştir. Daha doğrusu ilk faşist teorilerinde ilk faşist partilerin yaratmak istediği insan tipi bugün Avrupa sokaklarında seçmen sıfatıyla dolaşıyor. Kelle vergisi dahi ödemeye zorlanıyor. (***) Bu sistem, çağa damgasını

* Mesut Hastürk, Toplumsal Kurtuluş, Sayı 31

** Paul A. Baran, Daha Az Ancak Daha Güzel, Dünya Solu, Yaz 1989, Sayı 2

*** Son zamanlarda İngilizleri harekete geçiren, Margret hükümetinin çıkardığı vergi yasası

vuran teknolojinin yardımı ile, toplumsal hareketin nabzını kontrol altında tutarak onu dilediği yöne manüple edebiliyor. Kişiyi, içinde yaşadığı tüm ilişkilerde tek başına yakalayan, onur yalıtılması ve izolasyonunu başaran bir hükmetme ağı kurulmuş durumda. Emeğe yabancılaşma süreci, tüm boyutları ile yaşama yabancılaşma süreçlerini de bu yolla gündeme getiriyor. Dünya toplumu artık psikolojik terör yaşıyor. Şiddet, sisteme yönelme kanallarını bu anlamda bulmadığı için, bireye ve kendi küçük dünyasına yöneliyor. Faşizmi burada da görmek mümkün. Sistem birbirine eklenmiş unsurlardan oluşmuyor. Bu mekanik bir ayırımıdır ve anlamsızdır. Sistem birbirine bağlı organik bir yapıdır. Sözkonusu olan sistemin organik varlığını yok etmek olmalıdır. Faşizm bu organik varlığın sınır sistemlerindedir.

Roger Bourderon'un 1919 fascii italiani di combattimento (Ulusal Faşist Parti-PNF), 1920 Nasyonalist Alman İşçileri Partisi 1924 Falanj programını inceleyen çalışmasında, her üç programın da temel izleklerini saptıyor. (*) Önemlilerini aktarmak istiyorum.

- Ulusun ve devletin yüceltilmesi
- Ordunun büyük önemi
- Siyasal yaşamın yeniden düzenlenmesi
- Güçlü bir iktidar sistemi
- Özel mülkiyetin korunması
- Sınıflararası çıkar savaşımını disiplin altına almak
- Reformist sosyalizmden (ekonomizmden de-M. H)

yararlanmak

- İkkesel bir anti-Marksizm

Tüm bunlar, yazımızı oldukça destekliyor. Ayrıca şunu da kanıtıyor. Bugün mevcut olan tekelci düzenin arka planı faşizmin bu teorik pratik zeminin üstüne oturduğunu...

Mass dediğimiz ve hemen tamamı güçlü tekellerin tekelinde toplanmış kitle iletişim araçları yalnız ulusal düzeyde değil aynı zamanda uluslararası düzeyde dünya kamuoyunun düşünce ve bilgi edinme süreçlerine egemen. Son Romanya olayı bunun en açık ve çarpıcı örneğidir. (**) Bu nasıl gerçekleşiyor? Kitle iletişim çağında, iletişim ve bilgilenme süreci nasıl işliyor?

a) İlk süzgeç: Media sahiplerinin dünyadaki birkaç düzine kâr amaçlı şirket arasında yüksek derecede yoğunlaşmış olmasıdır.

b) İkinci süzgeç: Ticari tutumun medianın içeriğine yaptığı uyuşturucu etkisi.

c) Üçüncü süzgeç:

Bu süzgeç Robert W. Mc Chesney'in saptamalı doğrultusunda, beş süzgeçten oluşuyor. İkisi konumuza değin. Bunlardan biri husumet üreticileri denilen olağan mediaların dışında ama onların işlevini etkili kılmaya yarayan yalancı medialar. Bunlar kamuoyunun dikkatini saptırmasına yardım ediyor. Asıl önemli süzgeç ise ilkesel bir anti-Marksizm ideolojisinin, bunların ideolojik rengi olmasıdır. Her anti-Marksist düşünüşte faşist ideolojinin bir pay sahibi olduğu da gerçektir. Faşizm, sözkonusu araçların sistemden yalıtma ve soyut hedefi olarak kullanılırken, faşizmin burjuva sisteme içkinleşmiş halini görmeyi engellemektedir. Bundan, husumet üreticilerinin payı vardır. Bunlar, sağ eğilimli görece daha faşize yayımlar yaparak, faşizmin sistemden soyut olduğu yanılsamasına hizmet etmektedir.

Değişik açılardan ve kaynaklardan sıraladığım örnekler, faşizmin burjuva ideolojisi ile ideolojik birliğinin, burjuva demokratik yaşamda nasıl üretildiğini gösterdiği kanısındayım. Husumet üretici medyaların işlevini siyasal yaşamda, faşist partiler üstlenmektedir. Bunlar Türkiye'de MHP, bugün MÇP, Almanya'da Neo-Naziler, İngiltere'de National Front, Fransa'da Le Pen liderliğindeki harekettir. Bunlardan çıkan toplam sonuç ise; toplumsal dinamizmin kontrol biçiminin faşizm olduğudur. Ya da burjuva egemenliğinin ülkemiz açısından egemen kabul biçiminin şiddet olduğudur.

Avrupa'ya hâlâ demokrat misyonlar yüklemek ya da demokratik olmayı bir aşama olarak görmek, sisteme karşı ciddi itirazları olmamak demektir.

Son olarak şunu belirtmek isterim. Avrupa'da kendi demokrasi özlemlerini görenler şunun farkında değil. Türkiye, Avrupa'dan daha demokrattır. Çünkü, Türkiye'de, sınıf mücadeleleri ve proleter sınıf ve onun ideolojisinin iktidar olma şansı oradan yüksektir. Çünkü, Avrupa, sosyalist kimliği taşıyanları sistem içinde dönüştürecek egemenlik ağlarına sahiptir.

* Faşizm a. g. y.

** Robert W. Mc. Chesney, Kitle İletişim Araçlarının İktisadi, Dünya Solu, Güz 1989, Sayı 3

Mayıs, devrimci kavganın yitiklerini andığımız ayların başında. Tüm kinimizle, tüm sevincimizle duyuyoruz.

Toplumsal Kurtuluş umut jeneratörüdür.

Acımızı şenlik kıldık, acının şenliğini düzenledik.

Arada bir "sevgili polislerimiz" ziyaretimize geliyorlar. Yine geldiler. Btromuzu yine aradılar. Bu sefer "buldular". Suç delili davetiyelerimizi kısıkrarak yakaladılar. Sanırız Karakusunlar'daki şenliğimizi duyurma görevini üstlendiler. Arkadaşlarımızın iki adet pantolonu da içleri boş olmasına rağmen gözaltına alındı.

Seviniyoruz. Herşeyimizi istiyorlar. Biz, sadece pantolon ve davetiye veriyoruz. İsterlerse yine veririz. Çünkü başka bir şey vermeyi reddediyoruz, biz alıcıyız. Bir cennet dünyayı almak istiyoruz kavgamız budur.

Şarkılarımızı söyledik coşkuluyduk.

Davetiyeli gelenleri içeri almadık.

**"Biz isteriz ki
ölülerimiz zaferi
müjdelesin
ve cenazelerimizin ardından
dostlarımız
türküler söylesin"**

Eylülist gericiliğin 3 Mayıs 1987'de Van'da katlettiği Yurtsever, İlerici insan **M. Şirin Tekin**'i mücadelemizde yaşıyor, sevgiyle anıyoruz.

**100. Yıl Üniversitesinden
Devrimci Yurtsever öğrenciler**

ŞİDDETİN BEŞ ALANI

TÜRKİYE'DE şiddetin beş alanı var. Dördü uç verdi ve birisi uykuda bekliyor.

MANTIK sıralaması yerine en çok yaşananla başlanabilir; Kürt alanının şiddet alanı olduğu kesinleşmiştir. Kürtler, kimlik arayış yolunda, yirminci yüzyılın ilk çeyreğinin sonlarıyla, son çeyreğinin başlarında, şiddet yolunu seçtiler. En büyük yoğunluk Türkiye'de olduğu, en çok Türk egemenliğinde yaşadıkları ve en fazla Türklerle iç içe geliştikleri için, kimlik arayışında Kürt şiddet alanı Türkiye Cumhuriyeti ile karşı karşıya geliyor.

SON durum şudur: Türkiye Cumhuriyeti, Kürt alanına daha büyük şiddet yığmaktan başka bir çözüm bulamamıştır. Bu, bu alandaki şiddetin, büyük tarih açısından bazı zigzaglar ve duraklamalar göstermekle birlikte, devam edeceği işaretini veriyor.

ENTELLEKTÜEL şiddet ikinci alandır. Yakın zamanda, yirminciyüzyılının son çeyreğinde, Kürt şiddeti ile entellektüel şiddet aynı zaman aralığında başlıyor. Entellektüel uyanış, bir şiddete dönüşmeden önce, kendi toplayıcılığıyla harekete geçiyor; iç kavğalarını ve ayrışmalarını geride bıraktıktan sonra, Türkiye'de, "kıymet-i harbiyesi" olan bir akım olabiliyor. Bu, teorik şiddete yol açmasıyla mümkündür; Türkiye, tarihinin en yaratıcı teorik şiddetini alıyor.

DENEMEDEN geçmiştir. Kuzey'den ve Batı'dan gelen rüzgarlara tarihsel olarak edilgen ve ahımlı Türkiye entelijansiyası, bu kez, belki bir de başta Cumhuriyet tüm Bab-ı Ali basını kanalıyla da enjekte edilmeye çalışıldığı için Carbaçov akımından pek az veya hiç etkilenmedi. Etkilenmeler var; ancak TKP, TSiP, ve TİP, zaten pek isteklidir. Düşünme işini, entellektüel yaratıcılığı ve teori sorunlarını, Moskova'ya ihale ettikleri için bunları dışarda tutmak gerekiyor.

TİP, yine de dışarda tutulmalıdır. 1960 yıllarının başında ve 1970 yıllarının ortasında TİP için Moskova çizgisine mesafe temel politika olmuştur. TİP yöneticilerinin beyinlerini Moskova'ya ipotek etmeleri, 1970 yıllarının sonlarında başlıyor. Şimdi, TBKP ya da Kurtuluş'un kabul edilen niteliğiyle TöbeKa'e ile premature evlilikten kaçıştı, TİP'ilerin, fırsatçı davranarak Carbaçov çizgisinin Türkiye'yi etkilemediğini görmüş olmalarının etkisi vardır.

DÜNYANIN pek az yerinde Doğu Avrupa'da ve Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeler, Türkiye'de olduğu kadar bir entellektüel netliğe ve teorik şiddete yol açmamaktadır.

TEORİK şiddet, ideolojik ve giderek genel entellektüel şiddete dönüştürüldüğü zaman, devrimci sosyalizmde en büyük birlik harcı olacaktır; ipuçları görülüyor.

ÜÇÜNCÜ şiddet alanı, gençlik ve özellikle üniversite gençliğidir. Sürekli. Türkiye alanı, sürekli olarak şiddetli gençlik yetiştiren bir toprak olmuştur. Türkiye'de gençliğin tanımında var olan, varolanı değiştirme heyecanı ile başkasına hizmet, ortaklık ve eşitlik ilkelerine dayalı yeni bir dünya kurmak demek olan sosyalizm mücadelesi, birbirini, her zamankinden daha çok bulma eğilimi göstermektedir.

DÜZENİN, gençliğe vereceği kalmamıştır. Türkiye'nin kendi gençliğine diplomalı işsizlikten başka vereceği kalmamıştır. Türkiye, düzenin dönmesini sağlayacak gençler için ayrı üniversiteler açabilecek bir durumdadır; büyük gençlik ise, üniversite adıyla, her biri bir kereste fabrikasından daha insansız olan yüksek öğrenim imalathanelerine gönderiliyor.

TÜRKİYE'DE düzen bu oldukça, ne kadar bastırılırsa bastırılın, yüksek öğrenim imalathaneleri aynı zamanda şiddet alanlarıdır. Türkiye yüksek öğrenim imalathaneleri, artık kitlesel ölümler ve isimsiz kahramanlara yataklık yapıyor.

DÖRDÜNCÜ şiddet alanı, önem sırasıyla değil, boş görünüyor. İşçi sınıfı, kendisi için konulan en dar kurallara ve legalite içi hak aramaya alıştırılmış durumdadır; Eylülist darbe ile reel gelirinde, görülmemiş ve yaşanmamış bir düşüşe karşın, henüz darbenin korkusunu aşmış olmaktan uzaktır.

İSLAMİ radikalizm, bir yeni şiddet alanı yaratmaya çalışıyor. Burada yeni olan üzerinde özenle durulmalıdır: İslam, bütün dinler içinde şiddete en çok eğilimlidir. Patlamaya hazır olmuştur ve diğer toplumsal ve ulusal sıkışıklıkların pek çoğu ilkel dönemlerinde, Türkiye'de, İslam alanını bir boşalma alanı olarak da seçmişlerdir. Fakat Türkiye'de bu "yeni" şiddet alanı bunlardan ayrılıyor; örgütlü, bilinçli, hazırlıklı ve ideolojik yapıyla bir yenilik gösteriyor.

TÜRKİYE tekelsiz düzeni bu beş büyük şiddet alanının etkisi altındadır; dördüncünün gecikmesi mümkün görünmüyor. Şiddet de bir bilinç durumudur ve eylemlerle bilinç taşıma döneminde Türkiye işçi sınıfının çevresindeki dinamikli alanlardan etkilenmeyeceğini düşünmek son derece yanlıttır.

BÜTÜN bu şiddet alanlarının aynı yöne çalışacağı söylenemez; İslamî radikalizmin iktidar arayışı ile işçi sınıfının iktidar perspektifinin birbirine ters düştüğü inkar edilmemelidir. Kürt şiddeti ile gençlik ve işçi sınıfı şiddet alanlarının tümüyle çakıştığı da erken bir iddiadır; tarihten ve teoriden gelen sürtüşme alanları bulunuyor.

BÖYLE olmakla birlikte şu anda çıkartılacak sonuçlar var. Bir: Düzen, en küçük bir yumuşamaya eğilimli görünmüyor. Son derece miyop yöneticilere ve resmi muhalefete sahiptir. Kürt dili üzerinde Eylülist darbenin yasasını kaldırmak, ya da eskiniş 141-142. maddeleri ve 163. maddeyi değiştirmek, üniversitenin içini jandarmadan temizlemek türünden artık basit sayılabilecek önlemlerden bile korkuyor. Uzlaşmacı bir "Marksist" parti yolunda devrimci sosyalizmin afiş etme politikası karşısında, aceze düşüyor ve son derece iki yüzlü bir konumu tutuyor. CIA-MIT kontrolündeki Türk-İş'in dışında bir sendikal federasyonun da önünü tikiyor.

İKİ: Demokrasi giderek daha açık bir illüzyona dönüşüyor.

ÜÇ: Daha büyük netleşme ve ayrışma tohumları, ürünlerini vermeye başlıyor.

OSMANLI medeni kanunu olan Mecelle'nin bir ilkesi var: Sıkıştırsa genişler.

TÜRKİYE, Osmanlı Kanunu'nun alanına giriyor.